

नेपालमा बाल न्यायको स्थिति प्रतिवेदन २०८२

केन्द्रीय बाल न्याय समितिको सचिवालय
श्रीमहल, पुल्चोक, ललितपुर
नेपाल

लेखन	:	पूर्व जिल्ला न्यायाधीश धर्मराज पौडेल
सम्पादन	:	विमल रेग्मी, विधान खनिया, महेश भट्टराई
तथ्याङ्क तालिकीकरण	:	जेनी श्रेष्ठ
सहयोग	:	सविन ढुंगेल, नारायणी रेग्मी
प्रकाशक	:	केन्द्रीय बाल न्याय समितिको सचिवालय श्रीमहल, पुल्चोक, ललितपुर
प्रति	:	
आर्थिक सहयोग	:	unicef
सर्वाधिकार	:	केन्द्रीय बाल न्याय समितिको सचिवालयमा
प्रकाशन मिति	:	२०८२

सारांश

बाल न्यायको स्थिति प्रतिवेदन, २०८२ को सारसंक्षेप

(क) विषय प्रवेश

बाल न्यायका सरोकारवाला निकायसँग समन्वयकारी भूमिकामा रहेको केन्द्रीय बाल न्याय समितिको सचिवालयले बाल इजलाससमेत सञ्चालनमा रहेका विभिन्न जिल्ला अदालत र मिति २०८२/०१/०२ देखि गठन एवं सञ्चालनमा आएको बाल अदालत, भक्तपुरसँग समेत समन्वय गरी कसूरजन्य कार्यको आरोप लागेका बालबालिका सम्बन्धी मुद्दाको प्रकृति, संख्या, कसूरजन्य कार्यमा संलग्न बालबालिकाको संलग्नतासम्बन्धी उमेर समूह अनुसारको विवरण एवं तथ्याङ्क संकलन गर्दछ। यसै क्रममा नेपालमा सञ्चालित नौ वटा बाल सुधार गृहमा रहेका कानूनको विवादमा परेका बालबालिका सम्बन्धी विवरण समेत संकलन गरी गत विगत वर्षको अनुपातमा आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ मा बाल न्यायको अवस्था के कस्तो रहेको छ भनी अध्ययन गर्नको लागि सहजीकरण गर्ने उद्देश्यले बाल न्यायसँग सम्बद्ध निकायबाट सचिवालयमा प्राप्त भएका विवरण एवं तथ्याङ्क अद्यावधिक र विश्लेषण गरी नेपालमा बाल न्यायको स्थिति प्रतिवेदन, २०८२ प्रकाशनमा ल्याएको छ। स्थित प्रतिवेदनको सारसंक्षेप देहायका अनुच्छेदमा क्रमिकरूपमा प्रस्तुत गरिएको छ।

(ख) प्रदेश तथा जिल्लागत विवरण

आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ मा बाल इजलास सञ्चालनमा रहेका विभिन्न जिल्ला अदालत र मिति २०८२/०१/०२ देखि गठित बाल अदालत भक्तपुरमा समेत जम्मा ३६१७ थान कसूरजन्य कार्यको आरोप लागेका बालबालिका सम्बन्धी मुद्दा दर्ता भएको देखिन्छ। यो संख्याका मुद्दामा कसूरजन्य कार्यका आरोपित बालबालिकाको संख्या ४६५१ जना रहेकोमध्ये बालक ४४५५ र बालिका १९६ जना रहेको अवस्था छ। गत आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ को मुद्दा दर्ता संख्या ३५९४ भन्दा यस आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ मा दर्ता भएको संख्या २३ थानले बढी हो। **प्रदेशगत रूपमा** हेर्दा सबैभन्दा बढी मुद्दा मधेश प्रदेशमा ८५२ थान दर्ता भएको देखिन्छ। त्यसमा संलग्न बालबालिकाको संख्या ११४५ जना रहेको छ। बालक ११३७ जना र बालिका ८ जना छन्। बागमती प्रदेशमा दर्ता भएका मुद्दा संख्या बाल अदालत सहित ७२६ थान दर्ता भएको र संलग्न बालबालिकाको संख्या ९९९ रहेकोमा बालक ९४६ जना र बालिका ५३ जना रहेको देखिन्छ। बढी मुद्दा रहेको संख्याका आधारमा क्रमिक रूपमा हेर्दा कोशी प्रदेश तेस्रो क्रममा पर्दछ। जम्मा ६४२ थान मुद्दामा कसूरजन्य कार्यको आरोप लागेका बालबालिकाको संख्या ८०१ रहेको छ। त्यसमध्ये बालक ७५८ जना र बालिका ४३ जना रहेका छन्। चौथो क्रममा पर्ने लुम्बिनी प्रदेशमा ६३६ थान मुद्दा दर्ता भएकोमा कानूनको विवादमा परेका बालबालिकाको संख्या ६९३ जना रहेको देखिन्छ। यो संख्यामा बालक ६४७ जना र बालिका ४६ जना रहेका छन्। पाँचौ क्रममा पर्ने सुदूर पश्चिम प्रदेशमा ३३८ थान मुद्दा दर्ता भएकोमा त्यसमा संलग्न कानूनको विवादमा परेका बालबालिकाको संख्या ४४६ जना रहेकोमध्ये बालक ४२४ जना र बालिका २२ जना रहेका छन्। छैटौँ क्रममा रहेको गण्डकी प्रदेशमा २५० थान मुद्दा दर्ता भएकोमा संलग्न बालक २९९ जना र बालिका १३ जना गरी कानूनको विवादमा

परेका जम्मा बालबालिका ३१२ जना रहेको देखिन्छ । मुद्दाको संख्यात्मक रुपमा सातौं तथा अन्तिम क्रममा पर्ने कर्णाली प्रदेशमा जम्मा १७३ थान मुद्दा दर्ता भएकोमा कानूनको विवादमा परेका बालबालिकाको संख्या २५५ जना रहेकोमध्ये बालक २४४ जना र बालिका ११ जना रहेको देखिन्छ । सबैभन्दा बढी मुद्दा दर्ता भएको जिल्ला अदालतमध्ये धनुषामा १८२, बाँकेमा १८०, मोरङमा १७०, सुनसरीमा १६६, दाङमा १४१ मुद्दा दर्ता भएको पाइन्छ । गण्डकी प्रदेशको मनाङ र मुस्ताङ जिल्लामा आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ मा कुनै मुद्दा दर्ता भएको देखिँदैन । बाल अदालतमा जम्मा २३८ थान मुद्दा दर्ता भएको अवस्था छ । यो संख्यामा मिति २०८२/०१/०२ देखि काठमाडौं, ललितपुर, भक्तपुर र काभ्रेपलाञ्चोक जिल्ला अदालतबाट सरी आएका क्रमशः ९६ थान, ३० थान, ८ थान र ९ थान गरी जम्मा १४३ थान मुद्दा समेत समावेश छन् ।

जिल्लागत रुपमा प्राप्त तथ्याङ्क अनुसार १०० थानभन्दा बढी मुद्दा दर्ता भएका अदालतको संख्या १३ रहेको छ । मुद्दा संख्याका आधारमा क्रमशः धनुषा जिल्ला अदालतमा १८२, बाँकेमा १८०, मोरङमा १७०, सुनसरीमा १६६, दाङमा १४१, रौतहटमा १३१, काठमाडौं जिल्ला अदालतमा मिति २०८१/१२/३१ सम्ममा १३०, कास्की जिल्ला अदालतमा १३०, कञ्चनपुरमा १२५, कैलालीमा १२३, बारामा ११५, सप्तरीमा ११२ र सिराहा जिल्ला अदालतमा १०४ थान मुद्दा दर्ता भएको देखिन्छ । १०० थान भन्दा कम र ५० थानभन्दा बढी मुद्दा दर्ता भएका अदालतको संख्या नौ रहेको छ । नौवटा जिल्ला अदालतमध्ये क्रमशः चितवन जिल्ला अदालतमा ८७, महोत्तरीमा ८४, रुपन्देहीमा ८०, बर्दियामा ७७, सर्लाहीमा ७६, सुर्खेतमा ६३, मकवानपुरमा ६२ र ललितपुर जिल्ला अदालतमा मिति २०८१/१२/३१ सम्ममा ५८ थान मुद्दा दर्ता भएको देखिन्छ ।

मुद्दा दर्ताको तुलनामा ५० थानभन्दा कम र १० थानभन्दा बढी मुद्दा दर्ता भएका अदालतको **संख्या ४१** रहेको छ । ४१ जिल्ला अदालतमध्ये मुद्दा संख्याको आधारमा क्रमशः कपिलवस्तु र पर्सा जिल्ला अदालतमा ४८/४८ थान, उदयपुरमा ४४ थान, भोजपुरमा ४१ थान, भक्तपुर जिल्ला अदालतमा मिति २०८१/१२/३१ सम्म ३८ थान, तनहुँमा ३६ थान, नवलपरासीमा ३२, काभ्रेपलाञ्चोक जिल्ला अदालतमा मिति २०८१/१२/३१ सम्ममा ३१ थान, गोरखा र ताप्लेजुङमा २२/२२ थान, दैलेखमा २१ थान, खोटाङ र जुम्लामा १९/१९ थान, पाल्पा, सल्यान, प्यूठान, दार्चुला, इलाममा १८/१८ थान, नवलपुरमा १७ थान, पाँचथर र कालिकोटमा १६/१६ थान, संखुवासभा, धनकुटा र बाजुरामा १५/१५ थान, अछाम र बझाङमा १४/१४ थान, जाजरकोट, बाग्लुङ र धादिङमा १३/१३ थान, रुकुम, रोल्पा र डडेल्धुरामा १२/१२ थान, अर्घाखाँची र स्याङ्जामा ११/११ थान, नुवाकोट, तेह्रथुम, दोलखा, गुल्मी र बैतडी जिल्ला अदालतमा १०/१० थान मुद्दा दर्ता भएको देखिन्छ ।

दश थानभन्दा कम संख्यामा मुद्दा दर्ता भएका जिल्ला अदालतको संख्या **१३ रहेको छ** । १३ जिल्ला अदालतमध्ये संख्यात्मक आधारमा बढी मुद्दा परेका अदालतमा क्रमशः ओखलढुङ्गा, सिन्धुपाल्चोक र रुकुमकोट (पूर्व) जिल्ला अदालतमा ९/९ थान, लमजुङ र म्याग्दी जिल्ला अदालतमा ८/८ थान, सोलुखुम्बु, रामेछाप, डोटी जिल्ला अदालतमा ७/७ थान, पर्वत र मुगु जिल्ला अदालतमा ५/५ थान डोल्पा र हुम्ला जिल्ला अदालतमा ३/३ थान र रसुवा जिल्ला अदालतमा २ थान मुद्दा दर्ता भएको देखिन्छ । गण्डकी प्रदेशको मनाङ र मुस्ताङ जिल्ला अदालतमा यस आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ मा कुनै मुद्दा दर्ता भएको देखिँदैन । त्रि-वर्षीय रुपमा मुद्दा दर्ताको तथ्याङ्कलाई हेर्ने हो भने आर्थिक वर्ष २०७९/०८० मा जम्मा २९८४ थान मुद्दा दर्ता भएकोमा आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ मा उक्त संख्यामा ६१० ले वृद्धि भई ३५९४ थान मुद्दा दर्ता भएको देखिन्छ । गत आर्थिक वर्षको ३५९४ को संख्यामा २३ थान मात्र वृद्धि भई आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ मा ३६१७ थान मुद्दा

दर्ता भएको तथ्याङ्कलाई हेर्दा विगत आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ को वृद्धि अनुपात १६.९६ प्रतिशतको तुलनामा यस आर्थिक वर्षमा कम अर्थात ०.६३ प्रतिशत मात्र वृद्धि भएको पाइन्छ ।

(ग) मुद्दाको अवस्था र कसूरजन्य कार्यका आरोपित बालबालिकाको संख्या

आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ मा जिल्लागत आधारमा मुद्दाको अवस्थाको विवरणलाई संक्षेपमा हेर्दा विभिन्न जिल्ला अदालत र बाल अदालतमा समेत जम्मा ३६१७ थान कसूरजन्य कार्यको आरोप लागेका मुद्दा दर्ता भएकोमा आरोपित बालबालिकाको संख्या ४६५१ जना रहेको देखिन्छ । जम्मा परेका ३६१७ थान मुद्दामध्ये २३२९ थान अर्थात कूल मुद्दाको ६४.३९ प्रतिशत मुद्दा फैसला भइसकेको अवस्था छ भने जम्मा १२८८ थान अर्थात ३५.६१ प्रतिशत मुद्दा चालु अवस्थामा रहेको देखिन्छ । फैसला भएका २३२९ थान मुद्दामध्ये कैद बापत २३७ थान मुद्दामा कसूरजन्य कार्यको अभियोग लागेका र कैद बापत सजाय ठहर भएका बालबालिकाको हकमा बाल सुधार गृहमा पठाइएको छ । ९८ थान मुद्दामा जरिवानाको सजाय भएको, ४३२ थान मुद्दामा कैद र जरिवाना दुवै सजाय भएको, ५३५ थान मुद्दामा अभियोग दावी पुग्ने वा आंशिक दावी पुग्ने अवस्था रहेको, ५२० थान मुद्दामा अभियोग दावी नपुग्ने ठहरी सफाई पाएको, १२९ थान मुद्दामा सजाय स्थगन गरेको देखिन्छ । ८४ थान मुद्दामा बालबालिकालाई अभिभावकको जिम्मा दिइएको, ६९ थान मुद्दामा फैसलाको किसिम खुलेको नदेखिएको र दिशान्तर भएको, मुलतवी रहेको, दावी परिवर्तन ठहर भएको समेत विविध २०० थान मुद्दा रहेको देखिन्छ ।

(घ) कसूरजन्य कार्यको आरोप लागेका बालबालिकाको लैंगिक विवरण

बाल इजलास सञ्चालन भएका विभिन्न जिल्ला अदालतमा आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ मा ३३७९ थान र मिति २०८२/०१/०२ देखि बाल अदालतमा २३८ थान समेत जम्मा ३६१७ थान कसूरजन्य कार्यको आरोप लागेका बालबालिका सम्बन्धी मुद्दा दर्ता भएको देखिन्छ । यो दुवै संख्याका मुद्दामा आरोपित बालबालिकाको संख्या बाल इजलास तर्फ ४३०८ जना र बाल अदालत तर्फ ३४३ जना समेत जम्मा ४६५१ जना बालबालिका कसूरजन्य कार्यमा संलग्न रहेको देखिन्छ । यो संख्यालाई लैंगिक आधारमा विश्लेषण गर्दा बाल इजलासमा दायर रहेका मुद्दामा बालकको संख्या ४१२८ जना र बालिकाको संख्या १८० जना रहेको छ । त्यसै गरी मिति २०८२/०१/०२ देखि गठित एवं सञ्चालित बाल अदालतमा दायर रहेको मुद्दामा संलग्न जम्मा बालबालिका ३४३ जनामध्ये बालकको संख्या ३२७ जना र बालबालिकाको संख्या १६ जना रहेको तथ्याङ्क र विवरणबाट देखिएको छ । माथिको संख्यालाई प्रतिशतका आधारमा हेर्दा जम्मा बालबालिका ४६५१ जना संलग्न रहेकोमा जम्मा बालक ४४५५ जना अर्थात् ९५.७८ प्रतिशत र जम्मा बालिका १९६ जना अर्थात् ४.२१ प्रतिशत संलग्न रहेको देखिदा कसूरजन्य कार्यमा संलग्न बालकको संख्या बालिकाभन्दा धेरै गुणा बढी रहेको देखिन्छ । कसूरजन्य कार्यमा संलग्न बालबालिकाको लैंगिक विवरणलाई प्रदेशगतरूपमा तुलना गर्दा कसूरजन्य कार्यको आरोप लागेका बालक सबैभन्दा बढी मधेश प्रदेशमा ११३७ जना रहेकोले यो संख्या कूल बालक ४४५५ को २५.५२ प्रतिशत मधेश प्रदेशको कायम हुन आउँछ । त्यसै गरी बालिकाको जम्मा संख्या १९६ जनामा सबैभन्दा बढी लुम्बिनी प्रदेशमा ४६ जना बालिका संलग्न रहेको देखिदा यो संख्या जम्मा बालिकाको २३.४६ प्रतिशत हिस्सा लुम्बिनी प्रदेशका बालिकाको देखिन आउँछ । प्रदेशगत रूपमा सबैभन्दा कम २४४ जना बालक संलग्न रहेको कर्णाली प्रदेशको अवस्था कूल संलग्न बालक ४४५५ को ५.४७ प्रतिशत कायम हुने र सबैभन्दा कम ८ जना बालिका

कसूरजन्य कार्यमा संलग्न रहेको मधेश प्रदेशको तथ्याङ्कले कूल संलग्न बालिका १९६ जनाको ४.०८ प्रतिशत बालिका मधेश प्रदेशको कायम रहने देखिन्छ ।

(ङ) चालु मुद्दामध्ये १२० दिन भित्रका र सो अवधि नाघेका मुद्दाको अवधिगत विवरण

माथि उल्लेख भएका चालु अवस्थाका जम्मा १२८८ थान मुद्दामध्ये बाल इजलासतर्फ विभिन्न ७३ जिल्ला अदालतमा १०७६ थान र बाल अदालत भक्तपुरमा २१२ थान चालु मुद्दा रहेको देखिन्छ । चालु मुद्दाको अवधिगत विवरण हेर्ने हो भने १२० दिन भित्रका र १२० दिन नाघेका मुद्दालाई जम्मा ६ प्रकारको अवधिमा गणना गरी तथ्याङ्क र विवरणबाट खुली आएसम्म अवधिगत रूपमा प्रदेश तथा जिल्लागत विवरण प्रस्तुत गरिएको छ । अवधि अन्तर्गत ४ महिनाभित्रको, ४ देखि ६ महिनाभित्रको, ६ देखि १२ महिनाभित्रको, १२ देखि १८ महिनाभित्रको, १८ देखि २४ महिनाभित्रको, २४ महिना नाघेको र अवधि नखुलेको समेतको अवधिगत वर्गीकरण खुलाइएको छ । बाल अदालतमा चालु मुद्दाको संख्या २१२ थान रहेकोमा ४ महिनाभित्रका ९५ थान, १२ महिनाभित्रका ५५ थान, १८ महिनाभित्रका ३२ थान, २४ महिनाभित्रका ४ थान, २४ महिना नाघेका ८ थान र अवधि नखुलेका १८ थान मुद्दा रहेको देखिन्छ ।

बढी मुद्दा रहेका जिल्ला अदालतमा सञ्चालित बाल इजलास तर्फको अवधिगत विवरण हेर्ने हो भने चालु मुद्दा सबैभन्दा बढी बाँके जिल्ला अदालतमा रहेको देखिन्छ । ७७ थान चालु मुद्दा रहेको सो अदालतमा ४ महिना भित्रका १६ थान, ६ महिना भित्रका ७ थान, १२ महिनाभित्रका ५ थान, १८ महिनाभित्रका ५ थान, २४ महिनाभित्रका २ थान र २४ महिना नाघेका मुद्दा सो अदालतमा रहेको देखिएन । तथापि, अवधि नखुलेका मुद्दा ४२ थान रहेकोले त्यस अन्तर्गत २४ महिना नाघेका मुद्दा समेत समावेश हुन सक्ने देखिन्छ । रौतहट जिल्ला अदालतमा ६६ थान चालु मुद्दा रहेकोमध्ये ६० थान मुद्दामा अवधि नखुलेको विवरण प्राप्त भएकोले सो अदालतमा पनि १८ महिना नाघेका मुद्दा हुन सक्ने सम्भावनालाई अस्वीकार गर्न सकिदैन । धनुषा जिल्ला अदालत र दाङ जिल्ला अदालतमा बराबरको संख्यामा चालु मुद्दा ५६/५६ थान रहेको देखिन्छ । धनुषा जिल्ला अदालतमा ४ महिना भित्रका ५ थान रहेको देखिन्छ भने बाँकी ५१ थान मुद्दामा अवधि खुलेको अवस्था छैन । अनुमानका आधारमा ५१ थान बाँकी मुद्दाको अवधि निर्धारण गर्न मिल्ने भएन । दाङ जिल्ला अदालतमा २७ थान मुद्दा ४ महिनाभित्रका, १० थान ६ महिना भित्रका, ११ थान मुद्दा १२ महिना भित्रका, ६ थान १८ महिनाभित्रका छन् भने २ थान मुद्दामा अवधि नखुलाई विवरण प्राप्त भएको देखिन्छ । कैलाली जिल्ला अदालतमा जम्मा चालु मुद्दा ४१ थान रहेकोमा ४ महिनाभित्रका २५ थान, ६ महिनाभित्रको १ थान, १२ महिनाभित्रको ७ थान, १८ महिनाभित्रको ३ थान, २४ महिनाभित्रको १ थान र अवधि नखुलेका मुद्दाको संख्या ४ रहेको देखिन्छ । कञ्चनपुर जिल्ला अदालतमा २१ थान चालु मुद्दा रहेकोमा ४ महिना भित्रका १६ थान, ६ महिना र १२ महिना भित्रका १/१ थान, १८ महिनाभित्रका ३ थान मुद्दा रहेको पाइन्छ । समग्ररूपमा बाल अदालत लगायत सबै जिल्ला अदालतमा सञ्चालित बाल इजलासमा ४ महिना भित्रका मुद्दा ४५१ थान, ६ महिनाभित्रका ७२ थान, १२ महिनाभित्रका १८६ थान, १८ महिनाभित्रका ११५ थान, २४ महिना भित्रका ११ थान, २४ महिना नाघेका मुद्दा १४ थान र अवधि खुली नआएको मुद्दा ४३९ थान गरी जम्मा चालु मुद्दा १२८८ थान रहेको देखिन्छ । सामान्यतया १२० दिनभित्र फैसला गर्नु पर्नेमा १२८८ मुद्दामध्ये अवधि नाघेका मुद्दाको संख्या ८३७ ले बढी देखिनुले बाल न्याय सम्पादनमा विलम्ब हुन गएको संकेत गर्दछ ।

(च) कसूरजन्य कार्यमा संलग्न बालबालिकाको उमेर समूह वर्गीकरण

बाल इजलास समेत सञ्चालन भएका जिल्ला अदालतमा ३३७९ थान र बाल अदालतमा २३८ थान कसूरजन्य कार्यको आरोप लागेका जम्मा ३६१७ थान मुद्दा दर्ता भएको देखिन्छ । दर्ता भएका उक्त मुद्दामा आरोपित बालबालिकाको संख्या बाल इजलास तर्फ ४३०८ र बाल अदालत तर्फ ३४३ समेत जम्मा संख्या ४६५१ जना रहेको छ । दुवै तर्फ गरी जम्मा बालक ४४५५ जना र बालिका १९६ जना रहेका छन् । आरोपित यी बालबालिकामध्ये उमेर समूहको वर्गीकरण गर्दा जम्मा **पाँच आधारमा** तथ्याङ्क एवं विवरण प्राप्त भएको देखिन्छ । कसूरजन्य कार्यको आरोप लागेका बालबालिकामध्ये १४ वर्ष मुनिका बालबालिका बाल इजलास तर्फ २८३ जना र बाल अदालत तर्फ ४० जना समेत जम्मा ३२३ जना, १४ वर्ष वा सोभन्दा माथि र १६ वर्ष मुनिका बालबालिका मध्ये बाल इजलासतर्फ १२५७ जना र बाल अदालत तर्फ १५० जना समेत जम्मा १४०७ जना रहेको देखिन्छ । त्यसैगरी १६ वर्ष वा सोभन्दा माथि र १८ वर्ष मुनिका बालबालिकामध्ये बाल इजलास तर्फ २७१३ जना र बाल अदालत तर्फ १५३ जना गरी जम्मा २८६६ जना संलग्न रहेको देखिन्छ । उमेर सम्बन्धी विवाद रहेका बालबालिकाको संख्या बाल इजलास तर्फ ९ जना र बाल अदालत तर्फ यस्तो संख्या नरहेकोले जम्मा ९ जना बालबालिकामा उमेर सम्बन्धी विवाद रहेको देखिन्छ । १८ वर्ष उमेर नपुगेको भनी बालबालिकामा गणना भएको तर कुन समूहको उमेर हो भन्ने सम्बन्धमा स्पष्ट नखुलेका बालबालिकाको संख्या बाल इजलास तर्फ ४६ जना रहेको देखिन्छ । बाल अदालतमा दायर मुद्दामध्ये चालु मुद्दामा उमेर समूह खुलेकोले उमेर स्पष्ट उल्लेख नभएको प्रकृतिका बालबालिका यो समूहमा संलग्न रहेको पाइएन ।

(छ) कसूरजन्य कार्यको समूह विभाजन

आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ मा विभिन्न जिल्ला अदालतमा सञ्चालित बाल इजलासमा जम्मा ३३७९ थान कसूरजन्य कार्यको आरोप लागेका बालबालिका सम्बन्धी मुद्दा दर्ता भएको देखिन्छ भने यसै आर्थिक वर्षको मिति २०८२/०१/०२ देखि गठन एवं सञ्चालनमा आएको बाल अदालतमा यस्तै प्रकृतिका २३८ थान मुद्दा परेको अवस्था छ । दुवै तर्फ गरी जम्मा ३६१७ थान मुद्दा परेकोमा कसूरजन्य कार्यमा संलग्न बालबालिकाको संख्या ४६५१ जना रहेको देखिन्छ । दर्ता भएका मुद्दाको किसिम र संख्याका आधारमा चालु मुद्दाको समूह विभाजन गर्दा जम्मा **तेह समूहमा** विभाजन गर्न सकिन्छ । सबैभन्दा बढी **चोरी तथा डाँका** सम्बन्धी कसूरजन्य कार्यमा ७६२ थान मुद्दा बाल इजलासमा र ५० थान बाल अदालतमा परेको छ । यसमा संलग्न बालबालिका जम्मा १०५६ जना रहेका छन् । परिमाणान्तरूपमा दोस्रो समूहमा **जबरजस्ती करणी** सम्बन्धी मुद्दा बाल इजलासमा ६४५ र बाल अदालतमा ४९ गरी जम्मा ६९४ थान मुद्दा परेको देखिन्छ भने त्यसमा संलग्न बालबालिकाको संख्या ७८२ रहेको छ । तेस्रो समूहमा **लागू औषध सम्बन्धी** कसूरजन्य कार्यमा बाल इजलास तर्फ ३७८ र बाल अदालतमा १२ थान मुद्दा परेको समेत जम्मा ३९० थान मुद्दामा ४०९ जना बालबालिका संलग्न रहेको अवस्था छ । चौथो समूह अन्तर्गत **आपराधिक उपद्रव र अभद्र व्यवहार** सम्बन्धी कसूरजन्य कार्यमा बाल इजलासमा ४२२ थान र बाल अदालतमा २९ थान समेत जम्मा ४५१ थान मुद्दा परेकोमा संलग्न बालबालिकाको संख्या ६३९ जना रहेको छ । पाँचौँ समूह अन्तर्गतको **ज्यान सम्बन्धी मुद्दामा** बाल इजलास तर्फ ४५८ थान मुद्दा र बाल अदालतमा ११ थान गरी जम्मा ४६९ थान मुद्दा परेकोमा दुवै तर्फ गरी संलग्न बालबालिकाको संख्या ७४४ जना

रहेको छ । समूह विभाजन तर्फ बाल इजलासमा विविध समूहका मुद्दा २२१ थान रहेको देखिन्छ त्यसमा संलग्न बालबालिकाको संख्या ३४१ रहेको छ । बाल अदालतमा चालु मुद्दालाई विविध समूहमा वर्गीकृत गरेको देखिँदैन । सीमित संख्याका कसूरजन्य कार्यमा बालबालिकाको संलग्नता सोही अनुपातमा कमै रहेको आधारमा हेर्दा जम्मा ३६१७ कसूरजन्य कार्यमा संलग्न बालबालिकाको कूल संख्या ४६१५ जना रहेको तथ्याङ्क एवं विवरणबाट देखिएको छ ।

(ज) बाल सुधार गृहमा रहेका बालबालिका र किशोर किशोरीको विवरण

नेपालमा हालसम्म सञ्चालित नौवटा बाल सुधार गृहमध्ये प्रदेशगत रूपमा सुदूर पश्चिम प्रदेशबाट गणना गर्दा क्रमशः डोटी, जयन्दु बाँके, नौवस्ता बाँके, भैरहवा, रुपन्देही, सराङकोट कास्की, हेटौँडा मकवानपुर, सानोठिमी भक्तपुर, वीरगंज पर्सा, विराटनगर मोरङ समेतमा जम्मा १४०७ जना बालबालिका र किशोर किशोरी रहेका छन् । बालबालिका तथा किशोर किशोरीको संख्या छुट्टयाउँदा बालक तथा किशोर १३६८ र बालिका तथा किशोरी ३९ जना रहेका छन् । यो संख्याका बालबालिका तथा किशोर किशोरीको कसूरजन्य कार्यमा संलग्नताको आधारमा हेर्ने हो भने प्रमुख मुद्दाहरु **जबरजस्ती करणी सम्बन्धी** कसूरमा बालक तथा किशोर किशोरीको संख्या ८४३ जना रहेको देखिन्छ । ८४३ जनामध्ये बालक तथा किशोर ८४२ जना र किशोरी १ जनाको संलग्नता रहेको अवस्था छ । **ज्यान सम्बन्धी कसूरमा** संलग्न बाल सुधार गृहमा रहेका २३२ जना मध्ये बालक तथा किशोर २१० जना र बालिका तथा किशोरी २२ जना संलग्न रहेको देखिन्छ । **चोरी तथा डाँका सम्बन्धी** कसूरजन्य कार्यमा जम्मा १२९ जना बालबालिका तथा किशोर किशोरीको संलग्नता रहेको देखिन्छ । सो संख्यामध्ये बालक तथा किशोर १२५ जना र बालिका तथा किशोरी ४ जना रहेका छन् । **लागू औषध सम्बन्धी** कसूरजन्य कार्यमा जम्मा १११ जना बालबालिका र किशोर किशोरी रहेकामध्ये बालक तथा किशोर १०४ जना र बालिका तथा किशोरी ७ जनाले सुधार अवधि व्यतित गरिरहेको देखिन्छ । **सवारी ज्यान सम्बन्धी** कसूरजन्य कार्यमा बालक तथा किशोरको संख्या ४१ रहेको छ । **अपहरण शरीरबन्धक तथा मानव बेचबिखन र ओसारपसार सम्बन्धी** कसूरजन्य कार्यमा बालसुधार गृहमा रहेका बालबालिका तथा किशोर किशोरीको संख्या २१ रहेको छ । त्यसमध्ये बालक तथा किशोर १७ जना र बालिका तथा किशोरीको संख्या ४ रहेको छ । **बाल विवाह तथा बहु विवाहमा** २ जना किशोर र १ जना किशोरी गरी जम्मा ३ जना किशोर किशोरी बाल सुधार गृहमा रहेको अवस्था छ । **आपराधिक उपद्रव र अभद्र व्यवहार सम्बन्धी** कसूरजन्य कार्यमा जम्मा ५ जना बालक सुधार प्रकृयाको रूपमा बाल सुधार गृहमा रहेको देखिन्छ । माथिको वर्गीकरणमा नपरेको कसूरजन्य कार्यलाई **विविध शीर्षकमा** राखी बाल सुधार गृहमा रहेका किशोर किशोरीको संख्या गणना गर्दा जम्मा २२ जना किशोर सुधार अवधि व्यतित गर्ने क्रममा रहेका छन् । बालक तथा बालिका विविध कसूरजन्य कार्यमा बाल सुधार गृहमा रहेको देखिँदैन ।

(झ) बाल सुधार गृहमा रहेका बालबालिका तथा किशोर किशोरीको उमेरगत र मुद्दागत विवरण

नेपालभर स्थापित र सञ्चालित नौ वटा बाल सुधार गृहमा रहेका जम्मा १४०७ बालबालिका तथा किशोर किशोरीलाई उमेर समूह अन्तर्गत वर्गीकरण गर्दा **पहिलो समूह** १४ वर्ष मुनिका बालक ९ जना, बालिका १ जना सहित १० जना बालबालिका सुधार अवधि व्यतित गर्न बाल सुधार गृह रुपन्देही, वीरगंज, विराटनगर र सानोठिमी भक्तपुरमा रहेका छन् । १४ वर्ष वा सो भन्दा माथि र १६ वर्ष मुनिका **दोस्रो समूहका** बालक

१३४ जना र बालिका ३ जना गरी जम्मा १३७ जना बालबालिकामध्ये बालिका जना-३ सानोठिमी भक्तपुरको बाल सुधार गृहमा र अन्य बालकहरु नौवटा बाल सुधार गृहमा रहेको देखिन्छ । १६ वर्ष वा सो भन्दा माथि र १८ वर्ष मुनिका **तेस्रो समूहका** बालक ५६२ जना र बालिका १५ जना गरी जम्मा ५७७ जना बालबालिकामध्ये १५ जना बालिका सानोठिमी भक्तपुरको बाल सुधार गृहमा रहेको र बालकहरु सबै नौ वटा बाल सुधार गृहमा रहेको देखिन्छ । पहिलो, दोस्रो र तेस्रो वर्गीकरण अन्तर्गतका जम्मा बालक ७०५ जना र जम्मा बालिका १९ जना गरी ७२४ जना बालबालिका बाल सुधार गृहमा रहेका छन् । **चौथो उमेर समूह** अन्तर्गत १८ वर्ष माथिका किशोर ६६३ जना र किशोरी २० जना गरी जम्मा ६८३ जना किशोर किशोरीमा ६६३ जना किशोर नौवटा बाल सुधार गृहमा र २० जना किशोरी सानोठिमी भक्तपुरको बाल सुधार गृहमा रहेको देखिन्छ ।

बाल सुधार गृहमा रहेका बालबालिका र किशोर किशोरीको त्रि वर्षीय तुलनात्मक तथ्याङ्क हेर्ने हो भने आर्थिक वर्ष २०७९/०८० मा तत्काल सञ्चालित आठवटा बाल सुधार गृहमा १०९९ जना बालबालिका र किशोर किशोरी रहेकोमा आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ मा सञ्चालित नौवटा बाल सुधार गृहमा १४६४ जना बालबालिका तथा किशोर किशोरी रहेको देखिन्छ । यो संख्या अघिल्लो वर्ष भन्दा ३६५ बढी हो र प्रतिशतमा हेर्ने हो भने २४.९३ प्रतिशतले बढी हुन आउँछ । आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ मा अघिल्लो वर्ष भन्दा ३७५ जनाले बढेको संख्यामा यस आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ मा जम्मा १४०७ जना बालबालिका तथा किशोर किशोरी बाल सुधार गृहमा रहेको देखिन्छ । अघिल्लो आर्थिक वर्ष १४६४ जना बालबालिका र किशोर किशोरी बाल सुधार गृहमा रहेको तर यस आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ मा अघिल्लो आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ मा भन्दा ५७ ले घटेको देखिन्छ । प्रतिशतमा हिसाब गर्दा यस आर्थिक वर्षमा अघिल्लो आर्थिक वर्ष बाल सुधार गृहमा रहेका बालबालिका र किशोर किशोरी भन्दा ३.८९ प्रतिशत घटेको देखिन्छ । नेपालमा बाल न्यायको स्थिति सम्बन्धी यस प्रतिवेदनमा नेपालको संविधान, बालबालिका सम्बन्धी ऐन, २०७५ तथा नेपालले अनुमोदन गरेको बाल अधिकार सम्बन्धी महासन्धिद्वारा प्रत्याभूत बाल अधिकारको संरक्षण गर्न र बालबालिकाको सर्वोत्तम हित प्रवर्द्धन गर्न श्री सर्वोच्च अदालतबाट प्रतिपादन भएका महत्वपूर्ण न्यायिक सिद्धान्त तथा आदेशको संक्षेपीकृत अंश समेत समावेश गरी प्रतिवेदनलाई अघिल्लो वर्षको प्रतिवेदन भन्दा थप जानकारीमुलक र समृद्ध बनाउने प्रयत्न गरिएको छ ।

केन्द्रीय बाल न्याय समितिको सचिवालय

पत्र संख्या:

प्राप्त पत्र संख्या र मिति:

चलानी नं:

श्रीमहल, पूल्चोक, ललितपुर

फोन नं. ०१-४४४२५६८, ०१-४४४२४५७

फ्याक्स: ०१-४४४२४५७

website: www.cjcc.gov.np

www.supremecourt.gov.np

मन्तव्य

बाल्यकाल मानव जीवनको अत्यन्त सम्बेदनशील अवस्था हो। बाल्यावस्थाबाट वयस्क हुने आजका बालबालिका भेलिको राष्ट्रका कर्णधार तथा अधिकार प्राप्तीको लागि वर्तमानका दावेदार पनि हुन्। बालबालिकाप्रति उचित हेरचाह, स्वास्थ्य तथा शिक्षाको समुचित प्रवन्ध, अविभेद, आराम, मनोरञ्जन, संरक्षण र सहभागिताको सुनिश्चितता कायम गर्नु आवश्यक मानिएको छ। बालबालिका स्वभावैले जिज्ञासु, अनुयायी र अपरिपक्व अवस्थामा रहने हुँदा आधारभूत अधिकार प्राप्तीमा कुनै कारणले उनीहरूप्रति निषेधको व्यवहार हुन गयो भने बालबालिकाबाट विद्यमान कानूनको उल्लङ्घन हुने र विवादमा पर्ने सम्भावना रहन्छ। कानूनको विवादमा परेका र त्यस्तो विवादबाट पीडित बालबालिकाको पहिलो सम्पर्क बिन्दु कानून कार्यान्वयन गर्ने अनुसन्धानकर्ता हुन्छ। अनुसन्धान, अभियोजन र न्यायिक निर्णय गर्ने अधिकारीले बालमैत्री वातावरणमा बालबालिकाको मानवीय मर्यादा र प्रतिष्ठाको कदर गर्दै सर्वोत्तम हित कायम गर्नु पर्छ।

बालबालिकाको अधिकारको सम्मान, संरक्षण, प्रवर्द्धन र परिपूर्ति गरी सर्वोत्तम हित कायम गर्दै बाल अनुकूल न्याय प्रदान गर्ने र कानूनको विवादमा परेका तथा पीडित बालबालिकालाई परिवार तथा समाजमा पुनर्एकीकरण गर्नु नै बाल न्यायको मूल अभिष्ट हो। बालबालिकासँग सम्बन्धित काम गर्ने प्रत्येक निकाय तथा संस्थाका अधिकारीले हरेक काम कारवाही गर्दा बालबालिकाको सर्वोत्तम हितलाई प्राथमिकता दिई आवश्यक बालमैत्री प्रक्रिया अपनाउनु पर्ने बाल न्यायको आधारभूत मान्यता रहिआएको छ। यसैको अनुसरण गर्दै बालबालिकालाई न्यायिक प्रक्रियामा वयस्क सरह व्यवहार नगरी बाल न्यायका नवीन मान्यता अनुसारको कार्यविधि अवलम्बन गरेमा बाल न्यायलाई थप समृद्ध बनाउन सकिन्छ।

बाल अधिकारको संरक्षण र विकासको लागि अन्तर्राष्ट्रियस्तरमा विभिन्न प्रयास भएका छन्। यस अन्तर्गत बाल अधिकार सम्बन्धी महासन्धि, १९८९ लाई नेपालले १४ सेप्टेम्बर १९९० तदनुसार मिति २०४७/०५/२९ मा अनुमोदन गरी पक्ष राष्ट्रको रूपमा बाल अधिकार र बाल न्यायप्रति अन्तर्राष्ट्रियस्तरमा प्रतिवद्धता जनाएको छ। महासन्धि अनुमोदनपछि राष्ट्रिय कानूनमा बाल अधिकार र न्याय सम्बन्धी प्रावधान समावेश गर्ने उद्देश्यले बालबालिका सम्बन्धी ऐन, २०४८ तर्जुमा गरी मिति २०५०/०१/०१ देखि कार्यान्वयनमा आएको थियो। यस ऐनको दफा ५५ को उपदफा (१) ले बाल अदालत गठन गर्ने व्यवस्था गरे पनि बाल अदालत गठन हुन सकेको थिएन।

नेपालको संविधानको धारा ३९ ले बालबालिकाको हकलाई मौलिक हकको रूपमा प्रत्याभूत गरी सोही धाराको उपधारा (८) मा प्रत्येक बालबालिकालाई बाल अनुकूल न्यायको हक हुने सुनिश्चित गरेको छ। बाल अधिकार सम्बन्धी महासन्धि र नेपालको संविधानले निर्दिष्ट गरेको मार्गदर्शन अनुरूप बालबालिका सम्बन्धी ऐन, २०७५ कार्यान्वयनमा आएको सात वर्ष भएको छ। यो ऐनले अठार वर्ष उमेर पूरा नगरेको व्यक्तिलाई बालबालिकाको रूपमा परिभाषित गरेको छ।

केन्द्रीय बाल न्याय समितिको सचिवालय

पत्र संख्या:

प्राप्त पत्र संख्या र मिति:

चलानी नं:

श्रीमहल, पूल्चोक, ललितपुर

फोन नं. ०१-५४४२५६८, ०१-५४४२४५७

फ्याक्स: ०१-५४४२४५७

website: www.cjcc.gov.np

www.supremecourt.gov.np

सोह वर्ष वा सो भन्दा माथि र अठार वर्ष नपुगेको यही उमेर समूहका बालबालिका कसूरजन्य कार्यमा बढी संलग्न हुने गरेको देखिन्छ। बाल न्यायका सम्बन्धमा मुलुकी अपराध संहिता, २०७४, मुलुकी फौजदारी कार्यविधि संहिता, २०७४, फौजदारी कसूर (सजाय निर्धारण तथा कार्यान्वयन) ऐन, २०७४, बालबालिका सम्बन्धी ऐन, २०७५, बाल न्याय सम्पादन (कार्यविधि) नियमावली, २०७६, बालबालिका सम्बन्धी नियमावली, २०७८, बाल न्याय सम्पादन कार्यविधि, २०८० तथा कानूनको विवादमा परेका बालबालिकाको दिशान्तर कार्यविधि सम्बन्धी निर्देशिका, २०८० राष्ट्रिय कानूनको रूपमा कार्यान्वयनमा छन्।

बालबालिका सम्बन्धी ऐन, २०७५ को दफा ३० अनुसार बालबालिकाले गरेको कसूरजन्य कार्यको शुरु कारवाही, सुनुवाइ र किनारा गर्न नेपाल सरकारले मिति २०८१/१०/२८ मा नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशित गरी काठमाडौं, ललितपुर, भक्तपुर र काभ्रेपलाञ्चोक जिल्ला अदालतको बाल इजलासबाट हेरिने मुद्दाको प्रादेशिक क्षेत्राधिकार रहने गरी भक्तपुर जिल्लामा बाल अदालत, भक्तपुर गठन गर्ने र सम्बत २०८२ वैशाख २ गतेदेखि सञ्चालन गर्ने निर्णय गरे अनुसार बाल अदालत गठन र सञ्चालन भएको छ। बाल न्यायको क्षेत्रमा २०४८ सालदेखिको यो आकांक्षा हालै साकार भएकोले यो कदम महत्वपूर्ण उपलब्धीको रूपमा रहेको छ। बाल अदालतको प्रभावकारिताले बाल न्यायको उन्नयनमा पुऱ्याएको योगदानका आधारमा प्रत्येक प्रदेशमा एक एकवटा बाल अदालत गठन भएमा थप प्रभावकारिता ल्याउने अपेक्षा राखिएको छ। ऐनको दफा ३० को उपदफा (४) ले बाल इजलासलाई मान्यता दिएकोले बाल अदालत गठन नभएका जिल्लामा बालबालिका संलग्न रहेका कसूरजन्य कार्यको अनुसन्धान, अभियोजन र न्याय निरूपणको कार्य परम्परागत फौजदारी न्यायभन्दा पृथक रूपबाट हुँदै आएको छ। बाल न्यायमा पुनर्स्थापकीय न्यायको मान्यता अनुरूप दिशान्तर प्रक्रियालाई पनि कसूरजन्य कार्यको प्रकृति अनुसार कानूनले खुला राखेको छ। यस प्रक्रियाको कार्यविधिमा स्पष्टता सहितको संरचना विद्यमान रहँदा रैहँदै पनि दिशान्तर प्रक्रियालाई व्यवहारमा प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयनमा ल्याउन नसकिएको अवस्था छ। अर्को तर्फ हेर्दा, कसूरजन्य कार्यको आरोप लागेका बालबालिकाको विवाद निरन्तर सुनुवाइका आधारमा सामान्यतया एकसय बीस दिनभित्र फैसला गर्नु पर्नेमा अठार महिनादेखि चौबिस महिनासम्म पनि मुद्दा फैसला नहुनुले बाल न्यायका सरोकारवाला सबैलाई सजग गराएको छ। त्यसै गरी सुधार अवधि व्यतित गरी वा दिशान्तर निर्णयपछि पारिवारिक र सामाजिक पुनः एकीकरणमा गएका बालबालिकाको आचरण र व्यवहारमा सुधार आए, नआएको सम्बन्धमा अनुगमन गर्ने जिम्मेवारीमा स्थानीय तहका बाल कल्याण अधिकारीलाई क्रियाशील बनाउन आवश्यक छ। बाल न्यायमा सुधारका लागि पुनर्स्थापकीय बाल न्याय सम्बन्धी कार्यविधि निर्देशिकाको मस्यौदा मिति २०८१/०९/१८ मा श्री सर्वोच्च अदालतमा पेश भई पूर्ण बैठक समक्ष विचाराधीन छ। निर्देशिका पारित भई कार्यान्वयनमा आएमा बाल न्यायलाई पुनर्स्थापकीय न्यायको मान्यता अनुरूप सम्पादन गर्न थप कानूनी आधार प्रदान गर्नेछ।

केन्द्रीय बाल न्याय समितिको सचिवालय

पत्र संख्या:

प्राप्त पत्र संख्या र मिति:

चलानी नं:

श्रीमहल, पूल्चोक, ललितपुर

फोन नं. ०१-५४४२५६८, ०१-५४४२४५७

फ्याक्स: ०१-५४४२४५७

website: www.cjcc.gov.np

www.supremecourt.gov.np

बाल न्याय सम्पादनमा संलग्न निकाय वा अधिकारीबाट सम्पादित सेवा र कार्यको सुदृढीकरण र विकासको अतिरिक्त बाल न्याय प्रणालीलाई समन्वयात्मक रूपबाट सञ्चालन गर्ने जिम्मेवारी बालबालिका सम्बन्धी ऐन, २०७५ को दफा ४६ र बाल न्याय सम्पादन (कार्यविधि) नियमावली, २०७६ को नियम ३० बमोजिम गठित केन्द्रीय बाल न्याय समितिले प्राप्त गरेको छ। समितिले आफ्नो स्थापनाकालदेखि नै बाल न्यायको क्षेत्रमा क्रियाशील निकायबीच समन्वय गर्दै बाल न्यायको विकासमा नीतिगत सुधार र सहकार्य गर्दै आएको छ। समितिको सचिवालयले कसूरजन्य कार्यको आरोप लागेका बालबालिकाको संख्या, कसूरजन्य कार्यको प्रकृति, प्रकार र संख्या, बाल सुधार गृहमा सुधारको अवधि व्यतित गरिरहेका बालबालिका र किशोर किशोरीको संख्या, फैसलाको अवस्था, चालु मुद्दाको अवधिगत विवरण, फैसला गर्न लागेको अवधि सहितको बाल न्यायको स्थिति प्रतिवेदन प्रत्येक वर्ष प्रकाशन गर्दै आएको छ। प्रतिवेदन तयार गर्ने क्रममा सचिवालयले बाल न्याय सम्पादन गर्ने जिल्ला अदालत र मिति २०८२/०१/०२ देखि गठित एवं सञ्चालित बाल अदालत, भक्तपुरबाट प्राप्त तथ्याङ्क र विवरणलाई एकीकृत गरी तालिकीकरण र विश्लेषण सहित "नेपालमा बाल न्यायको स्थिति प्रतिवेदन, २०८२" प्रकाशन गर्न लागेकोमा मलाई खुशी लागेको छ। प्रतिवेदनले औल्याएको सरोकारलाई सम्बोधन गरी आगामी दिनमा बाल न्याय सम्पादन कार्यलाई थप सक्षम र सबल बनाउन सम्बद्ध निकाय एवं अधिकारीबाट सहयोगको अपेक्षा राखेको छ। प्रतिवेदन प्रकाशनले बालबालिकाको न्यायमा पहुँच र बाल न्याय प्रक्रियाको वस्तुगत यथार्थता उजागर गर्ने हुँदा यस विषयमा जिज्ञासा राख्ने विद्यार्थी, शिक्षक, अनुसन्धानकर्ता, कानून व्यवसायी, न्यायाधीश, बाल अधिकारकर्मी, नागरिक समाज, सञ्चारकर्मी तथा अन्तर्राष्ट्रिय संस्थालाई समेत यो प्रतिवेदन उपयोगी हुनेमा बिधरत छु।

अन्त्यमा, प्रतिवेदन तयार गर्न आवश्यक तथ्याङ्क र विवरण उपलब्ध गराई सहयोग पुऱ्याउनु हुने सबै जिल्ला न्यायाधीश तथा कर्मचारीहरु, बाल सुधार गृहमा कार्यरत कर्मचारीहरु, प्राप्त तथ्याङ्क र विवरणलाई संकलन एवं तालिकीकरण गरी लेखन, सम्पादन, प्रस्तुती र विश्लेषण सहित प्रतिवेदन तयारीमा संलग्न जनशक्ति तथा सचिवालयका कर्मचारीको साथै प्रतिवेदन प्रकाशनमा सहयोग पुऱ्याउने संयुक्त राष्ट्र संघ बाल कोष, युनिसेफ नेपाल (UNICEF Nepal) लाई धन्यवाद दिन चाहन्छु ।

मिति २०८२/०६/२९

(तिल प्रसाद श्रेष्ठ)

अध्यक्ष, केन्द्रीय बाल न्याय समिति

एवं

न्यायाधीश, सर्वोच्च अदालत

केन्द्रीय बाल न्याय समितिको

सचिवालय

पत्र संख्या:

प्राप्त पत्र संख्या र मिति:

चलानी नं:

श्रीमहल, पुल्चोक, ललितपुर

फोन नं. ०१-५४४२५६८, ०१-५४४२४५७

website:: www.cjcc.gov.np

www.supremecourt.gov.np

email: info@cjcc.gov.np

मन्तव्य

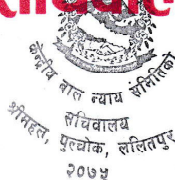
आजका बालबालिका भोलिको देशका लागि वैज्ञानिक, राजनीतिज्ञ, समाज सुधारक र अर्थविज्ञ समेतको मार्गचित्र कोर्ने कर्णधार हुन्। नागरिकको भावी जीवन र व्यक्तित्व बाल्यकालको प्रभावबाट अनुप्राणित हुने गर्दछ। त्यसैले मानिसको व्यक्तित्व निर्माणमा बाल्यकालको गुरुत्तर भूमिका रहने निर्विवाद छ। बालबालिकालाई उनीहरूको सुदूर भविष्यसम्म सक्षम, सबल, र कुशल नागरिकको रूपमा रूपान्तरण गर्नु परिवार, समाज र राज्यको सामुहिक कर्तव्य हो। बालबालिकाले कानून उल्लङ्घनको बाटो अँगाले भने उनीहरूको अधिकार र आवश्यकता पुरा नभएको तथा सम्बन्धित परिवार, समाज र राज्यले आफ्नो कर्तव्य पूरा नगरेको कारण बालबालिका कानूनको विवादमा परेको मानिन्छ। बालबालिकाको संरक्षण, सहभागिता, विकास र पहिचानको लागि पहिलो पाठशाला नै घर परिवार भएकोले उनीहरूको आवश्यकता र कानूनसम्मत आकांक्षा अनुकूलको बालमैत्री वातावरण बनाउन सकिएन भने त्यस्ता बालबालिकाले कानून उल्लङ्घनको बाटो रोज्दछन् र कानूनको विवादमा पर्ने सम्भावना बढेर जान्छ।

बाल अधिकार र बाल न्यायको क्षेत्रमा अन्तर्राष्ट्रिय कानूनको रूपमा रहेको बाल अधिकार सम्बन्धी महासन्धि, १९८९ लाई नेपालले मिति २०४७/०५/२९ तदनुसार १४ सेप्टेम्बर १९९० मा अनुमोदन गरेको हो। बाल अधिकार र बाल न्यायका सम्बन्धमा नेपालको संविधानले धारा ३९ अन्तर्गत बालबालिकाको हकलाई मौलिक हकको रूपमा प्रत्याभूत गरेको छ। उक्त धाराको उपधारा (८) मा प्रत्येक बालबालिकालाई बाल अनुकूल न्यायको हक हुने प्रत्याभूति रहेको छ। यसको साथै असहाय, अनाथ, अपाङ्गता भएका, द्वन्द्वपीडित, विस्थापित एवं जोखिममा रहेका बालबालिकालाई राज्यबाट विशेष संरक्षण र सुविधा पाउने हक समेत समावेश गरिएको छ। उक्त महासन्धि अनुमोदनपछि सृजित दायित्व पुरा गर्ने उद्देश्यले राष्ट्रिय कानूनको रूपमा बालबालिका सम्बन्धी ऐन, २०४८ जारी भएको थियो। सो ऐनलाई प्रतिस्थापन गर्न संघीय संसदले बनाएको बालबालिका सम्बन्धी ऐन, २०७५ मिति २०७५/०६/०२ देखि कार्यान्वयनमा आएको छ। बाल न्यायको सन्दर्भमा हेर्दा कानूनको विवादमा परेका बालबालिका र कसूरजन्य कार्यबाट पीडित बालबालिकालाई परम्परागत फौजदारी न्याय प्रणालीभन्दा फरक किसिमबाट व्यवहार गरिनु पर्छ भन्ने अवधारणाबाट बाल न्यायको प्रादुर्भाव भएको हो। न्यायिक प्रक्रियाको क्रममा बालबालिकाको शारीरिक, मानसिक, सामाजिक तथा बौद्धिक विकासमा नकारात्मक असर पर्ने खालका कार्य वा व्यवहारबाट जोगाउनु नै बाल न्याय प्रणालीको मुख्य उद्देश्य रहेको छ। बालबालिकाबाट हुने कानून उल्लङ्घनको

केन्द्रीय बाल न्याय समितिको

सचिवालय

पत्र संख्या:

प्राप्त पत्र संख्या र मिति:

चलानी नं:

श्रीमहल, पुल्चोक, ललितपुर

फोन नं. ०१-५४४२५६८, ०१-५४४२४५७

website:: www.cjcc.gov.np

www.supremecourt.gov.np

email: info@cjcc.gov.np

कार्यलाई गल्तीको रुपमा हेरिने भएकोले बाल न्याय प्रणाली दण्डप्रधान नभई सुधार र पुनर्स्थापनामूलक हुनु पर्छ भन्ने नै बाल न्यायको आधारभूत सिद्धान्त हो। बालबालिकाप्रति अन्ततः राज्यको अभिभावकत्व रहने सिद्धान्त यसैको जगमा उभिएको छ।

बाल न्याय सम्पादन गर्दा निरन्तर सुनुवाइमा राखी सामान्यतया एक सय बीस दिनभित्र मुद्दा फैसला गर्नु पर्ने कानूनी व्यवस्था रहेको सन्दर्भमा नेपालको संविधानले प्रत्याभूत गरेको मौलिक हक कार्यान्वयनको लागि बालबालिका सम्बन्धी ऐन, २०७५, बाल न्याय सम्पादन (कार्यविधि) नियमावली, २०७६, बालबालिका सम्बन्धी नियमावली, २०७८ समेतका कानूनी संयन्त्रबाट कानूनको विवादमा परेका र कसूरजन्य कार्यबाट पीडित बालबालिकाको अधिकार प्रचलन गर्न तथा न्यायिक प्रक्रियामा सहजताका लागि छुट्टै कार्यविधिको व्यवस्था गरी बाल न्याय प्रणालीका नवीन अवधारणा र सुधारात्मक प्रावधान समेटिएको छ। बाल न्याय प्रक्रियामा कार्यविधिगत एकरूपता ल्याउने उद्देश्यले श्री सर्वोच्च अदालत पूर्ण बैठकबाट पारित भएको बाल न्याय सम्पादन कार्यविधि, २०८० तथा कानूनको विवादमा परेका बालबालिकालाई औपचारिक न्यायिक प्रक्रियाबाट अलग राख्न पीडितको समेत सहमति भएमा दिशान्तर प्रक्रियालाई कार्यान्वयन गर्न कानूनको विवादमा परेका बालबालिकाको दिशान्तर कार्यविधि सम्बन्धी निर्देशिका, २०८० जारी भई कार्यान्वयनमा आएको छ। यस अतिरिक्त बालबालिकाले गरेको कसूरजन्य कार्यबाट बिग्रिएको सामाजिक सम्बन्धमा सुधार गर्न तथा बालबालिकालाई परिवार एवं समाजमा पुनर्एकीकरण गर्नको लागि पुनर्स्थापकीय बाल न्याय सम्बन्धी निर्देशिका, २०८१ को मस्यौदा मिति २०८१/०९/१८ मा श्री सर्वोच्च अदालतमा पेश भएकोले हाल पूर्ण बैठक समक्ष विचाराधीन छ। यिनै कानूनी प्रावधान र बालबालिका सम्बन्धी राष्ट्रिय नीति बाल अधिकार संरक्षण गर्न तथा बाल न्याय सम्पादन गर्नका लागि भए गरिएका सामुहिक प्रयास हुन्।

बाल न्याय प्रणालीको सुदृढीकरण र विकासका लागि आवश्यक कानूनी तथा नीतिगत व्यवस्था गर्न विशिष्टीकृत निकायको रुपमा केन्द्रीय बाल न्याय समिति रहेको छ। समितिको सचिवालय यस कार्यका लागि समन्वयात्मक भूमिकामा निरन्तर क्रियाशील रहन्छ। बाल न्याय सम्पादनका लागि बाल इजलास समेत सञ्चालन गर्ने प्रत्येक जिल्ला अदालत र मिति २०८२/०१/०२ देखि गठित एवं सञ्चालित बाल अदालत भक्तपुरबाट सचिवालयमा प्राप्त हुने कसूरजन्य कार्यमा संलग्न बालबालिकाको तथ्याङ्क सहितको विवरण, कसूरजन्य कार्यको प्रकृति, प्रकार

केन्द्रीय बाल न्याय समितिको

सचिवालय

पत्र संख्या:

प्राप्त पत्र संख्या र मिति:

चलानी नं:

श्रीमहल, पुल्चोक, ललितपुर

फोन नं. ०१-५४४२५६८, ०१-५४४२४५७

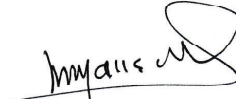
website:: www.cjcc.gov.np

www.supremecourt.gov.np

email: info@cjcc.gov.np

र संख्या, कानूनको विवादमा परेका बालबालिकाको उमेर समूह र लैंगिक पहिचान सहितको विवरण, फैसला भएका र चालु अवस्थाका मुद्दाको अवधिगत विवरण, फैसलाको किसिम र परिणाम, बाल सुधार गृहमा सुधार प्रक्रियामा रहेका बालबालिकाको संख्या र कसुरजन्य कार्यको प्रकार समेतको तथ्याङ्क र विवरण संकलन तथा अद्यावधिक गरी तालिकीकरण, लेखन, प्रस्तुति र विश्लेषण समेत समेटिएको स्थिति प्रतिवेदन सचिवालयले प्रत्येक वर्ष प्रकाशन गर्दछ। सोही कार्यको निरन्तरता स्वरूप माथि उल्लेख भएअनुसारका तथ्याङ्क र विवरण समावेश भएको “नेपालमा बाल न्यायको स्थिति प्रतिवेदन, २०८२” सचिवालयले प्रकाशन गर्न लागेकोमा मलाई खुशीको अनुभूति भएको छ। प्रतिवेदनबाट बाल न्याय प्रणालीका सरोकारवाला अनुसन्धानकर्ता, अभियोजन अधिकारी, कानून व्यवसायी, बाल न्याय निरुपणमा संलग्न न्यायाधीश, सञ्चारकर्मी र यस विषयमा चासो राख्ने जिज्ञासु सबै लाभान्वित हुनेमा विश्वस्त छु।

अन्त्यमा, प्रतिवेदन तयार गर्न आवश्यक तथ्याङ्क र विवरण उपलब्ध गराई सहयोग गर्ने जिल्ला अदालत, बाल अदालत, बाल सुधार गृह लगायतका सम्बद्ध सबै सरोकारवाला निकायप्रति धन्यवाद ज्ञापन गर्दछु। प्रतिवेदन लेखन तथा सम्पादनमा संलग्न पूर्व न्यायाधीश धर्मराज पौडेल, प्रतिवेदन तयारीको टिममा संलग्न सचिवालयका उप सचिव विमल रेग्मी, कार्यक्रम व्यवस्थापक विधान खनिया, शाखा अधिकृत महेश भट्टराई र तथ्याङ्क तालिकीकरणको कार्यमा संलग्न कार्यक्रम अधिकृत जेनी श्रेष्ठ लगायत यस कार्यका लागि निरन्तर सहयोग गर्ने सचिवालयका अन्य कर्मचारीहरूलाई धन्यवाद दिन चाहन्छु।

(मानबहादुर कार्की)

सदस्य सचिव, केन्द्रीय बाल न्याय समिति

एवं

रजिष्ट्रार, सर्वोच्च अदालत

रामशाहपथ, काठमाडौं।

मिति:- २०८२/०६/२९

केन्द्रीय बाल न्याय समितिको

सचिवालय

पत्र संख्या:

प्राप्त पत्र संख्या र मिति:

चलानी नं:

श्रीमहल, पुल्चोक, ललितपुर

फोन नं. ०१-५४४२५६८, ०१-५४४२४५७

website:: www.cjcc.gov.np

www.supremecourt.gov.np

email: info@cjcc.gov.np

प्रकाशकीय

नेपालले बाल अधिकार सम्बन्धी महासन्धि, १९८९ लाई १४ सेप्टेम्बर १९९० मा अनुमोदन गरी पक्ष राष्ट्रको हैसियतमा बाल अधिकार र बाल न्यायको क्षेत्रमा अन्तर्राष्ट्रियस्तरमा दर्शाएको प्रतिबद्धतासँगै बाल न्याय प्रणालीलाई परम्परागत फौजदारी न्याय प्रणाली भन्दा अलग विधाको रूपमा थालनी गरेको हो। महासन्धिले सृजना गरेको दायित्वलाई पूरा गर्न बालबालिका सम्बन्धी ऐन, २०४८ तर्जुमा भई मिति २०५०/०१/०१ देखि कार्यान्वयनमा आए पनि सो ऐनमा बाल न्यायका नवीनतम सिद्धान्त र मान्यता अनुरूपका प्रावधान समेटिएको थिएन। कानूनको विवादमा परेका बालबालिकालाई दिशान्तर गर्ने, बाल न्याय सम्पादन गर्दा पुनर्स्थापकीय न्यायको मान्यता अवलम्बन गर्ने, सजाय स्थगन, सजायको स्वरूप परिवर्तन, कसूरजन्य कार्यका पीडितले क्षतिपूर्ति सहितको न्याय प्राप्त गर्ने, कसूरजन्य कार्यको आरोप लागेका बालबालिकालाई सामुदायिक सेवामा पठाउने, पटके कायम नहुने जस्ता बाल न्यायका नवीन अवधारणा सहितको बालबालिका सम्बन्धी ऐन, २०७५ मिति २०७५/०६/०२ देखि कार्यान्वयनमा आएपछि यस ऐनले बालबालिका सम्बन्धी ऐन, २०४८ लाई प्रतिस्थापन गरेको हो।

बाल न्यायको क्षेत्रमा कार्यरत विभिन्न सरोकारवाला निकायबीच समन्वय गर्ने समेतको कामका लागि एक विशिष्टीकृत निकायको रूपमा बालबालिका सम्बन्धी ऐन, २०७५ को दफा ४६ ले केन्द्रीय बाल न्याय समिति रहने व्यवस्था गरेको छ। बाल न्याय सम्पादन (कार्यविधि) नियमावली, २०७६ को नियम ३० बमोजिम उक्त समिति गठन भएको हो। नियमावलीको नियम ३२ ले केन्द्रीय बाल न्याय समितिको सचिवालयलाई बाल अदालत, बाल सुधार गृह, जिल्ला बाल न्याय समितिको सम्पर्क बिन्दुको रूपमा काम गर्ने गरी जिम्मेवारी तोकेको छ। सचिवालयले केन्द्रीय बाल न्याय समितिको बैठकबाट समय समयमा भएका निर्णय, ऐन र नियमावलीले तोकेको जिम्मेवारी अनुसार कार्यान्वयन गरी बाल न्यायको क्षेत्रमा सचिवालयले आफ्नो स्थापना कालदेखि नै विभिन्न कार्यक्रम सञ्चालन गर्दै आएको छ।

बाल इजलास सञ्चालन गर्ने विभिन्न जिल्ला अदालत र मिति २०८२/०१/०२ देखि गठन भई सञ्चालनमा आएको बाल अदालत भक्तपुर तथा हालसम्म नेपालमा सञ्चालित नौवटा बाल सुधार गृहबाट यस सचिवालयमा प्राप्त हुने बालबालिका सम्बन्धी मुद्दाको तथ्याङ्क र विवरणलाई समय समयमा सचिवालयले अद्यावधिक गरी

केन्द्रीय बाल न्याय समितिको सचिवालय

पत्र संख्या:
प्राप्त पत्र संख्या र मिति:
चलानी नं:

श्रीमहल, पूल्चोक, ललितपुर
फोन नं. ०१-५४४२५६८, ०१-५४४२४५७
फ्याक्स: ०१-५४४२४५७
website: www.cjcc.gov.np
www.supremecourt.gov.np

प्रत्येक वर्ष बालबालिकाको स्थिति प्रतिवेदनको रूपमा प्रकाशन गर्दै आएको छ। आर्थिक वर्ष २०६२/०६३ देखि २०७०/०७१ सम्म जिल्ला अदालतमा दायर भएका बालबालिका सम्बन्धी मुद्दाको विवरण तयार पारी सचिवालयले नेपालमा बाल न्यायको स्थिति प्रतिवेदन, २०७१ प्रकाशित गरेको थियो। आर्थिक वर्ष २०७४/०७५ देखि २०७७/०७८ सम्म जिल्ला अदालतमा दायर भई बाल इजलासबाट हेरिएका कसूरजन्य कार्यको आरोप लागेका बालबालिकाको तथ्याङ्क र विवरण समेत संकलन र तयार गरी सचिवालयले तथ्याङ्क तथा विवरणको विश्लेषण सहितको नेपालमा बाल न्यायको स्थिति प्रतिवेदन प्रकाशन गरेको थियो। त्यसपछि आर्थिक वर्ष २०७८/०७९ र २०७९/०८० को स्थिति प्रतिवेदन संयुक्त रूपमा आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ मा प्रकाशित भएको हो। सोही क्रममा आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ मा बाल इजलास सञ्चालन भएका जिल्ला अदालतमा दायर कसूरजन्य कार्यको आरोप लागेका बालबालिका सम्बन्धी मुद्दा र नेपालभर सञ्चालित नौवटा बाल सुधार गृहमा रही सुधार अवधि व्यतित गरेका बालबालिकाको विवरण र तथ्याङ्क संकलन र अद्यावधिक गरी सचिवालयले नेपालमा बाल न्यायको स्थिति प्रतिवेदन, २०८१ गत वर्ष प्रकाशन गरेको थियो।

प्रतिवेदन प्रकाशन गर्ने कार्यमा क्रमभङ्ग नगरी निरन्तरता कायम गर्दै आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ मा बाल इजलास सञ्चालनमा रहेका जिल्ला अदालत र मिति २०८२/०१/०२ देखि काठमाडौं, ललितपुर, भक्तपुर र काभ्रेपलाञ्चोक जिल्ला अदालतको बाल इजलासबाट हेरिने बालबालिकाले गरेको कसूरजन्य कार्य सम्बन्धी मुद्दाको प्रादेशिक क्षेत्राधिकार रहने गरी भक्तपुर जिल्लामा बाल अदालत, भक्तपुर गठन गरी सञ्चालन गर्ने नेपाल सरकारबाट नेपाल राजपत्रमा मिति २०८१/१०/२८ मा प्रकाशित सूचना अनुसार गठित बाल अदालत भक्तपुर र नौवटा बाल सुधार गृहबाट सचिवालयमा प्राप्त भएको तथ्याङ्क र विवरणलाई संकलन तथा अद्यावधिक गर्नुको साथै लेखन एवं विश्लेषण गरी “नेपालमा बाल न्यायको स्थिति प्रतिवेदन, २०८२” तयार गरिएको छ।

यस प्रतिवेदनको मुख्य उद्देश्य केन्द्रीय बाल न्याय समिति र सचिवालयको बारेमा जानकारी प्रदान गर्नु हो। सो जानकारीका अतिरिक्त जिल्ला अदालतमा दायर भई बाल इजलासबाट सुरु कारवाही, सुनुवाइ र किनारा भएका तथा मिति २०८२/०१/०२ देखि बाल अदालत, भक्तपुरबाट कारवाही र किनारा भएका कसूरजन्य कार्यको आरोप लागेका बालबालिका सम्बन्धी मुद्दाको विवरण, प्रकृति र अवस्था, कानूनको विवादमा परेका

केन्द्रीय बाल न्याय समितिको

सचिवालय

पत्र संख्या:

प्राप्त पत्र संख्या र मिति:

चलानी नं:

श्रीमहल, पुल्चोक, ललितपुर

फोन नं. ०१-५४४२५६८, ०१-५४४२४५७

website:: www.cjcc.gov.np

www.supremecourt.gov.np

email: info@cjcc.gov.np

बालबालिकाको उमेर, लैंगिक अवस्था, फैसला भएका र चालु मुद्दाको अवस्था र अवधिगत विश्लेषण तथा बाल सुधार गृहमा सुधार अवधिको क्रममा रहेका बालबालिका र किशोर किशोरीको संख्या, उमेर समूह र मुद्दाको प्रकृति समेत विश्लेषण गरी स्थिति प्रतिवेदन बाल न्याय प्रणालीका प्रमुख सरोकारवाला समक्ष पुर्‍याउनु पनि हो। यस प्रतिवेदनले बाल न्यायसँग चासो राख्ने शिक्षक, विद्यार्थी, अनुसन्धानकर्ता, अभियोजन अधिकारी, कानून व्यवसायी, न्यायाधीश, सञ्चारकर्मी, बाल मनोविज्ञ, समाजसेवी लगायतका जिज्ञासु सबैलाई तथ्याङ्क र जानकारी प्रदान गर्नेछ भन्ने विश्वास लिइएको छ।

प्रतिवेदन लेखन तथा तयारीका लागि निरन्तर प्रेरणा प्रदान गर्नु हुने केन्द्रीय बाल न्याय समितिका अध्यक्ष तथा सदस्य सचिवज्यू प्रति हार्दिक कृतज्ञता व्यक्त गर्दछु। बालबालिका सम्बन्धी मुद्दाको विवरण र तथ्याङ्क उपलब्ध गराई सहयोग गर्नु हुने सबै जिल्ला अदालत, बाल अदालत, भक्तपुर र सबै बाल सुधार गृहप्रति पनि आभार व्यक्त गर्दछु। प्रतिवेदन लेखन र सम्पादन कार्यमा संलग्न रही सहयोग गर्नु हुने पूर्व न्यायाधीश धर्मराज पौडेल, प्रतिवेदन तयारीमा निरन्तर सहयोग गर्नु हुने सचिवालयका कार्यप्रमुख व्यवस्थापक विधान खनिया, शाखा अधिकृत महेश भट्टराई, तथ्याङ्क र विवरण संकलन, अद्यावधिक र तालिकीकरण कार्यमा निरन्तर योगदान गर्नु हुने कार्यक्रम अधिकृत जेनी श्रेष्ठ, सचिवालयका कर्मचारी नारायणी रेग्मी, सविन ढुंगेल, इन्द्रबहादुर श्रेष्ठ र धनमाया योगीलाई धन्यवाद दिन चाहन्छु। साथै, प्रतिवेदन प्रकाशनमा सहयोग प्रदान गर्नु भएकोमा संयुक्त राष्ट्र संघ बाल कोष नेपाल (UNICEF Nepal) प्रति आभार व्यक्त गर्दछु। आगामी आर्थिक वर्षमा थप तथ्याङ्क र विवरण सहित प्रतिवेदन प्रकाशनलाई यथा समयमा निरन्तरता दिने कार्यमा सचिवालयको तर्फबाट प्रतिबद्धता समेत व्यक्त गर्दछु।

(विमल रेग्मी)

उप-सचिव

मिति २०८२/०६/२९

केन्द्रीय बाल न्याय समितिको सचिवालय

श्रीमहल, पुल्चोक, ललितपुर।

क्र.सं.	विषय सूची	पृष्ठ
परिच्छेद - एक		
सामान्य परिचय		
१.१	परिचय	१
१.२	केन्द्रीय बाल न्याय समितिको गठन	४
१.३	केन्द्रीय बाल न्याय समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार	४
१.४	जिल्ला बाल न्याय समितिको गठन	५
१.५	जिल्ला बाल न्याय समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार	६
१.६	केन्द्रीय बाल न्याय समितिको सचिवालय	६
१.७	आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ मा युनिसेफ नेपालसँगको सहकार्यमा केन्द्रीय बाल न्याय समितिबाट सम्पन्न गरिएका कार्यक्रमको विवरण	७
परिच्छेद - दुई		
बालबालिकासम्बन्धी मुद्दाको प्रदेश तथा जिल्लागत विवरण		
२.१	प्रदेश र जिल्लागत आधारमा बाल इजलाससमेत सञ्चालन भएका जिल्ला अदालत र बाल अदालतमा दर्ता भएका मुद्दाको विवरण र आरोपित बालबालिकाको संख्या	१४
२.२	जिल्लागत आधारमा र बाल अदालतमा रहेका मुद्दाको अवस्थाको विवरण	२०
२.३	जिल्लागत आधारमा र बाल अदालतमा रहेका मुद्दामा कसूरजन्य कार्यको आरोप लागेका बालबालिकाको लैंगिक विवरण	२५
२.४	जिल्लागत आधारमा र बाल अदालतमा रहेका मुद्दामा कसूरजन्य कार्यको आरोप लागेका बालबालिकाको उमेरगत विवरण तथा मुद्दाको किसिम	३०
२.५	चालु मुद्दामध्ये प्रदेश तथा जिल्लागत रूपमा र बाल अदालतमा समेत एक सय बीस दिनभित्रका र सो अवधि नाघेका मुद्दाको विवरण	७४
२.६	मुद्दाको समूह वर्गीकरण	१२४
परिच्छेद - तीन		
बाल सुधार गृहमा रहेका बालबालिका र किशोर किशोरीको विवरण		
३.१	सबै बाल सुधार गृहमा रहेका बालबालिका तथा किशोर किशोरीको विवरण	१२९
३.२	बाल सुधार गृहमा रहेका बालबालिका र किशोर किशोरीको मुद्दागत विवरण	१४३

परिच्छेद - चार

बाल न्यायसँग सम्बन्धित महत्त्वपूर्ण न्यायिक सिद्धान्त

४.१	१४ वर्ष उमेर नपुगेका बालबालिकालाई न्यायोचित आधार र कारण नखुलाई पुर्पक्षको लागि बाल सुधार गृहमा राख्न नमिल्ने	१४६
४.२	बाल सुधार गृहमा राख्नु पर्ने अवधि बाँकी हुँदै १८ वर्ष उमेर पुगे पनि कारागारमा पठाउन नमिल्ने	१४६
४.३	कैद अन्तिम विकल्पको रूपमा त्यसमा पनि सीमित समयको लागि हुनु पर्ने	१४८
४.४	जातक हत्या सम्बन्धी कसूरमा सजाय गर्दा न्यूनतम सजाय गरे पनि कानूनको उद्देश्य पूरा हुने	१४८
४.५	१४ वर्ष उमेर नपुगेको नाबालिगलाई एक वर्षसम्म बाल सुधार गृहमा नराखी छ महिना राख्नु पर्ने तथा गम्भिर र जघन्य कसूरको व्याख्या	१४९
४.६	पुर्पक्षका लागि सुधार गृहमा राख्दा आधार र कारण स्पष्ट खुलाउनु पर्ने	१५०
४.७	हाडनाता भित्रको व्यक्ति भन्ने वस्तुनिष्ठ प्रमाण वादी पक्षले पुष्टि गर्नु पर्ने	१५०
४.८	असामान्य अवस्था सृजना भएकोमा १२० दिनभित्र मुद्दा किनारा गर्न बाध्यकारी नहुने	१५१
४.९	वरिष्ठतम न्यायाधीशको अनुपस्थितिमा त्यसपछिको वरियतामा रहने जिल्ला न्यायाधीशले बालबालिका सम्बन्धी मुद्दा हेर्न मिल्ने	१५४
४.१०	नाबालिगलाई अभिभावकको जिम्मा लगाउँदा पीडितलाई पर्न जाने असर वा प्रभाव समेत विचार गर्नु पर्ने	१५५
४.११	रोमियो जुलियट सम्बन्धी	१५६

परिच्छेद - एक सामान्य परिचय

१.१ परिचय

बालबालिका प्रत्येक राष्ट्रको लागि भविष्यका कर्णधार तथा अधिकार प्राप्तीको लागि वर्तमानका हिस्सेदार मानिएको छ । बालबालिका शारीरिक तथा मानसिक रूपले परिपक्व भइसकेका हुँदैनन् । त्यस्तो अवस्थामा बालबालिकाले गर्ने कानून उल्लङ्घनको कार्यलाई वयस्क सरह अपराधको कोटीमा नराखी कानूनका प्रावधानसँग विवादित हुने आधारमा बालबालिका कानूनको विवादमा पर्ने गरेको पाइन्छ । कानूनद्वारा निषेधित कार्य गरे पनि बालबालिकामा दोषी मनोभावना हुँदैन र जानीजानी, पूर्वतयारी तथा योजनाबद्ध रूपबाट निषेधित कार्य गरेका हुँदैनन् भन्ने मान्यताका आधारमा सजायमा छुट दिने, सजाय कम गर्ने, वयस्कलाई जस्तो औपचारिक प्रक्रिया अवलम्बन नगरी बाल न्यायका मान्यता अनुरूपको कार्यविधि अवलम्बन गर्ने प्रचलन छ । बालबालिका कानूनको विवादमा नपर्नु भन्ने उद्देश्यले परिवार, समाज र राष्ट्रले समयमै उचित ध्यान पुर्‍याउन जरुरी हुन्छ । कानूनको विवादमा परेको अवस्थामा पनि बाल अनुकूल न्यायिक प्रक्रिया अवलम्बन गरी बालबालिकामा सुधार र पुनर्स्थापना सहितको सरल र विशेष प्रक्रियाबाट बालन्याय सम्पादन गर्नु नै बाल न्याय प्रणालीको स्थापित मान्यता हो ।

नेपालले संयुक्त राष्ट्र संघीय बाल अधिकार सम्बन्धी महासन्धि, १९८९ लाई १४ सेप्टेम्बर १९९० अर्थात् मिति २०४७/५/२९ मा अनुमोदन गरी पक्ष राष्ट्रको हैसियतले औपचारिक रूपमा बाल न्यायको अवधारणालाई आत्मसात गरेको हो । महासन्धिको अनुमोदनपछि बालबालिका सम्बन्धी ऐन, २०४८ र बाल न्याय (कार्यविधि) नियमावली, २०६३ जारी भएपछि कार्यान्वयनमा आएसँगै बाल न्याय प्रणालीलाई परम्परागत फौजदारी न्याय प्रणालीभन्दा पृथक रूपमा अवलम्बन गरिएको छ । बाल न्यायको सन्दर्भमा विकसित असल अभ्यासलाई कानून प्रणालीमा समावेश गर्ने उद्देश्यले नेपालको संविधानको धारा ३९ को उपधारा (८) ले प्रत्येक बालबालिकालाई बाल अनुकूल न्यायको हक प्रत्याभूत गरेको छ । संविधान जारी भई कार्यान्वयनमा आएपछि मौलिक हक अन्तर्गत बालबालिकालाई प्रदत्त बाल अनुकूल न्यायको हक साकार पार्न बालबालिका सम्बन्धी ऐन, २०७५ र बाल न्याय सम्पादन (कार्यविधि) नियमावली, २०७६ बालबालिका सम्बन्धी नियमावली, २०७८ तर्जुमा हुनुको साथै कार्यान्वयनमा आएको अवस्था छ । यी कानूनहरू अस्तित्वमा आउनु अघि कार्यान्वयनमा रहेका मुलुकी अपराध संहिता, २०७४ मुलुकी फौजदारी कार्यविधि संहिता, २०७४, फौजदारी कसूर (सजाय निर्धारण तथा कार्यान्वयन) ऐन, २०७४ बाट बालबालिका संलग्न मुद्दाको बाल मैत्री वातावरणमा अनुसन्धान, अभियोजन तथा कारवाही किनारा गर्ने तर्फ कानूनी व्यवस्था भएको छ । बाल न्याय प्रणाली अन्तर्गत कानूनको विवादमा परेका बालबालिकामा सुधार र पुनर्स्थापनाको साथै कसूरजन्य कार्यबाट पीडित भएका व्यक्तिलाई बिसर्पको पात्रको रूपमा नहेरी पीडितले क्षतिपूर्ति सहितको न्याय पाउने र परिवार तथा समाजमा पुनर्स्थापित गर्ने तर्फ पनि बाल न्याय प्रणालीले ध्यान दिएको छ ।

बाल न्याय प्रणाली दण्डप्रधान नभई सुधार र पुनर्स्थापनामूलक न्याय प्रणाली हो । यसै उद्देश्यलाई साकार पार्न कानूनको विवादमा परेका बालबालिकालाई औपचारिक न्यायिक प्रक्रियाबाट अलग गरी दिशान्तर

गर्ने, पुनर्स्थापकीय न्यायका मान्यता अनुसार पुनर्स्थापना गर्ने र सुधारका कानूनी प्रावधानलाई कसूरजन्य कार्यको गाम्भीर्यता समेत विचार गरी सोही आधारमा बाल सुधार गृहमा पठाउने कानूनी व्यवस्थालाई अन्तिम विकल्पको रूपमा लिने गरिएको छ । पीडितमा पुगेको क्षतिपूरणका लागि आवश्यक कानूनी स्पष्टता ल्याउन र कार्यान्वयन गर्न बाल न्यायमा पुनर्स्थापकीय न्यायको प्रयोग सम्बन्धी निर्देशिका जारी गर्नु पर्ने आवश्यकता बोध भएको छ । निर्देशिका जारी गर्ने प्रक्रियाको थालनी भैसकेको सन्दर्भमा निकट भविष्यमा यो निर्देशिका जारी गरी कार्यान्वयन भएमा बाल न्याय प्रणालीलाई थप बालमैत्री बनाउन तथा बालअनुकूल न्यायलाई पीडितमैत्री न्याय प्रणालीको विधिशास्त्रीय मान्यता र सान्दर्भिकता अनुरूप थप मुखरित बनाउनेमा विश्वस्त हुन सकिन्छ ।

बाल अधिकार सम्बन्धी महासन्धि, १९८९ को धारा ४०(१) ले कानूनको उल्लङ्घन गरेको भनी मानिएका वा कानूनको विवादमा परेका बालबालिकालाई पक्ष राष्ट्रले अलग्गै व्यवहार गर्नु पर्छ भन्ने प्रावधानबाट पक्ष राष्ट्रलाई छुट्टै बाल न्याय प्रणाली स्थापना गर्न मार्गनिर्देशित गरेको छ । महासन्धिले राखेको यो अपेक्षाको परिपूर्ति बाल अदालतको स्थापनासँगै हुने उद्देश्यले बालबालिका सम्बन्धी ऐन, २०७५ को दफा ३० बमोजिम नेपाल सरकारले काठमाडौं, ललितपुर, भक्तपुर र काभ्रेपलाञ्चोक जिल्ला अदालतको बाल इजलासबाट हेरिने मुद्दाको प्रादेशिक क्षेत्राधिकार रहने गरी मिति २०८२/१/२ देखि बाल अदालत भक्तपुर गठन गरी सञ्चालनमा ल्याएको छ । सो अदालतको भौगोलिक क्षेत्राधिकार रहेको चारवटा जिल्ला अदालतमा दायर भई छिन्न बाँकी रहेका बालबालिकाले गरेको कसूरजन्य कार्यसम्बन्धी मुद्दा बाल अदालत भक्तपुरमा सर्ने प्रवन्ध अनुरूप २०४८ सालमा बनेको बालबालिका सम्बन्धी ऐनले राखेको बाल अदालत स्थापनाको आकांक्षा सो ऐन प्रारम्भ भएको मिति २०५०/१/१ पछि वत्तिसौं वर्षमा पूरा भएको छ । सन् १८९९ मा संयुक्त राज्य अमेरिकाको इलिनोइस राज्यको कुक काउण्टीमा विश्वकै पहिलो बाल अदालत स्थापना भए सँगै बाल न्याय प्रणालीको अभ्युदय भएको मानिने बाल न्यायको इतिहासलाई स्मरण गर्दै बालबालिकाको सर्वोत्तम हित हुने र राज्यले नै निजहरुको अन्तिम अभिभावकत्व लिनु पर्ने मान्यतालाई बाल अदालत स्थापना सँगै साकार पार्न सकिने सुनिश्चित भएको छ ।

सर्वोच्च अदालत पूर्ण बैठकबाट मिति २०७५/१२/२७ मा पारित भई लागू भएको बाल न्याय सम्पादन (कार्यविधि) नियमावली, २०७६ बालबालिका सम्बन्धी ऐन, २०७५ को दफा ८५ ले प्रदान गरेको अधिकार अन्तर्गत तर्जुमा भएको हो । बाल न्यायका असल अभ्यास दिशान्तर सम्बन्धी कार्यविधि र बालबालिकालाई कसूरजन्य कार्यको आरोपमा नियन्त्रणमा लिएपछि राख्ने निगरानी कक्षका न्यूनतम पूर्वाधारको व्यवस्था, पुनर्स्थापकीय न्यायका मान्यता, प्रोवेसन, प्यारोल सम्बन्धी व्यवस्था उक्त नियमावलीले गरेका नवीन अवधारणा हुन् । बाल न्याय सम्पादन कार्यविधिमा एकरूपता ल्याउने उद्देश्यले तर्जुमा भएको बाल न्याय सम्पादन कार्यविधि, २०८० कानूनको विवादमा परेका बालबालिकाको दिशान्तर कार्यविधि सम्बन्धी निर्देशिका, २०८० केन्द्रीय बाल न्याय समितिको सचिवालयको समन्वयमा सर्वोच्च अदालतबाट जारी भएको अवस्था छ । यी निर्देशिका र कार्यविधिले बाल न्याय प्रणालीलाई थप समृद्ध बनाउन सकिनेमा आशावादी हुनै पर्छ । कार्यविधि र निर्देशिकाको उद्देश्य अनुरूप पूर्ण कार्यान्वयनका लागि बाल न्यायका प्रमुख सरोकारवाला निकायको ध्यान जान जरुरी छ ।

बाल न्याय प्रणालीको समन्वयकारी भूमिकालाई निरन्तरता दिँदै बालबालिका सम्बन्धी ऐन, २०७५ को दफा ४६ को उपदफा (१) मा बाल न्यायसँग सम्बन्धित कार्यमा संलग्न विभिन्न निकायबीच समन्वय गर्ने कार्यका लागि विशिष्टीकृत निकायको रूपमा केन्द्रीय बाल न्याय समिति रहने व्यवस्था गरिएको छ । बाल न्यायको प्रभावकारी कार्यान्वयनको लागि यस क्षेत्रमा कार्यरत राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय विज्ञहरुबाट आवश्यक परामर्श र

सहयोग लिन सक्ने कानूनी व्यवस्था उक्त नियमावलीको नियम ३३ ले गरेको छ । नियमावलीको यसै प्रावधानको आलोकमा केन्द्रीय बाल न्याय समितिबाट बाल न्याय र बालअधिकारको क्षेत्रमा कार्यरत विज्ञसँग गरेको सहयोग र परामर्श अनुरूप बाल न्याय सुदृढीकरणको लागि नीतिगत निर्णय गरी निर्णयको कार्यान्वयन समेत गर्दै आएको छ । समितिको सचिवालयबाट बाल न्यायका सरोकारवाला निकायहरूसँगको समन्वय र सहकार्यमा बाल न्यायलाई प्रभावकारी बनाउने खालका प्रशिक्षण, गोष्ठी, अन्तरक्रिया कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुका साथै सूचना र सचेतनामूलक स्रोत सामग्री प्रकाशन गरिआएको छ ।

सचिवालयले विभिन्न जिल्ला अदालतमा रहेका बाल इजलासको साथै मिति २०८२/१/२ देखि गठित बाल अदालतबाट न्याय निरूपण भएका कसूरजन्य कार्यको अभियोग लागेका बालबालिका सम्बन्धी मुद्दाको विवरण संकलन गरी अद्यावधिक गर्नुको साथै हालसम्म नेपालमा सञ्चालनमा रहेका नौवटा बाल सुधार गृहमा सुधार प्रकृत्यामा रहेका बालबालिकाको विवरण समेत संकलन गरेको छ । बाल न्यायका प्रमुख सरोकारवाला निकायबाट सचिवालयलाई प्राप्त हुने तथ्याङ्क र विवरण अद्यावधिक गर्नुको साथै अभिलेखीकरणको कार्य समेत गरिआएको छ । यसैको निरन्तरतालाई अक्षुण्ण राख्दै सचिवालयले आर्थिक वर्ष २०७८/०७९, २०७९/०८० दुई वर्षको एकै साथ साझा प्रतिवेदनको रूपमा सार्वजनिक गरेको थियो । प्रतिवेदनले कानूनको विवादमा परेका बालबालिका सम्बन्धी मुद्दाको अवस्था झल्काउनुका साथै बाल सुधार गृहमा सुधार अवधि व्यतित गरिरहेका बालबालिकाको तथ्याङ्क संकलन, तालिकीकरण र विश्लेषण गरी आर्थिक वर्ष २०७९/०८० को स्थिति प्रतिवेदन सार्वजनिक गरेको थियो । यसैलाई क्रमभङ्ग नगरी गत आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ मा सचिवालयबाट विभिन्न ७७ वटा जिल्ला अदालतमा रहेका बाल इजलासबाट हेरिएका कानूनको विवादमा परेका बालबालिका सम्बन्धी मुद्दाको स्थिति प्रतिवेदन सार्वजनिक गरेको थियो । आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ को प्रस्तुत बाल न्यायको स्थिति प्रतिवेदन, २०८२ सोही कार्यको निरन्तरता हो । यस प्रतिवेदनमा बालबालिका संलग्न रहेका मुद्दाको प्रकृति, अवस्था, संख्या, संलग्न बालबालिकाको संख्या, उमेर समूह, बालसुधार गृहमा सुधार प्रकृत्यामा रहेका बालबालिकाको संख्या र स्थिति सहितको तथ्याङ्क संकलन र विश्लेषण गरी “नेपालमा बाल न्यायको स्थिति प्रतिवेदन, २०८२” तयार गरी सार्वजनिक गरिएको छ ।

यस प्रतिवेदनलाई विषय वस्तुको प्रस्तुति एवं अध्ययनको सहजीकरणका लागि चारवटा विभिन्न परिच्छेदमा विभाजन गरिएको छ । **परिच्छेद-एक**मा परिचय, केन्द्रीय बाल न्याय समितिको गठन, काम, कर्तव्य र अधिकार, जिल्ला बाल न्याय समितिको गठन, काम, कर्तव्य र अधिकार तथा आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ मा केन्द्रीय बाल न्याय समितिको सचिवालयबाट सम्पन्न भएका कार्यक्रमको विवरण समेत समावेश गरिएको छ । **परिच्छेद-दुई**मा विभिन्न जिल्ला अदालतमा सञ्चालनमा रहेका बाल इजलास र मिति २०८२/०१/२ देखि गठित एवं सञ्चालनमा आएको काठमाडौँ, ललितपुर, भक्तपुर तथा काभ्रेपलाञ्चोक जिल्ला अदालतको बाल इजलासबाट हेरिने मुद्दाको प्रादेशिक क्षेत्राधिकार रहने गरी भक्तपुरमा गठित बाल अदालत भक्तपुरबाट हेरिएका कानूनको विवादमा परेका बालबालिका सम्बन्धी मुद्दाको विवरण समावेश गरिएको छ । **परिच्छेद-तीन**मा आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ सम्म नेपालमा सञ्चालित नौवटा बालसुधार गृहमा सुधार प्रकृत्यामा रहेका बालबालिका सम्बन्धी विवरण समावेश गरिएको छ । यस अन्तर्गत सुधार प्रक्रियामा रहेका बालबालिका र किशोर किशोरीको मुद्दागत विवरण समेत प्रस्तुत गरिएको छ । **परिच्छेद-चार**मा सर्वोच्च अदालतबाट बाल न्यायको क्षेत्रमा रिट क्षेत्राधिकार तथा मुद्दाको रोहबाट प्रतिपादन भएका महत्वपूर्ण न्यायिक आदेश वा सिद्धान्त प्रस्तुत गरिएको छ ।

१.२ केन्द्रीय बाल न्याय समितिको गठन

बाल न्यायसँग सम्बन्धित काम गर्ने विभिन्न निकायबीच समन्वय गर्ने कामसमेतको लागि केन्द्रीयस्तरमा तोकिएबमोजिमको एक केन्द्रीय बाल न्याय समिति रहने व्यवस्था बालबालिका सम्बन्धी ऐन, २०७५ को दफा ४६(१) ले गरेको छ भने सोही दफाको उपदफा (२) ले समितिको बैठक तथा काम, कर्तव्य र अधिकार तोकिएबमोजिम हुने प्रवन्ध गरेको देखिन्छ । ऐनको यसै प्रावधानअनुसार बाल न्याय सम्पादन (कार्यविधि) नियमावली, २०७६ को नियम ३० ले गरेको व्यवस्था हेर्दा केन्द्रीय बाल न्याय समितिका अध्यक्ष लगायत पदाधिकारीको संख्या ११ कायम भएको पाइन्छ । समितिमा देहाय बमोजिमका पदाधिकारी रहने व्यवस्था छ:-

(क) प्रधान न्यायाधीशले तोकेको सर्वोच्च अदालतको न्यायाधीश-----	अध्यक्ष
(ख) सचिव, कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय-----	सदस्य
(ग) सचिव, गृह मन्त्रालय-----	सदस्य
(घ) सचिव, महिला, बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक मन्त्रालय-----	सदस्य
(ङ) नायव महान्यायाधिवक्ता, महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय-----	सदस्य
(च) प्रहरी अतिरिक्त महानिरीक्षक, नेपाल प्रहरी प्रधान कार्यालय-----	सदस्य
(छ) राष्ट्रिय बाल अधिकार परिषद्को प्रशासकीय प्रमुखको रूपमा काम गर्ने पदाधिकारी-----	सदस्य
(ज) समितिका अध्यक्षले मनोनयन गरेको कम्तिमा एक महिला सहित तीन जना-----	सदस्य
(झ) मुख्य रजिष्ट्रारले तोकेको सर्वोच्च अदालतको रजिष्ट्रार-----	सदस्य-सचिव

खण्ड (ज) बमोजिम मनोनित सदस्यको पदावधि दुई वर्षको हुने र निजको पुनः नियुक्ति हुन सक्ने व्यवस्था नियमावलीले गरेको छ । समितिको बैठक सम्बन्धी कार्यविधि समिति आफैँले निर्धारण गरे बमोजिम हुने तथा समितिले आवश्यकता अनुसार बाल न्यायसँग सम्बन्धित व्यक्तिलाई समितिको बैठकमा आमन्त्रण गर्न सक्ने व्यवस्था नियमावलीको नियम ३० को क्रमशः उपनियम (३), (४) र (५) मा रहेको छ ।

१.३ केन्द्रीय बाल न्याय समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार

बाल न्याय सम्पादन (कार्यविधि) नियमावली, २०७६ को नियम ३१ मा केन्द्रीय बाल न्याय समितिको काम, कर्तव्य र अधिकारसम्बन्धी व्यवस्था छ । उक्त नियमावलीमा उल्लेख भए अनुसार समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार देहायबमोजिम छ:-

- बाल न्याय प्रणालीको सुदृढीकरण र विकासका लागि आवश्यक पर्ने कानून तथा नीतिगत व्यवस्था गर्न नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार तथा स्थानीय तहलाई आवश्यक सुझाव तथा परामर्श दिने,
- बाल अधिकार र बाल न्यायको विषयलाई नेपालका विश्वविद्यालय, विद्यालय तथा शैक्षिक संस्थाका पाठ्यक्रममा समावेश गर्न विश्वविद्यालय, नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार तथा स्थानीय तहलाई अनुरोध गर्ने,
- बाल अधिकार र बाल न्यायको क्षेत्रमा नेपालमा कार्यरत राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय संघ संस्थाहरुबाट गर्नुपर्ने कार्यक्रमहरुको सम्बन्धमा आवश्यकता अनुरूप मार्गनिर्देश तथा समन्वय र सहकार्य गर्ने,
- बाल न्याय सम्पादनलाई छिटो छरितो प्रभावकारी रूपमा सञ्चालन गर्नका लागि बाल न्यायको क्षेत्रमा संलग्न हुने निकायमा कार्यरत सरकारी तथा गैर सरकारी व्यक्ति तथा संस्थालाई बाल

न्यायका सन्दर्भमा विकसित नवीन दृष्टिकोण र कार्यक्रम बारे जानकारी गराउन क्षमता अभिवृद्धिका कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने, गराउने,

- बाल न्याय सम्पादनमा संलग्न हुने निकाय वा अधिकारीबाट सम्पादन भएका सेवा र कार्यहरुको स्तरसम्बन्धी रेखदेख र व्यवस्थापन सम्बन्धी काम कारवाही गर्ने, गराउने,
- जिल्ला बाल न्याय समिति, बाल सुधार गृह वा बाल न्यायको क्षेत्रमा काम गर्ने अन्य निकायहरुको अनुगमन, सुपरीवेक्षण गर्ने तथा उपयुक्त निर्देशन दिने,
- बाल अधिकार तथा बाल न्यायको सम्बन्धमा आवश्यक अध्ययन, अनुसन्धान गर्ने तथा पुस्तक, स्रोत सामग्री, जर्नल आदि प्रकाशन गर्ने,
- बाल अधिकार र बाल न्याय सम्बन्धी विभिन्न तालिम तथा सचेतनामूलक कार्यक्रमहरु सञ्चालन गर्ने, गराउने,
- बाल न्याय सम्पादनको सन्दर्भमा रहेका समस्या समाधानको लागि सम्बन्धित निकायलाई आवश्यक सुझाव दिने वा सिफारिस गर्ने,
- बाल सुधार गृह तथा निगरानी कक्षको सञ्चालन सम्बन्धी मापदण्ड निर्धारण गर्ने र कार्यान्वयनको लागि मार्गदर्शन गर्ने,
- ऐनको प्रभावकारी कार्यान्वयनमा आवश्यक निर्देशन दिने ।

१.४ जिल्ला बाल न्याय समितिको गठन

बाल न्याय सम्पादन (कार्यविधि) नियमावली, २०७६ को नियम ३४ मा जिल्ला बाल न्याय समितिको गठन सम्बन्धी व्यवस्था छ । नियमावलीले निर्दिष्ट गरे बमोजिम जिल्ला बाल न्याय समितिमा अध्यक्ष लगायतका पदाधिकारीको संख्या १५ कायम भएको छ । उक्त समितिमा देहाय बमोजिमका पदाधिकारी रहने व्यवस्था छ:-

- (क) सम्बन्धित जिल्ला अदालतको वरिष्ठतम जिल्ला न्यायाधीश----- अध्यक्ष
- (ख) सम्बन्धित जिल्लाको प्रमुख जिल्ला अधिकारी----- सदस्य
- (ग) जिल्लाको सदरमुकाम रहेको स्थानीय तहको न्यायिक समितिको संयोजक----- सदस्य
- (घ) सम्बन्धित जिल्लाको जिल्ला न्यायाधिवक्ता----- सदस्य
- (ङ) सम्बन्धित जिल्लाको जिल्ला प्रहरी कार्यालयको प्रमुख----- सदस्य
- (च) सम्बन्धित जिल्लाको जिल्ला वार एशोसिएशनको अध्यक्ष----- सदस्य
- (छ) बालबालिकाको क्षेत्रमा कार्यरत सम्बन्धित जिल्लाका संस्थाको प्रतिनिधित्व हुने गरी कम्तिमा एक जना महिला सहित तीन जना----- सदस्य
- (ज) सम्बन्धित जिल्लाका बाल मनोविज्ञमध्येबाट एक जना----- सदस्य
- (झ) सम्बन्धित जिल्लाका समाजसेवीमध्येबाट एक जना----- सदस्य
- (ञ) सम्बन्धित जिल्लाको बाल कल्याण अधिकारीमध्येबाट एक जना----- सदस्य
- (ट) सम्बन्धित जिल्लाको प्रोवेशन अधिकारी----- सदस्य
- (ठ) सम्बन्धित जिल्लाभित्र रहेका बाल सुधार गृहका प्रमुख----- सदस्य
- (ड) स्रेस्तेदार, जिल्ला अदालत----- सदस्य-सचिव

माथि खण्ड (छ), (ज) र (झ) बमोजिमका मनोनित सदस्यको लागि मान्यता प्राप्त विश्वविद्यालयबाट कम्तिमा स्नातक उपाधि हासिल गरेको, बाल अधिकार र बाल न्यायको क्षेत्रमा कम्तिमा तीन वर्ष काम गरेको र फौजदारी कसूरमा सजाय नपाएको व्यक्ति मनोनयन हुन सक्ने व्यवस्था नियमावलीको नियम ३४ को उपनियम (२) ले गरेको छ । यस समितिको बैठक सम्बन्धी अन्य कार्यविधि समिति आफैले निर्धारण गरे बमोजिम हुने र समितिले आवश्यकता अनुसार बाल न्यायसंग सम्बन्धित व्यक्तिलाई समितिको बैठकमा आमन्त्रण गर्न सक्ने व्यवस्था नियमावलीले गरेको छ ।

१.५ जिल्ला बाल न्याय समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार

बालबालिका सम्बन्धी ऐन, २०७५ को दफा ४७ बमोजिम जिल्ला बाल न्याय समितिको गठन, काम, कर्तव्य र अधिकार तथा बैठक सम्बन्धी कार्यविधि तोकिए बमोजिम हुनेछ भन्ने कानूनी व्यवस्था छ । सो अनुसार जिल्ला बाल न्याय समितिको गठन, काम, कर्तव्य र अधिकारको व्यवस्था बाल न्याय सम्पादन (कार्यविधि) नियमावली, २०७६ को नियम ३५ मा गरिएको छ । समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम रहेको छ:-

- बाल न्याय प्रणाली सुदृढीकरण र विकासका लागि जिल्लामा गर्नु पर्ने आवश्यक व्यवस्था गर्न केन्द्रीय बाल न्याय समितिलाई आवश्यक सुझाव र परामर्श दिने,
- जिल्लाका बाल अधिकार र बाल न्याय प्रणालीका क्षेत्रमा कार्यरत संस्थाबाट भइरहेका कार्यक्रमहरु बीच समन्वय गर्ने, गराउने,
- समितिको निर्देशनको अधीनमा रही बाल न्यायका क्षेत्रमा कार्यरत सरकारी तथा गैर सरकारी व्यक्ति तथा संस्थालाई बाल न्यायका सन्दर्भमा विकसित नवीन दृष्टिकोण र कार्यक्रमबारे जानकारी गराउन क्षमता अभिवृद्धि कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने, गराउने,
- बाल अधिकार र बाल न्यायको विषयमा स्थानीय स्तरमा सचेतना अभिवृद्धि गर्ने,
- जिल्लामा बाल न्यायको क्षेत्रमा कार्यरत निकायबाट सम्पादन भएका सेवा र कार्यहरुको एकीकृत अभिलेख राख्ने तथा राख्न लगाउने,
- केन्द्रीय बाल न्याय समितिले तोकिएका अन्य काम गर्ने, गराउने ।

१.६ केन्द्रीय बाल न्याय समितिको सचिवालय

बाल न्याय सम्पादन (कार्यविधि) नियमावली, २०७६ को नियम ३२ ले केन्द्रीय बाल न्याय समितिको सचिवालयलाई बाल अदालत, बाल सुधार गृह, जिल्ला बाल न्याय समिति समेतको सम्पर्क विन्दुको रूपमा कार्य गर्ने गरी जिम्मेवारी तोकेको छ । सचिवालयले बालबालिका सम्बन्धी ऐन, २०७५ तथा बाल न्याय सम्पादन (कार्यविधि) नियमावली, २०७६ ले दिएको अधिकार र दायित्वको परिधिमा रही समितिको बैठकबाट भएका निर्णयहरुको कार्यान्वयन गर्दछ । यस सचिवालयले बाल न्यायको क्षेत्रमा विगतदेखि हालसम्म विभिन्न कार्यक्रमहरु सञ्चालन गर्दै आइरहेको छ ।

१.७ आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ मा युनिसेफ नेपालसँगको सहकार्यमा केन्द्रीय बाल न्याय समितिबाट सम्पन्न गरिएका कार्यक्रमको विवरण

(क) जिल्ला स्तरीय अन्तरक्रिया कार्यक्रम

केन्द्रीय बाल न्याय समितिको सचिवालयबाट युनिसेफ नेपालसँगको सहकार्यमा सम्बन्धित जिल्ला बाल न्याय समिति द्वारा आयोजित जिल्ला स्तरीय अन्तरक्रिया कार्यक्रम आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ मा बागमती प्रदेश अन्तर्गत संघीय राजधानीस्थित, सर्वोच्च अदालतमा मिति २०८१/०५/१९ तथा मिति २०८१/०५/३१ मा सम्पन्न भयो। सुदूरपश्चिम प्रदेशको कैलाली जिल्लामा मिति २०८१/०९/०८ मा; बागमती प्रदेशको नुवाकोट जिल्लामा मिति २०८१/११/२९ गते; बागमती प्रदेशको भक्तपुर जिल्ला अदालतमा मिति २०८२/०१/१८ मा; एक दिवसीय अन्तरक्रिया कार्यक्रम सम्पन्न भएको थियो। माथि उल्लेख भएका कार्यक्रममा बाल न्यायसम्बन्धी नवीनतम अवधारणाबारे सहभागीहरूबीच छलफल हुनुका साथै, यस सँग सम्बन्धित राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय कानूनी व्यवस्थाबारे सहभागीहरूलाई जानकारी प्रदान गरिएको थियो।

कार्यक्रममा अनुसन्धान, अभियोजन, न्यायिक कारवाही तथा सुनुवाइमा संलग्न सरोकारवाला निकायहरूको प्रतिनिधि सहभागी रहेकोले तत् तत् निकायको भूमिकाबारे जानकारी दिइएको थियो। अनुसन्धान, अभियोजन र दिशान्तर प्रक्रियामा देखिएका समस्या पहिचान गरी कानूनी संरचनाभित्रबाट सहभागीका जिज्ञासा समाधान गर्न सकिने उपायहरूबारे सुझाव पनि प्रस्तुत गरिएको थियो।

कानूनी सहायता मनोसामाजिक परामर्श तथा सामाजिक पुनः एकीकरणजस्ता आवश्यक सेवामा समुदायको भूमिका र योगदान बारे समेत चर्चा गरिएको थियो। सहभागीहरूले बाल न्यायसँग सम्बन्धित सरोकारवाला निकायबीच आपसी समन्वय र सहकार्य अभिवृद्धि गर्न यस प्रकारका अन्तरक्रिया कार्यक्रमहरू उपलब्धिमूलक हुने अनुभूति दर्शाएका थिए।

(ख) अनुगमन भ्रमण कार्यक्रम

विभिन्न जिल्लामा बाल न्यायसम्बन्धी भए गरेका कार्यको अनुगमन गर्ने क्रममा देखा परेका समस्याहरूको पहिचान गरी तिनको समाधानका उपाय सुझाउनका लागि, केन्द्रीय बाल न्याय समितिका अध्यक्ष, सदस्य-सचिव तथा सचिवालयका कर्मचारीहरूबाट देहायका मितिमा देहायबमोजिमका जिल्लाहरूमा भ्रमण कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको थियो:-

सि.न.	जिल्ला	कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको मिति		कैफियत
१	मकवानपुर, चितवन, नवलपुर,	२०८१-०५-२६	२०८१-०५-३१	५ दिन
२	रुपन्देही, कास्की, तनहुँ	२०८१-०६-०७	२०८१-०६-०७	१ दिन
३	रुपन्देही, कैलाली	२०८१-०९-०९	२०८१-०९-१६	७ दिन
४	खोटाङ	२०८१-११-०९	२०८१-११-०९	१ दिन
५	भोजपुर र संखुवासभा	२०८१-११-१२	२०८१-११-१२	१ दिन
६	तेह्रथुम, पाँचथर, धनकुटा र इलाम	२०८१-११-१३	२०८१-११-१४	२ दिन

सि.न.	जिल्ला	कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको मिति		कैफियत
७	झापा र मोरङ	२०८१-११-१५	२०८१-११-१६	२ दिन
८	मोरङ, सुनसरी र उदयपुर	२०८१-११-१६	२०८१-११-२१	५ दिन
९	कास्की, मकवानपुर	२०८१-११-२२	२०८१-११-२४	३ दिन
१०	कास्की, म्याग्दी, मुस्ताङ, कैलाली	२०८१-१२-२२	२०८१-१२-२९	७ दिन

(ग) अभिमुखीकरण कार्यक्रम

कानूनको विवादमा परेका बालबालिकालाई औपचारिक न्यायिक प्रकृयाबाट बाहिर लगी कसूरजन्य कार्यबाट पीडितमा पुगेका हानि नोक्सानी परिपूरणका उपायको खोजी गर्ने प्रक्रिया अन्तर्गत प्रभावकारी मानिएका दिशान्तर तथा पुनर्स्थापकीय न्याय सम्बन्धी दुई दिवसीय अभिमुखीकरण कार्यक्रम देहायका मितिमा देहायका जिल्लामा सञ्चालन गरिएको थियो । कार्यक्रममा जिल्ला अदालतका श्रेस्तेदार, प्रोवेशन अधिकारीको रुपमा कार्यरत तहसिलदार, समाजसेवी, बाल मनोविज्ञ वा बाल विशेषज्ञ, बाल इजलासमा काम गर्ने कर्मचारी, जिल्ला सरकारी वकील कार्यालयमा कार्यरत जिल्ला न्यायाधिवक्ता वा सहायक जिल्ला न्यायाधिवक्ता, प्रहरी कार्यालयको बालबालिका इकाईमा कार्यरत अनुसन्धानकर्ता प्रहरी अधिकृत, स्थानीय तहमा कार्यरत बाल कल्याण अधिकारी वा समान भूमिकामा रहने अधिकृत कर्मचारी, बाल सुधार गृहमा कार्यरत कर्मचारीलाई लक्षित गरी सचिवालयको समन्वयमा देहायका मितिमा देहाय बमोजिमका कार्यक्रमको आयोजना गरिएको थियो:-

- मिति २०८१/०८/२२ र २०८१/०८/२३ सम्म दुई दिवसीय अभिमुखीकरण कार्यक्रम **सर्वोच्च अदालतको सम्मेलन कक्षमा** सम्पन्न भएको थियो । **काठमाडौं, भक्तपुर र ललितपुर जिल्ला** अदालतका बाल इजलासमा कार्यरत कर्मचारीहरु, समाजसेवी, बालमनोविज्ञ तथा बालविशेषज्ञहरु, जिल्ला सरकारी वकिल कार्यालयका सरकारी वकीलहरु, स्थानीय तहका बालकल्याण अधिकारीहरुको उपस्थिति रहेको थियो । यस कार्यक्रममा २२ महिला र ११ पुरुष गरी जम्मा ३३ जनाको सक्रिय सहभागिता रहेको थियो ।
- मिति २०८१/०८/२९ देखि २०८१/०८/३० सम्म २ दिने अभिमुखीकरण कार्यक्रम **धनुषा जिल्लाको जनकपुरमा** सम्पन्न भएको थियो । **महोत्तरी, धनुषा र पर्सा जिल्ला** अदालतका बाल इजलासमा कार्यरत कर्मचारीहरु, समाजसेवी, बालमनोविज्ञ तथा बालविशेषज्ञहरु, जिल्ला सरकारी वकीलहरु, स्थानीय तहका बालकल्याण अधिकारीहरुको उपस्थिति रहेको थियो । यस कार्यक्रममा १३ महिला र २० पुरुष गरी जम्मा ३३ जनाको क्रियाशील सहभागिता रहेको थियो ।
- मिति २०८१/०९/११ देखि २०८१/०९/१२ सम्म दुई दिवसीय अभिमुखीकरण कार्यक्रम **बाँके जिल्लामा** सम्पन्न भएको थियो । **दाङ, बर्दिया र बाँके जिल्ला** अदालतका बाल इजलासमा कार्यरत कर्मचारीहरु, समाजसेवी, बालमनोविज्ञ तथा बालविशेषज्ञहरु, जिल्ला सरकारी वकीलहरु, स्थानीय तहका बालकल्याण अधिकारीहरुको उपस्थिति रहेको थियो । कार्यक्रममा १० महिला तथा ३४ पुरुष गरी ४४ जना कर्मचारीहरुको रचनात्मक सहभागिता रहेको थियो ।

- मिति २०८१/०९/१३ देखि २०८१/०९/१४ सम्म दुई दिवसीय अभिमुखीकरण कार्यक्रम रुपन्देही जिल्लाको भैरहवामा सम्पन्न भएको थियो। रुपन्देही, कपिलवस्तु र नवलपरासी जिल्ला अदालतका बाल इजलासमा कार्यरत कर्मचारीहरु, समाजसेवी, बालमनोविज्ञ तथा बालविशेषज्ञहरु, जिल्ला सरकारी वकीलहरु, स्थानीय तहका बालकल्याण अधिकारीहरुको उपस्थिति रहेको थियो। यस कार्यक्रममा ११ महिला तथा १८ पुरुष गरी २९ जनाको सहभागिता रहेको थियो।
- मिति २०८१/११/१६ देखि २०८१/११/१७ सम्म २ दिने अभिमुखीकरण कार्यक्रम मोरङ जिल्लाको बिराटनगरमा सम्पन्न भएको थियो। मोरङ, सुनसरी र झापा जिल्ला अदालतमा कार्यरत बाल इजलासका माननीय जिल्ला न्यायाधीशहरु, बाल इजलासमा कार्यरत कर्मचारीहरु, समाजसेवी, बालमनोविज्ञ तथा बालविशेषज्ञहरु, जिल्ला सरकारी वकीलहरु, स्थानीयतहका बालकल्याण अधिकारीहरुको उपस्थिति रहेको थियो। यस कार्यक्रममा १३ महिला तथा २१ पुरुष गरी जम्मा ३४ जना सहभागीहरुको सक्रिय सहभागिता रहेको थियो।
- मिति २०८२/०२/१७ देखि २०८२/०२/१८ सम्म दुई दिवसीय अभिमुखीकरण कार्यक्रम कास्की जिल्लाको पोखरामा सम्पन्न भएको थियो। तनहुँ, लमजुङ, कास्की, म्याग्दी, बाग्लुङ, पर्वत र स्याङ्जा जिल्ला अदालतमा कार्यरत माननीय जिल्ला न्यायाधीशहरु, बाल इजलासमा कार्यरत कर्मचारीहरु, समाजसेवी, बालमनोविज्ञ तथा बालविशेषज्ञहरु, सरकारी वकीलहरु तथा बालकल्याण अधिकारीहरुको उपस्थिति रहेको थियो। यस कार्यक्रममा १० महिला तथा २१ पुरुष गरी जम्मा ३१ जना कर्मचारीहरुको अर्थपूर्ण सहभागिता रहेको थियो।

(घ) सरकारी तथा गैरसरकारी संस्थासँगको समन्वय बैठक

- बाल न्याय सम्पादन (कार्यविधि) नियमावली, २०७६ को नियम ३० को उपनियम (१) को खण्ड (क) बमोजिम सम्माननीय प्रधान न्यायाधीशबाट केन्द्रीय बाल न्याय समितिका अध्यक्षमा तोकिनु भएका सर्वोच्च अदालतका माननीय न्यायाधीश श्री तिल प्रसाद श्रेष्ठलाई स्वागत गर्न सचिवालयबाट मिति २०८१/४/२३ मा स्वागत कार्यक्रमको आयोजना गरिएको थियो। सोही कार्यक्रमको अवसरमा सचिवालयका कर्मचारीलाई अध्यक्षबाट निर्देशन समेत दिइएको थियो।
- आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ मा सचिवालयबाट नेपाल सरकारको स्रोत र युनिसेफ नेपालको आर्थिक सहयोगबाट सञ्चालन गरिने वार्षिक कार्यक्रमबारे सचिवालयद्वारा अध्यक्षसमक्ष अवगत गराउने उद्देश्यले छलफल कार्यक्रमको आयोजना मिति २०८१/५/१७ मा गरिएको थियो।
- नेपाल सरकारको वित्तीय सहयोग तथा युनिसेफ नेपालको सहयोगबाट आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ मा सञ्चालन गरिने वार्षिक कार्ययोजना सम्बन्धमा छलफल गर्न मिति २०८१/६/२ मा बैठक बसी यस आर्थिक वर्षमा सम्पन्न गर्ने लक्ष राखिएको कार्ययोजना र तनहुँ जिल्लाको ढकालटारमा निर्माणाधीन बाल सुधार गृहको कार्य प्रगति र वस्तुस्थितिको सम्बन्धमा छलफल गरिएको थियो।
- सम्बत २०६१ सालको विशेष रिट नं.६० अधिवक्ता सन्तोष कुमार महतो विरुद्ध प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत भएको रिटमा मिति २०६२/८/९ मा सर्वोच्च अदालतबाट जारी भएको आदेश तथा अधिवक्ता अजय शंकर झा “रूपेश” विरुद्ध प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय

- समेत भएको ०७८-WO-१०३० को परमादेशको रिटमा सर्वोच्च अदालतबाट मिति २०८०/६/७ मा जारी भएको परमादेश अनुसार नेपाल सरकारले बाल अदालत गठन गर्नु पर्ने सम्बन्धमा छलफल गर्न मिति २०८१/७/२६ मा बैठक बसी विस्तृत छलफल भएको थियो। बाल अदालत गठन भएपछि भवन रंगरोगन, फर्निचर, फर्निचिङ, संचार सुविधा समेत जुटाउने सम्बन्धमा पहल गर्ने निर्णय भएको थियो।
- नेपाल सरकारको स्रोत तथा युनिसेफ नेपालको सहयोग अनुसार सञ्चालन हुने आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ को कार्ययोजना पारित गर्न बाल न्यायमा पुनर्स्थापकीय न्याय सम्बन्धी निर्देशिका तयार पार्न गठित मस्यौदा समितिले तयार पारेको मस्यौदा उपर छलफल र पारित गर्ने कार्य मिति २०८१/८/४ को बैठकबाट सम्पन्न भयो। छलफलपछि परिमार्जन सहित पारित सो निर्देशिकाको मस्यौदा श्री सर्वोच्च अदालत पूर्ण बैठक समक्ष पेश गर्न सर्वोच्च अदालत प्रशासनसमक्ष प्रस्तुत गर्न मिति २०८१/०८/०६ मा निर्णय भएको थियो।
  - मिति २०८१/११/०८ मा केन्द्रीय बाल न्याय समितिका अध्यक्षको संयोजकत्वमा भएको छलफलमा निकट भविष्यमा नेपाल सरकारबाट गठन हुने बाल अदालत भक्तपुर जिल्ला अदालतको पुरानो भवनको भुइँतल्लामा रहने निश्चित भई सकेकोले बाल अदालतको प्रतिकालयको सजावट तथा मुद्दाका मिसिल व्यवस्थापन सम्बन्धमा विस्तृत छलफल भएको थियो। भक्तपुर जिल्ला अदालतको पुरानो भवनको भुइँतल्लामा सञ्चालन गर्न सम्बन्धित स्थानीय तहबाट सहयोग प्राप्त हुने बैठकमा जानकारी गराइएको थियो।
  - मिति २०८१/११/२१ र ऐ. २२ गते बाल अदालतको गठन सम्बन्धमा र अदालतको पूर्वाधार संरचना, फर्निचर, फर्निचिङ, कर्मचारी व्यवस्थापन, फाँट व्यवस्थापन सम्बन्धमा भए गरेको कार्य प्रगति सम्बन्धी छलफल हुनुको साथै गर्न बाँकी कार्यका सम्बन्धमा छलफल एवं निर्देशन भएको थियो।
  - नेपाल सरकार कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालयबाट नेपाल राजपत्रमा मिति २०८१/१०/२८ मा प्रकाशित सूचना अनुसार काठमाडौँ, ललितपुर, भक्तपुर र काभ्रेपलाञ्चोक जिल्ला अदालतको बाल इजलासबाट हेरिने मुद्दाको प्रादेशिक क्षेत्राधिकार बाल अदालत भक्तपुरमा रहने गरी बाल अदालत गठन भएको र सो अदालतमा उक्त चार अदालतका बाल इजलासबाट हेरिने छिन्न बाँकी मुद्दा समेत बाल अदालत भक्तपुरमा सार्ने निर्णय भएबमोजिम मिति २०८२/१/२ देखि बाल अदालत सञ्चालन हुने तय भइसकेको सन्दर्भमा मिति २०८१/१२/१४ मा बसेको बैठकमा बाल अदालत भक्तपुरको उद्घाटन सम्बन्धी कार्यक्रमबारे छलफल भएको थियो।
  - मिति २०८१/१२/२२ मा बाल अदालत भक्तपुरको उद्घाटन कार्यक्रम सम्बन्धी निर्णय गर्न बसेको बाल न्यायका सरोकारवाला र सुरक्षा निकाय समेतको बैठकबाट कार्यक्रमलाई अन्तिम रूप दिनुको साथै सामग्री जुटाउन स्थानीय तह र नेपाल वार एशोसिएशनको स्थानीय इकाईलाई अनुरोध गर्ने वारे निर्णय भएको थियो।
  - मिति २०८२/१/२ का दिन सम्माननीय प्रधान न्यायाधीश श्री प्रकाशमान सिंह रावतबाट एक समारोहका बीच बाल अदालत भक्तपुरको उद्घाटन सम्पन्न भयो। केन्द्रीय बाल न्याय समितिका अध्यक्ष एवं सर्वोच्च अदालतका माननीय न्यायाधीश श्री तिल प्रसाद श्रेष्ठको अध्यक्षतामा सञ्चालित

सो कार्यक्रममा माननीय कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्री श्री अजयशंकर चौरसिया र न्याय परिषदका माननीय सदस्यहरु, सर्वोच्च अदालतका मुख्य रजिष्ट्रार, नेपाल सरकारका सचिव समेतको उपस्थिति थियो ।

- भर्खरै गठन एवं कार्यसञ्चालनमा आएको बाल अदालतलाई प्रभावकारी रुपमा सञ्चालन गर्न बाल न्याय र बाल अदालत सञ्चालन प्रक्रियाका सम्बन्धमा कर्मचारीलाई प्रशिक्षण प्रदान गर्ने सम्बन्धमा मिति २०८२/१/१२ मा छलफल एवं निर्णय गरिएको थियो ।
- नेपालमा हालसम्म सञ्चालनमा रहेका नौवटा बाल सुधार गृहमा कसूरजन्य कार्यको आरोप लागेका र अदालतको फैसला बमोजिम सुधार प्रक्रियामा रहेका बालबालिका र किशोर किशोरीको संख्या बढी हुनाले बाल सुधार गृहको क्षमताभन्दा बढी बालबालिका बाल सुधार गृहमा रहेका छन् । यस्तो अवस्थामा बाल सुधार गृहको संख्या थप्नु बाहेक अर्को विकल्प नरहेकोले उदयपुर जिल्लामा बाल सुधार गृह निर्माणका लागि जग्गा उपलब्ध हुने देखिएको हुँदा जग्गा प्राप्त गर्ने सम्बन्धमा मिति २०८२/१/२२ मा बैठक बसी छलफल एवं निर्णय भए पश्चात सम्बन्धित मन्त्रालयमा पत्राचार समेत भएको छ ।
- बालबालिका सम्बन्धी ऐन, २०७५ को दफा २९ को उपदफा (४) दफा ४५ को उपदफा (१) र बाल न्याय सम्पादन (कार्यविधि) नियमावली, २०७६ को नियम ९ को उपनियम (१), नियम १५ को उपनियम (२) र नियम १८ को उपनियम (१) र (४) बमोजिम कसूरजन्य कार्यको आरोप लागेका बालबालिकाको सामाजिक, मनोसामाजिक वा मनोवैज्ञानिक प्रतिवेदन लिने तथा राय व्यक्त गर्ने प्रकृयालाई ऐच्छिक नभई वाध्यात्मक बनाएको तर समाजसेवी, बाल मनोविज्ञ वा बालविशेषज्ञले उक्त नियमावलीको नियम १५ को उपनियम (२) बमोजिम प्राप्त गर्ने सुविधा वा पारिश्रमिक भुक्तानी दिन बजेटको पर्याप्त व्यवस्था नहुँदा अधिकांश बाल इजलासले पारिश्रमिक भुक्तानी बाँकी रहेको व्यहोरा सचिवालयलाई जनाकारी गराएकोले समाजसेवी, बाल मनोविज्ञ वा बाल विशेषज्ञको पारिश्रमिक भुक्तानी दिन बाँकी रकम यकिन गरी रकम निकासामा माग गर्ने सम्बन्धमा छलफल एवं निर्णय गरी पत्राचार समेत भएको छ ।

(ड) बाल न्याय सम्पादन कार्यविधि, २०८०

बाल इजलास सञ्चालन गर्दा जिल्ला अदालतले बाल न्यायमा अवलम्बन गर्ने कार्यविधिमा एकरूपता नदेखिएकोले बाल न्याय सम्पादन गर्दा कार्यविधिमा एकरूपता ल्याउने उद्देश्यले सर्वोच्च अदालतबाट गठित मस्यौदा तयारी समितिबाट तयार पारिएको मस्यौदामा आवश्यकता अनुसार परिमार्जन गरी सर्वोच्च अदालत पूर्ण बैठकको निर्णय अनुसार बाल न्याय सम्पादन कार्यविधि, २०८० जारी गरिएको छ । दशवटा परिच्छेद, एकचालिस दफा र पाँचवटा अनुसूची रहेको यो कार्यविधि सर्वोच्च अदालतको वेभसाइट, केन्द्रीय बाल न्याय समितिको सचिवालयको वेभसाइटमा राखिएको छ । साथै माथि खण्ड (ग) मा उल्लेख भए अनुसारको अभिमुखीकरण सञ्चालन हुँदा कार्यक्रमका सहभागीहरुलाई पनि वितरण गर्ने गरिएको छ । कानूनको विवादमा परेका बालबालिकाको दिशान्तर कार्यविधि सम्बन्धी निर्देशिका, २०८० र बाल न्याय सम्पादन कार्यविधि, २०८० बाल न्याय सम्पादन कार्यविधिका सम्बन्धमा उपयोगी कानूनी संरचना मानिएको छ ।

(च) पुनर्स्थापकीय बाल न्याय सम्बन्धी निर्देशिका, २०८१ को मस्यौदा पेश

बाल अधिकार सम्बन्धी महासन्धि, १९८९ लाई नेपालले १४ सेप्टेम्बर १९९० मा अनुमोदन गरी पक्ष राष्ट्रको रूपमा रहेबाट सृजित दायित्वलाई पूरा गर्न बालबालिका सम्बन्धी ऐन, २०४८ तर्जुमा भै मिति २०५०/१/१ देखि कार्यान्वयनमा आएको थियो। यो ऐनमा बाल न्याय सम्पादन गर्दा पुनर्स्थापकीय न्यायका मान्यता अनुकूल हुने गरी गर्नु पर्ने स्पष्ट उल्लेख थिएन। प्रत्येक बालबालिकालाई बाल अनुकूल न्यायको हक हुने नेपालको संविधानको धारा ३९ को उपधारा (८) ले गरेको मौलिक हकको प्रत्याभूति र कसूरजन्य कार्यबाट पीडित भएकालाई कानूनबमोजिम सामाजिक पुनर्स्थापना र क्षतिपूर्ति सहितको न्याय पाउने हक धारा २१ को उपधारा (२) ले प्रत्याभूत गरेको सन्दर्भमा पुनर्स्थापकीय न्यायको मान्यता नेपालको कानून प्रणालीमा नवीन अवधारणाको रूपमा स्थापित भएको हो। पुनर्स्थापकीय न्यायको अभ्यास फौजदारी न्यायमा तत्काल लागू गर्न आवश्यक कानूनी संरचनाको अभावको कारण सम्भव नदेखिएपनि बालबालिका सम्बन्धी ऐन, २०७५ को दफा ३९ को उपदफा (१) ले बाल न्याय सम्पादन गर्दा पुनर्स्थापकीय न्यायको मान्यता अनुकूल हुने गरी गर्नु पर्ने बाध्यात्मक कानूनी व्यवस्था गरेको छ। बाल न्याय सम्पादन (कार्यविधि) नियमावली, २०७६ को नियम २९ को उपनियम (१) ले बाल न्याय सम्पादनको क्रममा दिशान्तर गर्दा, फैसला गर्दा र सजाय कार्यान्वयन गर्दा समेत पुनर्स्थापकीय न्यायका सिद्धान्तलाई बाल न्याय प्रणालीको आधारभूत सिद्धान्तको रूपमा अनुसरण गरिने तथा उपनियम (४) ले पुनर्स्थापकीय न्यायका अन्य आधार र प्रक्रिया सर्वोच्च अदालतले बनाएको निर्देशिकामा व्यवस्था भएबमोजिम हुने कानूनी प्रबन्ध गरेको छ। यिनै कानूनी प्रावधानको आलोकमा बाल न्याय सम्पादन गर्दा अवलम्बन गरिने आधार र प्रक्रिया सहितको पुनर्स्थापकीय न्याय सम्बन्धी निर्देशिकाको मस्यौदा तयार पारी केन्द्रीय बाल न्याय समितिको सचिवालय मार्फत सर्वोच्च अदालतमा पेश गर्ने प्रयोजनका लागि उक्त समितिका अध्यक्ष एवं सर्वोच्च अदालतका माननीय न्यायाधीश श्री तिल प्रसाद श्रेष्ठबाट मिति २०८१/५/१७ मा पुनर्स्थापकीय न्याय सम्बन्धी निर्देशिकाको मस्यौदा तयारी समिति गठन गर्ने निर्णय भएको थियो।

ललितपुर जिल्ला अदालतका माननीय न्यायाधीश ऋषिराम आचार्य र जिल्ला अदालतको न्यायाधीशबाट सेवा निवृत्त पूर्व न्यायाधीश धर्मराज पौडेल सहितको मस्यौदा तयारी समितिले मिति २०८१/९/१७ मा सातवटा परिच्छेद, ३८ वटा दफा, पाँचवटा अनुसूची सहित पुनर्स्थापकीय न्यायका अन्तर्राष्ट्रिय असल अभ्यास समावेश गरी नेपालको बाल न्याय प्रणालीमा लागू गर्न सकिने प्रक्रिया सहितको **“पुनर्स्थापकीय बाल न्याय सम्बन्धी निर्देशिका, २०८१”** को मस्यौदा तयार पारी केन्द्रीय बाल न्याय समितिको सचिवालयमा पेश गरेको थियो। सो मस्यौदालाई समितिको ४७ औं बैठकले परिमार्जन सहित पारित गर्ने निर्णय गरे अनुरूप परिमार्जित मस्यौदाको एक प्रति र सोको विद्युतीय प्रति समेत सचिवालयको मिति २०८१/९/१८ को पत्रसाथ श्री सर्वोच्च अदालतमा प्रस्तुत भएकोले हाल श्री सर्वोच्च अदालतको पूर्ण बैठकमा विचाराधीन अवस्थामा छ। पूर्ण बैठकबाट निर्देशिका पारित भै कार्यान्वयनमा आएमा बाल अनुकूल न्यायको हक प्रत्याभूत गर्दै बाल न्याय सम्पादन गर्दा पुनर्स्थापकीय न्यायका मान्यता अनुकूल हुने गरी न्याय सम्पादन हुने बलियो आधार बन्नेछ।

(छ) बाल अदालतको गठन

तत्काल प्रचलित बालबालिका सम्बन्धी ऐन, २०४८ को दफा ५५ को उपदफा (१) मा नेपाल सरकारले नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशन गरी आवश्यकता अनुसार बाल अदालत गठन गर्न सक्ने कानूनी व्यवस्था

रहेकोमा तत्कालीन अवस्थामा सो अनुसार बाल अदालत गठन हुन सकेको थिएन । सम्बत् २०६१ सालको रिट नं.६० अधिवक्ता सन्तोष कुमार महतो विरुद्ध प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत भएको विशेष रिटमा सर्वोच्च अदालतबाट बाल अदालत स्थापना गर्ने कार्य शीघ्र अधि बढाउनु भनी मिति २०६२/८/९ मा आदेश भएको थियो । तथापि बाल अदालत गठन नभएकोले नेपालको संविधान (२०७२) जारी भएपछि संविधानले प्रत्याभूत गरेको प्रत्येक बालबालिकालाई बालअनुकूल न्यायको हक कार्यान्वयन गर्न बालबालिका सम्बन्धी ऐन, २०७५ को दफा ३० मा बाल अदालत गठन सम्बन्धी व्यवस्था रहेको तर बाल अदालत गठन नभएकोले ऐनको प्रावधान लागू गराई बाल अदालत गठन गराई पाउ भनी अधिवक्ता अजय शंकर झा “रूपेश” विरुद्ध प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत भएको रिट नं. ०७८-WO-१०३० परमादेशमा सर्वोच्च अदालतबाट मिति २०८०/६/७ मा न्याय परिषदसँगको परामर्शमा आवश्यक मापदण्ड निर्धारण गरी यसै आर्थिक वर्ष भित्र बाल अदालत गठन गर्नु गराउनु भनी नेपाल सरकारका नाममा परमादेश जारी भएको थियो । आदेश अनुसार कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालयका सह-सचिव श्री हुम बहादुर के.सी.को संयोजकत्वमा बाल अदालत गठन सम्बन्धी मापदण्ड तयारी समिति गठन भई मिति २०८१/२/१८ मा मापदण्ड सहितको प्रतिवेदन पेश भएको थियो । कानून न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालयमा पेश भएको प्रतिवेदन तथा विभिन्न चरणमा भएका छलफल पछि बालबालिका सम्बन्धी ऐन, २०७५ को दफा ३० बमोजिम काठमाडौं, ललितपुर भक्तपुर र काभ्रेपलाञ्चोक जिल्ला अदालतको बाल इजलासबाट हेरिने मुद्दाको प्रादेशिक क्षेत्राधिकार रहने गरी भक्तपुर जिल्लामा बाल अदालत, भक्तपुर गठन गर्ने गरी नेपाल सरकारबाट निर्णय भई मिति २०८१/१०/२८ को नेपाल राजपत्रमा प्रकाशित सूचना बमोजिम मिति २०८२/१/२ देखि बाल अदालत गठन तथा सञ्चालन भएको छ ।

(ज) नेपालमा बाल न्यायको स्थिति प्रतिवेदन प्रकाशन

जिल्ला अदालतमा सञ्चालित बाल इजलासमार्फत कारबाही, सुनुवाइ र किनारा हुने मुद्दासम्बन्धी विवरण जिल्ला अदालत, बाल अदालत र सुधार प्रक्रियामा रहेका बालबालिकाको हकमा बाल सुधार गृहबाट केन्द्रीय बाल न्याय समितिको सचिवालयमा प्राप्त हुने गर्दछ । सोही विवरणको आधारमा सचिवालयले बाल न्यायसम्बन्धी स्थिति प्रतिवेदन सार्वजनिक गर्दै आएको छ । प्रत्येक आर्थिक वर्षमा प्रकाशित हुँदै आएको स्थिति प्रतिवेदन यस अघि आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ को प्रतिवेदन प्रकाशित गरिएको थियो । यस आर्थिक वर्षमा बाल न्याय सम्पादनमा भए गरेका कार्य र सुधार प्रक्रियामा रहेका बालबालिका र किशोर किशोरीको अवस्था बारे चित्रण गरिएको छ । बाल न्यायको स्थिति प्रतिवेदनको मुख्य उद्देश्य भनेको बाल अदालत र बाल इजलासमा दायर भएका कसूरजन्य कार्यमा संलग्न बालबालिका सम्बन्धी मुद्दाको अवस्था, प्रकृति, कानूनको विवादमा परेका बालबालिकाको उमेर तथा लैंगिक विवरणको साथै बाल सुधार गृहमा रहेका बालबालिकाको अवस्थाको विश्लेषण गरी सार्वजनिक गर्नु हो । यसै क्रममा आ.व. २०८०/०८१ मा बाल अदालत गठन भइ नसकेकोले बाल इजलास सञ्चालन भएका जिल्ला अदालत र बाल सुधार गृहबाट सचिवालयमा प्राप्त तथ्याङ्कका आधारमा २०८१ सालमा तयार पारिएको प्रतिवेदन सचिवालयमार्फत सार्वजनिक गरिएको थियो ।

परिच्छेद - दुई
बालबालिका सम्बन्धी मुद्दाको प्रदेश तथा जिल्लागत विवरण

आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ मा बाल इजलाससमेत सञ्चालन भएका विभिन्न ७७ वटा जिल्ला अदालतको अतिरिक्त सम्बत २०८२ साल वैशाख २ गतेदेखि काठमाडौं उपत्यकाका तीन जिल्ला काठमाडौं, ललितपुर, र भक्तपुर तथा काभ्रेपलाञ्चोक सहित चार जिल्लाका बाल इजलासबाट हेरिने मुद्दाको प्रादेशिक क्षेत्राधिकार रहने गरी भक्तपुर जिल्लामा बाल अदालत गठन भएको छ । त्यसरी गठन भएको बाल अदालत र बाँकी ७३ जिल्ला अदालतमा सञ्चालन भएका बाल इजलासबाट यस सचिवालयलाई प्राप्त हुन आएको कसूरजन्य कार्यको आरोप लागेका बालबालिका सम्बन्धी मुद्दाको विवरणको आधारमा तथ्याङ्कको वर्गीकरण र विश्लेषण गरी यस परिच्छेदमा देहाय बमोजिमको विवरण प्रस्तुत गरिएको छ:-

२.१ प्रदेश र जिल्लागत आधारमा बाल इजलाससमेत सञ्चालन भएका जिल्ला अदालत र बाल अदालतमा दर्ता भएका मुद्दाको विवरण र आरोपित बालबालिकाको संख्या

प्रदेश नं	जिल्ला अदालत	मुद्दा संख्या	कसूरजन्य कार्यको आरोप लागेका बालबालिकाको संख्या	बालक	बालिका
प्रदेश १. कोशी प्रदेश	ताप्लेजुङ	२२	२२	१७	५
	पाँचथर	१६	१९	१६	३
	ईलाम	१८	२५	२४	१
	संखुवासभा	१५	२०	१९	१
	धनकुटा	१५	१६	१५	१
	झापा	९०	१०३	१०३	०
	सुनसरी	१६६	२२३	२१३	१०
	तेह्रथुम	१०	१७	१७	०
	भोजपुर	४१	४१	३२	९
	खोटाङ	१९	२७	२४	३
	ओखलढुङ्गा	९	१४	१४	०
	उदयपुर	४४	५५	४७	८
	मोरङ	१७०	२१३	२११	२

परिच्छेद - दुई : बालबालिकासम्बन्धी मुद्दाको प्रदेश तथा जिल्लागत विवरण

प्रदेश नं	जिल्ला अदालत	मुद्दा संख्या	कसूरजन्य कार्यको आरोप लागेका बालबालिकाको संख्या	बालक	बालिका
	सोलुखुम्बु	७	६	६	०
	जम्मा	६४२	८०१	७५८	४३
प्रदेश २. मधेश प्रदेश	सप्तरी	११२	२६९	२६८	१
	सिरहा	१०४	११९	११७	२
	धनुषा	१८२	१७४	१७३	१
	महोत्तरी	८४	७८	७६	२
	सर्लाही	७६	८२	८१	१
	रौतहट	१३१	२६५	२६५	०
	बारा	११५	९२	९२	०
	पर्सा	४८	६६	६५	१
	जम्मा	८५२	११४५	११३७	८
प्रदेश ३. बागमती प्रदेश	दोलखा	१०	१५	१५	०
	रामेछाप	७	१२	११	१
	सिन्धुली	३१	३५	३३	२
	काभ्रेपलाञ्चोक	३१	३५	३५	०
	सिन्धुपाल्चोक	९	१५	१४	१
	रसुवा	२	२	२	०
	नुवाकोट	१०	१४	१४	०
	धादिङ	१३	१४	१४	०
	चितवन	८७	११८	११६	२
	मकवानपुर	६२	९९	९३	६
	भक्तपुर	३८	४१	४१	०
	ललितपुर	५८	७१	७०	१

बाल न्यायको स्थिति प्रतिवेदन - २०८१ / ०८२

प्रदेश नं	जिल्ला अदालत	मुद्दा संख्या	कसूरजन्य कार्यको आरोप लागेका बालबालिकाको संख्या	बालक	बालिका
	काठमाडौं	१३०	१८५	१६१	२४
	जम्मा	४८८	६५६	६१९	३७
प्रदेश ४. गण्डकी प्रदेश	गोरखा	२२	२१	२१	०
	लमजुङ	८	८	८	०
	तनहुँ	३६	५१	४९	२
	कास्की	१३०	१५५	१५३	२
	मनाङ	०	०	०	०
	मुस्ताङ	०	०	०	०
	पर्वत	५	५	५	०
	स्याङ्जा	११	१४	१०	४
	म्याग्दी	८	१६	१५	१
	बाग्लुङ	१३	२०	१७	३
	नवलपुर	१७	२२	२१	१
	जम्मा	२५०	३१२	२९९	१३
प्रदेश ५. लुम्बिनी प्रदेश	अर्घाखाँची	११	१४	१३	१
	बाँके	१८०	९२	८८	४
	बर्दिया	७७	१०७	१०५	२
	दाङ	१४१	१८८	१६७	२१
	गुल्मी	१०	१०	८	२
	कपिलवस्तु	४८	६१	६०	१
	नवलपरासी	३२	३२	३०	२
	पाल्पा	१८	२५	२५	०
	रुकुमकोट (पूर्व)	९	१८	१६	२

परिच्छेद - दुई : बालबालिकासम्बन्धी मुद्दाको प्रदेश तथा जिल्लागत विवरण

प्रदेश नं	जिल्ला अदालत	मुद्दा संख्या	कसूरजन्य कार्यको आरोप लागेका बालबालिकाको संख्या	बालक	बालिका
प्रदेश ५. लुम्बिनी प्रदेश	प्यूठान	१८	२९	२२	७
	रोल्पा	१२	१४	११	३
	रुपन्देही	८०	१०३	१०२	१
	जम्मा	६३६	६९३	६४७	४६
प्रदेश ६. कर्णाली प्रदेश	रुकुम	१२	२२	२१	१
	सल्यान	१८	२३	२३	०
	डोल्पा	३	३	२	१
	जुम्ला	१९	२५	२४	१
	मुगु	५	११	११	०
	हुम्ला	३	३	३	०
	कालिकोट	१६	३१	३१	०
	जाजरकोट	१३	१७	१६	१
	दैलेख	२१	३०	२८	२
	सुर्खेत	६३	९०	८५	५
	जम्मा	१७३	२५५	२४४	११
प्रदेश ७. सुदूरपश्चिम प्रदेश	बाजुरा	१५	२२	१९	३
	बझाङ	१४	१८	१८	०
	डोटी	७	१०	१०	०
	अछाम	१४	२०	२०	०
	दार्चुला	१८	२०	२०	०
	बैतडी	१०	१६	१४	२
	डडेल्धुरा	१२	२३	२३	०
	कञ्चनपुर	१२५	१७७	१६४	१३

बाल न्यायको स्थिति प्रतिवेदन - २०८१/०८२

प्रदेश नं	जिल्ला अदालत	मुद्दा संख्या	कसूरजन्य कार्यको आरोप लागेका बालबालिकाको संख्या	बालक	बालिका
	कैलाली	१२३	१४०	१३६	४
	जम्मा	३३८	४४६	४२४	२२
कूल जम्मा		३३७९	४३०८	४१२८	१८०
बाल अदालत		२३८	३४३	३२७	१६
समग्र जम्मा		३६१७	४६५१	४४५५	१९६

आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ मा बाल इजलाससमेत सञ्चालन भएका विभिन्न जिल्ला अदालतको अतिरिक्त बाल अदालतमा कसूरजन्य कार्यको आरोप लागेका बालबालिका सम्बन्धी मुद्दाहरु जम्मा ३६१७ थान दर्ता भएको देखिन्छ । दर्ता भएका उक्त संख्याका मुद्दामा कसूरजन्य कार्यका आरोपित बालबालिकाको संख्या जम्मा ४६५१ रहेकोमध्ये बालक ४४५५ र बालिका १९६ जना रहेको अवस्था छ । प्रदेशगत रुपमा हेर्दा बालबालिका संलग्न रहेका मुद्दाहरु सबैभन्दा बढी मधेश प्रदेशमा ८५२ थान दर्ता भएको देखिन्छ । कसूरजन्य कार्यमा संलग्न बालबालिकामध्ये बालक ११३७ र बालिका ८ जना गरी जम्मा बालबालिका ११४५ जना रहेका छन् । यो संख्या कसूरजन्य कार्यमा संलग्न कूल बालबालिका ४६५१ को आधारमा मधेश प्रदेशमा २४.६१ प्रतिशत हुन आउँछ । मधेश प्रदेशपछि बागमती प्रदेशमा ७२६ थान मुद्दा दर्ता भएको देखिन्छ । त्यसमा संलग्न बालबालिकाको संख्या हेर्दा बालक ९४६ जना र बालिका ५३ जना रहेका छन् । यो संख्यामा मिति २०८२।१।२ देखि बाल अदालत गठन हुनु पूर्व मिति २०८१।१२।३१ सम्ममा काठमाडौं, ललितपुर, भक्तपुर र काभ्रेपलाञ्चोक जिल्ला अदालतमा मिति २०८२।१।२ भन्दा अघि आ.व.२०८१।०८२ मा दर्ता भएका मुद्दामध्ये बाँकी रहेका मुद्दा बाल अदालतमा सरेको अवस्था छ । नेपाल सरकार कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालयको मिति २०८१।१०।२८ को सूचना बमोजिम छिन्न बाँकी रहेका मुद्दा समेत बाल अदालत भक्तपुरमा सरी आएका काठमाडौं, ललितपुर, भक्तपुर र काभ्रेपलाञ्चोक जिल्ला अदालतका क्रमशः ९६ थान, ३० थान, ८ थान र ९ थान समेत जम्मा १४३ थान मुद्दा समेत समावेश भएको देखिन्छ । मधेश प्रदेश र बागमती प्रदेशपछि क्रमशः कोशी प्रदेशमा ६४२ थान, लुम्बिनी प्रदेशमा ६३६ थान, सुदूरपश्चिम प्रदेशमा ३३८ थान, गण्डकी प्रदेशमा २५० थान र कर्णाली प्रदेशमा १७३ थान मुद्दा दर्ता भएको पाइन्छ । उल्लिखित मुद्दा अन्तर्गत प्रदेशगत आधारमा आरोपित बालबालिकाको संख्या सबैभन्दा बढी मधेश प्रदेशमा ११४५, बागमती प्रदेशमा ९९९, कोशी प्रदेशमा ८०१ लुम्बिनी प्रदेशमा ६९३ थान, सुदूरपश्चिम प्रदेशमा ४४६, गण्डकी प्रदेशमा ३१२ र कर्णाली प्रदेशमा २५५ जना बालबालिका कसूरजन्य कार्यमा आरोपित रहेको देखिन्छ ।

जिल्लागत रुपमा तथ्याङ्क विश्लेषण गर्दा बाल अदालतमा मिति २०८२।१।२ देखि आर्थिक वर्षको अन्त्यसम्ममा जम्मा २३८ थान मुद्दा दर्ता भएको देखिन्छ । यो संख्यामा मिति २०८१।०४।०१ देखि मिति २०८१।१२।३१ सम्म दर्ता भएका काठमाडौं, ललितपुर, भक्तपुर र काभ्रेपलाञ्चोक जिल्ला अदालतमा बाल इजलासबाट हेरिने चालु मुद्दा समेत नेपाल राजपत्रमा प्रकाशित कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालयको

मिति २०८१।१०।२८ को सूचना बमोजिम बाल अदालतमा सरी आएको संख्या समेत समावेश रहेको छ । १०० थान भन्दा बढी संख्यामा मुद्दा दर्ता भएका १३ जिल्ला अदालतहरू क्रमशः धनुषा जिल्ला अदालतमा १८२, बाँके जिल्ला अदालतमा १८०, मोरङ जिल्ला अदालतमा १७०, सुनसरी जिल्ला अदालतमा १६६, दाङ जिल्ला अदालतमा १४१, रौतहट जिल्ला अदालतमा १३१, काठमाडौँ जिल्ला अदालतमा मिति २०८१।१२।३१ सम्म १३०, कास्की जिल्ला अदालतमा १३०, कञ्चनपुर जिल्ला अदालतमा १२५, कैलाली जिल्ला अदालतमा १२३, बारा जिल्ला अदालतमा ११५, सप्तरी जिल्ला अदालतमा ११२ र सिराहा जिल्ला अदालतमा १०४ मुद्दा दर्ता भएको तथ्याङ्कबाट देखिएको छ ।

१०० थानभन्दा कम र ५० थानभन्दा बढी संख्यामा यस किसिमका मुद्दा दर्ता रहेको अदालतको संख्या नौ रहेको छ । नौ वटा जिल्ला अदालतमध्ये सबैभन्दा बढी झापामा ९०, त्यसपछि क्रमशः चितवन ८७, महोत्तरी ८४, रुपन्देही ८०, बर्दिया ७७, सर्लाही ७६, सुर्खेत ६३, मकवानपुर ६२ र ललितपुर जिल्ला अदालतमा मिति २०८१।१२।३१ सम्म ५८ थान मुद्दा दर्ता भएको देखिन्छ । यसै गरी ५० थानभन्दा कम र १० थानभन्दा बढी मुद्दा दर्ता भएका जिल्ला अदालतको संख्या ४१ रहेको छ । **१० थानभन्दा बढी र ५० थानभन्दा कम** मुद्दा रहेका अदालतमध्ये क्रमशः कपिलवस्तु र पर्सा जिल्ला अदालतमा ४८।४८ थान, जिल्ला अदालतमध्ये उदयपुरमा ४४ थान, भोजपुरमा ४१ थान, भक्तपुर जिल्ला अदालतमा मिति २०८१।१२।३१ सम्म ३८ थान, तनहुँ जिल्ला अदालतमा ३६ थान, नवलपरासीमा ३२, काभ्रेपलाञ्चोकमा मिति २०८१।१२।३१ सम्ममा ३१, गोरखा र ताप्लेजुङ जिल्ला अदालतमा २२/२२ थान, दैलेख जिल्ला अदालतमा २१, खोटाङ र जुम्ला जिल्ला अदालतमा १९/१९ थान पाल्पा, सल्यान, प्यूठान, दार्चुला, इलाम जिल्ला अदालतमा १८/१८ थान, नवलपुर जिल्ला अदालतमा १७ थान, पाँचथर र कालिकोट जिल्ला अदालतमा १६/१६ थान, संखुवासभा, धनकुटा र बाजुरा जिल्ला अदालतमा १५/१५ थान, अछाम र बझाङ जिल्ला अदालतमा १४/१४ थान, जाजरकोट, बागलुङ र धादिङ जिल्ला अदालतमा १३/१३ थान, रुकुम, रोल्पा र डडेल्धुरा जिल्ला अदालतमा १२/१२ थान, अर्घाखाँची र स्याङ्जा जिल्ला अदालतमा ११/११ थान, नुवाकोट, तेह्रथुम, दोलखा, गुल्मी र बैतडी जिल्ला अदालतमा १०/१० थान मुद्दा दर्ता भएको तथ्याङ्कबाट देखिन्छ ।

त्यसैगरी **१० थानभन्दा कम संख्यामा** यस प्रकृतिका मुद्दा दर्ता भएका जिल्ला अदालतको संख्या १३ रहेको छ । १३ वटा जिल्ला अदालतमध्ये ओखलढुङ्गा, सिन्धुपाल्चोक र रुकुमकोट (पूर्व) जिल्ला अदालतमा ९/९ थान, लमजुङ र म्याग्दी जिल्ला अदालतमा ८/८ थान, सोलुखुम्बु, रामेछाप र डोटी जिल्ला अदालतमा ७/७ थान, पर्वत र मुगु जिल्ला अदालतमा ५/५ थान, डोल्पा र हुम्ला जिल्ला अदालतमा ३/३ थान र रसुवा जिल्ला अदालतमा २ थान मुद्दा दर्ता भएको देखिन्छ । गण्डकी प्रदेशको **मनाङ र मुस्ताङ जिल्ला अदालतमा** यस आर्थिक वर्षमा बालबालिका सम्बन्धी कुनै मुद्दा दर्ता भएको देखिएन । दर्ता भएका मुद्दाको कूल संख्यालाई त्रि वर्षीयरूपमा तुलना गरी हेर्ने हो भने आर्थिक वर्ष २०७९/०८० मा दर्ता भएका जम्मा मुद्दा २९८४ थान रहेकोमा आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ मा ६१० को संख्यामा वृद्धि भई जम्मा ३५९४ थान मुद्दा दर्ता भएकोले यो संख्या अघिल्लो वर्षको तुलनामा १६.९६ प्रतिशतले बढेको देखिन्छ । गत आर्थिक वर्षमा जस्तै यस आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ मा पनि कसूरजन्य कार्यसँग सम्बन्धित मुद्दा दर्ता हुने क्रम बढेको पाइन्छ । गत वर्ष ३५९४ थान मुद्दा दर्ता भएकोमा यस आर्थिक वर्षमा ३६१७ थान मुद्दा दर्ता भएको आधारबाट हेर्दा यो संख्या गत आर्थिक वर्षको भन्दा २३ थान मात्र बढेको देखिन्छ । तथापि यो वृद्धि दर आ.व.२०८०/०८१ को वृद्धि दरको अनुपातमा

कम रहेको छ ।

२.२ जिल्लागत आधारमा र बाल अदालतमा रहेका मुद्दाको अवस्थाको विवरण

प्रदेश नं.	जिल्ला अदालत	मुद्दा संख्या	कसुरजन्य कार्यको आरोप लागेका बालबालिकाको संख्या	चालु	फैसला भएको	सम्झाई बुझाइ छाड्ने	कैद बालसुधार गृहमा (गएको)	जरिवाना	कैद जरिवाना दुवै	अभियोग दावी पुग्ने / आंशिक दावी पुग्ने / ठहर	अभियोग दावी नपुग्ने / सफाई	सजाय स्थगन	अभिभावकको जिम्मा	फैसलाको किसिम नखुलेको	विविध
प्रदेश १. कोशी प्रदेश	ताप्लेजुङ	२२	२२	१०	१२	०	०	०	०	१०	२	०	०	०	०
	पाँचथर	१६	१९	३	१३	०	२	०	९	०	१	१	०	०	०
	ईलाम	१८	२५	६	१२	०	१	०	०	०	२	८	०	०	१
	संखुवासभा	१५	२०	३	१२	०	३	१	४	०	३	०	०	०	१
	धनकुटा	१५	१६	६	९	०	०	०	१	०	०	०	८	०	०
	झापा	९०	१०३	१४	७६	०	८	५	४५	०	१७	०	०	०	१
	कैफियत : १ मुलतबीमा राख्ने														
	सुनसरी	१६६	२२३	४९	११७	०	०	०	०	४६	२२	२३	०	०	२६
	कैफियत : ९ दावी परिवर्तन, ५ मुलतबी, १२ कुटपिटमा परिणत														
	तेह्रथुम	१०	१७	३	७	०	२	१	३	०	१	०	०	०	०
	भोजपुर	४१	४१	१६	२५	०	१	०	०	११	८	१	१	०	३
	खोटाङ	१९	२७	२	१७	०	०	०	०	१५	२	०	०	०	०
	ओखलढुङ्गा	९	१४	६	३	०	३	०	०	०	०	०	०	०	०
	उदयपुर	४४	५५	१०	३४	०	४	०	३	०	५	१४	४	०	४
	मोरङ	१७०	२१३	४२	१२८	०	१२	२४	४१	०	४१	४	०	०	६
	सोलुखुम्बु	७	६	२	५	०	०	०	३	०	१	०	०	०	१
	जम्मा	६४२	८०१	१७२	४७०	०	३६	३१	१०९	८२	१०५	५१	१३	०	४३

परिच्छेद - दुई : बालबालिकासम्बन्धी मुद्दाको प्रदेश तथा जिल्लागत विवरण

प्रदेश नं.	जिल्ला अदालत	मुद्दा संख्या	कसूरजन्य कार्यको आरोप लागेका बालबालिकाको संख्या	चालु	फैसला भएको	सम्झाइ बुझाइ छाड्ने	कैद बालसुधार गृहमा (गएको)	जरिवाना	कैद जरिवाना दुवै	अभियोग दावी पुग्ने / आंशिक दावी पुग्ने / ठहर	अभियोग दावी नपुग्ने / सफाइ	सजाय स्थगन	अभिभावकको जिम्मा	फैसलाको किसिम नखुलेको	विविध
प्रदेश २. मधेश प्रदेश	सप्तरी	११२	२६९	३३	७९	०	०	०	०	३९	१९	५	०	०	१६
	सिरहा	१०४	११९	२७	७७	०	१४	७	२३	०	२२	२	३	०	६
	धनुषा	१८२	१७४	५६	१२६	०	०	०	१	६७	४२	०	०	०	१६
	महोत्तरी	८४	७८	४२	४२	०	११	२	२	०	९	४	१३	०	१
	सर्लाही	७६	८२	४१	३५	०	५	१	२२	०	३	०	४	०	०
	रौतहट	१३१	२६५	६६	६५	०	०	०	०	३१	३०	२	०	१	१
	बारा	११५	९२	४६	६९	०	३	०	३	१८	३३	०	०	०	१२
	पर्सा	४८	६६	१५	३३	०	१	६	१२	०	१०	०	०	४	०
	जम्मा	८५२	११४५	३२६	५२६	०	३४	१६	६३	१५५	१६८	१३	२०	५	५२
प्रदेश ३. बागमती प्रदेश	दोलखा	१०	१५	१	९	०	१	३	१	१	२	०	०	०	१
	रामेछाप	७	१२	३	४	०	२	०	०	२	०	०	०	०	०
	सिन्धुली	३१	३५	१०	२१	०	२	०	१४	०	४	०	०	०	१
	काभ्रेपलाञ्चोक	३१	३५	०	३१	०	०	०	०	९	११	०	०	०	११
	सिन्धुपाल्चोक	९	१५	०	९	०	५	०	०	०	०	०	४	०	०
	रसुवा	२	२	०	२	०	०	०	०	०	०	०	०	०	२
	नुवाकोट	१०	१४	५	५	०	१	०	०	२	२	०	०	०	०
	धादिङ	१३	१४	२	११	०	०	०	०	७	४	०	०	०	०
	चितवन	८७	११८	३४	५३	०	०	१५	३३	१	३	०	०	०	१
	मकवानपुर	६२	९९	१६	४६	०	१८	०	०	०	१	०	२७	०	०

बाल न्यायको स्थिति प्रतिवेदन - २०८१ / ०८२

प्रदेश नं.	जिल्ला अदालत	मुद्दा संख्या	कसूरजन्य कार्यको आरोप लागेका बालबालिकाको संख्या	चालु	फैसला भएको	सम्झाइ बुझाइ छाड्ने	कैद बालसुधार गृहमा (गएको)	जरिवाना	कैद जरिवाना दुवै	अभियोग दावी पुग्ने / आंशिक दावी पुग्ने / ठहर	अभियोग दावी नपुग्ने / सफाइ	सजाय स्थगन	अभिभावकको जिम्मा	फैसलाको किसिम नखुलेको	विविध
प्रदेश ३. बागमती प्रदेश	भक्तपुर	३८	४१	९	२९	०	०	०	०	२०	७	१	०	०	१
	ललितपुर	५८	७१	२९	२९	०	१	०	६	१३	८	०	०	०	१
	काठमाडौं	१३०	१८५	४५	८५	०	१२	३	२०	०	१४	४	०	३०	२
	जम्मा	४८८	६५६	१५४	३३४	०	४२	२१	७४	५५	५६	५	३१	३०	२०
प्रदेश ४. गण्डकी प्रदेश	गोरखा	२२	२१	९	१३	०	२	०	२	०	०	६	३	०	०
	लमजुङ	८	८	६	२	०	१	१	०	०	०	०	०	०	०
	तनहुँ	३६	५१	१२	२४	०	२	०	०	०	०	२१	०	०	१
	कास्की	१३०	१५५	४९	८१	०	५७	०	६	०	१४	०	०	०	४
	मनाङ	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
	मुस्ताङ	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
	पर्वत	५	५	३	२	०	०	०	०	१	१	०	०	०	०
	स्याङ्जा	११	१४	६	५	०	०	१	२	०	२	०	०	०	०
	म्याग्दी	८	१६	४	४	०	०	०	३	०	१	०	०	०	०
	बाग्लुङ	१३	२०	४	९	०	१	०	२	०	१	४	१	०	०
	नवलपुर	१७	२२	५	१२	०	०	२	८	०	२	०	०	०	०
	जम्मा	२५०	३१२	९८	१५२	०	६३	४	२३	१	२१	३१	४	०	५
लुम्बिनी प्रदेश	अर्घाखाँची	११	१४	०	११	०	५	१	४	०	१	०	०	०	०
	बाँके	१८०	९२	७७	१०३	०	७	४	१२	२०	१३	३	०	३४	१०
	बर्दिया	७७	१०७	११	६६	०	०	०	०	४७	१०	६	०	०	३

परिच्छेद - दुई : बालबालिकासम्बन्धी मुद्दाको प्रदेश तथा जिल्लागत विवरण

प्रदेश नं.	जिल्ला अदालत	मुद्दा संख्या	कसूरजन्य कार्यको आरोप लागेका बालबालिकाको संख्या	चालु	फैसला भएको	सम्झाइ बुझाइ छाड्ने	कैद बालसुधार गृहमा (गएको)	जरिवाना	कैद जरिवाना दुवै	अभियोग दावी पुग्ने / आंशिक दावी पुग्ने / ठहर	अभियोग दावी नपुग्ने / सफाइ	सजाय स्थगन	अभिभावकको जिम्मा	फैसलाको किसिम नखुलेको	विविध
प्रदेश ५. लुम्बिनी प्रदेश	दाङ	१४१	१८८	५६	८५	०	५	३	४८	०	२५	०	०	०	४
	गुल्मी	१०	१०	६	४	०	०	०	०	२	१	०	१	०	०
	कपिलवस्तु	४८	६१	१४	३४	०	०	०	०	२६	४	०	०	०	४
	नवलपरासी	३२	३२	७	२५	०	०	०	०	१५	८	०	०	०	२
	पाल्पा	१८	२५	३	१५	०	०	१	०	१४	०	०	०	०	०
	रुकुमकोट (पूर्व)	९	१८	१	८	०	१	०	५	०	१	१	०	०	०
	प्युठान	१८	२९	११	७	०	०	०	०	६	१	०	०	०	०
	रोल्पा	१२	१४	३	९	०	१	०	०	४	२	०	२	०	०
	रुपन्देही	८०	१०३	१८	६२	०	२	४	२५	६	२०	२	०	०	३
प्रदेश ६. कर्णाली प्रदेश	जम्मा	६३६	६९३	२०७	४२९	०	२१	१३	९४	१४०	८६	१२	३	३४	२६
	रुकुम	१२	२२	७	५	०	४	०	१	०	०	०	०	०	०
	सल्यान	१८	२३	०	१८	०	०	०	०	०	०	२	०	०	१६
	डोल्पा	३	३	०	३	०	०	०	३	०	०	०	०	०	०
	जुम्ला	१९	२५	०	१९	०	०	०	०	९	९	०	०	०	१
	मुगु	५	११	१	४	०	१	०	०	०	०	०	२	०	१
	हुम्ला	३	३	१	२	०	०	०	०	१	१	०	०	०	०
	कालिकोट	१६	३१	२	१४	०	०	३	२	०	४	५	०	०	०
	जाजरकोट	१३	१७	२	११	०	०	०	१	२	६	२	०	०	०
	दैलेख	२१	३०	३	१८	०	१	०	१६	०	०	०	०	०	१

बाल न्यायको स्थिति प्रतिवेदन - २०८१/०८२

प्रदेश नं.	जिल्ला अदालत	मुद्दा संख्या	कसुरजन्य कार्यको आरोप लागेका बालबालिकाको संख्या	चालु	फैसला भएको	सम्झाइ बुझाइ छाड्ने	कैद बालसुधार गृहमा (गएको)	जरिवाना	कैद जरिवाना दुवै	अभियोग दावी पुग्ने / आंशिक दावी पुग्ने / ठहर	अभियोग दावी नपुग्ने / सफाइ	सजाय स्थगन	अभिभावकको जिम्मा	फैसलाको किसिम नखुलेको	विविध
प्रदेश नं. ७ सुदूरपश्चिम प्रदेश	सुर्खेत	६३	९०	२४	३९	१	३	१	१०	०	११	३	२	०	८
	जम्मा	१७३	२५५	४०	१३३	१	९	४	३३	१२	३१	१२	४	०	२७
	बाजुरा	१५	२२	२	१३	०	२	०	०	०	२	०	८	०	१
	बझाङ	१४	१८	१	१३	०	४	०	०	३	६	०	०	०	०
	डोटी	७	१०	१	६	०	०	३	२	०	१	०	०	०	०
	अछाम	१४	२०	३	११	०	१	०	६	१	२	०	०	०	१
	दार्चुला	१८	२०	४	१४	०	०	०	०	१४	०	०	०	०	०
	बैतडी	१०	१६	४	६	०	०	०	२	१	१	१	०	०	१
	डडेल्धुरा	१२	२३	२	१०	०	१	०	३	०	१	४	१	०	०
	कञ्चनपुर	१२५	१७७	२१	१०४	०	२४	६	२३	३	३३	०	०	०	१५
	कैलाली	१२३	१४०	४१	८२	०	०	०	०	६८	७	०	०	०	७
	जम्मा	३३८	४४६	७९	२५९	०	३२	९	३६	९०	५३	५	९	०	२५
कूल जम्मा		३३७९	४३०८	१०७६	२३०३	१	२३७	९८	४३२	५३५	५२०	१२९	८४	६९	१९८
बाल अदालत		२३८	३४३	२१२	२६	०	०	०	०	२४	१	०	०	०	१
समग्र जम्मा		३६१७	४६५१	१२८८	२३२९	१	२३७	९८	४३२	५५९	५२१	१२९	८४	६९	१९९

आर्थिक वर्ष २०८१।०८२ मा विभिन्न जिल्ला अदालत र बाल अदालतमा जम्मा ३६१७ थान कसुरजन्य कार्यको आरोप लागेका मुद्दा दर्ता भएकोमा आरोपित बालबालिकाको संख्या ४६५१ जना रहेको देखिन्छ। जम्मा ३६१७ थान मुद्दामध्ये २३२९ थान अर्थात कूल मुद्दाको ६४.३९ प्रतिशत मुद्दा फैसला भइसकेको र जम्मा १२८८ थान अर्थात ३५.६१ प्रतिशत मुद्दा फैसला हुन बाँकी रहेको देखिन्छ। फैसला भएका २३२९ थान मुद्दामध्ये कैदको सजायबापत २३७ थान मुद्दामा कसुरजन्य कार्यको आरोप लागेका बालबालिकामध्ये कसुर ठहर

परिच्छेद - दुई : बालबालिकासम्बन्धी मुद्दाको प्रदेश तथा जिल्लागत विवरण

भएकालाई बाल सुधार गृहमा पठाइएको, ९८ थान मुद्दामा जरिवानाको सजाय भएको, ४३२ थान मुद्दामा कैद र जरिवाना दुवै सजाय भएको, ५५९ थान मुद्दामा अभियोग दावी पुग्ने वा आंशिक दावी पुग्ने फैसलाको अवस्था रहेको, ५२१ थान मुद्दामा अभियोग दावी नपुगी सफाई दिइएको, १२९ थान मुद्दामा सजाय स्थगन गरिएको देखिन्छ। बाँकी ८४ थान मुद्दाका बालबालिकालाई अभिभावकको जिम्मा दिइएको, ६९ थान मुद्दामा फैसलाको किसिम नखुलेको तथा दिशान्तर भएको, मुलतवी रहेको, दावी परिवर्तन ठहर भएको समेतका मुद्दा थान १९९ रहेको तथ्याङ्कले देखाउँछ। माथि उल्लेख भए बमोजिम जम्मा दायर भएका ३६१७ थान मुद्दामध्ये २३२९ थान अर्थात कूल मुद्दाको ६४.३९ प्रतिशत मुद्दा फैसला भइसकेको र जम्मा १२८८ थान अर्थात ३५.६१ प्रतिशत मुद्दा फैसला हुन बाँकी रहेको तथ्याङ्कले देखाउँछ। फैसला भएका २३२९ थान मुद्दामध्ये २३७ थान मुद्दामा कैदको सजाय बापत कसूरजन्य कार्यको आरोप लागेका बालबालिकालाई बाल सुधार गृहमा पठाइएको, ९८ थान मुद्दामा जरिवानाको सजाय भएको, ४३२ थान मुद्दामा कैद र जरिवाना दुवै सजाय भएको, बाल इजलासबाट ५३५ थान मुद्दामा र बाल अदालतबाट २४ थान मुद्दा समेत जम्मा ५५९ थान मुद्दामा अभियोग दावी पुग्ने वा आंशिक दावी पुग्ने ठहर भएको, बाल इजलासबाट ५२० थान मुद्दा र बाल अदालतबाट १ थान मुद्दामा अभियोग दावी नपुगी सफाई दिने ठहरेको, १२९ थान मुद्दामा सजाय स्थगन गरेको देखिन्छ। ८४ थान मुद्दाका बालबालिकाको हकमा अभिभावकको जिम्मामा दिइएको, ६९ थान मुद्दामा फैसलाको किसिम नखुलेको तथा बाल इजलासबाट मुलतवी रहेको, दावी परिवर्तन सहित फैसला भएको जम्मा मुद्दा १९९ थान रहेको र बाल अदालतबाट दिशान्तर भएको १ थान सहित जम्मा २०० थान मुद्दा विविध किसिमका जनाइएको तथ्याङ्कबाट देखिएको छ। फैसलाको किसिम सम्बन्धी तथ्याङ्क माथि उल्लेख भए अनुसार बाल इजलास तर्फको छुट्टै र बाल अदालतको छुट्टै तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

२.३ जिल्लागत आधारमा र बाल अदालतमा रहेका मुद्दामा कसूरजन्य कार्यको आरोप लागेका बालबालिकाको लैंगिक विवरण

प्रदेश नं.	जिल्ला अदालत	मुद्दा संख्या	कसूरजन्य कार्यको आरोप लागेका बालबालिकाको संख्या	बालक	बालिका
प्रदेश १. कोशी प्रदेश	ताप्लेजुङ	२२	२२	१७	५
	पाँचथर	१६	१९	१६	३
	ईलाम	१८	२५	२४	१
	संखुवासभा	१५	२०	१९	१
	धनकुटा	१५	१६	१५	१
	झापा	९०	१०३	१०३	०
	सुनसरी	१६६	२२३	२१३	१०
	तेह्रथुम	१०	१७	१७	०

बाल न्यायको स्थिति प्रतिवेदन - २०८१ / ०८२

प्रदेश नं.	जिल्ला अदालत	मुद्दा संख्या	कसूरजन्य कार्यको आरोप लागेका बालबालिकाको संख्या	बालक	बालिका
प्रदेश १. कोशी प्रदेश	भोजपुर	४१	४१	३२	९
	खोटाङ	१९	२७	२४	३
	ओखलढुङ्गा	९	१४	१४	०
	उदयपुर	४४	५५	४७	८
	मोरङ	१७०	२१३	२११	२
	सोलुखुम्बु	७	६	६	०
	जम्मा	६४२	८०१	७५८	४३
प्रदेश २. मधेश प्रदेश	सप्तरी	११२	२६९	२६८	१
	सिरहा	१०४	११९	११७	२
	धनुषा	१८२	१७४	१७३	१
	महोत्तरी	८४	७८	७६	२
	सर्लाही	७६	८२	८१	१
	रौतहट	१३१	२६५	२६५	०
	बारा	११५	९२	९२	०
	पर्सा	४८	६६	६५	१
	जम्मा	८५२	११४५	११३७	८
प्रदेश ३. बागमती प्रदेश	दोलखा	१०	१५	१५	०
	रामेछाप	७	१२	११	१
	सिन्धुली	३१	३५	३३	२
	काभ्रेपलाञ्चोक	३१	३५	३५	०
	सिन्धुपाल्चोक	९	१५	१४	१
	रसुवा	२	२	२	०
	नुवाकोट	१०	१४	१४	०
	धादिङ	१३	१४	१४	०

परिच्छेद - दुई : बालबालिकासम्बन्धी मुद्दाको प्रदेश तथा जिल्लागत विवरण

प्रदेश नं.	जिल्ला अदालत	मुद्दा संख्या	कसूरजन्य कार्यको आरोप लागेका बालबालिकाको संख्या	बालक	बालिका
प्रदेश ३. बागमती प्रदेश	चितवन	८७	११८	११६	२
	मकवानपुर	६२	९९	९३	६
	भक्तपुर	३८	४१	४१	०
	ललितपुर	५८	७१	७०	१
	काठमाडौं	१३०	१८५	१६१	२४
	जम्मा	४८८	६५६	६१९	३७
प्रदेश ४. गण्डकी प्रदेश	गोरखा	२२	२१	२१	०
	लमजुङ	८	८	८	०
	तनहुँ	३६	५१	४९	२
	कास्की	१३०	१५५	१५३	२
	मनाङ	०	०	०	०
	मुस्ताङ	०	०	०	०
	पर्वत	५	५	५	०
	स्याङ्जा	११	१४	१०	४
	म्याग्दी	८	१६	१५	१
	बाग्लुङ	१३	२०	१७	३
	नवलपुर	१७	२२	२१	१
	जम्मा	२५०	३१२	२९९	१३
प्रदेश ५. लुम्बिनी प्रदेश	अर्घाखाँची	११	१४	१३	१
	बाँके	१८०	९२	८८	४
	बर्दिया	७७	१०७	१०५	२
	दाङ	१४१	१८८	१६७	२१
	गुल्मी	१०	१०	८	२
	कपिलवस्तु	४८	६१	६०	१

बाल न्यायको स्थिति प्रतिवेदन - २०८१/०८२

प्रदेश नं.	जिल्ला अदालत	मुद्दा संख्या	कसूरजन्य कार्यको आरोप लागेका बालबालिकाको संख्या	बालक	बालिका
प्रदेश ५. लुम्बिनी प्रदेश	नवलपरासी	३२	३२	३०	२
	पाल्पा	१८	२५	२५	०
	रुकुमकोट (पूर्व)	९	१८	१६	२
	प्युठान	१८	२९	२२	७
	रोल्पा	१२	१४	११	३
	रुपन्देही	८०	१०३	१०२	१
	जम्मा	६३६	६९३	६४७	४६
प्रदेश ६. कर्णाली प्रदेश	रुकुम	१२	२२	२१	१
	सल्यान	१८	२३	२३	०
	डोल्पा	३	३	२	१
	जुम्ला	१९	२५	२४	१
	मुगु	५	११	११	०
	हुम्ला	३	३	३	०
	कालिकोट	१६	३१	३१	०
	जाजरकोट	१३	१७	१६	१
	दैलेख	२१	३०	२८	२
	सुर्खेत	६३	९०	८५	५
	जम्मा	१७३	२५५	२४४	११
प्रदेश ७. सुदूर पश्चिम प्रदेश	बाजुरा	१५	२२	१९	३
	बझाङ	१४	१८	१८	०
	डोटी	७	१०	१०	०
	अछाम	१४	२०	२०	०
	दार्चुला	१८	२०	२०	०
	बैतडी	१०	१६	१४	२

परिच्छेद - दुई : बालबालिकासम्बन्धी मुद्दाको प्रदेश तथा जिल्लागत विवरण

प्रदेश नं.	जिल्ला अदालत	मुद्दा संख्या	कसूरजन्य कार्यको आरोप लागेका बालबालिकाको संख्या	बालक	बालिका
प्रदेश ७. सुदूर पश्चिम प्रदेश	डडेल्धुरा	१२	२३	२३	०
	कञ्चनपुर	१२५	१७७	१६४	१३
	कैलाली	१२३	१४०	१३६	४
	जम्मा	३३८	४४६	४२४	२२
कूल जम्मा		३३७९	४३०८	४१२८	१८०
बाल अदालत		२३८	२४३	३२७	१६
समग्र जम्मा		३६१७	४६५१	४४५५	१९६

आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ मा बाल इजलास सञ्चालन भएका विभिन्न जिल्ला अदालतमा ३३७९ र बाल अदालतमा २३८ थान समेत जम्मा ३६१७ थान कसूरजन्य कार्यको आरोप लागेका बालबालिका सम्बन्धी मुद्दा दर्ता भएकोमा आरोपित बालबालिकाको संख्या बाल इजलास तर्फ ४३०८ र बाल अदालत तर्फ ३४३ जना समेत जम्मा ४६५१ जना रहेको देखिन्छ । कसूरजन्य कार्यको आरोप लागेका जम्मा बालबालिकामध्ये बाल इजलासमा दायर भएका मुद्दामा बालकको संख्या ४१२८ र बालिकाको संख्या १८० रहेको छ । त्यसै गरी बाल अदालतमा दायर मुद्दामा संलग्न रहेका ३४३ जना बालबालिकामध्ये बालकको संख्या ३२७ र बालिकाको संख्या १६ जना रहेको देखिन्छ । यो तथ्याङ्कलाई प्रतिशतका आधारमा हेर्दा जम्मा बालबालिका ४६५१ जना भएकोमा जम्मा बालक ४४५५ र बालिका १९६ जनाको संलग्नता रहेको स्पष्ट हुन्छ । यस प्रकार कसूरजन्य कार्यको आरोप लागेका जम्मा ४६५१ जना बालबालिकामा बालकको संख्या ४४५५ जना अर्थात् ९५.७८ प्रतिशत र बालिकाको संख्या १९६ जना अर्थात् ४.२१ प्रतिशत रहेको देखिन्छ ।

जिल्लागत लैंगिक विवरणलाई सम्बन्धित प्रदेशगत रूपमा तुलना गर्दा कसूरजन्य कार्यको आरोप लागेका बालक सबैभन्दा बढी मधेश प्रदेशमा ११३७ जना रहेकोले यो संख्या जम्मा बालक ४४५५ को २५.५२ प्रतिशत मधेश प्रदेशका बालकको कसूरजन्य कार्यमा संलग्नता देखिन्छ । त्यसैगरी बालिकाको जम्मा संख्या १९६ जना कसूरजन्य कार्यमा संलग्न रहेकोमध्ये सबैभन्दा बढी लुम्बिनी प्रदेशमा ४६ जना रहेकोले जम्मा बालिकाको संख्यामा २३.४६ प्रतिशत लुम्बिनी प्रदेशका बालिकाको संलग्नता रहेको पुष्टि हुन्छ ।

२.४ जिल्लागत आधारमा र बाल अदालतमा रहेका मुद्दामा कसूरजन्य कार्यको आरोप लागेका बालबालिकाको उमेरगत विवरण तथा मुद्दाको किसिम
बाल इजलास तर्फ

प्रदेश नं.	जिल्ला अदालत	मुद्दाको किसिम	मुद्दा संख्या	प्रतिवादी संख्या	बालक	बालिका	१४ वर्ष मुनि	१४ वर्ष देखि १६ वर्ष मुनि	१६ वर्ष देखि १८ वर्ष	उमेर सम्बन्धी विवाद	नखुलेको
प्रदेश १. कोशी प्रदेश	ताप्लेजुङ	जबरजस्ती करणी	२	२	२	०	०	१	१	०	०
		अभद्र व्यवहार	५	५	०	५	२	१	२	०	०
		गौबध	१	१	१	०	०	०	१	०	०
		आत्महत्या दुरुत्साहन	१	१	१	०	०	०	१	०	०
		सवारी ज्यान	१	१	१	०	०	०	१	०	०
		चोरी डाँका	७	७	७	०	२	१	४	०	०
		लागु औषध	२	२	२	०	१	०	१	०	०
		कुटपिट अंगभंग	१	१	१	०	१	०	०	०	०
		अश्लिल भिडियो रेकर्ड गरी सञ्चार माध्यमबाट प्रचार प्रसार गरेको	१	१	१	०	०	०	१	०	०
		बालयौन दुर्यवहार	१	१	१	०	०	०	१	०	०
		जम्मा	२२	२२	१७	५	६	३	१३	०	०
	पाँचथर	लागु औषध	१	१	१	०	०	१	०	०	०
		बालविवाह	३	३	०	३	१	०	२	०	०
		डाँका चोरी	१	३	३	०	०	२	१	०	०
		ज्यान मार्ने उद्योग	२	२	२	०	१	०	१	०	०
		सवारी ज्यान र अंगभंग	१	१	१	०	०	०	१	०	०
		नकबजनी चोरी	२	२	२	०	०	०	२	०	०

परिच्छेद - दुई : बालबालिकासम्बन्धी मुद्दाको प्रदेश तथा जिल्लागत विवरण

प्रदेश नं.	जिल्ला अदालत	मुद्दाको किसिम	मुद्दा संख्या	प्रतिवादी संख्या	बालक	बालिका	१४ वर्ष मुनि	१४ वर्ष देखि १६ वर्ष मुनि	१६ वर्ष देखि १८ वर्ष	उमेर सम्बन्धी विवाद	नखुलेको
प्रदेश १. कोशी प्रदेश	पाँचथर	जबरजस्ती करणी	२	३	३	०	१	०	२	०	०
		चोरी गरेको	१	१	१	०	०	०	१	०	०
		अभद्र व्यवहार	१	१	१	०	०	०	१	०	०
		बालयौन दुर्व्यवहार	१	१	१	०	१	०	०	०	०
		परिक्षा सम्बन्धी कसूर	१	१	१	०	०	०	१	०	०
		जम्मा	१६	१९	१६	३	४	३	१२	०	०
	ईलाम	जबरजस्ती करणी	६	६	६	०	०	३	३	०	०
		अभद्र व्यवहार	५	१०	१०	०	०	५	५	०	०
		नकवजनी चोरी	२	२	२	०	०	०	२	०	०
		लागुऔषध	३	३	२	१	०	१	२	०	०
		डाँका	२	४	४	०	१	०	३	०	०
		जम्मा	१८	२५	२४	१	१	९	१५	०	०
	संखुवासभा	जबरजस्ती करणी	७	७	७	०	३	३	१	०	०
		ज्यान सम्बन्धी कसूर/कर्तव्य ज्यान	२	४	३	१	१	०	३	०	०
		चोरी/डाँका सम्बन्धी	३	६	६	०	१	१	४	०	०
		सवारी ज्यान	१	१	१	०	०	०	१	०	०
		हातहतियार खरखजाना	१	१	१	०	०	०	१	०	०
		अभद्र व्यवहार	१	१	१	०	०	०	१	०	०
		जम्मा	१५	२०	१९	१	५	४	११	०	०
	धनकुटा	जबरजस्ती करणी	३	३	३	०	०	२	१	०	०

बाल न्यायको स्थिति प्रतिवेदन - २०८१ / ०८२

प्रदेश नं.	जिल्ला अदालत	मुद्दाको किसिम	मुद्दा संख्या	प्रतिवादी संख्या	बालक	बालिका	१४ वर्ष मुनि	१४ वर्ष देखि १६ वर्ष मुनि	१६ वर्ष देखि १८ वर्ष	उमेर सम्बन्धी विवाद	नखुलेको
प्रदेश १. कोशी प्रदेश	धनकुटा	लागु औषध	३	३	२	१	०	०	३	०	०
		कर्तव्य ज्यान	१	१	१	०	०	०	१	०	०
		ज्यान मार्ने उद्योग	२	३	३	०	०	०	३	०	०
		चोरी	२	२	२	०	१	१	०	०	०
		अभद्र व्यवहार	१	१	१	०	०	०	१	०	०
		आपराधिक उपद्रव	१	१	१	०	०	०	१	०	०
		सार्वजनिक शान्ति खलल परेको	१	१	१	०	०	०	१	०	०
		बालविवाह	१	१	१	०	०	१	०	०	०
		जम्मा	१५	१६	१५	१	१	४	११	०	०
	झापा	अपहरण	१	१	१	०	०	०	१	०	०
		शरीरबन्धक	४	६	६	०	०	२	४	०	०
		कुटपिट अंगभंग	२	५	५	०	१	४	०	०	०
		कर्तव्य ज्यान	१	१	१	०	०	०	१	०	०
		चोरी	१८	१८	१८	०	३	५	१०	०	०
		जबरजस्ती करणी	१३	९	९	०	०	३	६	०	०
		ज्यान सम्बन्धी कसूर/ज्यान मारेको	३	६	६	०	०	१	५	०	०
		ज्यान मार्ने उद्योग	३	६	६	०	०	१	५	०	०
		डाँका गरेको	२	५	५	०	०	२	३	०	०
		नकबजनी चोरी	५	५	५	०	०	१	४	०	०
		लागु औषध	१५	१३	१३	०	०	२	११	०	०

परिच्छेद - दुई : बालबालिकासम्बन्धी मुद्दाको प्रदेश तथा जिल्लागत विवरण

प्रदेश नं.	जिल्ला अदालत	मुद्दाको किसिम	मुद्दा संख्या	प्रतिवादी संख्या	बालक	बालिका	१४ वर्ष मुनि	१४ वर्ष देखि १६ वर्ष मुनि	१६ वर्ष देखि १८ वर्ष	उमेर सम्बन्धी विवाद	नखुलेको
प्रदेश १. कोशी प्रदेश	झापा	सवारी ज्यान	२	३	३	०	०	२	१	०	०
		सवारीबाट अंगभंग	३	१	१	०	०	०	१	०	०
		सवारी दुर्घटना क्षतिपूर्ति	१	१	१	०	०	०	१	०	०
		हातहतियार खरखजाना	२	२	२	०	०	२	०	०	०
		आपराधिक उपद्रव	२	५	५	०	०	३	२	०	०
		सामुहिक ज.क.	२	३	३	०	०	०	३	०	०
		हाडनातामा ज.क.	१	१	१	०	०	०	१	०	०
		जबरजस्ती करणी उद्योग	३	४	४	०	०	१	३	०	०
		बालबालिका विरुद्धको कसुर	५	५	५	०	०	२	३	०	०
		कसुरको सम्पत्ति प्राप्त गरेको	१	१	१	०	०	०	१	०	०
		बालविवाह	१	२	२	०	०	०	२	०	०
		जम्मा	९०	१०३	१०३	०	४	३१	६८	०	०
	सुनसरी	अप्राकृतिक मैथुन अवैध रूपमा वन्यजन्तु (कछुवा) ओसारपसार मार्ने तथा बिक्री वितरण गरेको	१	१	१	०	०	०	१	०	०
		अभद्र व्यवहार	१७	२१	२१	०	०	९	१२	०	०
		औषधी अनुचित प्रयोग	५	५	४	१	०	३	२	०	०
		कुटपिट अंगभंग	३	५	५	०	०	३	२	०	०

बाल न्यायको स्थिति प्रतिवेदन - २०८१ / ०८२

प्रदेश नं.	जिल्ला अदालत	मुद्दाको किसिम	मुद्दा संख्या	प्रतिवादी संख्या	बालक	बालिका	१४ वर्ष मुनि	१४ वर्ष देखि १६ वर्ष मुनि	१६ वर्ष देखि १८ वर्ष	उमेर सम्बन्धी विवाद	नखुलेको
प्रदेश १. कोशी प्रदेश	सुनसरी	चोरी	१९	२०	१८	२	१	६	१३	०	०
		जबरजस्ती करणी	२९	३६	३४	२	२	५	२९	०	०
		ज्यान मार्ने उद्योग	२३	४२	४२	०	२	११	२९	०	०
		डाँका सम्बन्धी	१४	३०	३०	०	१	११	१८	०	०
		बम विष्फोट राज्य विरुद्धको कसुर र संगठित अपराध	१	१	१	०	०	०	१	०	०
		लागु औषध	३४	४१	३८	३	३	१६	२२	०	०
		सवारी अड्गभङ्ग	३	३	३	०	०	१	२	०	०
		सवारी ज्यान	६	५	५	०	०	२	३	०	०
		साल जातको वन पैदावरहानि नोकसानी	१	१	१	०	०	०	१	०	०
		कर्तव्य ज्यान	३	४	४	०	०	३	१	०	०
		बालविवाह	२	२	०	२	०	०	२	०	०
		मुद्रा सम्बन्धी कसुर	१	१	१	०	०	१	०	०	०
		सार्वजनिक शान्ति विरुद्धको कसुर	१	२	२	०	०	२	०	०	०
		वन (अवैधरूपमा वन्य जन्तु	१	१	१	०	०	०	१	०	०
		अन्य	१	१	१	०	०	०	१	०	०
		जम्मा	१६६	२२३	२१३	१०	९	७३	१४१	०	०
	तेह्रथुम	जबरजस्ती करणी	४	४	४	०	१	१	२	०	०
		विद्युतीय (इलोकट्रोनिक कारोबार सम्बन्धी)	१	५	५	०	१	४	०	०	०

परिच्छेद - दुई : बालबालिकासम्बन्धी मुद्दाको प्रदेश तथा जिल्लागत विवरण

प्रदेश नं.	जिल्ला अदालत	मुद्दाको किसिम	मुद्दा संख्या	प्रतिवादी संख्या	बालक	बालिका	१४ वर्ष मुनि	१४ वर्ष देखि १६ वर्ष मुनि	१६ वर्ष देखि १८ वर्ष	उमेर सम्बन्धी विवाद	नखुलेको
प्रदेश १. कोशी प्रदेश	तेह्रथुम	चोरी र पशुपक्षी सम्बन्धी कसुर	१	१	१	०	०	०	१	०	०
		लागुऔषध	१	३	३	०	०	१	२	०	०
		ज्यान सम्बन्धी कसुर	१	१	१	०	०	०	१	०	०
		नकवजनी चोरी	१	२	२	०	०	१	१	०	०
		ज्यान मार्ने उद्योग	१	१	१	०	०	०	१	०	०
		जम्मा	१०	१७	१७	०	२	७	८	०	०
	भोजपुर	जबरजस्ती करणी	२१	२१	२१	०	६	६	३	०	६
		ज्यान सम्बन्धी	५	५	०	५	०	२	३	०	०
		ज्यान मार्ने उद्योग	१	३	३	०	२	०	०	०	२
		शरीरबन्धक तथा अपहरण र अप्राकृतिक मैथुन	१	१	०	१	०	०	०	०	०
		डाँका चोरी	२	२	०	२	०	०	२	०	०
		अभद्र व्यवहार	१	२	१	१	०	१	१	०	०
		लागु औषध	२	२	२	०	०	१	१	०	०
		अन्य (विना इजाजत हातहतियार राखेको, बालयौन दुरुपयोग, आत्महत्या दुरुत्साहन, आपराधिक उपद्रव, सवारी ज्यान)	८	५	५	०	१	१	३	०	०
		जम्मा	४१	४१	३२	९	९	११	१३	०	८
	खोटाङ	अभद्र व्यवहार	३	५	५	०	०	२	३	०	०

बाल न्यायको स्थिति प्रतिवेदन - २०८१ / ०८२

प्रदेश नं.	जिल्ला अदालत	मुद्दाको किसिम	मुद्दा संख्या	प्रतिवादी संख्या	बालक	बालिका	१४ वर्ष मुनि	१४ वर्ष देखि १६ वर्ष मुनि	१६ वर्ष देखि १८ वर्ष	उमेर सम्बन्धी विवाद	नखुलेको
प्रदेश १. कोशी प्रदेश	खोटाङ	जबरजस्ती करणी	१३	१४	१४	०	४	६	४	०	०
		चोरी	१	२	२	०	०	२	०	०	०
		अन्य (परीक्षाको मर्यादा भंग गरेको)	१	५	२	३	१	२	२	०	०
		ज्यान मार्ने उद्योग	१	१	१	०	०	०	१	०	०
		जम्मा	१९	२७	२४	३	५	१२	१०	०	०
	ओखलढुङ्गा	जबरजस्ती करणी	४	८	८	०	१	७	०	०	०
		चोरी तथा डाँका	३	३	३	०	१	१	१	०	०
		कर्तव्य ज्यान/ज्यान तथा डाँका सम्बन्धी कसुर	२	३	३	०	१	१	१	०	०
		जम्मा	९	१४	१४	०	३	९	२	०	०
	उदयपुर	जबरजस्ती करणी	१६	१६	१६	०	२	६	८	०	०
		चोरी	७	७	७	०	१	२	४	०	०
		लागु औषध	५	५	५	०	०	२	३	०	०
		ज्यान मार्ने उद्योग	५	७	७	०	१	२	४	०	०
		मानव बेचबिखन तथा ओसारपसार	३	९	२	७	१	३	५	०	०
		सवारी ज्यान	२	२	२	०	१	०	१	०	०
		बालविवाह बहुविवाह	१	१	१	०	०	०	१	०	०
		आपराधिक उपद्रव	१	२	२	०	०	१	१	०	०
		अभद्र व्यवहार	४	६	५	१	१	२	३	०	०
		जम्मा	४४	५५	४७	८	७	१८	३०	०	०

परिच्छेद - दुई : बालबालिकासम्बन्धी मुद्दाको प्रदेश तथा जिल्लागत विवरण

प्रदेश नं.	जिल्ला अदालत	मुद्दाको किसिम	मुद्दा संख्या	प्रतिवादी संख्या	बालक	बालिका	१४ वर्ष मुनि	१४ वर्ष देखि १६ वर्ष मुनि	१६ वर्ष देखि १८ वर्ष	उमेर सम्बन्धी विवाद	नखुलेको
प्रदेश १. कोशी प्रदेश	मोरङ	जबरजस्ती करणी सम्बन्धी (जक/ जकउद्योग)	२५	२५	२५	०	०	३	२२	०	०
		ज्यान सम्बन्धी कसुर सम्बन्धी	९	९	९	०	०	१	८	०	०
		लागुऔषध	२९	२९	२९	०	०	२	२७	०	०
		डाँका सम्बन्धी	५	४	४	०	०	०	४	०	०
		चोरी सम्बन्धी कसूर	३४	३४	३३	१	०	६	२८	०	०
		सवारी ज्यान सम्बन्धी कसूर	११	११	११	०	०	२	९	०	०
		बालविवाह / बहुविवाह	३	२	१	१	०	०	२	०	०
		विविध	५४	९९	९९	०	१	२४	७४	०	०
		जम्मा	१७०	२१३	२११	२	१	३८	१७४	०	०
	सोलुखुम्बु	जबरजस्ती करणी	३	३	३	०	०	२	१	०	०
		आपराधिक उपद्रव	२	१	१	०	०	०	१	०	०
		चोरी	१	१	१	०	०	०	१	०	०
		अंगभंग	१	१	१	०	०	०	१	०	०
		जम्मा	७	६	६	०	०	२	४	०	०
प्रदेश २. मधेश प्रदेश	सप्तरी	जबरजस्ती करणी सम्बन्धी (ज.क./ ज.क.उद्योग)	१६	२०	२०	०	१	८	११	०	०
		कर्तव्य ज्यान	३	१४	१३	१	१	६	७	०	०
		ज्यान मार्ने उद्योग	९	३८	३८	०	१	१५	२२	०	०
		सवारी ज्यान	१०	१४	१४	०	०	६	८	०	०

बाल न्यायको स्थिति प्रतिवेदन - २०८१ / ०८२

प्रदेश नं.	जिल्ला अदालत	मुद्दाको किसिम	मुद्दा संख्या	प्रतिवादी संख्या	बालक	बालिका	१४ वर्ष मुनि	१४ वर्ष देखि १६ वर्ष मुनि	१६ वर्ष देखि १८ वर्ष	उमेर सम्बन्धी विवाद	नखुलेको
प्रदेश २. मधेश प्रदेश	सप्तरी	चोरी	१६	३०	३०	०	१	१२	१७	०	०
		ठगी	२	११	११	०	०	५	६	०	०
		डाँका सम्बन्धी	६	१८	१८	०	०	८	१०	०	०
		अभद्र व्यवहार	२०	२९	२९	०	१	१२	१६	०	०
		लागुऔषध	६	१४	१४	०	०	५	९	०	०
		कुटपिट अंगभङ्ग	८	३२	३२	०	२	११	१९	०	०
		बोक्सीको आरोप	६	१७	१७	०	१	५	११	०	०
		अन्य (आपराधिक बल प्रयोग गरी झुठा लेखत बनाएको, अमै, लिखित सम्बन्धीकसूर र शिक्षा ऐन, विवाह लेनदेन सं, जन्म दर्ता प्रमाणपत्र कित्ते, बालविवाह उ, नचोरी, आत्महत्या दुरुत्साहन)	१०	३२	३२	०	२	१२	१८	०	०
		जम्मा	११२	२६९	२६८	१	१०	१०५	१५४	०	०
	सिरहा	लागुऔषध	१५	१७	१७	०	२	५	१०	०	०
		सवारी ज्यान/सवारी अंगभंग	९	९	९	०	०	४	५	०	०
		जबरजस्ती करणी सम्बन्धी (जक/ जकउद्योग/अपहरण शरीरबन्धक र जक)	१७	२१	२१	०	२	८	११	०	०

परिच्छेद - दुई : बालबालिकासम्बन्धी मुद्दाको प्रदेश तथा जिल्लागत विवरण

प्रदेश नं.	जिल्ला अदालत	मुद्दाको किसिम	मुद्दा संख्या	प्रतिवादी संख्या	बालक	बालिका	१४ वर्ष मुनि	१४ वर्ष देखि १६ वर्ष मुनि	१६ वर्ष देखि १८ वर्ष	उमेर सम्बन्धी विवाद	नखुलेको
प्रदेश २. मधेश प्रदेश	सिरहा	ज्यान सम्बन्धी कसूर/कर्तव्य ज्यान	३	४	३	१	०	१	३	०	०
		आपराधिक उपद्रव र अभद्र व्यवहार	२२	२६	२६	०	२	१०	१४	०	०
		चोरी	११	१२	१२	०	२	३	७	०	०
		डाँका	४	६	६	०	०	२	४	०	०
		हातहतियार खरखजाना	२	२	२	०	०	०	२	०	०
		अपहरण तथा शरीर बन्धक	२	२	२	०	०	१	१	०	०
		अवैध काठ ओसारपसार	३	३	३	०	०	१	२	०	०
		ज्यान मार्ने उद्योग	१०	१०	१०	०	०	३	७	०	०
		बालविवाह बहुविवाह	५	६	५	१	०	२	४	०	०
		शिक्षा ऐन सम्बन्धी कसूर	१	१	१	०	०	०	१	०	०
		जम्मा	१०४	११९	११७	२	८	४०	७१	०	०
	धनुषा	सवारी ज्यान अंगभंग	३०	२८	२८	०	०	२	२६	०	०
		जबरजस्ती करणी	२०	२०	२०	०	०	१	१९	०	०
		चोरी	१७	१५	१५	०	०	१	१४	०	०
		डाँका	६	६	६	०	०	०	६	०	०
		बालविवाह/विवाह सम्बन्धी	११	११	११	०	०	०	११	०	०
		हातहतियार खरखजाना	२	२	१	१	०	०	२	०	०
		कुटपिट अंगभंग	७	७	७	०	०	१	६	०	०
		लागु औषध	१७	१७	१७	०	०	०	१७	०	०

बाल न्यायको स्थिति प्रतिवेदन - २०८१ / ०८२

प्रदेश नं.	जिल्ला अदालत	मुद्दाको किसिम	मुद्दा संख्या	प्रतिवादी संख्या	बालक	बालिका	१४ वर्ष मुनि	१४ वर्ष देखि १६ वर्ष मुनि	१६ वर्ष देखि १८ वर्ष	उमेर सम्बन्धी विवाद	नखुलेको
प्रदेश २. मधेश प्रदेश	धनुषा	ज्यान मार्ने उद्योग	२५	२२	२२	०	०	०	२२	०	०
		अवैध वन पैदावर ओसारपसार	२	१	१	०	०	०	१	०	०
		कर्तव्य ज्यान	७	७	७	०	०	०	७	०	०
		आप्रकृतिक मैथुन ज.क. बालयौन दुर्यवहार	१	१	१	०	०	०	१	०	०
		आपराधिक उपद्रव सार्वजनिक शान्ति विरुद्धको कसुर अभद्र व्यवहार	२१	२१	२१	०	०	३	१८	०	०
		अपहरण तथा शरीर बन्धक	८	८	८	०	०	०	८	०	०
		आत्महत्या दुरुत्साहन सम्बन्धी कसूर	१	१	१	०	०	०	१	०	०
		विविध	७	७	७	०	०	०	७	०	०
		जम्मा	१८२	१७४	१७३	१	०	८	१६६	०	०
	महोत्तरी	जबरजस्ती करणी	१३	१५	१५	०	३	३	९	०	०
		कुटपिट अंगभंग	५	५	५	०	०	०	५	०	०
		बहुविवाह बाल विवाह	२	२	०	२	०	०	२	०	०
		लागुऔषध	११	१०	१०	०	२	३	५	०	०
		नकवजनी चोरी	२	३	३	०	२	०	१	०	०
		चोरी तथा डाँका सम्बन्धी	१४	१२	१२	०	३	३	६	०	०
		सवारी ज्यान	८	८	८	०	०	२	६	०	०

परिच्छेद - दुई : बालबालिकासम्बन्धी मुद्दाको प्रदेश तथा जिल्लागत विवरण

प्रदेश नं.	जिल्ला अदालत	मुद्दाको किसिम	मुद्दा संख्या	प्रतिवादी संख्या	बालक	बालिका	१४ वर्ष मुनि	१४ वर्ष देखि १६ वर्ष मुनि	१६ वर्ष देखि १८ वर्ष	उमेर सम्बन्धी विवाद	नखुलेको
प्रदेश २. मधेश प्रदेश	महोत्तरी	ज्यानसम्बन्धी कसूर	५	५	५	०	०	०	५	०	०
		आपराधिक उपद्रव	७	८	८	०	०	८	०	०	०
		अभद्र व्यवहार	७	४	४	०	०	१	३	०	०
		सार्वजनिक शान्ति विरुद्ध	१	१	१	०	०	०	१	०	०
		मोटरसाइकल चोरी	२	१	१	०	०	०	१	०	०
		अपहरण तथा शरीर बन्धक र जबरजस्ती करणी	७	४	४	०	०	०	४	०	०
		जम्मा	८४	७८	७६	२	१०	२०	४८	०	०
	सर्लाही	हातहतियार	१	१	१	०	०	०	१	०	०
		अपहरण तथा शरीर बन्धक	३	३	३	०	०	०	३	०	०
		ज्यान मार्ने उद्योग तथा अंगभंग	७	७	७	०	१	२	४	०	०
		करणी सम्बन्धी कसूर	१५	१९	१९	०	२	४	१३	०	०
		लागुऔषध	८	८	८	०	०	२	६	०	०
		अभद्र व्यवहार									
		आपराधिक उपद्रव	७	७	७	०	०	०	७	०	०
		सम्बन्धी कसूर									
		ज्यान सम्बन्धी कसूर/कर्तव्य ज्यान	६	६	५	१	०	१	५	०	०
		डाँका/चोरी	१९	२१	२१	०	१	६	१४	०	०
		सवारी ज्यान तथा अंगभंग	७	७	७	०	०	१	६	०	०
		ठगी	१	१	१	०	०	०	१	०	०

बाल न्यायको स्थिति प्रतिवेदन - २०८१ / ०८२

प्रदेश नं.	जिल्ला अदालत	मुद्दाको किसिम	मुद्दा संख्या	प्रतिवादी संख्या	बालक	बालिका	१४ वर्ष मुनि	१४ वर्ष देखि १६ वर्ष मुनि	१६ वर्ष देखि १८ वर्ष	उमेर सम्बन्धी विवाद	नखुलेको
प्रदेश २. मधेश प्रदेश	सर्लाही	आत्महत्या	१	१	१	०	०	०	१	०	०
		दुरुत्साहन सम्बन्धी कसूर	१	१	१	०	०	१	०	०	०
		कुटपिट अंगभंग	१	१	१	०	०	१	०	०	०
		जम्मा	७६	८२	८१	१	४	१७	६१	०	०
	रौतहट	जबरजस्ती करणी	१२	१५	१५	०	२	५	८	०	०
		कर्तव्य ज्यान	८	२२	२२	०	१	६	१५	०	०
		डाँका तथा चोरी	४१	८५	८५	०	५	४०	४०	०	०
		मुद्रा सम्बन्धी कसूर	३	५	५	०	०	०	२	०	३
		आपराधिक उपद्रव र सरकारी सम्पति क्षति पुऱ्याएको	४	४५	४५	०	०	०	४५	०	०
		सवारी अंगभंग	७	७	७	०	०	३	४	०	०
		लागु औषध	५	६	६	०	०	१	५	०	०
		अभद्र व्यवहार	१०	१०	१०	०	०	३	७	०	०
		ज्यान मार्ने उद्योग	९	२२	२२	०	०	५	१७	०	०
		धर्म सम्बन्धी कसूर	२	१२	१२	०	०	२	१०	०	०
		आत्महत्या	२	२	२	०	०	०	२	०	०
		दुरुत्साहन	२	२	२	०	०	०	२	०	०
		कुटपिट अंगभंग	७	८	८	०	०	४	४	०	०
		गर्भ पतन	२	४	४	०	०	१	३	०	०
		औषधी ओसारपसार	१	१	१	०	०	०	१	०	०
		बालयौन दुर्यवहार	२	२	२	०	०	०	२	०	०
		शिक्षा ऐन सम्बन्धी	२	३	३	०	०	०	०	०	३

परिच्छेद - दुई : बालबालिकासम्बन्धी मुद्दाको प्रदेश तथा जिल्लागत विवरण

प्रदेश नं.	जिल्ला अदालत	मुद्दाको किसिम	मुद्दा संख्या	प्रतिवादी संख्या	बालक	बालिका	१४ वर्ष मुनि	१४ वर्ष देखि १६ वर्ष मुनि	१६ वर्ष देखि १८ वर्ष	उमेर सम्बन्धी विवाद	नखुलेको
प्रदेश २. मधेश प्रदेश	रौतहट	हातहतियार खरखजाना तथा डाँका	२	२	२	०	०	०	२	०	०
		बाल विवाह	२	४	४	०	०	०	४	०	०
		सवारी ज्यान	८	८	८	०	०	३	५	०	०
		हुण्डी सम्बन्धी कसूर	१	१	१	०	०	०	१	०	०
		विना ईजाजत औषधी ओसारपसार	१	१	१	०	०	१	०	०	०
		जम्मा	१३१	२६५	२६५	०	८	७४	१७७	०	६
	बारा	जबरजस्ती करणी/ सामुहिक ज.क./ हाडनाता ज.क.	१७	१९	१९	०	४	९	६	०	०
		अपहरण र जबरजस्ती करणी	२	१	१	०	०	१	०	०	०
		जबरजस्ती करणी उद्योग	१	१	१	०	०	१	०	०	०
		गर्भपतन सम्बन्धी कसूर	२	१	१	०	०	१	०	०	०
		कर्तव्य ज्यान	९	६	६	०	०	४	१	१	०
		ज्यान मार्ने उद्योग	१७	९	९	०	०	३	६	०	०
		शिक्षा सम्बन्धी कसूर	५	४	४	०	०	१	३	०	०
		हातहतियार खरखजाना	२	१	१	०	०	०	१	०	०
		चोरी	२३	२१	२१	०	०	१५	६	०	०
		लागु औषध	५	४	४	०	०	३	१	०	०
		आपराधिक उपद्रव	७	५	५	०	०	२	३	०	०

बाल न्यायको स्थिति प्रतिवेदन - २०८१ / ०८२

प्रदेश नं.	जिल्ला अदालत	मुद्दाको किसिम	मुद्दा संख्या	प्रतिवादी संख्या	बालक	बालिका	१४ वर्ष मुनि	१४ वर्ष देखि १६ वर्ष मुनि	१६ वर्ष देखि १८ वर्ष	उमेर सम्बन्धी विवाद	नखुलेको
प्रदेश २. मधेश प्रदेश	बारा	आप्रकृतिक मैथुन	१	१	१	०	१	०	०	०	०
		सवारी ज्यान तथा अंगभंग	२	१	१	०	०	१	०	०	०
		कुटपिट अंगभंग	९	५	५	०	०	१	४	०	०
		राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण ऐन विपरीतको कसूर तथा बिना इजाजत वन पैदावर ओसारपसार	२	२	२	०	०	१	१	०	०
		अभद्र व्यवहार	६	८	८	०	१	४	३	०	०
		बाल विवाह	२	१	१	०	०	०	१	०	०
		विद्युतीय अपराध	१	१	१	०	०	०	१	०	०
		साइबर क्राइम	२	१	१	०	०	०	१	०	०
		हुण्डी सम्बन्धी कसुर	२	१	१	०	०	०	१	०	०
		जम्मा	११५	९२	९२	०	६	४७	३८	१	०
	पर्सा	जबरजस्ती करणी	३	४	४	०	०	३	१	०	०
		लागु औषध	११	११	११	०	२	३	६	०	०
		ज्यान मार्ने उद्योग	७	१५	१५	०	०	१	९	०	५
		डाँका चोरी	१	१	१	०	०	०	०	०	१
		बालयौन दुरुपयोग	४	४	४	०	०	१	०	०	३
		अभद्र व्यवहार	४	४	४	०	०	०	४	०	०
		सवारी अंगभंग	२	२	२	०	०	०	२	०	०
		कुटपिट अंगभंग	२	४	४	०	१	२	१	०	०

परिच्छेद - दुई : बालबालिकासम्बन्धी मुद्दाको प्रदेश तथा जिल्लागत विवरण

प्रदेश नं.	जिल्ला अदालत	मुद्दाको किसिम	मुद्दा संख्या	प्रतिवादी संख्या	बालक	बालिका	१४ वर्ष मुनि	१४ वर्ष देखि १६ वर्ष मुनि	१६ वर्ष देखि १८ वर्ष	उमेर सम्बन्धी विवाद	नखुलेको
प्रदेश २. मधेश प्रदेश	पर्सा	करणीसम्बन्धी कसुर	१	१	१	०	१	०	०	०	०
		राज्य विरुद्धको कसुर	१	१	१	०	०	०	१	०	०
		चोरी	५	६	६	०	०	०	६	०	०
		आपराधिक उपद्रव	१	६	६	०	०	०	६	०	०
		लिखत सम्बन्धी कसुर	१	१	१	०	०	०	१	०	०
		ज्यान सम्बन्धी कसुर	२	३	२	१	१	२	०	०	०
		अपहरण तथा शरीर बन्धक	१	१	१	०	१	०	०	०	०
		कुटपिट	१	१	१	०	०	१	०	०	०
		बालबालिका विरुद्धको कसुर	१	१	१	०	१	०	०	०	०
		जम्मा	४८	६६	६५	१	७	१३	३७	०	९
प्रदेश ३. बागमती प्रदेश	दोलखा	जबरजस्ती करणी	१	१	१	०	०	०	१	०	०
		चोरी	५	९	९	०	२	०	७	०	०
		कर्तव्य ज्यान	१	२	२	०	०	०	२	०	०
		अवैध सुन पैठारी समेत	१	१	१	०	०	०	१	०	०
		अगभंग	१	१	१	०	०	०	१	०	०
		अभद्र व्यवहार	१	१	१	०	०	१	०	०	०
		जम्मा	१०	१५	१५	०	२	१	१२	०	०
	रामेछाप	हाडनातामा ज.क.	३	३	३	०	१	०	२	०	०
		कर्तव्य ज्यान	१	१	१	०	०	०	१	०	०

बाल न्यायको स्थिति प्रतिवेदन - २०८१ / ०८२

प्रदेश नं.	जिल्ला अदालत	मुद्दाको किसिम	मुद्दा संख्या	प्रतिवादी संख्या	बालक	बालिका	१४ वर्ष मुनि	१४ वर्ष देखि १६ वर्ष मुनि	१६ वर्ष देखि १८ वर्ष	उमेर सम्बन्धी विवाद	नखुलेको
प्रदेश ३. बागमती प्रदेश	रामेछाप	कुटपिट अंगभंग	१	५	५	०	०	३	२	०	०
		अभद्र व्यवहार	२	३	२	१	०	२	१	०	०
		जम्मा	७	१२	११	१	१	५	६	०	०
	सिन्धुली	जबरजस्ती करणी	१३	१३	१३	०	१	५	७	०	०
		अभद्र व्यवहार	३	७	५	२	२	४	१	०	०
		डाँका चोरी	८	८	८	०	०	५	३	०	०
		किर्ते	१	१	१	०	०	१	०	०	०
		बाल विवाह	१	१	१	०	०	०	१	०	०
		ज्यान मार्ने उद्योग	१	१	१	०	०	१	०	०	०
		लागु औषध	३	३	३	०	०	२	१	०	०
		हातहतियार	१	१	१	०	१	०	०	०	०
		जम्मा	३१	३५	३३	२	४	१८	१३	०	०
	काभ्रेपलाञ्चोक	ज्यान मार्ने उद्योग	४	५	५	०	०	१	४	०	०
		बालयौन दुर्व्यवहार	८	२	२	०	०	०	२	०	०
		जबरजस्ती करणी	६	८	८	०	०	२	६	०	०
		नकबजनी चोरी	२	२	२	०	०	०	२	०	०
		गम्भीर उत्तेजना वा रिसको आवेगमा कुटपिट	१	४	४	०	०	३	१	०	०
		चोरी	१	१	१	०	०	०	१	०	०
		बालबालिका सम्बन्धी ऐन	२	२	२	०	०	०	२	०	०

परिच्छेद - दुई : बालबालिकासम्बन्धी मुद्दाको प्रदेश तथा जिल्लागत विवरण

प्रदेश नं.	जिल्ला अदालत	मुद्दाको किसिम	मुद्दा संख्या	प्रतिवादी संख्या	बालक	बालिका	१४ वर्ष मुनि	१४ वर्ष देखि १६ वर्ष मुनि	१६ वर्ष देखि १८ वर्ष	उमेर सम्बन्धी विवाद	नखुलेको
प्रदेश ३. बागमती प्रदेश	काभ्रेपलाञ्चोक	हातहतियार सम्बन्धी कसूर	१	१	१	०	०	०	१	०	०
		अङ्गभङ्ग	१	१	१	०	०	०	१	०	०
		डाँका चोरी	१	२	२	०	०	२	०	०	०
		लागूऔषध गाँजा	१	२	२	०	०	१	१	०	०
		अप्राकृतिक मैथुन	१	१	१	०	०	०	१	०	०
		गाइ गोरु मारेको वा कुटेको	१	३	३	०	०	०	३	०	०
		जुवा	१	१	१	०	०	०	१	०	०
		जम्मा	३१	३५	३५	०	०	९	२६	०	०
	सिन्धुपाल्चोक	राष्ट्रिय परिचयपत्र तथा पंजिकरण, नागरिकता र राहदानी सम्बन्धी कसूर	१	१	०	१	०	०	१	०	०
		हाडनातामा ज.क.	३	७	७	०	३	२	२	०	०
		जबरजस्ती करणी	३	३	३	०	०	३	०	०	०
		आपराधिक उपद्रव	१	३	३	०	०	२	१	०	०
		जबरजस्ती करणी उद्योग	१	१	१	०	०	१	०	०	०
		जम्मा	९	१५	१४	१	३	८	४	०	०
	रसुवा	लागू औषध	१	१	१	०	०	०	१	०	०
		अभद्र व्यवहार	१	१	१	०	०	०	१	०	०
		जम्मा	२	२	२	०	०	०	२	०	०
	नुवाकोट	जबरजस्ती करणी	३	३	३	०	०	२	१	०	०

बाल न्यायको स्थिति प्रतिवेदन - २०८१ / ०८२

प्रदेश नं.	जिल्ला अदालत	मुद्दाको किसिम	मुद्दा संख्या	प्रतिवादी संख्या	बालक	बालिका	१४ वर्ष मुनि	१४ वर्ष देखि १६ वर्ष मुनि	१६ वर्ष देखि १८ वर्ष	उमेर सम्बन्धी विवाद	नखुलेको
प्रदेश ३. बागमती प्रदेश	नुवाकोट	कर्तव्य ज्यान	१	१	१	०	०	१	०	०	०
		ज्यान सम्बन्धी कसुर	१	५	५	०	०	०	०	०	५
		चोरी	२	२	२	०	०	१	१	०	०
		अभद्र व्यवहार	२	२	२	०	०	०	२	०	०
		सवारी अंगभंग	१	१	१	०	०	०	१	०	०
		जम्मा	१०	१४	१४	०	०	४	५	०	५
	धादिङ	अवैध औषधीको ओसारपसार	१	१	१	०	०	१	०	०	०
		जबरजस्ती करणी	३	३	३	०	०	१	२	०	०
		नकबजनी चोरी	२	२	२	०	०	०	२	०	०
		हाडनातामा ज क	२	२	२	०	०	१	१	०	०
		चोरीको कसूर	३	४	४	०	०	३	१	०	०
		नागरीकता सम्बन्धी	१	१	१	०	०	१	०	०	०
		लागुऔषध गाँजा	१	१	१	०	०	०	१	०	०
		जम्मा	१३	१४	१४	०	०	७	७	०	०
	चितवन	जबरजस्ती करणी सम्बन्धी	१७	१९	१९	०	५	४	१०	०	०
		चोरी /डाँका	२८	४४	४४	०	०	१०	३४	०	०
		अभद्र व्यवहार	२४	२९	२९	०	०	४	२५	०	०
		आपराधिक उपद्रव	१	४	४	०	०	०	४	०	०
		विना इजाजत औषधी ओसारपसार	१	१	१	०	०	०	१	०	०
		लागुऔषध मुद्दाहरु	१०	१२	१०	२	०	२	१०	०	०

परिच्छेद - दुई : बालबालिकासम्बन्धी मुद्दाको प्रदेश तथा जिल्लागत विवरण

प्रदेश नं.	जिल्ला अदालत	मुद्दाको किसिम	मुद्दा संख्या	प्रतिवादी संख्या	बालक	बालिका	१४ वर्ष मुनि	१४ वर्ष देखि १६ वर्ष मुनि	१६ वर्ष देखि १८ वर्ष	उमेर सम्बन्धी विवाद	नखुलेको
प्रदेश ३. बागमती प्रदेश	चितवन	ज्यान मार्ने उद्योग	१	४	४	०	०	२	२	०	०
		सवारी ज्यान र अङ्गभङ्ग	४	४	४	०	०	०	४	०	०
		ठगी सम्बन्धी कसूर	१	१	१	०	०	०	१	०	०
		जम्मा	८७	११८	११६	२	५	२२	९१	०	०
	मकवानपुर	अभद्र व्यवहार	३	६	६	०	०	०	६	०	०
		चोरीको कसूर	११	१५	१५	०	०	८	७	०	०
		जबरजस्ती करणी	८	१२	१२	०	३	४	५	०	०
		ज्यान मार्ने उद्योग	५	१०	१०	०	०	४	६	०	०
		डाँका चोरी	४	४	४	०	०	२	२	०	०
		नकबजनी चोरी	६	१०	१०	०	१	५	४	०	०
		मुद्रा सम्बन्धी कसूर	१	१	१	०	०	०	१	०	०
		लागुऔषध	१४	१६	१४	२	१	८	७	०	०
		हाडनातामा ज क	३	३	३	०	०	०	३	०	०
		ज्यान सम्बन्धी कसूर	४	७	३	४	०	६	१	०	०
		सामुहिक ज क	१	९	९	०	०	३	६	०	०
		सार्वजनिक हित, सुरक्षा विरुद्धको कसूर	१	५	५	०	०	५	०	०	०
		आत्महत्या	१	१	१	०	०	१	०	०	०
		दुरुत्साहन र बाल विवाह	१	१	१	०	०	१	०	०	०
		जम्मा	६२	९९	९३	६	५	४६	४८	०	०

बाल न्यायको स्थिति प्रतिवेदन - २०८१/०८२

प्रदेश नं.	जिल्ला अदालत	मुद्दाको किसिम	मुद्दा संख्या	प्रतिवादी संख्या	बालक	बालिका	१४ वर्ष मुनि	१४ वर्ष देखि १६ वर्ष मुनि	१६ वर्ष देखि १८ वर्ष	उमेर सम्बन्धी विवाद	नखुलेको
प्रदेश ३. बागमती प्रदेश	भक्तपुर	मानव बेचबिखन तथा जबरजस्ती करणी	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		अभद्र व्यवहार	४	४	४	०	०	१	३	०	०
		सवारी अंगभंग	२	२	२	०	०	०	२	०	०
		जबरजस्ती करणी	६	६	६	०	०	१	५	०	०
		नकवजनी चोरी	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		चोरी, ज्यान सम्बन्धी कसूर तथा एकीकृत कसूर	१	२	२	०	०	०	२	०	०
		लागु औषध	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		चोरी	१२	१२	१२	०	०	३	९	०	०
		आपराधिक लाभ	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		जबरजस्ती करणी, विद्युतीय कसूर	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		बालयौन दुरुपयोग	३	३	३	०	०	१	२	०	०
		ज्यान मार्ने उद्योग	५	६	६	०	०	२	४	०	०
		सवारी ज्यान	२	२	२	०	०	०	२	०	०
		बाल विवाह	२	२	२	०	०	०	२	०	०
		पशुपंक्षी सम्बन्धी कसूर	१	२	२	०	०	०	२	०	०
		जम्मा	३८	४१	४१	०	०	८	३३	०	०
	ललितपुर	चोरी तथा नकबजनी चोरी	१६	२५	२५	०	०	३	१०	०	१२
		अप्राकृतिक मैथुन	१	१	१	०	०	०	१	०	०

परिच्छेद - दुई : बालबालिकासम्बन्धी मुद्दाको प्रदेश तथा जिल्लागत विवरण

प्रदेश नं.	जिल्ला अदालत	मुद्दाको किसिम	मुद्दा संख्या	प्रतिवादी संख्या	बालक	बालिका	१४ वर्ष मुनि	१४ वर्ष देखि १६ वर्ष मुनि	१६ वर्ष देखि १८ वर्ष	उमेर सम्बन्धी विवाद	नखुलेको
प्रदेश ३. बागमती प्रदेश	ललितपुर	सवारी अंगभंग	४	५	४	१	०	०	५	०	०
		कर्तव्य ज्यान	२	८	८	०	०	३	५	०	०
		बालयौन दुरुपयोग	८	८	८	०	०	३	५	०	०
		अभद्र व्यवहार	१४	९	९	०	०	४	५	०	०
		हाडनाता करणी	१	१	१	०	०	०	१	०	०
		जबरजस्ती करणी	५	५	५	०	०	३	२	०	०
		बैंकिङ कसूर	१	२	२	०	०	०	२	०	०
		लागू औषध	४	४	४	०	०	१	३	०	०
		बालबालिका सम्बन्धी कसूर	१	१	१	०	०	०	०	०	१
		ज्यान मार्ने उद्योग	१	२	२	०	०	०	१	१	०
		जम्मा	५८	७१	७०	१	०	१७	४०	१	१३
	काठमाडौं	जबरजस्ती करणी/ ज क उद्योग	१९	२०	२०	०	०	७	१३	०	०
		अभद्र व्यवहार	२०	३१	२८	३	०	१२	१९	०	०
		चोरी सम्बन्धी	३८	५७	४१	१६	०	४६	११	०	०
		राजस्व चुहावट	१	१	१	०	०	०	१	०	०
		ज्यान सम्बन्धी/ ज्यान मार्ने उद्योग	१७	३४	२९	५	०	३	३१	०	०
		अप्राकृतिक मैथुन	१	२	२	०	०	०	२	०	०
		ठगी	३	२	२	०	०	०	२	०	०
		बालबालिका सम्बन्धी कसूर	२	४	४	०	०	०	४	०	०
		बालयौन दुरुपयोग	१२	१२	१२	०	०	२	१०	०	०

बाल न्यायको स्थिति प्रतिवेदन - २०८१ / ०८२

प्रदेश नं.	जिल्ला अदालत	मुद्दाको किसिम	मुद्दा संख्या	प्रतिवादी संख्या	बालक	बालिका	१४ वर्ष मुनि	१४ वर्ष देखि १६ वर्ष मुनि	१६ वर्ष देखि १८ वर्ष	उमेर सम्बन्धी विवाद	नखुलेको
प्रदेश ३. बागमती प्रदेश	काठमाडौं	विद्युतीय कारोबार	२	२	२	०	०	०	२	०	०
		बैंकिङ कसूर	१	१	१	०	०	०	१	०	०
		मानव बेचबिखन	१	१	१	०	०	०	१	०	०
		मुद्रा सम्बन्धी कसूर	२	३	३	०	०	०	३	०	०
		लागू औषध	६	८	८	०	०	२	६	०	०
		सवारी सम्बन्धी	४	४	४	०	०	०	४	०	०
		शिक्षा ऐन सम्बन्धी	१	३	३	०	०	०	३	०	०
		जम्मा	१३०	१८५	१६१	२४	०	७२	११३	०	०
प्रदेश ४. गण्डकी प्रदेश	गोरखा	ज्यान मार्ने उद्योग	१	१	१	०	०	१	०	०	०
		जबरजस्ती करणी	१	१	१	०	१	०	०	०	०
		बालयौन दुर्व्यवहार	१	१	१	०	१	०	०	०	०
		चोरी/नकवजनि									
		चोरी / गाइ चोरी लगी मारेको	१०	९	९	०	३	०	६	०	०
		सवारी अड्गभङ्ग	१	१	१	०	०	०	१	०	०
		विद्युतीय ऐन अन्तर्गतको मुद्दा	१	१	१	०	०	०	१	०	०
		अभद्र व्यवहार / आपराधिक उपद्रव	६	६	६	०	०	३	३	०	०
		लागुऔषध	१	१	१	०	०	०	१	०	०
		जम्मा	२२	२१	२१	०	५	४	१२	०	०
	लमजुङ	जबरजस्ती करणी	४	४	४	०	०	०	४	०	०
		नकबजनी चोरी	१	१	१	०	०	०	१	०	०
		अभद्र व्यवहार	१	१	१	०	०	०	१	०	०

परिच्छेद - दुई : बालबालिकासम्बन्धी मुद्दाको प्रदेश तथा जिल्लागत विवरण

प्रदेश नं.	जिल्ला अदालत	मुद्दाको किसिम	मुद्दा संख्या	प्रतिवादी संख्या	बालक	बालिका	१४ वर्ष मुनि	१४ वर्ष देखि १६ वर्ष मुनि	१६ वर्ष देखि १८ वर्ष	उमेर सम्बन्धी विवाद	नखुलेको
प्रदेश ४. गण्डकी प्रदेश	लमजुङ	चोरी	१	१	१	०	०	१	०	०	०
		अपहरण तथा शरीर बन्धक र बालविवाह	१	१	१	०	०	०	१	०	०
		जम्मा	८	८	८	०	०	१	७	०	०
	तनहुँ	जबरजस्ती करणी	३	३	३	०	०	०	३	०	०
		चोरी	८	९	९	०	०	३	६	०	०
		लागू औषध/लागू औषध डाइजेपाम	५	८	६	२	१	०	७	०	०
		बाल यौन दुर्व्यवहार	२	२	२	०	०	१	१	०	०
		ज्यान सम्बन्धी कसूर	३	४	४	०	०	१	३	०	०
		अभद्र व्यवहार	८	१०	१०	०	१	५	४	०	०
		ज्यान मार्ने उद्योग	३	९	९	०	१	३	५	०	०
		चोरी तथा डाँका सम्बन्धी कसूर	१	१	१	०	०	०	१	०	०
		ज्यान मार्ने उद्योग र डाँका चोरी	१	३	३	०	०	०	३	०	०
		चोरी उद्योग	१	१	१	०	०	१	०	०	०
		आपराधिक उपद्रव	१	१	१	०	०	१	०	०	०
		जम्मा	३६	५१	४९	२	३	१५	३३	०	०
	कास्की	जबरजस्ती करणी	२४	२६	२६	०	८	१०	८	०	०
		जबरजस्ती करणी उद्योग	१	१	१	०	०	१	०	०	०
		चोरी, डाँका चोरी, चोरी उद्योग	३७	४८	४८	०	१३	१५	२०	०	०
		अभद्र व्यवहार	३१	४२	४२	०	३	२१	१८	०	०

बाल न्यायको स्थिति प्रतिवेदन - २०८१ / ०८२

प्रदेश नं.	जिल्ला अदालत	मुद्दाको किसिम	मुद्दा संख्या	प्रतिवादी संख्या	बालक	बालिका	१४ वर्ष मुनि	१४ वर्ष देखि १६ वर्ष मुनि	१६ वर्ष देखि १८ वर्ष	उमेर सम्बन्धी विवाद	नखुलेको
प्रदेश ४. गण्डकी प्रदेश	कास्की	ज्यान सम्बन्धी कसूर/ज्यान मार्ने उद्योग	१३	१४	१४	०	४	३	७	०	०
		अंगभंग सम्बन्धी कसूर	३	३	३	०	१	१	१	०	०
		अप्राकृतिक मैथुन	१	१	१	०	१	०	०	०	०
		सवारी ज्यान	२	२	२	०	०	०	२	०	०
		मानव बेचबिखन तथा ओसार पसार	३	३	२	१	०	०	३	०	०
		लागूऔषध	११	१२	११	१	२	३	७	०	०
		कुटपिट	१	१	१	०	०	०	१	०	०
		कारागार ऐन सम्बन्धी कसूर	२	१	१	०	०	१	०	०	०
		हाडनातामा जबरजस्ती करणी	१	१	१	०	०	१	०	०	०
		जम्मा	१३०	१५५	१५३	२	३२	५६	६७	०	०
	मनाङ	कुनै मुद्दा नपरेको	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		जम्मा	०	०	०	०	०	०	०	०	०
	मुस्ताङ	कुनै मुद्दा नपरेको	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		जम्मा	०	०	०	०	०	०	०	०	०
	पर्वत	अभद्र व्यवहार	३	३	३	०	०	३	०	०	०
		चोरी सम्बन्धी कसूर	१	१	१	०	०	१	०	०	०
		आपराधिक उपद्रव	१	१	१	०	०	१	०	०	०
		जम्मा	५	५	५	०	०	५	०	०	०
	स्याङ्जा	चोरी तथा डाँका चोरी	६	६	६	०	०	४	२	०	०

परिच्छेद - दुई : बालबालिकासम्बन्धी मुद्दाको प्रदेश तथा जिल्लागत विवरण

प्रदेश नं.	जिल्ला अदालत	मुद्दाको किसिम	मुद्दा संख्या	प्रतिवादी संख्या	बालक	बालिका	१४ वर्ष मुनि	१४ वर्ष देखि १६ वर्ष मुनि	१६ वर्ष देखि १८ वर्ष	उमेर सम्बन्धी विवाद	नखुलेको
प्रदेश ४. गण्डकी प्रदेश	स्याङ्जा	जबरजस्ती करणी	१	२	२	०	०	०	२	०	०
		ज्यान सम्बन्धी	१	१	१	०	०	०	१	०	०
		हातहतियार तथा खरखजाना	१	१	१	०	०	०	१	०	०
		अभद्र व्यवहार	१	३	०	३	०	१	२	०	०
		बालविवाह	१	१	०	१	०	०	१	०	०
		जम्मा	११	१४	१०	४	०	५	९	०	०
	म्याग्दी	जबरजस्ती करणी	३	३	३	०	०	१	२	०	०
		कर्तव्य ज्यान	२	८	८	०	०	८	०	०	०
		लिखतसम्बन्धी कसुर	१	१	०	१	०	०	१	०	०
		ज्यान मार्ने उद्योग	१	३	३	०	०	१	२	०	०
		नकबजनी चोरी	१	१	१	०	०	१	०	०	०
		जम्मा	८	१६	१५	१	०	११	५	०	०
	बाग्लुङ	जबरजस्ती करणी	३	३	३	०	१	०	२	०	०
		कर्तव्य ज्यान	१	१	१	०	१	०	०	०	०
		ज्यान मार्ने उद्योग	१	१	१	०	०	१	०	०	०
		चोरी सम्बन्धी कसुर	३	३	३	०	१	१	१	०	०
		बाल विवाह सम्बन्धी	३	५	२	३	१	१	३	०	०
		पशुपक्षी सम्बन्धी कसुर	१	१	१	०	०	०	१	०	०
		राष्ट्रिय वनमा उडेलो लगाएको	१	६	६	०	३	३	०	०	०
		जम्मा	१३	२०	१७	३	७	६	७	०	०

बाल न्यायको स्थिति प्रतिवेदन - २०८१ / ०८२

प्रदेश नं.	जिल्ला अदालत	मुद्दाको किसिम	मुद्दा संख्या	प्रतिवादी संख्या	बालक	बालिका	१४ वर्ष मुनि	१४ वर्ष देखि १६ वर्ष मुनि	१६ वर्ष देखि १८ वर्ष	उमेर सम्बन्धी विवाद	नखुलेको
प्रदेश ४. गण्डकी प्रदेश	नवलपुर	जबरजस्ती करणी/ हाडनातामा जक	४	४	४	०	०	१	३	०	०
		सवारी ज्यान तथा ज्यान सम्बन्धी कसूर	२	५	५	०	०	०	५	०	०
		लागु औषध	२	२	१	१	०	१	१	०	०
		चोरी सबै प्रकारका, डाँका चोरी समेत	४	४	४	०	०	२	२	०	०
		बालयौन दुर्व्यवहार	१	१	१	०	१	०	०	०	०
		पशुपक्षी सम्बन्धी कसूर	१	१	१	०	०	०	१	०	०
		रिसको आवेगमा कुटपिट	२	२	२	०	०	०	२	०	०
		अभद्र व्यवहार	१	३	३	०	०	०	३	०	०
		जम्मा	१७	२२	२१	१	१	४	१७	०	०
प्रदेश ५. लुम्बिनी प्रदेश	अर्घाखाँची	जबरजस्ती करणी	२	२	२	०	१	०	१	०	०
		ज्यान सम्बन्धी कसूर	२	२	२	०	०	०	२	०	०
		विवाह सम्बन्धी कसूर	१	१	१	०	०	०	१	०	०
		चोरी सम्बन्धी कसूर	४	५	४	१	२	०	३	०	०
		अभद्र व्यवहार	२	४	४	०	०	१	३	०	०
		जम्मा	११	१४	१३	१	३	१	१०	०	०
	बाँके	जबरजस्ती करणी	१३	८	८	०	०	२	६	०	०
		जबरजस्ती करणी उद्योग	१	१	१	०	०	१	०	०	०
		कर्तव्य ज्यान	९	१०	१०	०	०	२	८	०	०

परिच्छेद - दुई : बालबालिकासम्बन्धी मुद्दाको प्रदेश तथा जिल्लागत विवरण

प्रदेश नं.	जिल्ला अदालत	मुद्दाको किसिम	मुद्दा संख्या	प्रतिवादी संख्या	बालक	बालिका	१४ वर्ष मुनि	१४ वर्ष देखि १६ वर्ष मुनि	१६ वर्ष देखि १८ वर्ष	उमेर सम्बन्धी विवाद	नखुलेको
प्रदेश ५. लुम्बिनी प्रदेश	बाँके	सवारी ज्यान	५	१	१	०	०	०	१	०	०
		ज्यान मार्ने उद्योग	३४	२३	२३	०	०	८	१५	०	०
		चोरी	१८	५	५	०	०	१	४	०	०
		नकवजनी चोरी	१०	६	५	१	०	१	३	०	२
		डाँका चोरी	१४	३	२	१	०	१	२	०	०
		चौपाय चोरी	२	३	३	०	०	०	३	०	०
		कारागार ऐन सम्बन्धी कसूर	७	१५	१५	०	०	४	११	०	०
		अभद्र व्यवहार	९	४	४	०	०	१	३	०	०
		अपहरण शरीर बन्धक तथा ज.क	३	२	२	०	०	०	२	०	०
		लागु औषध	३१	४	४	०	०	०	४	०	०
		गौवध	२	१	१	०	०	०	१	०	०
		आपराधिक उपद्रव	२	०	०	०	०	०	०	०	०
		तेस्रो पक्ष बिमा सम्बन्धी कसूर	१	०	०	०	०	०	०	०	०
		खोटा चलन	३	२	२	०	०	०	२	०	०
		बहु विवाह/ बाल विवाह	६	४	२	२	०	०	२	०	२
		बाल यौन दुरुपयोग	७	०	०	०	०	०	०	०	०
		हातहतियार खरखजाना	२	०	०	०	०	०	०	०	०
		बालबालिका ऐन सम्बन्धी कसूर	१	०	०	०	०	०	०	०	०
		जम्मा	१८०	९२	८८	४	०	२१	६७	०	४

बाल न्यायको स्थिति प्रतिवेदन - २०८१ / ०८२

प्रदेश नं.	जिल्ला अदालत	मुद्दाको किसिम	मुद्दा संख्या	प्रतिवादी संख्या	बालक	बालिका	१४ वर्ष मुनि	१४ वर्ष देखि १६ वर्ष मुनि	१६ वर्ष देखि १८ वर्ष	उमेर सम्बन्धी विवाद	नखुलेको
प्रदेश ५. लुम्बिनी प्रदेश	बर्दिया	सवारी ज्यान	१	१	१	०	०	०	१	०	०
		जबरजस्ती करणी (ज क हाडनाता, ज कको मतियार बाल यौन)	२५	३५	३५	०	१०	७	१८	०	०
		चोरी (चोरी उद्योग, नचोरी, नचोरी उद्योग)	१६	१८	१८	०	३	१०	५	०	०
		डाँका	१	१	१	०	१	०	०	०	०
		बाल विवाह/ विवाह सम्बन्धी	२	३	१	२	०	०	३	०	०
		लागु औषध	१८	२१	२१	०	०	४	१७	०	०
		ज्यान मार्ने उद्योग	६	१२	१२	०	०	५	७	०	०
		कर्तव्य ज्यान	१	२	२	०	१	०	१	०	०
		आपराधिक उपद्रव अभद्र व्यवहार	६	१३	१३	०	०	५	८	०	०
		मानव बेचबिखन तथा ओसार पसार	१	१	१		०	०	१	०	०
		जम्मा	७७	१०७	१०५	२	१५	३१	६१	०	०
	दाङ	चोरी (नचोरी, डाँका चोरी, चोरी उद्योग)	४९	५८	४७	११	४	१६	३८	०	०
		जबरजस्ती करणी समेत	३५	३८	३७	१	०	११	२७	०	०
		लागुऔषध	१२	१४	१२	२	०	१	१३	०	०
		ज्यान मार्ने उद्योग	६	१९	१९	०	०	५	१४	०	०
		कर्तव्य ज्यान र ज्यान सम्बन्धी कसुर	५	६	४	२	१	०	५	०	०

परिच्छेद - दुई : बालबालिकासम्बन्धी मुद्दाको प्रदेश तथा जिल्लागत विवरण

प्रदेश नं.	जिल्ला अदालत	मुद्दाको किसिम	मुद्दा संख्या	प्रतिवादी संख्या	बालक	बालिका	१४ वर्ष मुनि	१४ वर्ष देखि १६ वर्ष मुनि	१६ वर्ष देखि १८ वर्ष	उमेर सम्बन्धी विवाद	नखुलेको
प्रदेश ५. लुम्बिनी प्रदेश	दाङ	सवारी ज्यान	३	३	३	०	०	०	३	०	०
		अन्य (अभद्र व्यवहार, सार्वजनिक शान्ति विरुद्धको कसूर, अपहरण शरीर बन्धक तथा ज्या.मा.उ., आपराधिक उपद्रव, कुटपिट अंगभंग, डाँका चोरी तथा ज्यान मार्ने उद्योग)	३१	५०	४५	५	२	९	३९	०	०
		जम्मा	१४१	१८८	१६७	२१	७	४२	१३९	०	०
	गुल्मी	जबरजस्ती करणी	२	२	२	०	१	०	१	०	०
		ज्यान सम्बन्धी	२	२	२	०	०	०	२	०	०
		चोरी सम्बन्धी कसूर	१	१	०	१	०	१	०	०	०
		अप्राकृतिक मैथुन	१	१	१	०	०	१	०	०	०
		बाल यौन दुर्व्यवहार	१	१	१	०	०	१	०	०	०
		सार्वजनिक शान्ति विरुद्धको कसूर	१	१	१	०	०	१	०	०	०
		अभद्रव्यवहार	१	१	०	१	०	०	१	०	०
		सवारी ज्यान	१	१	१	०	०	०	१	०	०
		जम्मा	१०	१०	८	२	१	४	५	०	०
	कपिलवस्तु	अभद्र व्यवहार	५	५	५	०	१	२	२	०	०
		ज्यान मार्ने उद्योग	६	९	९	०	०	४	५	०	०
		सवारी ज्यान	९	९	९	०	१	३	५	०	०

बाल न्यायको स्थिति प्रतिवेदन - २०८१ / ०८२

प्रदेश नं.	जिल्ला अदालत	मुद्दाको किसिम	मुद्दा संख्या	प्रतिवादी संख्या	बालक	बालिका	१४ वर्ष मुनि	१४ वर्ष देखि १६ वर्ष मुनि	१६ वर्ष देखि १८ वर्ष	उमेर सम्बन्धी विवाद	नखुलेको
प्रदेश ५. लुम्बिनी प्रदेश	कपिलवस्तु	जबरजस्ती करणी	६	६	६	०	०	३	३	०	०
		अपहरण तथा शरीर बन्धक बनाइ जबरजस्ती करणी	२	२	२	०	०	०	२	०	०
		कुटपिट अंगभंग सम्बन्धी कसूर बिना इजाजत	४	८	७	१	०	४	४	०	०
		साल जातको काठ ओसारपसार	१	१	१	०	०	०	१	०	०
		लागुऔषध	२	४	४	०	१	१	२	०	०
		डाँका चोरी	१	३	३	०	०	१	२	०	०
		चोरी सम्बन्धी कसूर	६	६	६	०	०	२	४	०	०
		चोरी	२	३	३	०	०	०	३	०	०
		जबरजस्ती करणी उद्योग सम्बन्धी कसूर	१	१	१	०	०	०	१	०	०
		बाल यौन दुर्व्यवहार	१	१	१	०	०	१	०	०	०
		कर्तव्य ज्यान	१	२	२	०	०	१	१	०	०
		अप्राकृतिक मैथुन	१	१	१	०	०	१	०	०	०
		जम्मा	४८	६१	६०	१	३	२३	३५	०	०
	नवलपरासी	लागु औषध	४	४	४	०	०	०	४	०	०
		बहु विवाह/ बाल विवाह	२	२	०	२	०	०	२	०	०
		जबरजस्ती करणी	८	८	८	०	०	१	७	०	०
		सवारी ज्यान	२	२	२	०	०	१	१	०	०
		सवारी अंगभंग	१	१	१	०	०	०	१	०	०

परिच्छेद - दुई : बालबालिकासम्बन्धी मुद्दाको प्रदेश तथा जिल्लागत विवरण

प्रदेश नं.	जिल्ला अदालत	मुद्दाको किसिम	मुद्दा संख्या	प्रतिवादी संख्या	बालक	बालिका	१४ वर्ष मुनि	१४ वर्ष देखि १६ वर्ष मुनि	१६ वर्ष देखि १८ वर्ष	उमेर सम्बन्धी विवाद	नखुलेको
प्रदेश ५. लुम्बिनी प्रदेश	नवलपरासी	ज्यान मार्ने उद्योग	३	४	४	०	०	०	४	०	०
		कर्तव्य ज्यान	१	१	१	०	०	१	०	०	०
		अभद्र व्यवहार	४	४	४	०	०	०	४	०	०
		कुटपिट अंगभंग	१	१	१	०	०	१	०	०	०
		चोरी (सबै प्रकारका)	३	२	२	०	०	०	२	०	०
		गर्भ पतन	१	१	१	०	०	०	१	०	०
		हातहतियारसम्बन्धी	१	१	१	०	०	०	१	०	०
		पशुपंक्षी सम्बन्धी	१	१	१	०	०	०	१	०	०
		जम्मा	३२	३२	३०	२	०	४	२८	०	०
	पाल्पा	जबरजस्ती करणी	३	३	३	०	०	०	३	०	०
		चोरी	११	१२	१२	०	०	२	१०	०	०
		अभद्र व्यवहार	२	२	२	०	०	०	२	०	०
		सवारी ज्यान	१	१	१	०	०	०	१	०	०
		कुटपीटसम्बन्धी कसूर	१	७	७	०	०	४	३	०	०
		जम्मा	१८	२५	२५	०	०	६	१९	०	०
	रुकुमकोट (पूर्व)	जबरजस्ती करणी	२	२	२	०	०	०	२	०	०
		चोरी सम्बन्धी कसूर	२	६	४	२	०	२	४	०	०
		नकबजनी चोरी	४	९	९	०	०	१	८	०	०
		ज्यान मार्ने उद्योग	१	१	१	०	०	१	०	०	०
		जम्मा	९	१८	१६	२	०	४	१४	०	०
	प्यूठान	बाल विवाह	५	६	१	५	३	३	०	०	०

बाल न्यायको स्थिति प्रतिवेदन - २०८१ / ०८२

प्रदेश नं.	जिल्ला अदालत	मुद्दाको किसिम	मुद्दा संख्या	प्रतिवादी संख्या	बालक	बालिका	१४ वर्ष मुनि	१४ वर्ष देखि १६ वर्ष मुनि	१६ वर्ष देखि १८ वर्ष	उमेर सम्बन्धी विवाद	नखुलेको
प्रदेश ५. लुम्बिनी प्रदेश	प्यूठान	अभद्र व्यवहार	१	१०	१०	०	०	९	१	०	०
		जबरजस्ती करणी	६	६	६	०	२	०	४	०	०
		जबरजस्ती करणी उद्योग	१	१	१	०	०	०	१	०	०
		ज्यान मार्ने उद्योग	१	१	०	१	०	०	१	०	०
		नकबजनी चोरी	१	१	१	०	०	०	१	०	०
		आपराधिक उपद्रव	१	२	२	०	०	२	०	०	०
		विवाह सम्बन्धी	१	१	०	१	०	१	०	०	०
		आत्महत्या दुरुत्साहन	१	१	१	०	०	०	१	०	०
		जम्मा	१८	२९	२२	७	५	१५	९	०	०
	रोल्पा	जबरजस्ती करणी	६	६	६	०	२	४	०	०	०
		ज्यान सम्बन्धी कसुर	१	२	२	०	०	०	२	०	०
		बाल विवाह	३	३	०	३	०	०	३	०	०
		सवारी ज्यान	१	१	१	०	०	०	१	०	०
		नकबजनी चोरी	१	२	२	०	०	२	०	०	०
		जम्मा	१२	१४	११	३	२	६	६	०	०
	रूपन्देही	जबरजस्ती करणी (सामुहिक ज क, सामुहिक ज क उद्योग)	१६	१७	१७	०	०	६	११	०	०
		ज्यान मार्ने उद्योग	३	५	५	०	०	०	५	०	०
		सवारी ज्यान	५	५	५	०	०	०	५	०	०
		चोरी/डाँका चोरी	३४	५३	५३	०	७	१४	३२	०	०

परिच्छेद - दुई : बालबालिकासम्बन्धी मुद्दाको प्रदेश तथा जिल्लागत विवरण

प्रदेश नं.	जिल्ला अदालत	मुद्दाको किसिम	मुद्दा संख्या	प्रतिवादी संख्या	बालक	बालिका	१४ वर्ष मुनि	१४ वर्ष देखि १६ वर्ष मुनि	१६ वर्ष देखि १८ वर्ष	उमेर सम्बन्धी विवाद	नखुलेको
प्रदेश ५. लुम्बिनी प्रदेश	रूपन्देही	अभद्र व्यवहार/ आपराधिक उपद्रव	१०	११	११	०	०	४	७	०	०
		शिक्षा ऐन सम्बन्धी कसूर	१	१	१	०	०	१	०	०	०
		अपहरण	१	१	०	१	०	०	१	०	०
		शरीरबन्धक तथा मानव बेचबिखन	१	१	१	०	०	०	१	०	०
		रिसको आवेगमा कुटपिट	१	१	१	०	०	०	१	०	०
		लागु औषध	६	६	६	०	०	४	२	०	०
		आप्रकृतिक मैथुन	१	१	१	०	१	०	०	०	०
		बाल विवाह	२	२	२	०	०	१	१	०	०
		जम्मा	८०	१०३	१०२	१	८	३०	६५	०	०
प्रदेश ६. कर्णाली प्रदेश	रुकुम	जबरजस्ती करणी	२	२	२	०	०	०	२	०	०
		अभद्र व्यवहार	३	१०	१०	०	१	३	६	०	०
		चोरी सम्बन्धी कसूर	१	२	२	०	२	०	०	०	०
		ज्यानसम्बन्धी कसूर	१	१	१	०	०	०	१	०	०
		लागुऔषध	१	१	१	०	०	०	१	०	०
		अवैध रुपमा जंगली जनावर	१	१	०	१	०	१	०	०	०
		घोरलको चोरी शिकार गरेको	१	१	१	०	०	०	१	०	०
		ज्यान मार्ने उद्योग	१	२	२	०	०	०	२	०	०
		ज.करणी उद्योग	१	२	२	०	०	०	२	०	०
		नकबजनी चोरी	१	१	१	०	०	१	०	०	०
		जम्मा	१२	२२	२१	१	३	५	१४	०	०

बाल न्यायको स्थिति प्रतिवेदन - २०८१ / ०८२

प्रदेश नं.	जिल्ला अदालत	मुद्दाको किसिम	मुद्दा संख्या	प्रतिवादी संख्या	बालक	बालिका	१४ वर्ष मुनि	१४ वर्ष देखि १६ वर्ष मुनि	१६ वर्ष देखि १८ वर्ष	उमेर सम्बन्धी विवाद	नखुलेको
प्रदेश ६. कर्णाली प्रदेश	सल्यान	जबरजस्ती करणी	८	८	८	०	०	४	४	०	०
		लागु औषध /गाँजा ब्राउन सुगर	३	३	३	०	०	३	०	०	०
		ज्यानसम्बन्धी कसूर	४	९	९	०	०	१	८	०	०
		सवारी ज्यान	१	१	१	०	०	०	१	०	०
		अभद्र व्यवहार	२	२	२	०	०	०	२	०	०
		जम्मा	१८	२३	२३	०	०	८	१५	०	०
	डोल्पा	सार्वजनिक शान्ति विरुद्धको कसुर	१	१	१	०	०	०	१	०	०
		लागु औषध(चरेश)	१	१	०	१	०	०	१	०	०
		अपहरण, शरीरबन्धक, ज क	१	१	१	०	१	०	०	०	०
		जम्मा	३	३	२	१	१	०	२	०	०
	जुम्ला	जबरजस्ती करणी/ हाडनातामा ज क	६	९	९	०	१	३	५	०	०
		डाँका	१	२	२	०	१	१	०	०	०
		जबरजस्ती करणी मतियार	१	१	०	१	०	०	१	०	०
		लागु औषध	५	६	६	०	१	२	३	०	०
		ज्यान मार्ने उद्योग	१	१	१	०	०	१	०	०	०
		अभद्र व्यवहार	२	३	३	०	०	०	३	०	०
		बालयौन सम्बन्धी कसूर/दुर्यवहार/ दुरुपयोग	२	२	२	०	०	०	२	०	०
		डाँका चोरी	१	१	१	०	०	१	०	०	०
		जम्मा	१९	२५	२४	१	३	८	१४	०	०

परिच्छेद - दुई : बालबालिकासम्बन्धी मुद्दाको प्रदेश तथा जिल्लागत विवरण

प्रदेश नं.	जिल्ला अदालत	मुद्दाको किसिम	मुद्दा संख्या	प्रतिवादी संख्या	बालक	बालिका	१४ वर्ष मुनि	१४ वर्ष देखि १६ वर्ष मुनि	१६ वर्ष देखि १८ वर्ष	उमेर सम्बन्धी विवाद	नखुलेको
प्रदेश ६. कर्णाली प्रदेश	मुगु	जबरजस्ती करणी	१	६	६	०	२	४	०	०	०
		कर्तव्य ज्यान	१	१	१	०	०	१	०	०	०
		डाँका चोरी	१	१	१	०	०	०	१	०	०
		सवारी ज्यान	१	१	१	०	०	०	१	०	०
		लागु औषध	१	२	२	०	०	२	०	०	०
		जम्मा	५	११	११	०	२	७	२	०	०
	हुम्ला	जबरजस्ती करणी	२	२	२	०	०	२	०	०	०
		बालयौन दुरव्यवहार	१	१	१	०	०	०	१	०	०
		जम्मा	३	३	३	०	०	२	१	०	०
	कालिकोट	बालयौन दुरुपयोग	२	२	२	०	१	०	१	०	०
		ज्यान सम्बन्धी कसुर कर्तव्य ज्यान	२	६	६	०	३	०	३	०	०
		ज्यान मार्ने उद्योग	१	१	१	०	०	०	१	०	०
		जबरजस्ती करणी / उद्योग	२	२	२	०	०	१	१	०	०
		अभद्र व्यवहार	५	११	११	०	०	५	६	०	०
		व्यक्ति बेपत्ता	१	१	१	०	०	१	०	०	०
		अङ्गभङ्ग	२	७	७	०	०	४	३	०	०
		विविध(ठगी चोरी लगायत अन्य)	१	१	१	०	०	०	१	०	०
		जम्मा	१६	३१	३१	०	४	११	१६	०	०
	जाजरकोट	जबरजस्ती करणी	५	५	५	०	२	३	०	०	०
		कर्तव्य ज्यान	३	६	६	०	१	०	५	०	०

बाल न्यायको स्थिति प्रतिवेदन - २०८१ / ०८२

प्रदेश नं.	जिल्ला अदालत	मुद्दाको किसिम	मुद्दा संख्या	प्रतिवादी संख्या	बालक	बालिका	१४ वर्ष मुनि	१४ वर्ष देखि १६ वर्ष मुनि	१६ वर्ष देखि १८ वर्ष	उमेर सम्बन्धी विवाद	नखुलेको
प्रदेश ६. कर्णाली प्रदेश	जाजरकोट	ज्यान मार्ने उद्योग	२	३	३	०	०	०	३	०	०
		अभद्र व्यवहार	१	१	१	०	०	०	१	०	०
		बहु विवाह र बाल विवाह	१	१	०	१	०	०	१	०	०
		बालयौन दुरुपयोग	१	१	१	०	०	०	१	०	०
		जम्मा	१३	१७	१६	१	३	३	११	०	०
	दैलेख	जबरजस्ती करणी / हाडनातामा ज क/ज क उद्योग	७	७	७	०	१	३	३	०	०
		बालविवाह	१	१	०	१	१	०	०	०	०
		कर्तव्य ज्यान /ज्यान मार्ने उ/ज्यान सं	५	१३	१३	०	१	८	४	०	०
		आपराधिक उपद्रव गरेको	१	१	१	०	०	०	१	०	०
		कर्तव्य ज्यान र डाँका चोरी	१	२	२	०	०	१	१	०	०
		चोरी	१	१	१	०	०	०	१	०	०
		अभद्र व्यवहार	१	१	१	०	०	०	१	०	०
		लागुऔषध	१	१	१	०	०	०	१	०	०
		अपहरण तथा शरीर बन्धक	१	१	०	१	०	०	१	०	०
		बिना इजाजत काठ ओसारपसार गरेको	१	१	१	०	०	१	०	०	०
		जबरजस्ती करणी र बालबालिका विरुद्धको कसूर	१	१	१	०	०	०	१	०	०
		जम्मा	२१	३०	२८	२	३	१३	१४	०	०

परिच्छेद - दुई : बालबालिकासम्बन्धी मुद्दाको प्रदेश तथा जिल्लागत विवरण

प्रदेश नं.	जिल्ला अदालत	मुद्दाको किसिम	मुद्दा संख्या	प्रतिवादी संख्या	बालक	बालिका	१४ वर्ष मुनि	१४ वर्ष देखि १६ वर्ष मुनि	१६ वर्ष देखि १८ वर्ष	उमेर सम्बन्धी विवाद	नखुलेको
प्रदेश ६. कर्णाली प्रदेश	सुर्खेत	डाँका चोरी	३	४	४	०	०	२	२	०	०
		सवारी ज्यान	२	२	२	०	०	१	१	०	०
		अवैध साल चिरान काठ ओसार पसार	१	१	१	०	०	०	१	०	०
		गर्भ पतन	१	१	१	०	०	०	१	०	०
		ज्यान मार्ने उद्योग	११	२८	२८	०	०	२०	८	०	०
		जबरजस्ती करणी	१३	१३	१३	०	०	५	८	०	०
		चोरी	२	२	२	०	०	०	२	०	०
		अभद्र व्यवहार	९	१०	७	३	०	०	१०	०	०
		बाल विवाह/ बहु विवाह	१	१	१	०	०	०	१	०	०
		बाल विवाह	३	३	२	१	०	०	३	०	०
		लागु औषध	६	६	६	०	१	१	४	०	०
		मानव बेचबिखन तथा ओसार पसार	१	१	१	०	०	१	०	०	०
		रतुवा जातको वन्यजन्तु शिकार गर्ने कसूर	१	७	७	०	०	७	०	०	०
		सार्वजनिक शान्ति विरुद्धको कसूर	२	३	३	०	०	०	३	०	०
		ज्यान सम्बन्धी कसूर	१	२	२	०	०	०	२	०	०
		वन सम्बन्धी कसूर	१	१	१	०	०	०	१	०	०
		बाल यौन दुर्व्यवहार	१	१	१	०	०	०	१	०	०
		नकवजनी चोरी	१	१	१	०	०	०	१	०	०
		कर्तव्य ज्यान	१	१	१	०	०	०	१	०	०

बाल न्यायको स्थिति प्रतिवेदन - २०८१ / ०८२

प्रदेश नं.	जिल्ला अदालत	मुद्दाको किसिम	मुद्दा संख्या	प्रतिवादी संख्या	बालक	बालिका	१४ वर्ष मुनि	१४ वर्ष देखि १६ वर्ष मुनि	१६ वर्ष देखि १८ वर्ष	उमेर सम्बन्धी विवाद	नखुलेको
प्रदेश ६. कर्णाली प्रदेश	सुर्खेत	सवारी ज्यान सम्बन्धी क्षेतिपुर्ति	१	१	१	०	०	०	१	०	०
		आपराधिक लाभ	१	१		१	०	०	१	०	०
		जम्मा	६३	९०	८५	५	१	३७	५२	०	०
प्रदेश ७. सुदूर पश्चिम प्रदेश	बाजुरा	जबरजस्ती करणी	३	४	४	०	०	१	३	०	०
		ज्यान मार्ने उद्योग	४	१०	१०	०	२	४	४	०	०
		गर्भ संरक्षण विरुद्धको कसुर	१	१	०	१	०	०	१	०	०
		हातहतियार खरखजाना सम्बन्धी कसुर	१	१	१	०	०	०	१	०	०
		अभद्र व्यवहार	३	३	३	०	०	२	१	०	०
		लागू औषध	१	१	०	१	०	१	०	०	०
		बाल विवाह र बहु विवाह	१	१	०	१	०	१	०	०	०
		आपराधिक उपद्रव	१	१	१	०	०	०	१	०	०
		जम्मा	१५	२२	१९	३	२	९	११	०	०
	बझाङ	जबरजस्ती करणी सम्बन्धी(जक उद्योग, अपहरण शरीरबन्धक जबरजस्ती करणी)	६	८	८	०	३	३	२	०	०
		ज्यान मार्ने उद्योग	३	४	४	०	०	०	४	०	०
		कर्तव्य ज्यान	१	१	१	०	०	०	१	०	०
		अभद्र व्यवहार	२	३	३	०	०	१	२	०	०
		सवारी ज्यान	१	१	१	०	०	०	१	०	०

परिच्छेद - दुई : बालबालिकासम्बन्धी मुद्दाको प्रदेश तथा जिल्लागत विवरण

प्रदेश नं.	जिल्ला अदालत	मुद्दाको किसिम	मुद्दा संख्या	प्रतिवादी संख्या	बालक	बालिका	१४ वर्ष मुनि	१४ वर्ष देखि १६ वर्ष मुनि	१६ वर्ष देखि १८ वर्ष	उमेर सम्बन्धी विवाद	नखुलेको
प्रदेश ७. सुदूर पश्चिम प्रदेश	बझाङ	हाडनाता जबरजस्ती करणी	१	१	१	०	०	०	१	०	०
		जम्मा	१४	१८	१८	०	३	४	११	०	०
	डोटी	जबरजस्ती करणी	३	४	४	०	०	२	२	०	०
		अभद्र व्यवहार	३	५	५	०	०	०	५	०	०
		ज्यान मार्ने उद्योग	१	१	१	०	०	०	१	०	०
		जम्मा	७	१०	१०	०	०	२	८	०	०
	अछाम	जबरजस्ती करणी	३	३	३	०	०	०	३	०	०
		कर्तव्य ज्यान	२	३	३	०	०	२	१	०	०
		बाल यौन दुर्व्यवहार	१	१	१	०	०	१	०	०	०
		ज्यान मार्ने उद्योग	१	५	५	०	०	२	३	०	०
		अंगभंग	१	१	१	०	०	१	०	०	०
		अभद्र व्यवहार	२	३	३	०	०	२	१	०	०
		नकबजनी चोरी	१	१	१	०	०	१	०	०	०
		बालविवाह	१	१	१	०	०	१	०	०	०
		अपहरण, शरीरबन्धक, ज.क.	१	१	१	०	०	१	०	०	०
		डाँका चोरी	१	१	१	०	०	०	१	०	०
		जम्मा	१४	२०	२०	०	०	११	९	०	०
	दार्चुला	ज्यान मार्ने उद्योग / ज्यान सम्बन्धी कसूर	२	१	१	०	०	०	१	०	०
		चोरी	४	६	६	०	१	३	२	०	०
		अभद्र व्यवहार	६	७	७	०	०	०	७	०	०

बाल न्यायको स्थिति प्रतिवेदन - २०८१ / ०८२

प्रदेश नं.	जिल्ला अदालत	मुद्दाको किसिम	मुद्दा संख्या	प्रतिवादी संख्या	बालक	बालिका	१४ वर्ष मुनि	१४ वर्ष देखि १६ वर्ष मुनि	१६ वर्ष देखि १८ वर्ष	उमेर सम्बन्धी विवाद	नखुलेको
प्रदेश ७. सुदूर पश्चिम प्रदेश	दार्चुला	जबरजस्ती करणी	३	३	३	०	१	१	१	०	०
		लागू औषध	३	३	३	०	१	१	१	०	०
		जम्मा	१८	२०	२०	०	३	५	१२	०	०
	बैतडी	कर्तव्य ज्यान	१	१	१	०	०	०	१	०	०
		ज्यान मार्ने उद्योग	३	६	५	१	०	३	३	०	०
		विविध	१	२	२	०	०	०	२	०	०
		बाल विवाह	१	१	०	१	०	०	१	०	०
		आत्महत्या दुरुत्साहन	१	१	१	०	०	०	१	०	०
		हातहतियार	१	१	१	०	०	०	१	०	०
		अभद्र व्यवहार	१	३	३	०	०	२	१	०	०
		सवारी ज्यान	१	१	१	०	०	०	१	०	०
		जम्मा	१०	१६	१४	२	०	५	११	०	०
	डडेल्धुरा	जबरजस्ती करणी	१	२	२	०	०	०	२	०	०
		कर्तव्य ज्यान	२	११	११	०	१	६	४	०	०
		मानवबेचबिखन	२	२	२	०	०	०	२	०	०
		विद्युतीय अपराध सम्बन्धी कसुर	१	१	१	०	०	०	१	०	०
		चोरी तथा न.चोरी	२	२	२	०	१	१	०	०	०
		ज्यान मार्ने उद्योग	१	१	१	०	०	०	१	०	०
		अप्राकृतिक मैथुन	१	२	२	०	२	०	०	०	०
		अभद्र व्यवहार	१	१	१	०	१	०	०	०	०

परिच्छेद - दुई : बालबालिकासम्बन्धी मुद्दाको प्रदेश तथा जिल्लागत विवरण

प्रदेश नं.	जिल्ला अदालत	मुद्दाको किसिम	मुद्दा संख्या	प्रतिवादी संख्या	बालक	बालिका	१४ वर्ष मुनि	१४ वर्ष देखि १६ वर्ष मुनि	१६ वर्ष देखि १८ वर्ष	उमेर सम्बन्धी विवाद	नखुलेको
प्रदेश ७. सुदूर पश्चिम प्रदेश	डडेल्धुरा	आत्महत्या दुरुत्साहन	१	१	१	०	०	०	१	०	०
		जम्मा	१२	२३	२३	०	५	७	११	०	०
	कञ्चनपुर	अप्राकृतिक मैथुन	१	१	१	०	०	०	१	०	०
		अभद्र व्यवहार	२२	३०	३०	०	२	०	२७	०	१
		अवैध रुपमा काठ ओसार पसार गरेको	१	२	२	०	१	०	१	०	०
		कर्तव्य ज्यान	२	२	१	१	०	०	२	०	०
		कुटपिट अंगभंग	२	५	५	०	०	३	२	०	०
		चोरी	११	१२	१२	०	१	२	९	०	०
		नकवजनी चोरी	८	९	८	१	१	६	२	०	०
		डाँका चोरी	२	३	३	०	०	१	२	०	०
		ज्यान मार्ने उद्योग	२५	४७	४७	०	६	४	३७	०	०
		जबरजस्ती करणी उद्योग	९	१२	१२	०	२	०	१०	०	०
		सामुहिक ज.क.	४	१०	१०	०	०	२	८	०	०
		बाल विवाह र बहु विवाह	४	४	०	४	०	०	४	०	०
		मानव बेचबिखन तथा ओसार पसार ज.क.	२	२	१	१	०	२	०	०	०
		विद्युतीय कारोबार सम्बन्धी कसुर	१	१	१	०	०	१	०	०	०
		सवारी ज्यान/ अंगभंग	२	२	२	०	०	२	०	०	०
		विवाह सम्बन्धी कसुर	१	१	०	१	०	०	१	०	०

बाल न्यायको स्थिति प्रतिवेदन - २०८१ / ०८२

प्रदेश नं.	जिल्ला अदालत	मुद्दाको किसिम	मुद्दा संख्या	प्रतिवादी संख्या	बालक	बालिका	१४ वर्ष मुनि	१४ वर्ष देखि १६ वर्ष मुनि	१६ वर्ष देखि १८ वर्ष	उमेर सम्बन्धी विवाद	नखुलेको
प्रदेश ७. सुदूर पश्चिम प्रदेश	कञ्चनपुर	मोटरसाइकल चोरी	१	१	०	१	०	०	१	०	०
		लागु औषध खैरो हेरोइन/चरेश	२७	३३	२९	४	०	११	२२	०	०
		जम्मा	१२५	१७७	१६४	१३	१३	३४	१२९	०	१
	कैलाली	करणी सम्बन्धी	२४	२५	२५	०	६	७	१२	०	०
		मानवबेचबिखन तथा ओसार पसार	२	२	२	०	०	०	२	०	०
		ज्यान मार्ने उद्योग	१४	१८	१८	०	०	६	९	३	०
		सवारी अंगभंग	२	२	२	०	०	०	२	०	०
		कर्तव्य ज्यान	५	७	६	१	१	१	५	०	०
		चोरी	१९	२४	२४	०	५	०	१८	१	०
		डाँका चोरी	७	८	८	०	०	०	८	०	०
		अपहरण	२	२	२	०	०	१	१	०	०
		आत्महत्या दुरुत्साहन	२	२	२	०	०	०	२	०	०
		बाल विवाह	२	२	०	२	०	०	१	१	०
		लागू औषध	२४	२६	२५	१	१	८	१६	१	०
		बालयौन दुरुपयोग	२	२	२	०	०	२	०	०	०
		सार्वजनिक हित विरुद्धको कसुर	५	७	७	०	०	१	५	१	०
		सवारी ज्यान	५	५	५	०	१	१	३	०	०
		विद्युतीय अपराध	१	१	१	०	१	०	०	०	०
		अभद्र व्यवहार	७	७	७	०	०	०	७	०	०
		जम्मा	१२३	१४०	१३६	४	१५	२७	९१	७	०
कुल जम्मा			३३७९	४३०८	४१२८	१८०	२८३	१२५७	२७१३	९	४६

परिच्छेद - दुई : बालबालिकासम्बन्धी मुद्दाको प्रदेश तथा जिल्लागत विवरण

बाल अदालत तर्फ

बाल अदालत	मुद्दाको किसिम	मुद्दा संख्या	प्रतिवादी संख्या	बालक	बालिका	चालु	०-४ महिनाभित्रको	४-६ महिनाभित्रको	६-१२ महिना भित्रको	१२-१८ महिना भित्रको	१८-२४ महिना भित्रको	२४ महिना नाघेको	अवधि नखुलेको
	बालयौन दुराचार	३	३	३	०	३	१	०	०	२	०	०	०
	बालविवाह	३	४	२	२	२	१	०	०	०	०	०	१
	जबरजस्ती करणी	४९	४९	४९	०	४८	१९	०	१८	७	१	०	३
	हाडनाता करणी	१	१	१	०	१	०	०	०	१	०	०	०
	जबरजस्ती करणी उद्योग	२	२	२	०	२	१	०	०	१	०	०	०
	अप्राकृतिक मैथुन	३	३	३	०	३	०	०	२	०	०	०	१
	अभद्र व्यवहार	२६	४१	३९	२	१७	१३	०	३	०	०	१	०
	कर्तव्य ज्यान	११	१८	१४	४	११	६	०	०	३	०	२	०
	ज्यान मार्ने उद्योग	३१	४३	४३	०	३१	१०	०	११	६	०	१	३
	आत्महत्या दुरुत्साहन	१	१	१	०	१	१	०	०	०	०	०	०
	कुटपिट अंगभंग	६	६	६	०	६	१	०	१	४	०	०	०
	अपहरण वा शरीर बन्धक सम्बन्धी	१	१	१	०	१	१	०	०	०	०	०	०
	चोरी	४६	८५	८५	०	३६	२६	०	६	४	०	०	०
	नकवजनी चोरी	१०	१९	१९	०	१०	०	०	३	१	०	०	६
	डाँका	४	१०	७	३	४	४	०	०	०	०	०	०
	ठगी	४	५	५	०	४	१	०	१	०	०	२	०
	आपराधिक उपद्रव	३	८	७	१	३	१	०	१	०	०	१	०
	लिखत सम्बन्धी कसूर	२	३	२	१	२	०	०	०	१	०	०	१
	लागू औषध सम्बन्धी कसूर	१२	१४	१३	१	८	५	०	१	२	०	०	०
	सवारी ज्यान	५	५	५	०	५	३	०	१	०	१	०	०
	सवारी अंगभङ्ग	५	८	८	०	४	०	०	४	०	०	०	०
	बैंकिङ्ग कसूर	१	१	१	०	१	०	०	०	०	१	०	०
	विधुतीय कारोबार सम्बन्धी कसूर	२	२	२	०	२	१	०	१	०	०	०	०
	राहदानी सम्बन्धी कसूर	१	१	०	१	१	०	०	०	०	०	०	१
	पशुपंक्षी सम्बन्धी कसूर	२	२	२	०	२	०	०	१	०	०	०	१
	मानव बेचबिखन तथा ओसारपसार	१	३	२	१	१	०	०	०	०	०	१	०
	शिक्षा ऐन सम्बन्धी	१	३	३	०	१	०	०	१	०	०	०	०
	सट्टाबाजी	१	१	१	०	१	०	०	०	०	०	०	१
	कालोबजारी	१	१	१	०	१	०	०	०	०	१	०	०
	जम्मा	२३८	३४३	३२७	१६	२१२	९५	०	५५	३२	४	८	१८

आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ मा बाल इजलासबाट हेरिएका मुद्दा विभिन्न जिल्ला अदालतमा ३३७९ थान र बाल अदालतमा २३८ थान गरी जम्मा ३६१७ थान कसूरजन्य कार्यको आरोप लागेका बालबालिका सम्बन्धी मुद्दाहरु दर्ता भएकोमा यी मुद्दामा आरोपित बालबालिकाको संख्या बाल इजलासमा ४३०८ र बाल अदालतमा ३४३ गरी जम्मा ४६५१ जना संलग्न रहेको देखिन्छ। यो संख्यालाई उमेरगत आधारमा हेर्दा कसूरजन्य कार्यको आरोप लागेका **१४ वर्ष मुनिका** बालबालिकाको संख्या बाल इजलास तर्फ **२८३ जना** र बाल अदालत तर्फ **४० गरी जम्मा ३२३ जना** संलग्न रहेको देखिन्छ। यो संख्या कूल आरोपित ४६५१ जना बालबालिकाको संख्याका आधारमा **६.९४ प्रतिशत** बालबालिका **१४ वर्ष मुनिका** रहेका छन्। त्यसै गरी **१४ वर्ष वा सो भन्दा माथि र १६ वर्ष मुनिका** बालबालिका बाल इजलास तर्फ **१२५७ जना** र बाल अदालतमा **१५० जना** गरी जम्मा **१४०७ जना** रहेको देखिँदा चौध वर्ष देखि माथि सोह्र वर्ष मुनिका बालबालिका जम्मा आरोपित बालबालिकाको **३०.२५ प्रतिशत** पर्ने आउँछन्। अर्को तर्फ **सोह्र वर्ष वा सो भन्दा माथि र अठार वर्ष उमेर नपुगेका** बालबालिकाको संख्या कसूरजन्य कार्यमा संलग्नताको आधारमा हेर्दा बाल इजलासतर्फ **२७१३ जना** र बाल अदालततर्फ **१५३ जना** गरी जम्मा **२८६६ जना** अर्थात् कसूरजन्य कार्यमा कूल संलग्न बालबालिकाको **६१.६२ प्रतिशत** बालबालिका **१६ वर्ष वा सो भन्दा माथि र १८ वर्ष मुनिको उमेर समूहका** छन्। उमेर सम्बन्धी विवाद रहेका बालबालिकाको संख्या बाल इजलास तर्फ **९ जना** रहेको छ भने बाल अदालत तर्फ उमेर सम्बन्धी विवाद रहेको देखिँदैन। बाल इजलास तर्फका केही मुद्दामा कसूरजन्य कार्यमा संलग्न बालबालिकाको उमेर नखुलेको अवस्था छ। त्यस्ता बालबालिकाको संख्या **४६ जना रहेको देखिन्छ**। यस परिच्छेद अन्तर्गत माथि तालिका नं.२.४ मा उल्लिखित समग्र मुद्दाका किसिमलाई जम्मा तेह्र समूहमा वर्गीकरण गरिएको छ।

२.५ चालु मुद्दामध्ये प्रदेश तथा जिल्लागत रुपमा र बाल अदालतमा समेत एक सय बीस दिनभित्रका र सो अवधि नाघेका मुद्दाको विवरण

न्याय सम्पादनमा ढिलाइ हुनु न्याय दिन इन्कार गर्नु सरह हो र हतारमा न्याय दिनु न्यायको अवसान गर्नु हो भन्ने दुवै मान्यताबीच सन्तुलन कायम गरी नेपालको संविधानद्वारा प्रत्याभूत बाल अनुकूल न्याय पाउने बालबालिकाको मौलिक हकलाई साकार पार्न बालबालिका सम्बन्धी ऐन, २०७५ को दफा ३७ ले मुद्दा किनारा गर्नुपर्ने अवधि एक सय बीस दिन किटान गरेको छ। बाल अदालतले मुद्दा दायर भएको मिति ले सामान्यतया एक सय बीस दिनभित्र मुद्दाको किनारा गर्नु पर्ने र त्यसरी मुद्दाको कारबाही र किनारा गर्दा निरन्तर सुनुवाइका आधारमा गर्नु पर्ने वाध्यकारी व्यवस्था यस ऐनमा गरिएको छ। बाल इजलास सञ्चालन भएका विभिन्न जिल्ला अदालतमा जम्मा ३३७९ मुद्दामध्ये यस आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ मा २३०३ थान मुद्दा फैसला भएकोले जम्मा १०७६ थान मुद्दा चालु रहेको देखिन्छ। त्यसैगरी बाल अदालत भक्तपुरमा रहेका जम्मा २३८ थान मुद्दामध्ये २६ थान मुद्दा फैसला भएकोले जम्मा २१२ थान मुद्दा चालु अवस्थामा रहेका छन्। विभिन्न जिल्ला अदालतमा सञ्चालित बाल इजलास र बाल अदालत भक्तपुरमा रहेका चालु मुद्दामध्ये प्रदेश र जिल्लागत रुपमा एक सय बीस दिन भित्रका र सो अवधि नाघिसकेका मुद्दाको तालिका देहायबमोजिम उल्लेख गरिएको छ:-

परिच्छेद - दुई : बालबालिकासम्बन्धी मुद्दाको प्रदेश तथा जिल्लागत विवरण

बाल इजलासतर्फ														
प्रदेश नं	जिल्ला अदालत	मुद्दाको किसिम	मुद्दा संख्या	प्रतिवादी संख्या	बालक	बालिका	चालु मुद्दा संख्या	०-४ महिनाभित्रको	४-६ महिनाभित्रको	६-१२ महिना भित्रको	१२-१८ महिनाभित्रको	१८-२४ महिना भित्रको	२४ महिना नाघेको	अवधि नखुलेको
प्रदेश १. कोशी प्रदेश	ताप्लेजुङ	जबरजस्ती करणी	२	२	२	०	१	१	०	०	०	०	०	०
		अभद्र व्यवहार	५	५	०	५	२	१	०	१	०	०	०	०
		गौबध	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		आत्महत्या	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		दुरुत्साहन	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		सवारी ज्यान	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		चोरी डाँका	७	७	७	०	४	३	०	१	०	०	०	०
		लागू औषध	२	२	२	०	१	१	०	०	०	०	०	०
		कुटपिट अंगभंग	१	१	१	०	१	१	०	०	०	०	०	०
		अश्लिल भिडियो रेकर्ड गरी सञ्चार माध्यमबाट प्रचार प्रसार गरेको	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		बालयौन दुर्यवहार	१	१	१	०	१	१	०	०	०	०	०	०
		जम्मा	२२	२२	१७	५	१०	८	०	२	०	०	०	०
	पाँचथर	लागू औषध	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		बालविवाह	३	३	०	३	१	१	०	०	०	०	०	०
		डाँका चोरी	१	३	३	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		ज्यान मार्ने उद्योग	२	२	२	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		सवारी ज्यान र अंग भंग	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		नकबजनी चोरी	२	२	२	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		जबरजस्ती करणी	२	३	३	०	०	०	०	०	०	०	०	०

बाल न्यायको स्थिति प्रतिवेदन - २०८१/०८२

प्रदेश नं	जिल्ला अदालत	मुद्दाको किसिम	मुद्दा संख्या	प्रतिवादी संख्या	बालक	बालिका	चालु मुद्दा संख्या	०-४ महिनाभित्रको	४-६ महिनाभित्रको	६-१२ महिना भित्रको	१२-१८ महिनाभित्रको	१८-२४ महिना भित्रको	२४ महिना नाघेको	अवधि नखुलेको
प्रदेश १: कोशी प्रदेश	पाँचथर	चोरी गरेको	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		अभद्र व्यवहार	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		बालयौन दुर्व्यवहार	१	१	१	०	१	१	०	०	०	०	०	०
		परीक्षा सम्बन्धी कसूर	१	१	१	०	१	१	०	०	०	०	०	०
		जम्मा	१६	१९	१६	३	३	३	०	०	०	०	०	०
	ईलाम	जबरजस्ती करणी	६	६	६	०	३	२	०	१	०	०	०	०
		अभद्र व्यवहार	५	१०	१०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		नकवजनी चोरी	२	२	२	०	१	१	०	०	०	०	०	०
		लागूऔषध	३	३	२	१	१	१	०	०	०	०	०	०
		डाँका	२	४	४	०	१	१	०	०	०	०	०	०
		जम्मा	१८	२५	२४	१	६	५	०	१	०	०	०	०
	संखुवासभा	जबरजस्ती करणी	७	७	७	०	१	१	०	०	०	०	०	०
		ज्यान सम्बन्धी कसूर/कर्तव्य ज्यान चोरी/डाँका सम्बन्धी	२	४	३	१	२	२	०	०	०	०	०	०
		सवारी ज्यान	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		हातहतियार खरखजाना	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		अभद्र व्यवहार	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		जम्मा	१५	२०	१९	१	३	३	०	०	०	०	०	०

परिच्छेद - दुई : बालबालिकासम्बन्धी मुद्दाको प्रदेश तथा जिल्लागत विवरण

प्रदेश नं	जिल्ला अदालत	मुद्दाको किसिम	मुद्दा संख्या	प्रतिवादी संख्या	बालक	बालिका	चालु मुद्दा संख्या	०-४ महिनाभित्रको	४-६ महिनाभित्रको	६-१२ महिना भित्रको	१२-१८ महिनाभित्रको	१८-२४ महिना भित्रको	२४ महिना नाघेको	अवधि नखुलेको
प्रदेश १. कोशी प्रदेश	धनकुटा	जबरजस्ती करणी	३	३	३	०	२	१	०	०	०	०	०	१
		लागू औषध	३	३	२	१	१	१	०	०	०	०	०	०
		कर्तव्य ज्यान	१	१	१	०	१	१	०	०	०	०	०	०
		ज्यान मार्ने उद्योग	२	३	३	०	१	०	०	०	१	०	०	०
		चोरी	२	२	२	०	१	०	१	०	०	०	०	०
		अभद्र व्यवहार	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		आपराधिक उपद्रव	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		सार्वजनिक शान्ति खलल पारेको	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		बाल विवाह	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		जम्मा	१५	१६	१५	१	६	३	१	०	१	०	०	१
	झापा	अपहरण शरीरबन्धक	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		अभद्रव्यवहार	४	६	६	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		कुटपिट अंगभंग	२	५	५	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		कर्तव्य ज्यान	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		चोरी	१८	१८	१८	०	६	५	०	०	०	०	०	१
		जबरजस्ती करणी	१३	९	९	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		ज्यान सम्बन्धी कसूर/ज्यान मारेको	३	६	६	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		ज्यान मार्ने उद्योग	३	६	६	०	२	२	०	०	०	०	०	०
		डाँका गरेको	२	५	५	०	०	०	०	०	०	०	०	०

बाल न्यायको स्थिति प्रतिवेदन - २०८१/०८२

प्रदेश नं	जिल्ला अदालत	मुद्दाको किसिम	मुद्दा संख्या	प्रतिवादी संख्या	बालक	बालिका	चालु मुद्दा संख्या	०-४ महिनाभित्रको	४-६ महिनाभित्रको	६-१२ महिना भित्रको	१२-१८ महिनाभित्रको	१८-२४ महिना भित्रको	२४ महिना नाघेको	अवधि नखुलेको
प्रदेश १. कोशी प्रदेश	झापा	नकबजनी चोरी	५	५	५	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		लागू औषध	१५	१३	१३	०	३	१	०	०	०	०	०	२
		सवारी ज्यान	२	३	३	०	१	१	०	०	०	०	०	०
		सवारी अंगभंग	३	१	१	०	१	१	०	०	०	०	०	०
		सवारी दुर्घटना क्षतिपूर्ति	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		हातहतियार खरखजाना	२	२	२	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		आपराधिक उपद्रव	२	५	५	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		सामुहिक ज.क	२	३	३	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		हाडनातामा ज.क	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		जबरजस्ती करणी उद्योग	३	४	४	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		बालबालिका विरुद्धको कसुर	५	५	५	०	१	१	०	०	०	०	०	०
		कसुरको सम्पत्ति प्राप्त गरेको	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		बाल विवाह	१	२	२	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		जम्मा	९०	१०३	१०३	०	१४	११	०	०	०	०	०	३
	सुनसरी	अप्राकृतिक मैथुन अवैध रुपमा वन्यजन्तु (कछुवा)	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		ओसार पसार मार्ने तथा बिक्री वितरण वितरण गरेको	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		अभद्र व्यवहार	१७	२१	२१	०	०	०	०	०	०	०	०	०

परिच्छेद - दुई : बालबालिकासम्बन्धी मुद्दाको प्रदेश तथा जिल्लागत विवरण

प्रदेश नं	जिल्ला अदालत	मुद्दाको किसिम	मुद्दा संख्या	प्रतिवादी संख्या	बालक	बालिका	चालु मुद्दा संख्या	०-४ महिनाभित्रको	४-६ महिनाभित्रको	६-१२ महिना भित्रको	१२-१८ महिनाभित्रको	१८-२४ महिना भित्रको	२४ महिना नाघेको	अवधि नखुलेको
प्रदेश १: कोशी प्रदेश	सुनसरी	औषधी अनुचित प्रयोग	५	५	४	१	२	१	०	०	०	०	०	१
		कुटपिट अंग भंग	३	५	५	०	२	०	०	२	०	०	०	०
		चोरी	१९	२०	१८	२	६	२	०	१	१	०	०	२
		जबरजस्ती करणी	२९	३६	३४	२	१०	३	३	३	१	०	०	०
		ज्यान मार्ने उद्योग	२३	४२	४२	०	४	०	०	२	१	०	१	०
		डाँका सम्बन्धी	१४	३०	३०	०	५	०	०	५	०	०	०	०
		बम बिष्फोट राज्य विरुद्धको कसूर र संगठित अपराध	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		लागू औषध	३४	४१	३८	३	१६	७	०	७	२	०	०	०
		सवारी अड्गभङ्ग	३	३	३	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		सवारी ज्यान	६	५	५	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		साल जातको वन पैदावर हानि नोक्सानी	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		कर्तव्य ज्यान	३	४	४	०	१	०	०	०	१	०	०	०
		बाल विवाह	२	२	०	२	१	०	०	०	०	०	०	१
		मुद्रा सम्बन्धी कसूर	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		सार्वजनिक शान्ति विरुद्धको कसूर	१	२	२	०	१	०	०	०	१	०	०	०
		वन (अवैधरूपमा वन्य जन्तु) ओसार पसार	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		अन्य	१	१	१	०	१	०	०	०	१	०	०	०
		जम्मा	१६६	२२३	२१३	१०	४९	१३	३	२०	८	०	१	४

बाल न्यायको स्थिति प्रतिवेदन - २०८१ / ०८२

प्रदेश नं	जिल्ला अदालत	मुद्दाको किसिम	मुद्दा संख्या	प्रतिवादी संख्या	बालक	बालिका	चालु मुद्दा संख्या	०-४ महिनाभित्रको	४-६ महिनाभित्रको	६-१२ महिना भित्रको	१२-१८ महिनाभित्रको	१८-२४ महिना भित्रको	२४ महिना नाघेको	अवधि नखुलेको
प्रदेश १. कोशी प्रदेश	तेह्रथुम	जबरजस्ती करणी	४	४	४	०	२	१	१	०	०	०	०	०
		विद्युतीय (इलेक्ट्रोनिक कारोबार सम्बन्धी कसूर)	१	५	५	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		चोरी र पशुपक्षी सम्बन्धी कसूर	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		लागू औषध	१	३	३	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		ज्यान सं कसुर	१	१	१	०	१	०	०	१	०	०	०	०
		नकवजनी चोरी	१	२	२	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		ज्यान मार्ने उद्योग	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		जम्मा	१०	१७	१७	०	३	१	१	१	०	०	०	०
	भोजपुर	जबरजस्ती करणी	२१	२१	२१	०	९	०	०	०	०	०	०	९
		ज्यान सम्बन्धी	५	५	०	५	३	०	०	०	०	०	०	३
		ज्यान मार्ने उद्योग	१	३	३	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		शरीरबन्धक तथा अपहरण र अप्राकृतिक मैथुन	१	१	०	१	१	०	०	०	०	०	०	१
		डाँका चोरी	२	२	०	२	०	०	०	०	०	०	०	०
		अभद्र व्यवहार	१	२	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०
		लागू औषध	२	२	२	०	२	०	०	०	०	०	०	२

परिच्छेद - दुई : बालबालिकासम्बन्धी मुद्दाको प्रदेश तथा जिल्लागत विवरण

प्रदेश नं	जिल्ला अदालत	मुद्दाको किसिम	मुद्दा संख्या	प्रतिवादी संख्या	बालक	बालिका	चालु मुद्दा संख्या	०-४ महिनाभित्रको	४-६ महिनाभित्रको	६-१२ महिना भित्रको	१२-१८ महिनाभित्रको	१८-२४ महिना भित्रको	२४ महिना नाघेको	अवधि नखुलेको
प्रदेश १. कोशी प्रदेश	भोजपुर	अन्य (विना इजाजत हातहतियार राखेको, बालयौन दुरुपयोग, आत्महत्या दुरुत्साहन, आपराधिक उपद्रव, सवारी ज्यान)	८	५	५	०	१	०	०	०	०	०	०	१
		जम्मा	४१	४१	३२	९	१६	०	०	०	०	०	०	१६
	खोटाङ	अभद्र व्यवहार	३	५	५	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		जबरजस्ती करणी	१३	१४	१४	०	२	२	०	०	०	०	०	०
		चोरी	१	२	२	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		परीक्षाको मर्यादा भंग गरेको	१	५	२	३	०	०	०	०	०	०	०	०
		ज्यान मार्ने उद्योग	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		जम्मा	१९	२७	२४	३	२	२	०	०	०	०	०	०
	ओखलढुङ्गा	जबरजस्ती करणी	४	८	८	०	४	२	०	२	०	०	०	०
		चोरी तथा डाँका	३	३	३	०	१	१	०	०	०	०	०	०
		कर्तव्य ज्यान/ज्यान तथा डाँका सम्बन्धी कसुर	२	३	३	०	१	०	०	१	०	०	०	०
		जम्मा	९	१४	१४	०	६	३	०	३	०	०	०	०
	उदयपुर	जबरजस्ती करणी	१६	१६	१६	०	२	०	०	०	२	०	०	०
		चोरी	७	७	७	०	३	०	१	०	१	०	०	१

बाल न्यायको स्थिति प्रतिवेदन - २०८१/०८२

प्रदेश नं	जिल्ला अदालत	मुद्दाको किसिम	मुद्दा संख्या	प्रतिवादी संख्या	बालक	बालिका	चालु मुद्दा संख्या	०-४ महिनाभित्रको	४-६ महिनाभित्रको	६-१२ महिना भित्रको	१२-१८ महिनाभित्रको	१८-२४ महिना भित्रको	२४ महिना नाघेको	अवधि नखुलेको
प्रदेश १. कोशी प्रदेश	उदयपुर	लागू औषध	५	५	५	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		ज्यान मार्ने उद्योग	५	७	७	०	१	०	०	०	१	०	०	०
		मानव बेचबिखन तथा ओसारपसार	३	९	२	७	२	०	०	०	०	०	०	२
		सवारी ज्यान	२	२	२	०	१	०	०	०	०	०	०	१
		बाल विवाह बहु विवाह	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		आपराधिक उपद्रव	१	२	२	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		अभद्र व्यवहार	४	६	५	१	१	०	१	०	०	०	०	०
		जम्मा	४४	५५	४७	८	१०	०	२	०	४	०	०	४
	मोरङ	जबरजस्ती करणी सम्बन्धी (ज.क./ ज.क. उद्योग)	२५	२५	२५	०	८	०	२	०	०	०	०	६
		ज्यान सम्बन्धी कसुर सम्बन्धी	९	९	९	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		लागू औषध	२९	२९	२९	०	१४	०	१	०	०	०	०	१३
		डाँका सम्बन्धी	५	४	४	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		चोरी सम्बन्धी कसुर	३४	३४	३३	१	१	०	०	०	०	०	०	१
		सवारी ज्यान सम्बन्धी कसुर	११	११	११	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		बालविवाह / बहुविवाह सम्बन्धी कसुर	३	२	१	१	२	०	०	०	०	०	०	२
		विविध	५४	९९	९९	०	१७	०	०	०	०	०	०	१७
		जम्मा	१७०	२१३	२११	२	४२	०	३	०	०	०	०	३९

परिच्छेद - दुई : बालबालिकासम्बन्धी मुद्दाको प्रदेश तथा जिल्लागत विवरण

प्रदेश नं	जिल्ला अदालत	मुद्दाको किसिम	मुद्दा संख्या	प्रतिवादी संख्या	बालक	बालिका	चालु मुद्दा संख्या	०-४ महिनाभित्रको	४-६ महिनाभित्रको	६-१२ महिना भित्रको	१२-१८ महिनाभित्रको	१८-२४ महिना भित्रको	२४ महिना नाघेको	अवधि नखुलेको
प्रदेश १. कोशी प्रदेश	सोलुखुम्बु	जबरजस्ती करणी	३	३	३	०	१	०	०	१	०	०	०	०
		आपराधिक उपद्रव	२	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		चोरी	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		अंगभंग	१	१	१	०	१	०	१	०	०	०	०	०
		जम्मा	७	६	६	०	२	०	१	१	०	०	०	०
		कोशी प्रदेश जम्मा	६४२	८०१	७५८	४३	१७२	५२	११	२८	१३	०	१	६७
प्रदेश २. मधेश प्रदेश	सप्तरी	जबरजस्ती करणी सम्बन्धी (जक/ जकउद्योग)	१६	२०	२०	०	७	०	३	१	०	०	०	३
		कर्तव्य ज्यान	३	१४	१३	१	१	०	०	०	०	०	०	१
		ज्यान मार्ने उद्योग	९	३८	३८	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		सवारी ज्यान	१०	१४	१४	०	३	०	०	०	०	०	०	३
		चोरी	१६	३०	३०	०	४	०	०	०	०	०	०	४
		ठगी	२	११	११	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		डाँका सम्बन्धी	६	१८	१८	०	१	०	०	०	०	०	०	१
		अभद्र व्यवहार	२०	२९	२९	०	७	०	०	०	०	०	०	७
		लागू औषध	६	१४	१४	०	४	०	०	०	०	०	०	४
		कुटपिट अंगभङ्ग	८	३२	३२	०	२	०	०	०	०	०	०	२
		बोक्सीको आरोप	६	१७	१७	०	४	०	०	०	०	०	०	४

बाल न्यायको स्थिति प्रतिवेदन - २०८१/०८२

प्रदेश नं	जिल्ला अदालत	मुद्दाको किसिम	मुद्दा संख्या	प्रतिवादी संख्या	बालक	बालिका	चालु मुद्दा संख्या	०-४ महिनाभित्रको	४-६ महिनाभित्रको	६-१२ महिना भित्रको	१२-१८ महिनाभित्रको	१८-२४ महिना भित्रको	२४ महिना नाघेको	अवधि नखुलेको
प्रदेश २: मधेश प्रदेश	सप्तरी	अन्य (आपराधिक बल प्रयोग गरी झुठा लिखत बनाएको, अमै, लिखतसम्बन्धी कसूर र शिक्षा ऐन, विवाह लेनदेन सं, जन्म दर्ता प्रमाणपत्र किर्ते, बाल विवाह, नकबजनी चोरी, आत्महत्या दुरुत्साहन)	१०	३२	३२	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		जम्मा	११२	२६९	२६८	१	३३	०	३	१	०	०	०	२९
	सिराहा	लागू औषध	१५	१७	१७	०	१	०	०	१	०	०	०	०
		सवारी ज्यान/सवारी अंगभंग जबरजस्ती करणी सम्बन्धी (ज.क. उद्योग/अपहरण शरीरबन्धक र ज.क.)	१७	२१	२१	०	५	२	०	०	२	०	०	१
		ज्यान सम्बन्धी कसूर/कर्तव्य ज्यान	३	४	३	१	१	१	०	०	०	०	०	०
		आपराधिक उपद्रव	२२	२६	२६	०	३	३	०	०	०	०	०	०
		अभद्र व्यवहार												
		चोरी	११	१२	१२	०	१	१	०	०	०	०	०	०
		डाँका	४	६	६	०	१	१	०	०	०	०	०	०

परिच्छेद - दुई : बालबालिकासम्बन्धी मुद्दाको प्रदेश तथा जिल्लागत विवरण

प्रदेश नं	जिल्ला अदालत	मुद्दाको किसिम	मुद्दा संख्या	प्रतिवादी संख्या	बालक	बालिका	चालु मुद्दा संख्या	०-४ महिनाभित्रको	४-६ महिनाभित्रको	६-१२ महिना भित्रको	१२-१८ महिनाभित्रको	१८-२४ महिना भित्रको	२४ महिना नाघेको	अवधि नखुलेको
प्रदेश २. मधेश प्रदेश	सिराहा	हातहतियार खरखजाना	२	२	२	०	२	१	०	१	०	०	०	०
		अपहरण तथा शरीर बन्धक अवैध काठ	२	२	२	०	१	०	०	०	०	०	०	१
		ओसारपसार	३	३	३	०	१	१	०	०	०	०	०	०
		ज्यान मार्ने उद्योग	१०	१०	१०	०	६	२	०	२	१	०	०	१
		बाल विवाह बहु विवाह	५	६	५	१	३	०	०	२	१	०	०	०
		शिक्षा ऐन सम्बन्धी कसूर	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		जम्मा	१०४	११९	११७	२	२७	१३	०	६	५	०	०	३
	धनुषा	सवारी ज्यान अंगभंग	३०	२८	२८	०	१०	०	०	०	०	०	०	१०
		जबरजस्ती करणी	२०	२०	२०	०	११	५	०	०	०	०	०	६
		चोरी	१७	१५	१५	०	४	०	०	०	०	०	०	४
		डाँका	६	६	६	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		बालविवाह/विवाह सम्बन्धी	११	११	११	०	४	०	०	०	०	०	०	४
		हातहतियार खरखजाना	२	२	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०
		कुटपिट अंग भंग	७	७	७	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		लागू औषध	१७	१७	१७	०	४	०	०	०	०	०	०	४
		ज्यान मार्ने उद्योग	२५	२२	२२	०	७	०	०	०	०	०	०	७
		अवैध वन पैदावर ओसारपसार	२	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		कर्तव्य ज्यान	७	७	७	०	१	०	०	०	०	०	०	१

बाल न्यायको स्थिति प्रतिवेदन - २०८१/०८२

प्रदेश नं	जिल्ला अदालत	मुद्दाको किसिम	मुद्दा संख्या	प्रतिवादी संख्या	बालक	बालिका	चालु मुद्दा संख्या	०-४ महिनाभित्रको	४-६ महिनाभित्रको	६-१२ महिना भित्रको	१२-१८ महिनाभित्रको	१८-२४ महिना भित्रको	२४ महिना नाघेको	अवधि नखुलेको
प्रदेश २. मधेश प्रदेश	धनुषा	आप्रकृतिक मैथुन बालयौन दुर्यवहार	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		आपराधिक उपद्रव	२१	२१	२१	०	२	०	०	०	०	०	०	२
		सार्वजनिक शान्ति विरुद्धको कसुर	८	८	८	०	५	०	०	०	०	०	०	५
		अभद्र व्यवहार	१	१	१	०	१	०	०	०	०	०	०	१
		अपहरण तथा शरीर बन्धक	७	७	७	०	७	०	०	०	०	०	०	७
		आत्महत्या	१	१	१	०	१	०	०	०	०	०	०	१
		दुरुत्साहन सम्बन्धी कसुर	७	७	७	०	७	०	०	०	०	०	०	७
		विविध/अन्य	७	७	७	०	७	०	०	०	०	०	०	७
		जम्मा	१८२	१७४	१७३	१	५६	५	०	०	०	०	०	५१
	महोत्तरी	जबरजस्ती करणी	१३	१५	१५	०	८	२	१	२	०	०	०	३
		कुटपिट अंग भंग	५	५	५	०	३	०	१	०	१	०	०	१
		बहुविवाह तथा बाल विवाह	२	२	०	२	०	०	०	०	०	०	०	०
		लागुऔषध	११	१०	१०	०	४	१	०	१	०	०	०	२
		नकवजनी चोरी	२	३	३	०	१	०	०	१	०	०	०	०
		चोरी तथा डाँका सम्बन्धी	१४	१२	१२	०	८	३	१	०	०	०	०	४
		सवारी ज्यान	८	८	८	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		ज्यान सम्बन्धी कसुर	५	५	५	०	४	२	०	१	०	०	०	१
		आपराधिक उपद्रव	७	८	८	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		अभद्र व्यवहार	७	४	४	०	६	३	०	०	०	०	०	३

परिच्छेद - दुई : बालबालिकासम्बन्धी मुद्दाको प्रदेश तथा जिल्लागत विवरण

प्रदेश नं	जिल्ला अदालत	मुद्दाको किसिम	मुद्दा संख्या	प्रतिवादी संख्या	बालक	बालिका	चालु मुद्दा संख्या	०-४ महिनाभित्रको	४-६ महिनाभित्रको	६-१२ महिना भित्रको	१२-१८ महिनाभित्रको	१८-२४ महिना भित्रको	२४ महिना नाघेको	अवधि नखुलेको
प्रदेश २. मधेश प्रदेश	महोत्तरी	सावैजनिक शान्ति विरुद्ध	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		मोटरसाइकल चोरी	२	१	१	०	१	०	०	०	०	०	०	१
		अपहरण तथा शरीर बन्धक र जबरजस्ती करणी	७	४	४	०	७	१	१	०	२	०	०	३
		जम्मा	८४	७८	७६	२	४२	१२	४	५	३	०	०	१८
	सर्लाही	हातहतियार	१	१	१	०	१	०	०	०	०	०	०	१
		अपहरण तथा शरीर बन्धक	३	३	३	०	३	०	१	०	१	०	०	१
		ज्यान माने उद्योग तथा अंगभंग करणीसम्बन्धी कसूर	१५	१९	१९	०	१०	२	०	०	३	०	०	५
		लागू औषध	८	८	८	०	१	०	०	०	०	०	०	१
		अभद्र व्यवहार	७	७	७	०	३	०	०	०	०	०	०	३
		आपराधिक उपद्रव सम्बन्धी कसूर	६	६	५	१	४	०	०	०	३	०	०	१
		ज्यान सम्बन्धी कसूर/कर्तव्य ज्यान	१९	२१	२१	०	१२	१	०	०	३	०	०	८
		डाँका/चोरी/न. चोरी	७	७	७	०	३	१	०	०	०	०	०	२
		सवारी ज्यान तथा अंगभंग	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		ठागी	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		आत्महत्या	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		दुरुत्साहन सम्बन्धी कसूर	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		कुटपिट अंग भंग	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		जम्मा	७६	८२	८१	१	४१	५	१	०	११	०	०	२४

बाल न्यायको स्थिति प्रतिवेदन - २०८१/०८२

प्रदेश नं	जिल्ला अदालत	मुद्दाको किसिम	मुद्दा संख्या	प्रतिवादी संख्या	बालक	बालिका	चालु मुद्दा संख्या	०-४ महिनाभित्रको	४-६ महिनाभित्रको	६-१२ महिना भित्रको	१२-१८ महिनाभित्रको	१८-२४ महिना भित्रको	२४ महिना नाघेको	अवधि नखुलेको
प्रदेश २. मधेश प्रदेश	रौतहट	जबरजस्ती करणी	१२	१५	१५	०	६	०	०	०	१	०	०	५
		कर्तव्य ज्यान	८	२२	२२	०	१	०	०	०	०	०	०	१
		डाँका तथा चोरी	४१	८५	८५	०	२५	१	०	३	०	०	०	२१
		मुद्रा सम्बन्धी कसूर	३	५	५	०	१	०	०	०	०	०	०	१
		आपराधिक उपद्रव र सरकारी सम्पत्ति क्षति पुर्‍याएको	४	४५	४५	०	१	०	०	०	०	०	०	१
		सवारी अंगभंग	७	७	७	०	४	०	०	०	०	०	०	४
		लागू औषध	५	६	६	०	२	०	०	०	०	०	०	२
		अभद्र व्यवहार	१०	१०	१०	०	३	०	०	०	०	०	०	३
		ज्यान मार्ने उद्योग	९	२२	२२	०	६	०	०	०	०	०	०	६
		धर्म सम्बन्धी कसूर	२	१२	१२	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		आत्महत्या दुरुत्साहन	२	२	२	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		कुटपिट अंगभंग	७	८	८	०	५	०	०	०	०	०	०	५
		गर्भ पतन	२	४	४	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		औषधी ओसारपसार	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		बालयौन दुर्व्यवहार	२	२	२	०	१	०	०	०	०	०	०	१
		शिक्षा ऐन प्रश्रपत्र	२	३	३	०	२	०	०	०	०	०	०	२
		हातहतियार खरखजाना तथा डाँका	२	२	२	०	२	१	०	०	०	०	०	१
		बाल विवाह	२	४	४	०	२	०	०	०	०	०	०	२

परिच्छेद - दुई : बालबालिकासम्बन्धी मुद्दाको प्रदेश तथा जिल्लागत विवरण

प्रदेश नं	जिल्ला अदालत	मुद्दाको किसिम	मुद्दा संख्या	प्रतिवादी संख्या	बालक	बालिका	चालु मुद्दा संख्या	०-४ महिनाभित्रको	४-६ महिनाभित्रको	६-१२ महिना भित्रको	१२-१८ महिनाभित्रको	१८-२४ महिना भित्रको	२४ महिना नाघेको	अवधि नखुलेको
प्रदेश २. मधेश प्रदेश	रौतहट	सवारी ज्यान	८	८	८	०	५	०	०	०	०	०	०	५
		हुण्डी सम्बन्धी कसूर	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		विनी ईजाजत औषधी	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		ओसारपसार												
		जम्मा	१३१	२६५	२६५	०	६६	२	०	३	१	०	०	६०
	बारा	जबरजस्ती करणी/ सामुहिक ज.क./ हाडनाता ज.क. अपहरण र	१७	१९	१९	०	३	२	०	०	०	०	१	०
		जबरजस्ती करणी	२	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		जबरजस्ती करणी	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		उद्योग	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		गर्भपतन सम्बन्धी कसूर	२	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		कर्तव्य ज्यान	९	६	६	०	९	३	२	०	१	०	३	०
		ज्यान मार्ने उद्योग	१७	९	९	०	५	४	०	१	०	०	०	०
		शिक्षा सम्बन्धी कसूर	५	४	४	०	२	०	०	१	०	०	०	१
		हार्तहतियार खरखजाना	२	१	१	०	२	२	०	०	०	०	०	०
		चोरी	२३	२१	२१	०	८	८	०	०	०	०	०	०
		लागू औषध	५	४	४	०	३	३	०	०	०	०	०	०
		आपराधिक उपद्रव	७	५	५	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		आप्रकृतिक मैथुन	१	१	१	०	१	१	०	०	०	०	०	०

बाल न्यायको स्थिति प्रतिवेदन - २०८१/०८२

प्रदेश नं	जिल्ला अदालत	मुद्दाको किसिम	मुद्दा संख्या	प्रतिवादी संख्या	बालक	बालिका	चालु मुद्दा संख्या	०-४ महिनाभित्रको	४-६ महिनाभित्रको	६-१२ महिना भित्रको	१२-१८ महिनाभित्रको	१८-२४ महिना भित्रको	२४ महिना नाघेको	अवधि नखुलेको
प्रदेश २. मधेश प्रदेश	बारा	सवारी ज्यान तथा अंगभंग	२	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		कुटपिट अंग भंग	९	५	५	०	५	०	०	२	२	०	०	१
		राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण ऐन विपरीतको कसूर तथा बिना इजाजत वन पैदावर ओसारपसार	२	२	२	०	१	१	०	०	०	०	०	०
		अभद्र व्यवहार	६	८	८	०	२	२	०	०	०	०	०	०
		बाल विवाह	२	१	१	०	२	२	०	०	०	०	०	०
		विद्युतीय अपराध	१	१	१	०	१	१	०	०	०	०	०	०
		हुण्डी सम्बन्धी कसुर	२	१	१	०	२	२	०	०	०	०	०	०
		जम्मा	११५	९२	९२	०	४६	३१	२	४	३	०	४	२
	पर्सा	जबरजस्ती करणी	३	४	४	०	१	०	०	०	१	०	०	०
		लागू औषध	११	११	११	०	३	१	०	०	०	०	०	२
		ज्यान मार्ने उद्योग	७	१५	१५	०	३	२	०	०	०	०	०	१
		डाँका चोरी	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		बालयौन दुरुपयोग	४	४	४	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		अभद्र व्यवहार	४	४	४	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		सवारी अंगभंग	२	२	२	०	०	०	०	०	०	०	०	०

परिच्छेद - दुई : बालबालिकासम्बन्धी मुद्दाको प्रदेश तथा जिल्लागत विवरण

प्रदेश नं	जिल्ला अदालत	मुद्दाको किसिम	मुद्दा संख्या	प्रतिवादी संख्या	बालक	बालिका	चालु मुद्दा संख्या	०-४ महिनाभित्रको	४-६ महिनाभित्रको	६-१२ महिना भित्रको	१२-१८ महिनाभित्रको	१८-२४ महिना भित्रको	२४ महिना नाघेको	अवधि नखुलेको
प्रदेश २. मधेश प्रदेश	पर्सा	कुटपिट अंग भंग	२	४	४	०	१	०	१	०	०	०	०	०
		करणी सम्बन्धी कसुर	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		राज्य विरुद्धको कसुर	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		चोरी	५	६	६	०	२	२	०	०	०	०	०	०
		आपराधिक उपद्रव	१	६	६	०	१	०	१	०	०	०	०	०
		लिखत सम्बन्धी कसुर	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		ज्यान सम्बन्धी कसुर	२	३	२	१	२	०	०	०	२	०	०	०
		अपहरण तथा शरीर बन्धक	१	१	१	०	१	१	०	०	०	०	०	०
		कुटपिट	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		बालबालिका विरुद्धको कसुर	१	१	१	०	१	१	०	०	०	०	०	०
		जम्मा	४८	६६	६५	१	१५	७	२	०	३	०	०	३
		मधेश प्रदेश जम्मा	८५२	११४५	११३७	८	३२६	७५	१२	१९	२६	०	४	१९०
प्रदेश ३. बागमती प्रदेश	दोलखा	जबरजस्ती करणी	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		चोरी	५	९	९	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		कर्तव्य ज्यान	१	२	२	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		अवैध सुन पैठारी समेत	१	१	१	०	१	०	०	१	०	०	०	०
		अगभंग	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		अभद्र व्यवहार	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		जम्मा	१०	१५	१५	०	१	०	०	१	०	०	०	०

बाल न्यायको स्थिति प्रतिवेदन - २०८१/०८२

प्रदेश नं	जिल्ला अदालत	मुद्दाको किसिम	मुद्दा संख्या	प्रतिवादी संख्या	बालक	बालिका	चालु मुद्दा संख्या	०-४ महिनाभित्रको	४-६ महिनाभित्रको	६-१२ महिना भित्रको	१२-१८ महिनाभित्रको	१८-२४ महिना भित्रको	२४ महिना नाघेको	अवधि नखुलेको
प्रदेश ३. बागमती प्रदेश	रामेछाप	हाडनातामा जक	३	३	३	०	१	०	०	०	०	०	०	१
		कर्तव्य ज्यान	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		कुटपिट अंग भंग	१	५	५	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		अभद्र व्यवहार	२	३	२	१	२	०	०	०	०	०	०	२
		जम्मा	७	१२	११	१	३	०	०	०	०	०	०	३
	सिन्धुली	जबरजस्ती करणी	१३	१३	१३	०	३	२	०	०	१	०	०	०
		अभद्र व्यवहार	३	७	५	२	२	२	०	०	०	०	०	०
		डाँका तथा चोरी	८	८	८	०	२	०	०	१	०	०	०	१
		किर्ते	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		बाल विवाह	१	१	१	०	१	०	०	०	१	०	०	०
		ज्यान मार्ने उद्योग	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		लागु औषध	३	३	३	०	२	०	१	१	०	०	०	०
		हातहतियार	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		जम्मा	३१	३५	३३	२	१०	४	१	२	२	०	०	१
	काभ्रेपलाञ्चोक	ज्यान मार्ने उद्योग	४	५	५	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		बालयौन दुर्व्यवहार	८	२	२	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		जबरजस्ती करणी	६	८	८	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		नकबजनी चोरी	२	२	२	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		गम्भीर उत्तेजना वा रिसको आवेगमा कुटपिट	१	४	४	०	०	०	०	०	०	०	०	०

परिच्छेद - दुई : बालबालिकासम्बन्धी मुद्दाको प्रदेश तथा जिल्लागत विवरण

प्रदेश नं	जिल्ला अदालत	मुद्दाको किसिम	मुद्दा संख्या	प्रतिवादी संख्या	बालक	बालिका	चालु मुद्दा संख्या	०-४ महिनाभित्रको	४-६ महिनाभित्रको	६-१२ महिना भित्रको	१२-१८ महिनाभित्रको	१८-२४ महिना भित्रको	२४ महिना नाघेको	अवधि नखुलेको
प्रदेश ३. बागमती प्रदेश	काभ्रेपलाञ्चोक	चोरी	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		बालबालिका विरुद्धको कसूर	२	२	२	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		हातहतियार सम्बन्धी कसूर	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		अङ्गभङ्ग	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		डाँका चोरी	१	२	२	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		लागूऔषध गाँजा	१	२	२	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		अप्राकृतिक मैथुन	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		गाइ गोरु मारेको वा कुटेको	१	३	३	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		जुवा	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		जम्मा	३१	३५	३५	०	०	०	०	०	०	०	०	०
	सिन्धुपाल्चोक	राष्ट्रिय परिचयपत्र तथा पंजिकरण, नागरिकता र राहदानी सम्बन्धी कसूर	१	१	०	१	०	०	०	०	०	०	०	०
		हाडनातामा जक	३	७	७	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		जबरजस्ती करणी	३	३	३	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		आपराधिक उपद्रव	१	३	३	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		जबरजस्ती करणी उद्योग	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		जम्मा	९	१५	१४	१	०	०	०	०	०	०	०	०

बाल न्यायको स्थिति प्रतिवेदन - २०८१/०८२

प्रदेश नं	जिल्ला अदालत	मुद्दाको किसिम	मुद्दा संख्या	प्रतिवादी संख्या	बालक	बालिका	चालु मुद्दा संख्या	०-४ महिनाभित्रको	४-६ महिनाभित्रको	६-१२ महिना भित्रको	१२-१८ महिनाभित्रको	१८-२४ महिना भित्रको	२४ महिना नाघेको	अवधि नखुलेको
प्रदेश ३. बागमती प्रदेश	रसुवा	लागू औषध	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		अभद्र व्यवहार	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		जम्मा	२	२	२	०	०	०	०	०	०	०	०	०
	नुवाकोट	जबरजस्ती करणी	३	३	३	०	२	०	१	१	०	०	०	०
		कर्तव्य ज्यान	१	१	१	०	१	०	०	०	०	०	०	०
		ज्यान सम्बन्धी कसुर	१	५	५	०	०	०	०	१	०	०	०	०
		चोरी	२	२	२	०	२	२	०	०	०	०	०	०
		अभद्र व्यवहार	२	२	२	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		सवारी अंगभंग	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		जम्मा	१०	१४	१४	०	५	२	१	२	०	०	०	०
	धादिङ	अवैध औषधीको ओसारपसार	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		जबरजस्ती करणी	३	३	३	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		नकबजनी चोरी	२	२	२	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		हाडनातामा ज.क.	२	२	२	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		चोरीको कसुर	३	४	४	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		नागरिकता सम्बन्धी	१	१	१	०	१	०	०	०	०	०	०	१
		लागू औषध गाँजा	१	१	१	०	१	०	०	०	०	०	०	१
		जम्मा	१३	१४	१४	०	२	०	०	०	०	०	०	२

परिच्छेद - दुई : बालबालिकासम्बन्धी मुद्दाको प्रदेश तथा जिल्लागत विवरण

प्रदेश नं	जिल्ला अदालत	मुद्दाको किसिम	मुद्दा संख्या	प्रतिवादी संख्या	बालक	बालिका	चालु मुद्दा संख्या	०-४ महिनाभित्रको	४-६ महिनाभित्रको	६-१२ महिना भित्रको	१२-१८ महिनाभित्रको	१८-२४ महिना भित्रको	२४ महिना नाघेको	अवधि नखुलेको
प्रदेश ३. बागमती प्रदेश	चितवन	जबरजस्ती करणी सम्बन्धी(जक/जक उद्योग)	१७	१९	१९	०	१३	०	१	३	३	३	०	३
		चोरी /डाँका	२८	४४	४४	०	१२	७	०	३	२	०	०	०
		अभद्र व्यवहार	२४	२९	२९	०	२	०	०	०	०	०	०	२
		आपराधिक उपद्रव	१	४	४	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		विना इजाजत औषधी ओसारपसार	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		लागू औषध	१०	१२	१०	२	४	१	०	२	१	०	०	०
		ज्यान मार्ने उद्योग	१	४	४	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		सवारी ज्यान सवारी अङ्गभङ्ग	४	४	४	०	२	०	०	१	०	०	०	१
		ठगी सम्बन्धी कसूर	१	१	१	०	१	०	०	०	१	०	०	०
		जम्मा	८७	११८	११६	२	३४	८	१	९	७	३	०	६
	मकवानपुर	अभद्र व्यवहार	३	६	६	०	१	१	०	०	०	०	०	०
		चोरीको कसूर	११	१५	१५	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		जबरजस्ती करणी	८	१२	१२	०	४	४	०	०	०	०	०	०
		ज्यान मार्ने उद्योग	५	१०	१०	०	३	१	०	१	१	०	०	०
		डाँका चोरी	४	४	४	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		नकबजनी चोरी	६	१०	१०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		मुद्रा सम्बन्धी कसूर	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		लागूऔषध	१४	१६	१४	२	४	४	०	०	०	०	०	०

बाल न्यायको स्थिति प्रतिवेदन - २०८१/०८२

प्रदेश नं	जिल्ला अदालत	मुद्दाको किसिम	मुद्दा संख्या	प्रतिवादी संख्या	बालक	बालिका	चालु मुद्दा संख्या	०-४ महिनाभित्रको	४-६ महिनाभित्रको	६-१२ महिना भित्रको	१२-१८ महिनाभित्रको	१८-२४ महिना भित्रको	२४ महिना नाघेको	अवधि नखुलेको
	मकवानपुर	हाडनातामा ज.क.	३	३	३	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		ज्यान सम्बन्धी कसुर	४	७	३	४	३	२	०	१	०	०	०	०
		सामुहिक ज क	१	९	९	०	१	१	०	०	०	०	०	०
		सार्वजनिक हित, सुरक्षा विरुद्धको कसुर	१	५	५	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		आत्मिहत्या	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		दुरुत्साहन र बाल विवाह	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		जम्मा	६२	९९	९३	६	१६	१३	०	२	१	०	०	०
	भक्तपुर	मानव बेचबिखन तथा जबरजस्ती करणी	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		अभद्र व्यवहार	४	४	४	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		सवारी अंगभंग	२	२	२	०	२	०	०	०	०	०	०	२
		जबरजस्ती करणी	६	६	६	०	१	१	०	०	०	०	०	०
		नकवजनी चोरी	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		चोरी, ज्यान सम्बन्धी कसुर तथा एकीकृत कसुर	१	२	२	०	१	०	०	०	०	०	०	१
		लागु औषध	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		चोरी	१२	१२	१२	०	२	२	०	०	०	०	०	०
		आपराधिक लाभ	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०

परिच्छेद - दुई : बालबालिकासम्बन्धी मुद्दाको प्रदेश तथा जिल्लागत विवरण

प्रदेश नं	जिल्ला अदालत	मुद्दाको किसिम	मुद्दा संख्या	प्रतिवादी संख्या	बालक	बालिका	चालु मुद्दा संख्या	०-४ महिनाभित्रको	४-६ महिनाभित्रको	६-१२ महिना भित्रको	१२-१८ महिनाभित्रको	१८-२४ महिना भित्रको	२४ महिना नाघेको	अवधि नखुलेको
प्रदेश ३. बागमती प्रदेश	भक्तपुर	जबरजस्ती करणी, विद्युतीय कसूर	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		बालयौन दुरुपयोग	३	३	३	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		ज्यान मार्ने उद्योग	५	६	६	०	१	१	०	०	०	०	०	०
		सवारी ज्यान	२	२	२	०	१	०	१	०	०	०	०	०
		बाल विवाह	२	२	२	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		पशुपक्षी सम्बन्धी कसूर	१	२	२	०	१	०	०	०	०	०	०	१
		जम्मा	३८	४१	४१	०	९	४	१	०	०	०	०	४
	ललितपुर	चोरी तथा नकबजनी चोरी	१६	२५	२५	०	३	२	०	१	०	०	०	०
		अप्राकृतिक मैथुन	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		सवारी अंगभंग	४	५	४	१	४	०	०	०	२	०	०	२
		कर्तव्य ज्यान	२	८	८	०	२	०	१	०	१	०	०	०
		बालयौन दुरुपयोग	८	८	८	०	५	३	१	०	०	०	०	१
		अभद्र व्यवहार	१४	९	९	०	५	०	०	०	०	०	०	५
		हाडनाता करणी	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		जबरजस्ती करणी	५	५	५	०	३	२	०	०	०	०	०	१
		बैंकीङ्ग कसूर	१	२	२	०	१	१	०	०	०	०	०	०
		लागू औषध	४	४	४	०	४	२	०	०	०	०	०	२
		बालबालिका सम्बन्धी कसूर	१	१	१	०	१	०	०	०	०	०	०	१
		ज्यान मार्ने उद्योग	१	२	२	०	१	०	०	०	०	०	०	१
		जम्मा	५८	७१	७०	१	२९	१०	२	१	३	०	०	१३

बाल न्यायको स्थिति प्रतिवेदन - २०८१/०८२

प्रदेश नं	जिल्ला अदालत	मुद्दाको किसिम	मुद्दा संख्या	प्रतिवादी संख्या	बालक	बालिका	चालु मुद्दा संख्या	०-४ महिनाभित्रको	४-६ महिनाभित्रको	६-१२ महिना भित्रको	१२-१८ महिनाभित्रको	१८-२४ महिना भित्रको	२४ महिना नाघेको	अवधि नखुलेको
प्रदेश ३. बागमती प्रदेश	काठमाडौं	जबरजस्ती करणी/ ज.क. उद्योग	१९	२०	२०	०	१४	०	०	०	०	०	०	१४
		अभद्र व्यवहार	२०	३१	२८	३	०	०	०	०	०	०	०	०
		चोरी सम्बन्धी	३८	५७	४१	१६	१२	०	०	०	०	०	०	१२
		राजस्व चुहावट	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		ज्यान सम्बन्धी/ ज्यान मार्ने उद्योग	१७	३४	२९	५	११	०	०	०	०	०	०	११
		अप्राकृतिक मैथुन	१	२	२	०	१	०	०	०	०	०	०	१
		ठगी	३	२	२	०	२	०	०	०	०	०	०	२
		बालबालिका सम्बन्धी कसूर	२	४	४	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		बालयौन दुरुपयोग	१२	१२	१२	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		विद्युतीय कारोबार	२	२	२	०	१	०	०	०	०	०	०	१
		बैंकिङ कसूर	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		मानव बेचबिखन	१	१	१	०	१	०	०	०	०	०	०	१
		मुद्रा सम्बन्धी कसूर	२	३	३	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		लागू औषध	६	८	८	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		सवारी सम्बन्धी	४	४	४	०	२	०	०	०	०	०	०	२
		शिक्षा ऐन सम्बन्धी	१	३	३	०	१	०	०	०	०	०	०	१
		जम्मा	१३०	१८५	१६१	२४	४५	०	०	०	०	०	०	४५
बागमती प्रदेश जम्मा			४८८	६५६	६१९	३७	१५४	४१	६	१७	१३	३	०	७४

परिच्छेद - दुई : बालबालिकासम्बन्धी मुद्दाको प्रदेश तथा जिल्लागत विवरण

प्रदेश नं	जिल्ला अदालत	मुद्दाको किसिम	मुद्दा संख्या	प्रतिवादी संख्या	बालक	बालिका	चालु मुद्दा संख्या	०-४ महिनाभित्रको	४-६ महिनाभित्रको	६-१२ महिना भित्रको	१२-१८ महिनाभित्रको	१८-२४ महिना भित्रको	२४ महिना नाघेको	अवधि नखुलेको
प्रदेश ४. गण्डकी प्रदेश	गोरखा	ज्यान मार्ने उद्योग	१	१	१	०	१	०	०	०	०	०	०	१
		जबरजस्ती करणी	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		बालयौन दुर्व्यवहार	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		चोरी/नकबजनी	१०	९	९	०	६	०	०	०	०	०	०	६
		चोरी/गाइ चोरी लगी मारेको	१	१	१	०	१	०	०	०	०	०	०	१
		सवारी अड्गभङ्ग	१	१	१	०	१	०	०	०	०	०	०	१
		विद्युतीय कसूर	१	१	१	०	१	०	०	०	०	०	०	१
		अभद्र व्यवहार / आपराधिक उपद्रव	६	६	६	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		लागू औषध	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		जम्मा	२२	२१	२१	०	९	०	०	०	०	०	०	९
	लमजुङ	जबरजस्ती करणी	४	४	४	०	३	३	०	०	०	०	०	०
		नकबजनी चोरी	१	१	१	०	१	१	०	०	०	०	०	०
		अभद्र व्यवहार	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		चोरी	१	१	१	०	१	१	०	०	०	०	०	०
		अपहरण तथा शरीर बन्धक र बाल विवाह	१	१	१	०	१	१	०	०	०	०	०	०
		जम्मा	८	८	८	०	६	६	०	०	०	०	०	०
	तनहुँ	जबरजस्ती करणी	३	३	३	०	१	०	०	०	१	०	०	०
		चोरी	८	९	९	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		लागू औषध/लागु औषध डाइजेपाम	५	८	६	२	१	१	०	०	०	०	०	०

बाल न्यायको स्थिति प्रतिवेदन - २०८१/०८२

प्रदेश नं	जिल्ला अदालत	मुद्दाको किसिम	मुद्दा संख्या	प्रतिवादी संख्या	बालक	बालिका	चालु मुद्दा संख्या	०-४ महिनाभित्रको	४-६ महिनाभित्रको	६-१२ महिना भित्रको	१२-१८ महिनाभित्रको	१८-२४ महिना भित्रको	२४ महिना नाघेको	अवधि नखुलेको
प्रदेश ४. गण्डकी प्रदेश	तनहुँ	बाल यौन दुर्व्यवहार	२	२	२	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		ज्यान सम्बन्धी कसूर	३	४	४	०	३	१	१	०	१	०	०	०
		अभद्र व्यवहार	८	१०	१०	०	१	१	०	०	०	०	०	०
		ज्यान मार्ने उद्योग	३	९	९	०	३	१	०	०	०	०	०	२
		चोरी तथा डाँका सम्बन्धी कसूर	१	१	१	०	१	०	०	१	०	०	०	०
		ज्यान मार्ने उद्योग र डाँका चोरी	१	३	३	०	१	०	१	०	०	०	०	०
		चोरी उद्योग	१	१	१	०	१	१	०	०	०	०	०	०
		आपराधिक उपद्रव	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		जम्मा	३६	५१	४९	२	१२	५	२	१	२	०	०	२
	कास्की	जबरजस्ती करणी	२४	२६	२६	०	१६	३	१	५	०	०	०	७
		जबरजस्ती करणी उद्योग	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		चोरी, डाँका चोरी, चोरी उद्योग	३७	४८	४८	०	११	९	०	२	०	०	०	०
		अभद्र व्यवहार	३१	४२	४२	०	३	२	०	१	०	०	०	०
		ज्यान सम्बन्धी कसूर/ज्यान मार्ने उद्योग	१३	१४	१४	०	७	५	०	०	२	०	०	०
		अगभग सम्बन्धी कसूर	३	३	३	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		अप्राकृतिक मैथुन	१	१	१	०	१	०	०	०	०	०	०	१
		सवारी ज्यान	२	२	२	०	१	०	०	१	०	०	०	०
		मानव बेचबिखन तथा ओसारपसार	३	३	२	१	३	०	०	३	०	०	०	०

परिच्छेद - दुई : बालबालिकासम्बन्धी मुद्दाको प्रदेश तथा जिल्लागत विवरण

प्रदेश नं	जिल्ला अदालत	मुद्दाको किसिम	मुद्दा संख्या	प्रतिवादी संख्या	बालक	बालिका	चालु मुद्दा संख्या	०-४ महिनाभित्रको	४-६ महिनाभित्रको	६-१२ महिना भित्रको	१२-१८ महिनाभित्रको	१८-२४ महिना भित्रको	२४ महिना नाघेको	अवधि नखुलेको
प्रदेश ४. गण्डकी प्रदेश	कास्की	लागू औषध	११	१२	११	१	४	४	०	०	०	०	०	०
		कुटपिट	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		कारागार सम्बन्धी कसूर	२	१	१	०	२	२	०	०	०	०	०	०
		हाडिनातामा जबरजस्ती करणी	१	१	१	०	१	०	०	१	०	०	०	०
		जम्मा	१३०	१५५	१५३	२	४९	२५	१	१३	२	०	०	८
	मनाङ	कुनै मुद्दा नपरेको	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		जम्मा	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
	मुस्ताङ	कुनै मुद्दा नपरेको	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		जम्मा	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
	पर्वत	अभद्र व्यवहार	३	३	३	०	१	१	०	०	०	०	०	०
		चोरी सम्बन्धी कसूर	१	१	१	०	१	०	१	०	०	०	०	०
		आपराधिक उपद्रव	१	१	१	०	१	०	१	०	०	०	०	०
		जम्मा	५	५	५	०	३	१	२	०	०	०	०	०
	स्याङ्जा	चोरी तथा डाँकाचोरी	६	६	६	०	४	२	०	१	०	०	०	१
		जबरजस्ती करणी	१	२	२	०	१	०	१	०	०	०	०	०
		ज्यान सम्बन्धी	१	१	१	०	१	०	०	०	०	०	०	१
		हातहतियार तथा खरखजाना	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०

बाल न्यायको स्थिति प्रतिवेदन - २०८१/०८२

प्रदेश नं	जिल्ला अदालत	मुद्दाको किसिम	मुद्दा संख्या	प्रतिवादी संख्या	बालक	बालिका	चालु मुद्दा संख्या	०-४ महिनाभित्रको	४-६ महिनाभित्रको	६-१२ महिना भित्रको	१२-१८ महिनाभित्रको	१८-२४ महिना भित्रको	२४ महिना नाघेको	अवधि नखुलेको
प्रदेश ४. गण्डकी प्रदेश	स्याङ्जा	अभद्र व्यवहार	१	३	०	३	०	०	०	०	०	०	०	०
		बाल विवाह	१	१	०	१	०	०	०	०	०	०	०	०
		जम्मा	११	१४	१०	४	६	२	१	१	०	०	०	२
	म्याग्दी	जबरजस्ती करणी	३	३	३	०	२	०	०	२	०	०	०	०
		कर्तव्य ज्यान	२	८	८	०	१	०	०	१	०	०	०	०
		लिखत सम्बन्धी कसुर	१	१	०	१	०	०	०	०	०	०	०	०
		ज्यान मार्ने उद्योग	१	३	३	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		नकबजनी चोरी	१	१	१	०	१	०	१	०	०	०	०	०
		जम्मा	८	१६	१५	१	४	०	१	३	०	०	०	०
	बागलुङ	जबरजस्ती करणी	३	३	३	०	०	०	१	०	०	०	०	०
		कर्तव्य ज्यान	१	१	१	०	१	०	०	०	०	०	०	०
		ज्यान मार्ने उद्योग	१	१	१	०	१	१	०	०	०	०	०	०
		चोरी सम्बन्धी कसुर	३	३	३	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		बाल विवाह सम्बन्धी	३	५	२	३	२	२	०	०	०	०	०	०
		पशुपक्षी सम्बन्धी कसुर	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		राष्ट्रिय वनमा डढेलो लगाएको	१	६	६	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		जम्मा	१३	२०	१७	३	४	३	१	०	०	०	०	०

परिच्छेद - दुई : बालबालिकासम्बन्धी मुद्दाको प्रदेश तथा जिल्लागत विवरण

प्रदेश नं	जिल्ला अदालत	मुद्दाको किसिम	मुद्दा संख्या	प्रतिवादी संख्या	बालक	बालिका	चालु मुद्दा संख्या	०-४ महिनाभित्रको	४-६ महिनाभित्रको	६-१२ महिना भित्रको	१२-१८ महिनाभित्रको	१८-२४ महिना भित्रको	२४ महिना नाघेको	अवधि नखुलेको
प्रदेश ४. गण्डकी प्रदेश	नवलपुर	जबरजस्ती करणी/ हाडनातामा जक सवारी ज्यान तथा ज्यान सम्बन्धी कसूर	४	४	४	०	१	१	०	०	०	०	०	०
		लागू औषध	२	२	१	१	१	०	०	०	१	०	०	०
		चोरी, डाँका चोरी समेत	४	४	४	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		बालयौन दुर्व्यवहार	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		पशुपक्षी सम्बन्धी कसूर	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		रिसको आवेगमा कुटपिट	२	२	२	०	१	१	०	०	०	०	०	०
		अभद्र व्यवहार	१	३	३	०	१	१	०	०	०	०	०	०
		जम्मा	१७	२२	२१	१	५	४	०	०	१	०	०	०
		गण्डकी प्रदेश जम्मा	२५०	३१२	२९९	१३	९८	४६	८	१८	५	०	०	२१
प्रदेश ५. लुम्बिनी प्रदेश	अर्घाखाँची	जबरजस्ती करणी	२	२	२	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		ज्यानसम्बन्धी कसूर	२	२	२	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		विविहसम्बन्धी कसूर	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		चोरीसम्बन्धी कसूर	४	५	४	१	०	०	०	०	०	०	०	०
		अभद्र व्यवहार	२	४	४	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		जम्मा	११	१४	१३	१	०	०	०	०	०	०	०	०
	बाँके	जबरजस्ती करणी	१३	८	८	०	९	३	१	१	०	०	०	४
		ज. करणी उद्योग	१	१	१	०	१	०	१	०	०	०	०	०

बाल न्यायको स्थिति प्रतिवेदन - २०८१/०८२

प्रदेश नं	जिल्ला अदालत	मुद्दाको किसिम	मुद्दा संख्या	प्रतिवादी संख्या	बालक	बालिका	चालु मुद्दा संख्या	०-४ महिनाभित्रको	४-६ महिनाभित्रको	६-१२ महिना भित्रको	१२-१८ महिनाभित्रको	१८-२४ महिना भित्रको	२४ महिना नाघेको	अवधि नखुलेको
प्रदेश ५. लुम्बिनी प्रदेश	बीक	कर्तव्य ज्यान	९	१०	१०	०	७	१	१	१	०	१	०	३
		सवारी ज्यान	५	१	१	०	१	०	०	०	०	०	०	१
		ज्यान मार्ने उद्योग	३४	२३	२३	०	१७	३	१	१	४	०	०	८
		चोरी	१८	५	५	०	४	१	०	०	०	०	०	३
		नकवजनी चोरी	१०	६	५	१	६	१	१	०	०	०	०	४
		डाँका चोरी	१४	३	२	१	४	०	०	०	०	०	०	४
		चौपाय चोरी	२	३	३	०	२	०	०	१	०	०	०	१
		कारागार ऐन सम्बन्धी कसूर	७	१५	१५	०	५	०	१	०	०	१	०	३
		अभद्र व्यवहार	९	४	४	०	३	२	०	०	०	०	०	१
		अपहरण शरीर बन्धक तथा ज.क	३	२	२	०	३	२	०	०	०	०	०	१
		लागू औषध	३१	४	४	०	६	३	०	०	०	०	०	३
		गौवध	२	१	१	०	२	०	०	१	०	०	०	१
		आपराधिक उपद्रव	२	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		तेस्रो पक्ष बिमा सम्बन्धी कसूर	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		खोटा चलन	३	२	२	०	३	०	०	०	१	०	०	२
		बहु विवाह/ बाल विवाह	६	४	२	२	४	०	१	०	०	०	०	३
		बाल यौन दुरुपयोग	७	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		हातहतियार खरखजाना बालबालिका ऐन सम्बन्धी कसूर	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		जम्मा	१८०	९२	८८	४	७७	१६	७	५	५	२	०	४२

परिच्छेद - दुई : बालबालिकासम्बन्धी मुद्दाको प्रदेश तथा जिल्लागत विवरण

प्रदेश नं	जिल्ला अदालत	मुद्दाको किसिम	मुद्दा संख्या	प्रतिवादी संख्या	बालक	बालिका	चालु मुद्दा संख्या	०-४ महिनाभित्रको	४-६ महिनाभित्रको	६-१२ महिना भित्रको	१२-१८ महिनाभित्रको	१८-२४ महिना भित्रको	२४ महिना नाघेको	अवधि नखुलेको
प्रदेश ५. लुम्बिनी प्रदेश	बर्दिया	सवारी ज्यान	१	१	१	०	१	०	०	०	१	०	०	०
		जबरजस्ती करणी (जक हाडनाता, बाल यौन दुरुपयोग)	२५	३५	३५	०	५	०	१	२	०	०	०	२
		चोरी(चोरी उद्योग, नचोरी उद्योग)	१६	१८	१८	०	१	०	१	०	०	०	०	०
		डाँका	१	१	१	०	१	१	०	०	०	०	०	०
		बालविवाह/ विवाह सम्बन्धी	२	३	१	२	०	०	०	०	०	०	०	०
		लागू औषध	१८	२१	२१	०	१	१	०	०	०	०	०	०
		ज्यान मार्ने उद्योग	६	१२	१२	०	२	१	०	०	०	०	०	१
		कर्तव्य ज्यान	१	२	२	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		आपराधिक उपद्रव अभद्र व्यवहार	६	१३	१३	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		मानव बेचबिखन तथा ओसारपसार	१	१	१		०	०	०	०	०	०	०	०
		जम्मा	७७	१०७	१०५	२	११	३	२	२	१	०	०	३
	दाङ	चोरी (नकबजनी चोरी, डाँका चोरी, चोरी उद्योग)	४९	५८	४७	११	१६	१०	१	४	०	०	०	१
		जबरजस्ती करणी	३५	३८	३७	१	२०	६	४	४	६	०	०	०
		लागूऔषध	१२	१४	१२	२	४	१	२	१	०	०	०	०
		ज्यान मार्ने उद्योग	६	१९	१९	०	३	३	०	०	०	०	०	०

बाल न्यायको स्थिति प्रतिवेदन - २०८१/०८२

प्रदेश नं	जिल्ला अदालत	मुद्दाको किसिम	मुद्दा संख्या	प्रतिवादी संख्या	बालक	बालिका	चालु मुद्दा संख्या	०-४ महिनाभित्रको	४-६ महिनाभित्रको	६-१२ महिना भित्रको	१२-१८ महिनाभित्रको	१८-२४ महिना भित्रको	२४ महिना नाघेको	अवधि नखुलेको
प्रदेश ५. लुम्बिनी प्रदेश	दाङ	कर्तव्य ज्यान र ज्यानसम्बन्धी कसुर	५	६	४	२	४	२	१	१	०	०	०	०
		सवारी ज्यान	३	३	३	०	१	१	०	०	०	०	०	०
		अन्य (अभद्र व्यवहार, सार्वजनिक शान्ति विरुद्धको कसुर, अपहरण शरीर बन्धक तथा ज्यान मार्ने उद्योग, आपराधिक उपद्रव, कुटपिट अंगभंग, डाँका चोरी तथा ज्यान मार्ने उद्योग)	३१	५०	४५	५	८	४	२	१	०	०	०	१
		जम्मा	१४१	१८८	१६७	२१	५६	२७	१०	११	६	०	०	२
		जबरजस्ती करणी	२	२	२	०	२	२	०	०	०	०	०	०
	गुल्मी	ज्यान सम्बन्धी चोरी सम्बन्धी कसुर	२	२	२	०	२	१	०	१	०	०	०	०
		अप्राकृतिक मैथुन	१	१	०	१	०	०	०	०	०	०	०	०
		अप्राकृतिक मैथुन	१	१	१	०	१	१	०	०	०	०	०	०
		बाल यौन दुर्व्यवहार	१	१	१	०	१	०	०	१	०	०	०	०
		सार्वजनिक शान्ति विरुद्धको कसुर	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		अभद्रव्यवहार	१	१	०	१	०	०	०	०	०	०	०	०
		सवारी ज्यान	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		जम्मा	१०	१०	८	२	६	४	०	२	०	०	०	०

परिच्छेद - दुई : बालबालिकासम्बन्धी मुद्दाको प्रदेश तथा जिल्लागत विवरण

प्रदेश नं	जिल्ला अदालत	मुद्दाको किसिम	मुद्दा संख्या	प्रतिवादी संख्या	बालक	बालिका	चालु मुद्दा संख्या	०-४ महिनाभित्रको	४-६ महिनाभित्रको	६-१२ महिना भित्रको	१२-१८ महिनाभित्रको	१८-२४ महिना भित्रको	२४ महिना नाघेको	अवधि नखुलेको
प्रदेश ५. लुम्बिनी प्रदेश	कपिलवस्तु	अभद्र व्यवहार	५	५	५	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		ज्यान मार्ने उद्योग	६	९	९	०	२	१	१	०	०	०	०	०
		सवारी ज्यान	९	९	९	०	२	१	०	१	०	०	०	०
		जबरजस्ती करणी	६	६	६	०	३	१	१	१	०	०	०	०
		अपहरण तथा शरीर बन्धक बनाइ जबरजस्ती करणी	२	२	२	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		कुठपिट अगभग सम्बन्धी कसुर	४	८	७	१	३	२	०	०	०	०	०	१
		बिना इजाजत साल काठ ओसारपसार	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		लागू औषध	२	४	४	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		डाँका चोरी	१	३	३	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		चोरी सम्बन्धी कसुर	६	६	६	०	२	०	१	१	०	०	०	०
		चोरी	२	३	३	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		जबरजस्ती करणी उद्योग	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		बाल यौन दुर्व्यवहार	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		कर्तव्य ज्यान	१	२	२	०	१	१	०	०	०	०	०	०
		अप्राकृतिक मैथुन	१	१	१	०	१	१	०	०	०	०	०	०
		जम्मा	४८	६१	६०	१	१४	७	३	३	०	०	०	१

बाल न्यायको स्थिति प्रतिवेदन - २०८१/०८२

प्रदेश नं	जिल्ला अदालत	मुद्दाको किसिम	मुद्दा संख्या	प्रतिवादी संख्या	बालक	बालिका	चालु मुद्दा संख्या	०-४ महिनाभित्रको	४-६ महिनाभित्रको	६-१२ महिना भित्रको	१२-१८ महिनाभित्रको	१८-२४ महिना भित्रको	२४ महिना नाघेको	अवधि नखुलेको
प्रदेश ५. लुम्बिनी प्रदेश	नवलपरासी	लागू औषध	४	४	४	०	२	०	०	०	०	०	०	२
		बहु विवाह/ बाल विवाह	२	२	०	२	०	०	०	०	०	०	०	०
		जबरजस्ती करणी	८	८	८	०	२	०	०	०	०	०	०	२
		सवारी ज्यान	२	२	२	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		सवारी अंगभंग	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		ज्यान मार्ने उद्योग	३	४	४	०	१	०	०	०	०	०	०	१
		कर्तव्य ज्यान	१	१	१	०	१	०	०	०	०	०	०	१
		अभद्र व्यवहार	४	४	४	०	१	०	०	०	०	०	०	१
		कुटपिट अंगभंग	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		चोरी (सबै प्रकारका)	३	२	२	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		गर्भ पतन	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		हातहतियार सम्बन्धी	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		पशुपंक्षी सम्बन्धी	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		जम्मा	३२	३२	३०	२	७	०	०	०	०	०	०	७
	पाल्पा	जबरजस्ती करणी	३	३	३	०	२	१	०	१	०	०	०	०
		चोरी	११	१२	१२	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		अभद्र व्यवहार	२	२	२	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		सवारी ज्यान	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		कुटपीटसम्बन्धी कसूर	१	७	७	०	१	१	०	०	०	०	०	०
		जम्मा	१८	२५	२५	०	३	२	०	१	०	०	०	०

परिच्छेद - दुई : बालबालिकासम्बन्धी मुद्दाको प्रदेश तथा जिल्लागत विवरण

प्रदेश नं	जिल्ला अदालत	मुद्दाको किसिम	मुद्दा संख्या	प्रतिवादी संख्या	बालक	बालिका	चालु मुद्दा संख्या	०-४ महिनाभित्रको	४-६ महिनाभित्रको	६-१२ महिना भित्रको	१२-१८ महिनाभित्रको	१८-२४ महिना भित्रको	२४ महिना नाघेको	अवधि नखुलेको
प्रदेश ५. लुम्बिनी प्रदेश	रुकुमकोट (पूर्व)	जबरजस्ती करणी	२	२	२	०	१	०	०	०	१	०	०	०
		चोरी सम्बन्धी कसुर	२	६	४	२	०	०	०	०	०	०	०	०
		नकबजनी चोरी	४	९	९	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		ज्यान मार्ने उद्योग	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		जम्मा	९	१८	१६	२	१	०	०	०	१	०	०	०
		बाल विवाह	५	६	१	५	०	०	०	०	०	०	०	०
	प्युठान	अभद्र व्यवहार	१	१०	१०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		जबरजस्ती करणी	६	६	६	०	६	३	१	२	०	०	०	०
		जबरजस्ती करणी उद्योग	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		ज्यान मार्ने उद्योग	१	१	०	१	१	०	१	०	०	०	०	०
		नकबजनी चोरी	१	१	१	०	१	१	०	०	०	०	०	०
		आपराधिक उपद्रव	१	२	२	०	१	१	०	०	०	०	०	०
		विवाह सम्बन्धी	१	१	०	१	१	१	०	०	०	०	०	०
		आत्महत्या दुरुत्साहन	१	१	१	०	१	१	०	०	०	०	०	०
		जम्मा	१८	२९	२२	७	११	७	२	२	०	०	०	०
	रोल्पा	जबरजस्ती करणी	६	६	६	०	२	१	१	०	०	०	०	०
		ज्यान सम्बन्धी कसुर	१	२	२	०	१	०	१	०	०	०	०	०
		बाल विवाह	३	३	०	३	०	०	०	०	०	०	०	०
		सवारी ज्यान	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०

बाल न्यायको स्थिति प्रतिवेदन - २०८१/०८२

प्रदेश नं	जिल्ला अदालत	मुद्दाको किसिम	मुद्दा संख्या	प्रतिवादी संख्या	बालक	बालिका	चालु मुद्दा संख्या	०-४ महिनाभित्रको	४-६ महिनाभित्रको	६-१२ महिना भित्रको	१२-१८ महिनाभित्रको	१८-२४ महिना भित्रको	२४ महिना नाघेको	अवधि नखुलेको	
प्रदेश ५. लुम्बिनी प्रदेश	रोल्पा	नकबजनी चोरी	१	२	२	०	०	०	०	०	०	०	०	०	
		जम्मा	१२	१४	११	३	३	१	२	०	०	०	०	०	
	रूपन्देही	जबरजस्ती करणी (सामुहिक ज.क., सामुहिक ज.क. उद्योग)	१६	१७	१७	०	५	१	०	०	१	०	०	०	३
		ज्यान मार्ने उद्योग	३	५	५	०	१	०	०	१	०	०	०	०	०
		सवारी ज्यान	५	५	५	०	१	०	०	१	०	०	०	०	०
		चोरी/डाँका चोरी	३४	५३	५३	०	६	५	१	०	०	०	०	०	०
		अभद्र व्यवहार/आपराधिक उपद्रव	१०	११	११	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		शिक्षा ऐन सम्बन्धी कसुर	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		अपहरण													
		शरीरबन्धक तथा मानव बेचबिखन	१	१	०	१	१	०	०	१	०	०	०	०	०
		रिसको आवेगमा कुटपिट	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		लागू औषध	६	६	६	०	४	१	०	१	०	०	०	०	२
		आप्रकृतिक मैथुन	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		बाल विवाह	२	२	२	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		जम्मा	८०	१०३	१०२	१	१८	७	१	४	१	०	०	५	
लुम्बिनी प्रदेश जम्मा			६३६	६९३	६४७	४६	२०७	७४	२७	३०	१४	२	०	६०	

परिच्छेद - दुई : बालबालिकासम्बन्धी मुद्दाको प्रदेश तथा जिल्लागत विवरण

प्रदेश नं	जिल्ला अदालत	मुद्दाको किसिम	मुद्दा संख्या	प्रतिवादी संख्या	बालक	बालिका	चालु मुद्दा संख्या	०-४ महिनाभित्रको	४-६ महिनाभित्रको	६-१२ महिना भित्रको	१२-१८ महिनाभित्रको	१८-२४ महिना भित्रको	२४ महिना नाघेको	अवधि नखुलेको
प्रदेश ६. कर्णाली प्रदेश	रुकुम	जबरजस्ती करणी	२	२	२	०	१	१	०	०	०	०	०	०
		अभद्र व्यवहार	३	१०	१०	०	१	१	०	०	०	०	०	०
		चोरी सम्बन्धी कसुर	१	२	२	०	१	१	०	०	०	०	०	०
		ज्यानि सम्बन्धी कसुर	१	१	१	०	१	१	०	०	०	०	०	०
		लागू औषध	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		अवैध रुपमा जंगली जनावर घोरलको चोरी शिकार गरेको	१	१	०	१	१	१	०	०	०	०	०	०
		ज्यान मार्ने उद्योग	१	२	२	०	१	१	०	०	०	०	०	०
		जबरजस्ती करणी उद्योग	१	२	२	०	१	१	०	०	०	०	०	०
		नकबजनी चोरी	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		जम्मा	१२	२२	२१	१	७	७	०	०	०	०	०	०
	सल्यान	जबरजस्ती करणी	८	८	८	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		लागू औषध /गाँजा	३	३	३	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		ब्राउन सुगर	४	९	९	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		ज्यान सम्बन्धी कसुर	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		सवारी ज्यान	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		अभद्र व्यवहार	२	२	२	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		जम्मा	१८	२३	२३	०	०	०	०	०	०	०	०	०

बाल न्यायको स्थिति प्रतिवेदन - २०८१/०८२

प्रदेश नं	जिल्ला अदालत	मुद्दाको किसिम	मुद्दा संख्या	प्रतिवादी संख्या	बालक	बालिका	चालु मुद्दा संख्या	०-४ महिनाभित्रको	४-६ महिनाभित्रको	६-१२ महिना भित्रको	१२-१८ महिनाभित्रको	१८-२४ महिना भित्रको	२४ महिना नाघेको	अवधि नखुलेको
प्रदेश ६. कर्णाली प्रदेश	डोल्पा	सावेजनिक शान्ति विरुद्धको कसुर	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		लागू औषध (चरेश)	१	१	०	१	०	०	०	०	०	०	०	०
		अपहरण, शरीरबन्धक, ज.क.	१	१	१	०	०	०	०	०	१	०	०	०
		जम्मा	३	३	२	१	०	०	०	०	०	०	०	०
	जुम्ला	जबरजस्ती करणी/हाडनातामा ज.क.	६	९	९	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		डाँका	१	२	२	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		जबरजस्ती करणी मतियार	१	१	०	१	०	०	०	०	०	०	०	०
		लागू औषध	५	६	६	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		ज्यान मार्ने उद्योग	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		अभद्र व्यवहार	२	३	३	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		बालयौन सम्बन्धी कसुर/दुर्व्यवहार/दुरुपयोग	२	२	२	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		डाँका चोरी	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		जम्मा	१९	२५	२४	१	०	०	०	०	०	०	०	०
	झुप्लु	जबरजस्ती करणी	१	६	६	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		कर्तव्य ज्यान	१	१	१	०	१	०	०	०	१	०	०	०
		डाँका चोरी	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		सवारी ज्यान	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		लागू औषध	१	२	२	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		जम्मा	५	११	११	०	१	०	०	०	१	०	०	०

परिच्छेद - दुई : बालबालिकासम्बन्धी मुद्दाको प्रदेश तथा जिल्लागत विवरण

प्रदेश नं	जिल्ला अदालत	मुद्दाको किसिम	मुद्दा संख्या	प्रतिवादी संख्या	बालक	बालिका	चालु मुद्दा संख्या	०-४ महिनाभित्रको	४-६ महिनाभित्रको	६-१२ महिना भित्रको	१२-१८ महिनाभित्रको	१८-२४ महिना भित्रको	२४ महिना नाघेको	अवधि नखुलेको
प्रदेश ६. कर्णाली प्रदेश	हुम्ला	जबरजस्ती करणी	२	२	२	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		बालयौन दुर्यवहार	१	१	१	०	१	१	०	०	०	०	०	०
		जम्मा	३	३	३	०	१	१	०	०	०	०	०	०
	कालिकोट	बालयौन दुरुपयोग	२	२	२	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		ज्यान सम्बन्धी कसुर कर्तव्य ज्यान	२	६	६	०	१	०	०	०	०	१	०	०
		ज्यान मार्ने उद्योग	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		जबरजस्ती करणी / उद्योग	२	२	२	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		अभद्र व्यवहार	५	११	११	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		व्यक्ति बेपत्ता	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		अङ्गभङ्ग	२	७	७	०	१	१	०	०	०	०	०	०
		विविध (ठगी, चोरी, लगायत अन्य)	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		जम्मा	१६	३१	३१	०	२	१	०	०	०	१	०	०
	जाजरकोट	जबरजस्ती करणी	५	५	५	०	१	१	०	०	०	०	०	०
		कर्तव्य ज्यान	३	६	६	०	१	०	१	०	०	०	०	०
		ज्यान मार्ने उद्योग	२	३	३	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		अभद्र व्यवहार	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		बहुविवाह र बाल विवाह	१	१	०	१	०	०	०	०	०	०	०	०
		बालयौन दुरुपयोग	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		जम्मा	१३	१७	१६	१	२	१	१	०	०	०	०	०

बाल न्यायको स्थिति प्रतिवेदन - २०८१ / ०८२

प्रदेश नं	जिल्ला अदालत	मुद्दाको किसिम	मुद्दा संख्या	प्रतिवादी संख्या	बालक	बालिका	चालु मुद्दा संख्या	०-४ महिनाभित्रको	४-६ महिनाभित्रको	६-१२ महिना भित्रको	१२-१८ महिनाभित्रको	१८-२४ महिना भित्रको	२४ महिना नाघेको	अवधि नखुलेको
प्रदेश ६. कर्णाली प्रदेश	दैलेख	जबरजस्ती करणी / हाडनातामा ज.क./ ज.क. उद्योग	७	७	७	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		बाल विवाह	१	१	०	१	०	०	०	०	०	०	०	०
		कर्तव्य ज्यान / ज्यान मार्ने उद्योग	५	१३	१३	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		आपराधिक उपद्रव गरेको	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		कर्तव्य ज्यान र डाँका चोरी	१	२	२	०	१	१	०	०	०	०	०	०
		चोरी	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		अभद्र व्यवहार	१	१	१	०	१	१	०	०	०	०	०	०
		लागू औषध	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		अपहरण तथा शरीर बन्धक	१	१	०	१	०	०	०	०	०	०	०	०
		बिना इजाजत अवैध रुपमा साल र सल्लो जातको काठ ओसारपसार गरेको	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		जबरजस्ती करणी र बालबालिका विरुद्धको कसूर	१	१	१	०	१	१	०	०	०	०	०	०
		जम्मा	२१	३०	२८	२	३	३	०	०	०	०	०	०
	सुर्खेत	डाँका चोरी	३	४	४	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		सवारी ज्यान	२	२	२	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		अवैध साल चिरान काठ ओसार पसार	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०

परिच्छेद - दुई : बालबालिकासम्बन्धी मुद्दाको प्रदेश तथा जिल्लागत विवरण

प्रदेश नं	जिल्ला अदालत	मुद्दाको किसिम	मुद्दा संख्या	प्रतिवादी संख्या	बालक	बालिका	चालु मुद्दा संख्या	०-४ महिनाभित्रको	४-६ महिनाभित्रको	६-१२ महिना भित्रको	१२-१८ महिनाभित्रको	१८-२४ महिना भित्रको	२४ महिना नाघेको	अवधि नखुलेको		
प्रदेश ६. कर्णाली प्रदेश	मुख्त	गर्भ पतन	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०		
		ज्यान मार्ने उद्योग	११	२८	२८	०	३	१	१	०	१	०	०	०	०	
		जबरजस्ती करणी	१३	१३	१३	०	७	१	१	३	१	०	१	०	०	
		चोरी	२	२	२	०	१	१	०	०	०	०	०	०	०	
		अभद्र व्यवहार	९	१०	७	३	३	३	०	०	०	०	०	०	०	
		बाल विवाह/ बहु विवाह	१	१	१	०	१	०	०	०	१	०	०	०	०	
		बाल विवाह	३	३	२	१	२	०	१	०	१	०	०	०	०	
		लागू औषध	६	६	६	०	४	२	०	१	१	०	०	०	०	
		मानव बेचबिखन तथा ओसारपसार रतुवा जातको	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	
		वन्यजन्तु शिकार सार्वजनिक शान्ति विरुद्धको कसुर	१	७	७	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	
		ज्यान सम्बन्धी कसुर	२	३	३	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	
		वन सम्बन्धी कसुर	१	२	२	०	१	०	०	१	०	०	०	०	०	
		वाल यौन दुर्यवहार	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	
		नकवजनी चोरी	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	
		कर्तव्य ज्यान	१	१	१	०	१	१	०	०	०	०	०	०	०	
		सवारी ज्यान क्षतिपुर्ति	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	
		आपराधिक लाभ	१	१		१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	
		जम्मा	६३	९०	८५	५	२४	१०	३	५	५	०	१	०	०	
		कर्णाली प्रदेश जम्मा			१७३	२५५	२४४	११	४०	२३	४	५	६	१	१	०

बाल न्यायको स्थिति प्रतिवेदन - २०८१/०८२

प्रदेश नं	जिल्ला अदालत	मुद्दाको किसिम	मुद्दा संख्या	प्रतिवादी संख्या	बालक	बालिका	चालु मुद्दा संख्या	०-४ महिनाभित्रको	४-६ महिनाभित्रको	६-१२ महिना भित्रको	१२-१८ महिनाभित्रको	१८-२४ महिना भित्रको	२४ महिना नाघेको	अवधि नखुलेको
प्रदेश ७. सुदूरपश्चिम प्रदेश	बाजुरा	जबरजस्ती करणी	३	४	४	०	२	०	०	२	०	०	०	०
		ज्यान मार्ने उद्योग	४	१०	१०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		गर्भ संरक्षण विरुद्धको कसुर हातहतियार	१	१	०	१	०	०	०	०	०	०	०	०
		खरखजाना	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		अभद्र व्यवहार	३	३	३	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		लागू औषध	१	१	०	१	०	०	०	०	०	०	०	०
		बाल विवाह र बहु विवाह	१	१	०	१	०	०	०	०	०	०	०	०
		आपराधिक उपद्रव	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		जम्मा	१५	२२	१९	३	२	०	०	२	०	०	०	०
	बझाङ	जबरजस्ती करणी सम्बन्धी (ज.क. उद्योग, अपहरण शरीरबन्धक जबरजस्ती करणी)	६	८	८	०	१	०	०	१	०	०	०	०
		ज्यान मार्ने उद्योग	३	४	४	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		कर्तव्य ज्यान	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		अभद्र व्यवहार	२	३	३	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		सवारी ज्यान	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		हाडनाता	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		जबरजस्ती करणी	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		जम्मा	१४	१८	१८	०	१	०	०	१	०	०	०	०
	डोटी	जबरजस्ती करणी	३	४	४	०	१	०	०	१	०	०	०	०

परिच्छेद - दुई : बालबालिकासम्बन्धी मुद्दाको प्रदेश तथा जिल्लागत विवरण

प्रदेश नं	जिल्ला अदालत	मुद्दाको किसिम	मुद्दा संख्या	प्रतिवादी संख्या	बालक	बालिका	चालु मुद्दा संख्या	०-४ महिनाभित्रको	४-६ महिनाभित्रको	६-१२ महिना भित्रको	१२-१८ महिनाभित्रको	१८-२४ महिना भित्रको	२४ महिना नाघेको	अवधि नखुलेको
प्रदेश ७. सुदूरपश्चिम प्रदेश	डोटी	अभद्र व्यवहार	३	५	५	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		ज्यान मार्ने उद्योग	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		जम्मा	७	१०	१०	०	१	०	०	१	०	०	०	०
	अछाम	जबरजस्ती करणी	३	३	३	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		कर्तव्य ज्यान	२	३	३	०	१	०	१	०	०	०	०	०
		बाल यौन दुर्व्यवहार	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		ज्यान मार्ने उद्योग	१	५	५	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		अंगभंग	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		अभद्र व्यवहार	२	३	३	०	१	०	१	०	०	०	०	०
		नकबजनी चोरी	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		बाल विवाह	१	१	१		१	१	०	०	०	०	०	०
		अपहरण, शरीरबन्धक, जबरजस्ती करणी	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		डाँका चोरी	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		जम्मा	१४	२०	२०	०	३	१	२	०	०	०	०	०
	दार्चुला	ज्यान मार्ने उद्योग/ ज्यान सं कसूर	२	१	१	०	२	१	०	१	०	०	०	०
		चोरी	४	६	६	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		अभद्र व्यवहार	६	७	७	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		जबरजस्ती करणी	३	३	३	०	१	०	०	०	०	०	०	१
		लागू औषध	३	३	३	०	१	०	०	०	०	०	०	१
		जम्मा	१८	२०	२०	०	४	१	०	१	०	०	०	२

बाल न्यायको स्थिति प्रतिवेदन - २०८१ / ०८२

प्रदेश नं	जिल्ला अदालत	मुद्दाको किसिम	मुद्दा संख्या	प्रतिवादी संख्या	बालक	बालिका	चालु मुद्दा संख्या	०-४ महिनाभित्रको	४-६ महिनाभित्रको	६-१२ महिना भित्रको	१२-१८ महिनाभित्रको	१८-२४ महिना भित्रको	२४ महिना नाघेको	अवधि नखुलेको
प्रदेश ७. सुदूरपश्चिम प्रदेश	बैतडी	कर्तव्य ज्यान	१	१	१	०	१	०	०	१	०	०	०	०
		ज्यान मार्ने उद्योग	३	६	५	१	१	०	०	०	०	०	०	१
		विविध	१	२	२	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		बाल विवाह	१	१	०	१	०	०	०	०	०	०	०	०
		आत्महत्या	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		दुरुत्साहन	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		हातहतियार	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		अभद्र व्यवहार	१	३	३	०	१	०	०	०	०	०	०	१
		सवारी ज्यान	१	१	१	०	१	०	०	०	०	०	०	१
		जम्मा	१०	१६	१४	२	४	०	०	१	०	०	०	३
	डडेल्धुरा	जबरजस्ती करणी	१	२	२	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		कर्तव्य ज्यान	२	११	११	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		मानव बेचबिखन	२	२	२	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		विद्युतीय अपराध	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		सम्बन्धी कसुर	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		चोरी तथा नचोरी	२	२	२	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		ज्यान मार्ने उद्योग	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		अप्राकृतिक मैथुन	१	२	२	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		अभद्र व्यवहार	१	१	१	०	१	१	०	०	०	०	०	०
		आत्महत्या	१	१	१	०	१	१	०	०	०	०	०	०
		दुरुत्साहन	१	१	१	०	१	१	०	०	०	०	०	०
		जम्मा	१२	२३	२३	०	२	२	०	०	०	०	०	०

परिच्छेद - दुई : बालबालिकासम्बन्धी मुद्दाको प्रदेश तथा जिल्लागत विवरण

प्रदेश नं	जिल्ला अदालत	मुद्दाको किसिम	मुद्दा संख्या	प्रतिवादी संख्या	बालक	बालिका	चालु मुद्दा संख्या	०-४ महिनाभित्रको	४-६ महिनाभित्रको	६-१२ महिना भित्रको	१२-१८ महिनाभित्रको	१८-२४ महिना भित्रको	२४ महिना नाघेको	अवधि नखुलेको
प्रदेश ७. सुदूरपश्चिम प्रदेश	कञ्चनपुर	अप्राकृतिक मैथुन	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		अभद्र व्यवहार	२२	३०	३०	०	३	१	१	०	१	०	०	०
		अवैध रुपमा काठ ओसार पसार गरेको	१	२	२	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		कर्तव्य ज्यान	२	२	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०
		कुटपिट अंगभंग	२	५	५	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		चोरी	११	१२	१२	०	३	३	०	०	०	०	०	०
		नकवजनी चोरी	८	९	८	१	५	४	०	०	१	०	०	०
		डाँका चोरी	२	३	३	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		ज्यान मार्ने उद्योग	२५	४७	४७	०	३	२	०	०	१	०	०	०
		जबरजस्ती करणी उद्योग	९	१२	१२	०	१	१	०	०	०	०	०	०
		सामुहिक ज.क.	४	१०	१०	०	१	१	०	०	०	०	०	०
		बाल विवाह र बहु विवाह	४	४	०	४	०	०	०	०	०	०	०	०
		मानव बेचबिखन तथा ओसारपसार ज.क.	२	२	१	१	१	१	०	०	०	०	०	०
		विद्युतीय कारोबार सम्बन्धी कसुर	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		सवारी ज्यान/ अंगभंग	२	२	२	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		विवाह सम्बन्धी कसुर	१	१	०	१	०	०	०	०	०	०	०	०
		मोटरसाइकल चोरी	१	१	०	१	०	०	०	०	०	०	०	०

बाल न्यायको स्थिति प्रतिवेदन - २०८१/०८२

प्रदेश नं	जिल्ला अदालत	मुद्दाको किसिम	मुद्दा संख्या	प्रतिवादी संख्या	बालक	बालिका	चालु मुद्दा संख्या	०-४ महिनाभित्रको	४-६ महिनाभित्रको	६-१२ महिना भित्रको	१२-१८ महिनाभित्रको	१८-२४ महिना भित्रको	२४ महिना नाघेको	अवधि नखुलेको
प्रदेश ७. सुदूरपश्चिम प्रदेश	कञ्चनपुर	लागू औषध खैरो हेरोइन / चरेश	२७	३३	२९	४	४	३	०	१	०	०	०	०
		जम्मा	१२५	१७७	१६४	१३	२१	१६	१	१	३	०	०	०
	कैलाली	करणी सम्बन्धी	२४	२५	२५	०	११	९	०	१	०	१	०	०
		मानवबेचबिखन तथा ओसार पसार	२	२	२	०	२	१	०	१	०	०	०	०
		ज्यान मार्ने उद्योग	१४	१८	१८	०	७	२	१	२	२	०	०	०
		सवारी अंगभंग	२	२	२	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		कर्तव्य ज्यान	५	७	६	१	२	०	०	१	१	०	०	०
		चोरी	१९	२४	२४	०	३	२	०	१	०	०	०	०
		डाँका चोरी	७	८	८	०	२	२	०	०	०	०	०	०
		अपहरण	२	२	२	०	१	०	०	०	०	०	०	१
		आत्महत्या	२	२	२	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		दुरुत्साहन	२	२	०	२	०	०	०	०	०	०	०	०
		बाल विवाह	२	२	०	२	०	०	०	०	०	०	०	०
		लागू औषध	२४	२६	२५	१	४	३	०	०	०	०	०	१
		बालयौन दुरुपयोग	२	२	२	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		सार्वजनिक हित विरुद्धको कसुर	५	७	७	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		सवारी ज्यान	५	५	५	०	२	१	०	०	०	०	०	१
		विद्युतीय अपराध	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		अभद्र व्यवहार	७	७	७	०	७	५	०	१	०	०	०	१
		जम्मा	१२३	१४०	१३६	४	४१	२५	१	७	३	१	०	४

परिच्छेद - दुई : बालबालिकासम्बन्धी मुद्दाको प्रदेश तथा जिल्लागत विवरण

प्रदेश नं	जिल्ला अदालत	मुद्दाको किसिम	मुद्दा संख्या	प्रतिवादी संख्या	बालक	बालिका	चालु मुद्दा संख्या	०-४ महिनाभित्रको	४-६ महिनाभित्रको	६-१२ महिना भित्रको	१२-१८ महिनाभित्रको	१८-२४ महिना भित्रको	२४ महिना नाघेको	अवधि नखुलेको
सुदूरपश्चिम प्रदेश जम्मा			३३८	४४६	४२४	२२	७९	४५	४	१४	६	१	०	९
समग्र जम्मा			३३७९	४३०८	४१२८	१८०	१०७६	३५६	७२	१३१	८३	७	६	४२१

बाल अदालततर्फ

मुद्दाको किसिम	मुद्दा संख्या	प्रतिवादी संख्या	जम्मा प्रतिवादी संख्या	बालक	बालिका	चालु	०-४ महिनाभित्रको	४-६ महिनाभित्रको	६-१२ महिना भित्रको	१२-१८ महिना भित्रको	१८-२४ महिना भित्रको	२४ महिना नाघेको	अवधि नखुलेको
बालयौन दुराचार	३	३	३	३	०	३	१	०	०	२	०	०	०
बाल विवाह	३	४	४	२	२	२	१	०	०	०	०	०	१
जबरजस्ती करणी	४९	४९	४९	४९	०	४८	१९	०	१८	७	१	०	३
हाडनाता करणी	१	१	१	१	०	१	०	०	०	१	०	०	०
जबरजस्ती करणी उद्योग	२	२	२	२	०	२	१	०	०	१	०	०	०
अप्राकृतिक मैथुन	३	३	३	३	०	३	०	०	२	०	०	०	१
अभद्र व्यवहार	२६	४१	४१	३९	२	१७	१३	०	३	०	०	१	०
कर्तव्य ज्यान	११	१८	१८	१४	४	११	६	०	०	३	०	२	०
ज्यान मार्ने उद्योग	३१	४३	४३	४३	०	३१	१०	०	११	६	०	१	३

बाल न्यायको स्थिति प्रतिवेदन - २०८१ / ०८२

मुद्दाको किसिम	मुद्दा संख्या	प्रतिवादी संख्या	जम्मा प्रतिवादी संख्या	बालक	बालिका	चालु	०-४ महिनाभित्रको	४-६ महिनाभित्रको	६-१२ महिना भित्रको	१२-१८ महिना भित्रको	१८-२४ महिना भित्रको	२४ महिना नाघेको	अवधि नखुलेको
आत्महत्या दुरुत्साहन	१	१	१	१	०	१	१	०	०	०	०	०	०
कुटपिट अंगभंग	६	६	६	६	०	६	१	०	१	४	०	०	०
अपहरण वा शरीर बन्धक सम्बन्धी	१	१	१	१	०	१	१	०	०	०	०	०	०
चोरी	४६	८५	८५	८५	०	३६	२६	०	६	४	०	०	०
नकवजनी चोरी	१०	१९	१९	१९	०	१०	०	०	३	१	०	०	६
डाँका	४	१०	१०	७	३	४	४	०	०	०	०	०	०
ठगी	४	५	५	५	०	४	१	०	१	०	०	२	०
आपराधिक उपद्रव	३	८	८	७	१	३	१	०	१	०	०	१	०
लिखत सम्बन्धी कसूर	२	३	३	२	१	२	०	०	०	१	०	०	१
लागू औषध सम्बन्धी कसूर	१२	१४	१४	१३	१	८	५	०	१	२	०	०	०
सवारी ज्यान	५	५	५	५	०	५	३	०	१	०	१	०	०
सवारी अंगभङ्ग	५	८	८	८	०	४	०	०	४	०	०	०	०
बैंकिङ्ग कसूर	१	१	१	१	०	१	०	०	०	०	१	०	०

परिच्छेद - दुई : बालबालिकासम्बन्धी मुद्दाको प्रदेश तथा जिल्लागत विवरण

मुद्दाको किसिम	मुद्दा संख्या	प्रतिवादी संख्या	जम्मा प्रतिवादी संख्या	बालक	बालिका	चालु	०-४ महिनाभित्रको	४-६ महिनाभित्रको	६-१२ महिना भित्रको	१२-१८ महिना भित्रको	१८-२४ महिना भित्रको	२४ महिना नाघेको	अवधि नखुलेको
विद्युतीय कारोबार सम्बन्धी कसूर	२	२	२	२	०	२	१	०	१	०	०	०	०
राहदानी सम्बन्धी कसूर	१	१	१	०	१	१	०	०	०	०	०	०	१
पशुपंक्षी सम्बन्धी कसूर	२	२	२	२	०	२	०	०	१	०	०	०	१
मानव बेचबिखन तथा ओसारपसार	१	३	३	२	१	१	०	०	०	०	०	१	०
शिक्षा ऐन सम्बन्धी	१	३	३	३	०	१	०	०	१	०	०	०	०
सट्टाबाजी	१	१	१	१	०	१	०	०	०	०	०	०	१
कालोबजारी	१	१	१	१	०	१	०	०	०	०	१	०	०
जम्मा	२३८	३४३	३४३	३२७	१६	२१२	१५	०	५५	३२	४	८	१८

आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ मा चालु रहेका जम्मा मुद्दा १२८८ मध्ये बाल इजलास सञ्चालन भएका विभिन्न ७३ जिल्ला अदालतमा जम्मा १०७६ थान र बाल अदालत भक्तपुरमा २१२ थान मुद्दा चालु रहेका छन्। जिल्लागत रूपमा सचिवालयमा प्राप्त भएको तथ्याङ्कका आधारमा हेर्दा सबैभन्दा बढी चालु मुद्दा बाँके जिल्लामा ७७ थान बाँकी रहेको देखिन्छ। ७७ थान मुद्दामा चार महिना भित्रका १६ थान, चारदेखि छ महिनाभित्रका ७ थान, छदेखि बाह्र महिनाभित्रका ५ थान, बाह्रदेखि अठार महिनाभित्रका ५ थान, अठारदेखि चौबिस महिनाभित्रका २ थान र चौबिस महिना नाघेका मुद्दा बाँकी नरहेको देखिन्छ। अवधि नखुलेको मुद्दा ४२ थान छन्। रौतहट जिल्लामा चालु मुद्दा ६६ थान रहेको मध्ये ६० थान मुद्दामा अवधि नखुलाई प्राप्त भएकोले अवधि नखुलेका

मुद्दाको हकमा अनुमानका आधारमा अवधि यकिन गर्न सकिएन। त्यसैगरी धनुषा जिल्ला अदालत र दाङ जिल्ला अदालतमा रहेका चालु मुद्दाको संख्या बराबर अर्थात ५६/५६ थान रहेको देखिन्छ। ५६ थान मुद्दा मध्ये धनुषा जिल्ला अदालतमा ५ थान ४ महिना भित्रको र बाँकी ५१ थान मुद्दाको अवधि खुलेको पाइएन। दाङ जिल्ला अदालतमा २७ थान ४ महिना भित्रको, १० थान छ महिनाभित्रको, ११ थान १२ महिनाभित्रको, ६ थान १८ महिनाभित्रको र बाँकी २ थान मुद्दा अवधि नखुलेको देखिन्छ। कैलाली जिल्ला अदालतमा चालु मुद्दाको संख्या ४१ रहेको छ। यसमध्ये २५ थान ४ महिनाभित्रको, १ थान ६ महिनाभित्रको, ७ थान १२ महिनाभित्रको, ३ थान १८ महिनाभित्रको, १ थान २४ महिनाभित्रको र अवधि नखुलेका ४ थान सहितका जम्मा चालु मुद्दाको संख्या कैलाली जिल्ला अदालतमा ४१ रहेको देखिन्छ। यसै गरी कञ्चनपुर जिल्ला अदालतमा २१ थान मुद्दा चालु अवस्थामा रहेकोमध्ये १६ थान ४ महिनाभित्रका, ६ महिना र १२ महिनाभित्रका १/१ थान र ३ थान १८ महिनाभित्रका मुद्दा रहेको अवस्था छ। बाल अदालतमा रहेका चालु मुद्दाको संख्या २१२ मध्ये ४ महिनाभित्रका ९५ थान, १२ महिनाभित्रका ५५ थान, १८ महिनाभित्रका ३२ थान, २४ महिना भित्रका ४ थान, २४ महिना नाघेका ८ थान र अवधि नखुलेका १८ थान मुद्दा रहेको देखिन्छ।

समग्र रूपमा बाल इजलास सञ्चालन भएका ७३ जिल्ला अदालत र काठमाडौं, ललितपुर, भक्तपुर र काभ्रेपलाञ्चोक जिल्ला अदालतको भौगोलिक क्षेत्राधिकार प्राप्त बाल अदालत भक्तपुर समेतमा ४ महिनाभित्रका मुद्दा ४५१ थान, ६ महिनाभित्रका मुद्दा ७२ थान, १२ महिनाभित्रका मुद्दा १८६ थान, १८ महिनाभित्रका मुद्दा संख्या ११५ थान, २४ महिनाभित्रका मुद्दा ११ थान, २४ महिना नाघेका मुद्दा १४ थान र अवधि खुली नआएको मुद्दा संख्या ४३९ थान सहित जम्मा चालु मुद्दा १२८८ थान रहेको देखिन्छ। प्रदेशगत रूपमा हेर्दा बाल अदालतमा रहेका चालु मुद्दा २१२ थान सहित सबै भन्दा बढी चालु मुद्दा बागमती प्रदेशमा ३६६ थान, गण्डकी प्रदेशमा ९८ थान, लुम्बिनी प्रदेशमा २०७ थान, मधेश प्रदेशमा ३२६ थान, कोशी प्रदेशमा १७२ थान, कर्णाली प्रदेशमा ४० थान र सुदूर पश्चिम प्रदेशमा ७९ थान गरी जम्मा चालु मुद्दा १२८८ थान रहेको देखिन्छ।

२.६ मुद्दाको समूह वर्गीकरण

क्र.सं.	मुद्दाको प्रकृति	मुद्दा संख्या	प्रतिवादी संख्या	बालक	बालिका	१४ वर्ष मुनि	१४ वर्ष देखि १६ वर्ष मुनि	१६ वर्ष देखि १८ वर्ष मुनि	उमेर सम्बन्धी विवाद	नखुलेको
१	जबरजस्ती करणी सम्बन्धी	६४५	७३३	७२९	४	९२	२२०	४१५	०	६
२	चोरी तथा डाँका	७६२	९६१	९२१	४०	७५	३२२	५४८	१	१५
३	ज्यान सम्बन्धी	४५८	७२६	७०१	२५	३६	२००	४७४	५	१२
४	आपराधिक उपद्रव र अभद्र व्यवहार	४२२	५९०	५६९	२१	१८	१८२	३८८	१	१

परिच्छेद - दुई : बालबालिकासम्बन्धी मुद्दाको प्रदेश तथा जिल्लागत विवरण

क्र.स.	मुद्दाको प्रकृति	मुद्दा संख्या	प्रतिवादी संख्या	बालक	बालिका	१४ वर्ष मुनि	१४ वर्ष देखि १६ वर्ष मुनि	१६ वर्ष देखि १८ वर्ष मुनि	उमेर सम्बन्धी विवाद	नखुलेको
५	लागु औषध	३७८	३९५	३७३	२२	१९	१०७	२६८	१	०
६	सवारी ज्यान	१८१	१८०	१७९	१	३	३७	१४०	०	०
७	विवाह सम्बन्धी	७८	८२	४२	४०	६	११	६२	१	२
८	बालयौन दुरुपयोग तथा अप्राकृतिक मैथुन	७४	६३	६३	०	९	१५	३६	०	३
९	कुटपिट अंगभंग	६६	११९	११८	१	६	५२	६१	०	०
१०	आर्थिक तथा ठगी	२०	३१	३१	०	०	६	२२	०	३
११	वन पैदावार हानि र ओसार पसार	२२	३४	३३	१	४	१४	१६	०	०
१२	अपहरण शरीर बन्धक तथा मानव बेचबिखन	५२	५३	४१	१२	३	१०	३९	०	०
१३	विविध	२२१	३४१	३२८	१३	१२	८१	२४४	०	४
	जम्मा	३३७९	४३०८	४१२८	१८०	२८३	१२५७	२७१३	९	४६

बाल अदालतको मुद्दागत विवरण

प्रदेश नं.	मुद्दाको किसिम	मुद्दा संख्या	जम्मा प्रतिवादी संख्या	बालक	बालिका	१४ वर्ष मुनि	१४ वर्ष देखि १६ वर्ष मुनि	१६ वर्ष देखि १८ वर्ष मुनि	उमेर सम्बन्धी विवाद
बागमती प्रदेश	बालयौन दुराचार	३	३	३	०	२	१	०	०
	बाल विवाह	३	४	२	२	०	२	२	०
	जबरजस्ती करणी	४९	४९	४९	०	८	२२	१९	०

बाल न्यायको स्थिति प्रतिवेदन - २०८१ / ०८२

प्रदेश नं	मुद्दाको किसिम	मुद्दा संख्या	जम्मा प्रतिवादी संख्या	बालक	बालिका	१४ वर्ष मुनि	१४ वर्ष देखि १६ वर्ष मुनि	१६ वर्ष देखि १८ वर्ष मुनि	उमेर सम्बन्धी विवाद
बागमती प्रदेश	हाडनाता करणी	१	१	१	०	०	१	०	०
	जबरजस्ती करणी उद्योग	२	२	२	०	०	२	०	०
	अप्राकृतिक मैथुन	३	३	३	०	२	१	०	०
	अभद्र व्यवहार	२६	४१	३९	२	४	१६	२१	०
	कर्तव्य ज्यान	११	१८	१४	४	१	१२	५	०
	ज्यान मार्ने उद्योग	३१	४३	४३	०	५	१८	२०	०
	आत्महत्या दुरुत्साहन	१	१	१	०	०	०	१	०
	कुटपिट वा अंगभंग सम्बन्धी कसूर	६	६	६	०	०	३	३	०
	अपहरण वा शरीर बन्धक सम्बन्धी	१	१	१	०	०	१	०	०
	चोरी	४६	८५	८५	०	११	३३	४१	०
	नकवजनी चोरी	१०	१९	१९	०	२	९	८	०
	डाँका	४	१०	७	३	२	७	१	०
	ठगी	४	५	५	०	०	१	४	०
	आपराधिक उपद्रव	३	८	७	१	३	२	३	०
	लिखत सम्बन्धी कसूर	२	३	२	१	०	१	२	०
	लागू औषध सम्बन्धी कसूर	१२	१४	१३	१	०	८	६	०
	सवारी ज्यान	५	५	५	०	०	२	३	०
	सवारी अंगभङ्ग	५	८	८	०	०	२	६	०
	बैंकिङ्ग कसूर	१	१	१	०	०	०	१	०

परिच्छेद - दुई : बालबालिकासम्बन्धी मुद्दाको प्रदेश तथा जिल्लागत विवरण

प्रदेश नं	मुद्दाको किसिम	मुद्दा संख्या	जम्मा प्रतिवादी संख्या	बालक	बालिका	१४ वर्ष मुनि	१४ वर्ष देखि १६ वर्ष मुनि	१६ वर्ष देखि १८ वर्ष मुनि	उमेर सम्बन्धी विवाद
बागमती प्रदेश	विद्युतीय कारोबार सम्बन्धी कसूर	२	२	२	०	०	१	१	०
	राहदानी सम्बन्धी कसूर	१	१	०	१	०	०	१	०
	पशुपंक्षी सम्बन्धी कसूर	२	२	२	०	०	०	२	०
	मानव बेच बिखन तथा ओसार पसार	१	३	२	१	०	२	१	०
	शिक्षा ऐन सम्बन्धी	१	३	३	०	०	३	०	०
	सट्टाबाजी	१	१	१	०	०	०	१	०
	कालोबजारी	१	१	१	०	०	०	१	०
जम्मा		२३८	३४३	३२७	१६	४०	१५०	१५३	०

आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ मा विभिन्न जिल्ला अदालतमा सञ्चालित बाल इजलासमा जम्मा ३३७९ थान कसूरजन्य कार्यको आरोप लागेका बालबालिका सम्बन्धी मुद्दा दर्ता भएका छन् । त्यसै गरी मिति २०८२/०१/०२ देखि गठन भई सञ्चालनमा आएको बाल अदालतमा जम्मा २३८ थान मुद्दा परेको देखिन्छ । यी दुवैको जम्मा संख्या ३६१७ थान हुन आउँछ । उक्त कसूरजन्य कार्यमा संलग्न बालबालिकाको संख्या ४६१५ जना रहेको छ । बाल इजलास तथा बाल अदालतमा परेका कसूरजन्य कार्यमा सबैभन्दा बढी **चोरी तथा डाँका** सम्बन्धी कसूरमा ७६२ थान मुद्दा बाल इजलास तर्फ र बाल अदालतमा ५० थान परेको देखिन्छ । यसमा संलग्न बालबालिकाको संख्या दुवै तर्फ गरी जम्मा १०५६ को संख्यामा रहेको छ । संख्यात्मक रूपले दोस्रो बढी संख्यामा **जबरजस्ती करणी** सम्बन्धी मुद्दा बाल इजलासमा ६४५ थान र बाल अदालतमा ४९ थान परेको देखिन्छ । यस सम्बन्धी कसूरजन्य कार्यमा ७८२ जना बालबालिका संलग्न रहेको तथ्याङ्कले देखाउँछ । **लागू औषध** सम्बन्धी कसूरमा बाल इजलासमा ३७८ थान मुद्दा परेको देखिन्छ भने बाल अदालतमा यस सम्बन्धी १२ थान मुद्दा परेकोले जम्मा ३९० थान लागू औषध मुद्दामा दुवै तर्फ गरी ४०९ जना बालबालिका संलग्न रहेको देखिन्छ । **आपराधिक उपद्रव र अभद्र व्यवहार** सम्बन्धी कसूरजन्य कार्यमा बाल इजलासमा ४२२ थान र बाल अदालतमा २९ थान गरी जम्मा ४५१ थान मुद्दा परेकोमा दुवै तर्फ जम्मा ६३९ जना बालबालिकाको संलग्नता रहेको देखिन्छ । **ज्यान सम्बन्धी** मुद्दाको संख्या बाल इजलासमा ४५८ थान परेको देखिन्छ भने बाल अदालततर्फ यस्ता प्रकृतिका कसूरजन्य कार्य सम्बन्धी मुद्दा ११ थान समेत जम्मा ४६९ थान मुद्दा परेको र त्यसमा संलग्न बालबालिकाको संख्या दुवै तर्फ गरी ७४४ जना रहेको देखिन्छ । मुद्दाको समूह विभाजन अन्तर्गत

बाल न्यायको स्थिति प्रतिवेदन - २०८१/०८२

बाल इजलास तर्फ विविध मुद्दाको संख्या २२१ र त्यसमा संलग्न बालबालिकाको संख्या ३४१ जना रहेको छ । बाल अदालतमा रहेका चालु मुद्दालाई विविध शीर्षकको वर्गीकरण राखिएको छैन । मुख्य मुख्य कसूरजन्य कार्यको अतिरिक्त सीमित संख्यामा कानूनको विवादका रूपमा अदालतमा दायर मुद्दामा सोही अनुपातमा बालबालिका संलग्न रहेको देखिन्छ । यसप्रकार आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ मा बाल इजलास र बाल अदालतमा दायर भएका वा परेका मुद्दा संख्या ३६१७ थान रहेकोमा बाल इजलास र बाल अदालतमा कसूरजन्य कार्यको आरोपमा संलग्न बालबालिकाको संख्या दुवै तर्फ गरी ४६१५ जना रहेको देखिन्छ ।

परिच्छेद - तीन

बाल सुधार गृहमा रहेका बालबालिका र किशोर किशोरीको विवरण

नेपालमा सञ्चालित नौ वटा बाल सुधार गृहमा सुधार प्रक्रियामा रहेका बालबालिका र किशोर किशोरीको उमेर तथा लैंगिक आधारमा यस सचिवालयमा विवरण प्राप्त हुने गरेको छ । प्राप्त हुन आएको कसूरजन्य कार्यको आरोप लागेका बालबालिका सम्बन्धी विवरण तथा बाल सुधार गृहमा बसेकै अवस्था अठार वर्ष उमेर पुगेका किशोर किशोरीको विवरणलाई तालिकामा प्रविष्ट गरी तालिकीकरण गरिएको छ । साथै, उमेर तथा लैंगिक आधारमा वर्गीकरण र विश्लेषण गरी यस परिच्छेदमा प्रस्तुत गरिएको छ । मिति २०८०/०५/२९ भन्दा अघि कानूनको विवादमा परेका बालबालिकालाई सुधार प्रक्रियामा राख्नको लागि आठ वटा बाल सुधार गृह रहेका थिए । सुधार प्रक्रियामा रहेका अवस्था बालबालिका अठार वर्ष पुगेपछि पनि बाँकी अवधिका लागि बाल सुधार गृहमा अन्य बालबालिकासँग अलग हुने गरी राख्नु पर्ने कानूनी व्यवस्था बालबालिका सम्बन्धी ऐन, २०७५ को दफा ४३ को उपदफा (४) ले गरेको छ । अठार वर्ष उमेर पुगेपछि बालबालिका किशोर किशोरीमा गणना हुने र अन्य बालबालिकासँग अलग राख्नु पर्ने वाध्यात्मक व्यवस्था रहेको सन्दर्भमा अठार वर्ष उमेर पुगेकालाई अलगै राख्न बाल सुधार गृहमा स्थान अभावको कारण पूर्वाधार सहितको बाल सुधार गृहको कमी महसूस भएको थियो । यसै अभावलाई परिपूर्ति गर्ने उद्देश्यले नेपाल सरकार मन्त्रिपरिषदको मिति २०८०/०५/२९ को निर्णय बमोजिम बाँके जिल्लाको नौवस्तामा निर्माण भएको र मिति २०८१/०१/२० देखि सञ्चालनमा आएको उक्त बाँके जिल्लाको नौवस्तामा रहेको कारागारको ब्लक नं. ९(A) को छुट्टै ब्लकमा अठार वर्ष उमेर पूरा गरेका किशोर किशोरीलाई सुधार प्रक्रिया व्यतित गर्न अलगै राख्ने गरी नवौँ बाल सुधार गृहको रूपमा सञ्चालनमा आएको हो । सो बाल सुधार गृहको क्षमताको अनुपातमा अझै पनि अठार वर्ष उमेर पुगेका किशोर किशोरीलाई अन्य बाल सुधार गृहमा राखिएको छ । उक्त बाल सुधार गृहमा स्थानान्तरण गर्न बाँकी छ । तथापि, निर्माणाधीन तनहुँ जिल्लाको ढकालटारमा रहने बाल सुधार गृहको निर्माण सम्पन्न भएपछि स्थान अभावको समस्यालाई न्यूनीकरण गर्न सकिने भरपर्दो वैकल्पिक व्यवस्था हुनेमा विश्वस्त हुन सकिन्छ । यस परिच्छेदमा प्रत्येक बाल सुधार गृहबाट मुद्दागत रूपमा प्राप्त तथ्याङ्कलाई उमेर तथा लैंगिक आधारमा वर्गीकरण र विश्लेषण गरी देहाय बमोजिमको विवरण प्रस्तुत गरिएको छ:-

३.१ सबै बाल सुधार गृहमा रहेका बालबालिका तथा किशोर किशोरीको विवरण

क्र स	बालसुधार गृह	आरोपित बालबालिका तथा किशोर किशोरीको संख्या			१४ वर्ष मुनि		१४ वर्ष देखि १६ वर्ष मुनि		१६ वर्ष देखि १८ वर्ष मुनि		१८ वर्षमाथि	
		जम्मा	जम्मा बालक तथा किशोर	जम्मा बालिका तथा किशोरी	बालक	बालिका	बालक	बालिका	बालक	बालिका	किशोर	किशोरी
१	डोटी	५५	५५	०	०	०	१०	०	७	०	३८	०
२	नौबस्ता बाँके	१६६	१६६	०	०	०	१	०	१३	०	१५२	०
३	जयन्दु बाँके	२२५	२२५	०	०	०	२८	०	१४६	०	५१	०
४	रुपन्देही	१०६	१०६	०	१	०	१२	०	४७	०	४६	०
५	सराङकोट कास्की	१०८	१०८	०	०	०	१५	०	३०	०	६३	०
६	सानोठिमी भक्तपुर	२६९	२३०	३९	०	१	३१	३	९७	१५	१०२	२०
७	मकवानपुर हेटौडा	९१	९१	०	०	०	१४	०	४३	०	३४	०
८	वीरगंज पर्सा	१३८	१३८	०	७	०	१०	०	६४	०	५७	०
९	विराटनगर मोरङ	२४९	२४९	०	१	०	१३	०	११५	०	१२०	०
	जम्मा	१४०७	१३६८	३९	९	१	१३४	३	५६२	१५	६६३	२०

आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ मा नेपालमा सञ्चालित नौ वटा बाल सुधार गृहमध्ये बाँके जिल्लाको नौवस्तामा सञ्चालित कारागारको छुट्टै ९(A) ब्लकलाई मुलतः अठार वर्ष उमेर पुगेका किशोरलाई बाँकी सुधार अवधि व्यतित गर्नको लागि नेपाल सरकार मन्त्रिपरिषदको मिति २०८०/०५/२९ को निर्णय अनुसार बाल सुधार गृहको रूपमा सञ्चालन गर्ने निर्णय भएकोले बाल सुधार गृहको संख्या नौवटा पुगेको छ । तनहुँ जिल्लाको ढकालटारमा निर्माणाधीन बाल सुधार गृहको निर्माण कार्य सम्पन्न भएको छैन, निर्माणाधीन अवस्थामा छ । बाल सुधार गृहको संख्या सुदूरपश्चिम प्रदेशदेखि गणना गर्दा क्रमशः डोटी, नौवस्ता बाँके, जयन्दु बाँके, रुपन्देही,

परिच्छेद - तीन : बाल सुधार गृहमा रहेका बालबालिका र किशोर किशोरीको विवरण

सराङकोट कास्की, सानोठिमी भक्तपुर, मकवानपुर हेटौडा, वीरगंज पर्सा, विराटनगर मोरङ समेत जम्मा नौवटा बाल सुधार गृह सञ्चालनमा छन् । हाल सञ्चालित सबै बाल सुधार गृहमा जम्मा १४०७ जना बालबालिका र किशोर किशोरी सुधार प्रक्रियामा रहेको देखिन्छ । जम्मा संख्या १४०७ मध्ये सबै बाल सुधार गृहमा बालक ७०५ जना र किशोर ६६३ जना गरी जम्मा १३६८ जना रहेको देखिन्छ भने बालिकाको संख्या १९ र किशोरीको संख्या २० गरी जम्मा ३९ जना बालिका र किशोरी सुधार प्रक्रियामा रहेको अवस्था छ ।

उमेर समूह अनुसार वर्गीकरण गर्दा १४ वर्ष मुनिका बालक ९ जना र बालिका १ जना गरी जम्मा १० जना, १४ वर्ष वा सो भन्दा माथि र १६ वर्ष उमेर नपुगेका बालबालिकामा बालकको संख्या १३४ जना र बालिकाको संख्या ३ गरी जम्मा १३७ जना १६ वर्ष मुनिका रहेको देखिन्छ । १६ वर्ष वा सो भन्दा माथि र १८ वर्ष उमेर नपुगेका बालबालिकामा बालकको संख्या ५६२ र बालिकाको संख्या १५ समेत जम्मा ५७७ जना सोह्र वर्षदेखि माथि र अठार वर्ष मुनिको उमेर समूहमा रहेको पाइन्छ । सबै बाल सुधार गृहमा अठार वर्ष उमेर पुगेका किशोर ६६३ जना र किशोरीको संख्या २० रहेकोले लैंगिक आधारमा विश्लेषण गर्दा बालक तथा किशोरको जम्मा संख्या विभिन्न नौ प्रकारका मुद्दामा ७०५ जना बालक र ६६३ जना किशोर गरी जम्मा बालक तथा किशोरको संख्या १३६८ जना हुन आउँछ । त्यसै गरी जम्मा बालिकाको संख्या १९ र किशोरीको संख्या २० गरी बालिका तथा किशोरी जम्मा ३९ जना कसूरजन्य कार्यको अभियोग लागी सुधार प्रक्रियामा रहेको देखिन्छ । उमेर समूह अनुसार सबैभन्दा बढी संख्यामा १६ वर्षदेखि माथि र १८ वर्ष मुनिका बालबालिकाको संलग्नताको अग्रता कायमै रहेको छ । यो उमेर समूहका बालक ५६२ जना र बालिका १५ जनाको संख्यामा रहेकोले ५७७ जनाको यो संख्या जम्मा संलग्न बालक तथा किशोरको संख्या १३६८ को ४१.०८ प्रतिशत हुने देखिन्छ । त्यसैगरी जम्मा संलग्न बालिका तथा किशोरीको संख्या ३९ भएकोले न्यून अर्थात २.७७ प्रतिशत हुन आउँछ । अठार वर्षको उमेर पूरा भएका किशोर किशोरीको संख्या गणना गर्दा सबै बाल सुधार गृहमा अठार वर्ष माथिका किशोर ६६३ जना र किशोरी २० जना रहेका छन् । यो संख्यालाई जम्मा बालक र किशोर संख्या १३६८ सँग तुलना गर्दा बालक तथा किशोर ४८.४६ प्रतिशत र जम्मा बालिका तथा किशोरीको संख्या ३९ सँग २० जना किशोरीको तुलना गर्ने हो भने ५१.२८ प्रतिशत हुन आउँछ । यसप्रकार कसूरजन्य कार्यमा संलग्न रही सुधार प्रक्रियामा बसेका अवस्था अठार वर्ष उमेर पूरा भएका किशोर किशोरीको संख्या बढी हुनुको कारण सोह्र वर्षदेखि माथि र अठार वर्ष मुनिका बालबालिका नै कसूरजन्य कार्यमा बढी संख्यामा संलग्न रहेको आँकलन गर्न सकिन्छ । प्रत्येक बाल सुधार गृहमा सुधार प्रक्रिया व्यतिरिक्त गरिरहेका बालबालिका तथा किशोर किशोरीको संख्या, उमेर समूह र मुद्दाको प्रकारसम्बन्धी विवरण सुदूरपश्चिम प्रदेशदेखि क्रमिकरूपमा देहायका तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ:-

३.१.१ बाल सुधार गृह डोटी

क्र.स.	मुद्दाको किसिम	आरोपित बालक तथा किशोर	१४ वर्ष मुनि	१४ वर्ष देखि १६ वर्ष मुनि	१६ वर्ष देखि १८ वर्ष मुनि	१८ वर्ष माथि
१	जबरजस्ती करणी	३३	०	८	३	२२
२	डाँका चोरी	३	०	०	१	२

बाल न्यायको स्थिति प्रतिवेदन - २०८१/०८२

क्र.स.	मुद्दाको किसिम	आरोपित बालक तथा किशोर	१४ वर्ष मुनि	१४ वर्ष देखि १६ वर्ष मुनि	१६ वर्ष देखि १८ वर्ष मुनि	१८ वर्ष माथि
३	लागूऔषध	१	०	१	०	०
४	कर्तव्य ज्यान	१७	०	१	२	१४
५	ज्यान मार्ने उद्योग	१	०	०	१	०
जम्मा		५५	०	१०	७	३८

आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ मा बाल सुधार गृह डोटीमा कसूरजन्य कार्यको आरोप लागेका जम्मा बालक तथा किशोरको संख्या ५५ जना रहेको देखिन्छ । ५५ जना बालक तथा किशोरमध्ये १४ वर्ष मुनिका बालक यस बाल सुधार गृहमा छैनन् । १४ वर्ष वा सो भन्दा माथि र १६ वर्ष मुनिका बालक १० जना, १६ वर्ष वा सो भन्दा माथि र १८ वर्ष मुनिका बालकको जम्मा संख्या ७ जना र १८ वर्ष भन्दा माथिका किशोर यस बाल सुधार गृहमा जम्मा ३८ जना रहेका छन् । बालिका तथा किशोरी सुधार प्रक्रियामा राख्ने छुट्टै कक्ष यस बाल सुधार गृहमा नरहेकोले कसूरजन्य कार्यको आरोप लागेका बालिका तथा किशोरी सो बाल सुधार गृहमा रहेको देखिदैन । गत आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ मा ९५ जना बालक तथा किशोर रहेकोमा यस आर्थिक वर्षमा यस बाल सुधार गृहमा गत वर्ष भन्दा ४० जना बालक तथा किशोर कम संख्यामा सुधार प्रक्रियामा रहेको अवस्था छ । गत वर्षभन्दा कम संख्यामा रहे पनि जम्मा क्षमता २५ जना रहेको यस बाल सुधार गृहमा ५५ जना बालक तथा किशोर सुधार प्रक्रियामा रहेको देखिन्छ ।

३.१.२ बाल सुधार गृह जयन्दु, बाँके

क्र स	मुद्दाको किसिम	आरोपित बालक तथा किशोरको संख्या	१४ वर्ष मुनि	१४ वर्ष देखि १६ वर्ष मुनि	१६ वर्ष देखि १८ वर्ष मुनि	१८ वर्ष माथि
१	जबरजस्ती करणी	१३०	०	१५	८४	३१
२	कर्तव्य ज्यान	२७	०	५	१२	१०
३	चोरी	७	०	२	४	१
४	डाँका चोरी	११	०	१	८	२
५	नकवजनी चोरी	७	०	३	४	०
६	लागू औषध	१७	०	१	१५	१
७	अभद्र व्यवहार	१	०	१	०	०
८	ज्यान मार्ने उद्योग तथा डाँका	१	०	०	१	०

परिच्छेद - तीन : बाल सुधार गृहमा रहेका बालबालिका र किशोर किशोरीको विवरण

क्र स	मुद्दाको किसिम	आरोपित बालक तथा किशोरको संख्या	१४ वर्ष मुनि	१४ वर्ष देखि १६ वर्ष मुनि	१६ वर्ष देखि १८ वर्ष मुनि	१८ वर्ष माथि
९	ज्यान मार्ने उद्योग	७	०	०	७	०
१०	सवारी ज्यान	६	०	०	४	२
११	जबरजस्ती करणी र मानव बेचबिखन	१	०	०	१	०
१२	अपहरण शरीर बन्धक तथा जबरजस्ती करणी	१	०	०	१	०
१३	अप्राकृतिक मैथुन	२	०	०	१	१
१४	सवारी अंगभंग	१	०	०	१	०
१५	आगोलागी	१	०	०	१	०
१६	अङ्गभङ्ग	१	०	०	१	०
१७	चोरी तथा सरकारी छाप किर्ते	१	०	०	१	०
१८	जबरजस्ती करणी गरी कर्तव्य ज्यान	३	०	०	०	३
जम्मा		२२५	०	२८	१४६	५१

आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ मा बाल सुधार गृह जयन्दु, बाँकेमा कसूरजन्य कार्यको आरोप लागेका बालक तथा किशोरको संख्या जम्मा २२५ रहेको छ । यस बाल सुधार गृहमा सुधार प्रक्रियामा रहेका २२५ जना बालक तथा किशोरमध्ये उमेर समूह अनुसार वर्गीकरण गर्दा १४ वर्ष उमेर नपुगेका बालक यस सुधार गृहमा नरहेको, १४ वर्ष वा सो भन्दा माथि र १६ वर्ष भन्दा मुनिको उमेर समूहका बालक २८ जना रहेका छन् । १६ वर्ष वा सो भन्दा माथि र १८ वर्ष मुनिका बालकको संख्या १४६ जना रहेको अवस्था छ भने १८ वर्ष उमेर पुगेका किशोर यस बाल सुधार गृहमा ५१ जना रहेको देखिन्छ । सुधार प्रक्रियामा रहेकै अवस्थामा १८ वर्ष उमेर पुगेका किशोरको संख्या गत आर्थिक वर्षमा ४६ जना रहेकोमा यस आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ मा ५१ जना रहेका छन् । गत आर्थिक वर्षमा जम्मा २४५ जना बालक तथा किशोर रहेको यस बाल सुधार गृहमा यस आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ मा २२५ जना सुधार प्रक्रियामा रहेको देखिन्छ । जम्मा क्षमता १९० जना रहेको भए पनि क्षमता भन्दा बढी ३५ जना बालक तथा किशोर यस बाल सुधार गृहमा सुधार प्रक्रियामा रहेका छन् । सुधार प्रक्रिया व्यतिरिक्त गर्ने बालिका तथा किशोरी यस सुधार गृहमा छैनन् ।

३.१.३ बाल सुधार गृह नौबस्ता, बाँके

क्र स	मुद्दाको किसिम	आरोपित बालक तथा किशोरको संख्या	१४ वर्ष मुनि	१४ वर्ष देखि १६ वर्ष मुनि	१६ वर्ष देखि १८ वर्ष मुनि	१८ वर्ष माथि
१	जबरजस्ती करणी	१०६	०	१	१०	९५
२	जबरजस्ती करणी उद्योग	१	०	०	०	१
३	सामूहिक जबरजस्ती करणी	२	०	०	०	२
४	बाल विवाह र जबरजस्ती करणी	१	०	०	०	१
५	अप्राकृतिक मैथुन	१	०	०	०	१
६	कर्तव्य ज्यान	३१	०	०	१	३०
७	लागूऔषध	६	०	०	१	५
८	सवारी ज्यान	२	०	०	०	२
९	चोरी	१	०	०	१	०
१०	नकबजनी चोरी	३	०	०	०	३
११	डाँका चोरी	७	०	०	०	७
१२	ज्यानसम्बन्धी कसुर	२	०	०	०	२
१३	कर्तव्य ज्यान र चोरी	२	०	०	०	२
१४	बाल यौन दुराचार	१	०	०	०	१
जम्मा		१६६	०	१	१३	१५२

बालबालिका सम्बन्धी ऐन, २०७५ को दफा ४३ को उपदफा (४) ले गरेको कानूनी व्यवस्था अनुसार बाल सुधार गृहमा रहेका बालबालिका सो गृहमा रहनु पर्ने अवधि बाँकी हुँदाको अवस्थामा निजको उमेर अठार वर्ष पुगेमा बानी व्यहोरामा आएको सुधार, आर्जन गरिरहेको सीप तथा शिक्षाको निरन्तरता लगायतलाई ध्यानमा राखी बाँकी अवधिसम्मका लागि निजलाई बाल सुधार गृहमा अन्य बालबालिकासँग अलग हुने गरी राख्नु पर्ने बाध्यात्मक व्यवस्था छ। कसूरजन्य कार्यको आरोप वा अभियोग लागेका बालबालिका सुधार प्रक्रियामा रहेकोमा आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ मा बाल सुधार गृहमा रहेकै अवस्था १८ वर्ष उमेर पुरा भए पनि अदालतको आदेशमा उल्लेख भएको वा फैसलामा ठहर भएको सजाय स्वरूप बाल सुधार गृहमा अन्य बालबालिकाभन्दा अलगै राख्नु पर्ने हुन्छ। विगतमा बाल सुधार गृह भक्तपुरमा मिति २०८०/५/३ र ४ गते भएको घटनाबाट अठार वर्ष माथिका

परिच्छेद - तीन : बाल सुधार गृहमा रहेका बालबालिका र किशोर किशोरीको विवरण

किशोर र अठार वर्ष उमेर नपुगेका बालबालिका एउटै बाल सुधार गृहमा राख्दा कानूनले गरेको व्यवस्थाको प्रतिकूल हुनुको साथै यस्ता घटना दोहोरिन सक्ने सम्भावना रहन्छ। यसै वस्तुतथ्यलाई मनन गरी नेपाल सरकार मन्त्रिपरिषद्ले मिति २०८०/०५/२९ मा गरेको निर्णय बमोजिम बाँके जिल्लाको नौबस्तामा रहेको कारागारको अलग्गै ब्लक ९(A) मा बाल सुधारगृह स्थापना गरी सञ्चालन गर्ने निर्णय भएको थियो। सोही निर्णय बमोजिम मिति २०८१/०१/२० देखि सञ्चालित यस बाल सुधार गृहमा बालक र अठार वर्ष उमेर पूरा भएका किशोरलाई अन्य बाल सुधार गृहबाट स्थानान्तर गरी सुधार प्रक्रियामा राखिएको देखिन्छ। जम्मा क्षमता २५० जना रहेको यस बाल सुधार गृहमा अठार वर्ष उमेर पुरा भएका किशोरको संख्या आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ मा १५२ जना रहेको अवस्था छ भने १४ वर्ष वा सो भन्दा माथि र १६ वर्ष मुनिका बालकको संख्या १, सोह्र वर्ष वा सो भन्दा माथि र अठार वर्ष उमेर नपुगेका १३ जना बालक सहित जम्मा बालक र किशोरको संख्या १६६ जना यस बाल सुधार गृहमा रहेको देखिन्छ। मुद्दाको प्रकृति अनुसार सबै भन्दा बढी जबरजस्ती करणी मुद्दामा अठार वर्ष उमेर पुगेका ९५ जना, चौध वर्ष देखि माथि र सोह्र वर्ष मुनिको बालक १ जना र सोह्र वर्ष माथि र अठार वर्ष मुनिका बालक १० जना गरी जम्मा १०६ जना बालक तथा किशोर सुधार प्रक्रियामा रहेका छन्। कर्तव्य ज्यान मुद्दामा रहेका जम्मा ३१ जना मध्ये अठार वर्ष उमेर पुगेका ३० जना र सोह्र वर्ष माथि र अठार वर्ष मुनिका बालक १ जना सुधार प्रक्रिया व्यतित गरिरहेको देखिन्छ। यस बालसुधार गृहमा बालिका तथा किशोरी सुधार प्रक्रियामा रहेको देखिएन।

३.१.४ बाल सुधार गृह रुपन्देही

क्र. सं.	मुद्दाको किसिम	आरोपित बालक तथा किशोरको संख्या	१४ वर्ष मुनि	१४ वर्ष देखि १६ वर्ष मुनि	१६ वर्ष देखि १८ वर्ष मुनि	१८ वर्ष माथि
१	जबरजस्ती करणी	७०	१	६	२७	३६
२	कर्तव्य ज्यान	११	०	०	३	८
३	लागू औषध	८	०	२	४	२
४	नकबजनी चोरी	७	०	३	४	०
५	सवारीबाट ज्यान	७	०	१	६	०
६	ज्यान मार्ने उद्योग	१	०	०	१	०
७	अप्राकृतिक मैथुन	१	०	०	१	०
८	आत्महत्या दुरुत्साहन	१	०	०	१	०
जम्मा		१०६	१	१२	४७	४६

बाल सुधार गृह रुपन्देही, भैरहवामा विभिन्न प्रकृतिका आठवटा कसूरजन्य कार्यमा आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ मा जम्मा १०६ जना बालक तथा किशोर सुधार प्रक्रियामा रहेको देखिन्छ। जम्मा ६० जना

बालबालिका राख्न सकिने क्षमता भएको यस सुधार गृहमा क्षमताभन्दा झण्डै दोब्बर संख्यामा बालक तथा किशोर सुधार प्रकृत्यामा रहेको अवस्था छ । सबैभन्दा बढी संख्यामा जबरजस्ती करणी सम्बन्धी कसूरजन्य कार्यमा ७० जना बालक तथा किशोर आरोपित रहेको देखिन्छ । उमेर समूह अन्तर्गत वर्गीकरण गर्दा १४ वर्ष उमेर नपुगेको १ जना बालक जबरजस्ती करणी मुद्दामा सुधार प्रकृत्यामा रहेको, १४ वर्ष वा सो भन्दा माथि १६ वर्ष मुनिको उमेर समूहका १२ जना बालकमध्ये ६ जना जबरजस्ती करणीकै कसूरजन्य कार्यमा संलग्न रहेको देखिन्छ । १६ वर्ष वा सो भन्दा माथि र १८ वर्ष नपुगेको उमेर समूहका बालक ४७ जना रहेकोमध्ये २७ जना जबरजस्ती करणी सम्बन्धी कसूरजन्य कार्यको अभियोग लागेका बालक संलग्न रहेको अवस्था छ । अठार वर्ष उमेर पुगेका किशोर ४६ जनामध्ये ३६ जना जबरजस्ती करणीको कसूरमा संलग्न रहेको देखिन्छ । जम्मा १०६ जना बालक तथा किशोर मध्ये ७० जना अर्थात ६६.०२ प्रतिशत बालक तथा किशोर जबरजस्ती करणी सम्बन्धी कसूरजन्य कार्यमा संलग्न रहेको अवस्था छ । उमेर समूह अन्तर्गत १६ वर्ष वा सो भन्दा माथि र अठार वर्ष मुनिका बालक ४७ जना विभिन्न कसूरजन्य कार्यमा संलग्न रही यस बाल सुधार गृहमा सुधार प्रक्रियामा रहेकोले यो संख्यालाई कुल संख्यासँग तुलना गर्दा १८ वर्ष मुनिका बालक ४४.३३ प्रतिशत र १८ वर्ष उमेर पुगेका किशोरको संख्या ४६ रहेकोले कुल संख्याको ४३.३९ प्रतिशत हुन आउँछ । यो दुबै संख्याको योगफल ९३ लाई कुल संख्यासँग तुलना गर्दा ८७.७३ प्रतिशत हुने देखिएकोले कसूरजन्य कार्यमा संलग्नताको अनुपात १६ वर्ष देखि माथिका बालक र किशोरको अन्य उमेर समूहका बालकको भन्दा अत्यधिक संलग्नता देखिन आउँछ । यस बाल सुधार गृहमा बालिका तथा किशोरी सुधार प्रकृत्यामा नरहेको अवस्था छ ।

३.१.५ बाल सुधार गृह सराङकोट, कास्की

क्र.सं.	मुद्दाको किसिम	आरोपित बालक तथा किशोरको संख्या	१४ वर्ष मुनि	१४ वर्ष देखि १६ वर्ष मुनि	१६ वर्ष देखि १८ वर्ष मुनि	१८ वर्ष माथि
१	जबरजस्ती करणी	६४	०	५	११	४८
२	कर्तव्य ज्यान	१८	०	३	३	१२
३	सवारी ज्यान	१	०	०	१	०
४	सवारीबाट अंगभंग	१	०	०	१	०
५	नकबजनी चोरी	६	०	२	३	१
६	डाँका चोरी	१	०	०	१	०
७	लागूऔषध	९	०	०	७	२
८	अपहरण तथा शरीर बन्धक र बालविवाह	१	०	०	१	०

परिच्छेद - तीन : बाल सुधार गृहमा रहेका बालबालिका र किशोर किशोरीको विवरण

क्र.सं.	मुद्दाको किसिम	आरोपित बालक तथा किशोरको संख्या	१४ वर्ष मुनि	१४ वर्ष देखि १६ वर्ष मुनि	१६ वर्ष देखि १८ वर्ष मुनि	१८ वर्ष माथि
९	डाँका चोरी र ज्यान मार्ने उद्योग	२	०	१	१	०
१०	आपराधिक उपद्रव र चोरी	२	०	२	०	०
११	चोरी	२	०	२	०	०
१२	ज्यान मार्ने उद्योग	१	०	०	१	०
जम्मा		१०८	०	१५	३०	६३

बाल सुधार गृह सराङकोट, कास्कीमा आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ मा कसूरजन्य कार्यको आरोप लागेका बालक तथा किशोरको जम्मा संख्या १०८ रहेको छ। यो संख्यामध्ये सबैभन्दा बढी ६४ जना बालक तथा किशोर जबरजस्ती करणी सम्बन्धी कसूरजन्य कार्यमा संलग्न रहेको देखिन्छ। ६४ जना मध्ये पनि १८ वर्ष उमेर पूरा भएका किशोर ४८ जना रहेका छन्। यस बाल सुधार गृहमा गत आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ मा सुधार प्रक्रियामा रहेका बालक तथा किशोर १६६ जना रहेकोमा यस आर्थिक वर्षमा १०८ जना रहेको देखिदा कानूनको विवादमा परेका बालक र किशोरको संख्या गत वर्षको भन्दा कम रहे पनि बाल सुधार गृह कास्कीको क्षमता ५५ जना रहेकोले १०८ जना क्षमताभन्दा बढी संख्या हो। यो संख्यालाई उमेर समूह अन्तर्गत वर्गीकरण गर्दा यस बाल सुधार गृहमा १४ वर्ष उमेर नपुगेका बालबालिका सुधार प्रक्रियामा रहेको देखिँदैन। १४ वर्ष वा सो भन्दा माथि र १६ वर्ष नपुगेको बालकको संख्या १५ जना रहेको छ। यो संख्या यस बाल सुधार गृहमा रहेका बालक र किशोरको जम्मा संख्याको १३.८८ प्रतिशत हो। १६ वर्ष वा सो भन्दा माथि र १८ वर्ष उमेर नपुगेका बालक ३० जना सुधार प्रक्रिया भोगिरहेको देखिन्छ। यो संख्या जम्मा बालक र किशोरको संख्यामा २७.७७ प्रतिशत हुन आउँछ जुन अन्य बाल सुधार गृहको तुलनामा न्यून रहेको छ। १८ वर्ष उमेर पुगेका किशोर यस बाल सुधार गृहमा ६३ जना छन्। यो संख्या बाल सुधार गृहमा रहेका जम्मा बालक तथा किशोरको ५८.३३ प्रतिशत हुन आउँछ जुन अन्य बाल सुधार गृहमा जस्तै बढी संख्या हो। सुधार प्रक्रियामा रहेका बालिका तथा किशोरी यस बाल सुधार गृहमा रहेको देखिएन।

३.१.६ बाल सुधार गृह मकवानपुर, हेटौँडा

क्र. सं.	मुद्दाको किसिम	आरोपित बालक तथा किशोरको संख्या	१४ वर्ष मुनि	१४ वर्ष देखि १६ वर्ष मुनि	१६ वर्ष देखि १८ वर्ष मुनि	१८ वर्ष माथि
१	जबरजस्ती करणी	६०	०	१०	२४	२६
२	कर्तव्य ज्यान	५	०	१	३	१

बाल न्यायको स्थिति प्रतिवेदन - २०८१/०८२

क्र. सं.	मुद्दाको किसिम	आरोपित बालक तथा किशोरको संख्या	१४ वर्ष मुनि	१४ वर्ष देखि १६ वर्ष मुनि	१६ वर्ष देखि १८ वर्ष मुनि	१८ वर्ष माथि
३	लागू औषध	१०	०	१	६	३
४	सवारी ज्यान	१	०	०	१	०
५	ज.क. गरी कर्तव्य ज्यान	१	०	०	०	१
६	अप्राकृतिक मैथुन	१	०	०	०	१
७	अपहरण, शरीर बन्धक र जबरजस्ती करणी	१	०	०	०	१
८	चोरी	५	०	०	५	०
९	डाँका चोरी	५	०	२	२	१
१०	अभद्र व्यवहार	२	०	०	२	०
जम्मा		९१	०	१४	४३	३४

बाल सुधार गृह मकवानपुरमा कसूरजन्य कार्यको आरोप लागेका बालक तथा किशोरको संख्या आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ मा ९१ जना रहेको देखिन्छ। यो संख्या गत आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ को कुल संख्या ८८ भन्दा केही बढी हो। जम्मा ९१ जना बालक र किशोर सुधार प्रक्रियामा रहेकोमा सबैभन्दा बढी ६० जना जबरजस्ती करणीको कसूरजन्य कार्यमा संलग्न रहेको संख्या हो। यसलाई प्रतिशतमा गणना गर्दा जम्मा संख्याको ६५.९३ प्रतिशत हुन आउँछ। यस बाल सुधार गृहमा जम्मा ३० जना बालबालिका राख्ने क्षमता रहेको भएता पनि क्षमता भन्दा तेब्बर बढी संख्यामा बालक तथा किशोर सुधार प्रक्रियामा रहेको देखिन्छ। उमेर समूह अन्तर्गत वर्गीकरण गर्दा १४ वर्ष उमेर नपुगेका बालबालिका यस सुधार गृहमा छैनन्। १४ वर्ष वा सो भन्दा माथि र १६ वर्ष उमेर नपुगेका बालक १४ जना रहेकोमा सो मध्ये १० जना जबरजस्ती करणीको आरोप लागेका बालकहरू छन्। १६ वर्ष वा सो भन्दा बढी र १८ वर्ष उमेर नपुगेका बालकको संख्या ४३ रहेको छ। यसमध्ये आधाभन्दा बढी अर्थात् २४ जना जबरजस्ती करणीको कसूरका आरोपी रहेको पाइन्छ। अठार वर्ष उमेर पुगेका किशोरको संख्या ३४ जना रहेकोमा त्यसमध्ये २६ जना जबरजस्ती करणीको कसूरजन्य कार्यमा सुधार अवधि भोगिरहेको देखिन्छ। यो संख्या यस सुधार गृहमा रहेका किशोरको संख्याका अनुपातमा ७६.४७ प्रतिशत हुन आउँछ। अन्य बाल सुधार गृहमा जस्तै १६ वर्षदेखि माथि १८ वर्ष उमेर नपुगेका बालकको संख्या र १८ वर्ष उमेर पूरा गरेका किशोरको संख्या क्रमशः ४३ र ३४ गरी जम्मा ७७ अर्थात् कूल बालक र किशोरको संख्या ९१ लाई आधार मान्ने हो भने ८४.६१ प्रतिशत बालक र किशोर १६ वर्ष माथिको उमेर समूहमा पर्छन्। यस बाल सुधार गृहमा पनि १६ वर्ष उमेर पुगेका बालक तथा १८ वर्ष उमेर पूरा गरेका किशोरको कसूरजन्य कार्यमा अत्यधिक संलग्नता रहेको देखिन्छ। बालिका तथा किशोरी यस बाल सुधार गृहमा सुधार प्रक्रियामा रहेको देखिएन।

परिच्छेद - तीन : बाल सुधार गृहमा रहेका बालबालिका र किशोर किशोरीको विवरण

३.१.७ बाल सुधार गृह सानोठिमी, भक्तपुर

क्र. सं.	मुद्दाको किसिम	आरोपित बालबालिका तथा किशोर किशोरीको संख्या			१४ वर्ष मुनि		१४ वर्ष देखि १६ वर्ष मुनि		१६ वर्ष देखि १८ वर्ष मुनि		१८ वर्ष माथि	
		जम्मा	बालक तथा किशोर	बालिका तथा किशोरी	बालक	बालिका	बालक	बालिका	बालक	बालिका	किशोर	किशोरी
१	जबरजस्ती करणी	१६३	१६२	१	०	०	२०	०	६६	०	७६	१
२	कर्तव्य ज्यान	४५	२६	१९	०	०	४	२	९	४	१३	१३
३	लागू औषध	१९	१२	७	०	०	३	०	६	५	३	२
४	मानव बेचबिखन	३	०	३	०	०	०	०	०	१	०	२
५	डाँका	४	३	१	०	०	०	०	१	०	२	१
६	नकबजनी चोरी	१३	१२	१	०	०	२	०	४	१	६	०
७	अपहरण तथा शरीरबन्धक	३	२	१	०	०	०	०	१	१	१	०
८	सवारी ज्यान	१	१	०	०	०	१	०	०	०	०	०
९	चोरी	६	४	२	०	१	०	०	४	१	०	०
१०	ठगी	१	१	०	०	०	०	०	०	०	१	०
११	ज्यानमार्ने उद्योग	४	१	३	०	०	०	१	१	२	०	०
१२	सवारीबाट अंगभंग	३	३	०	०	०	०	०	३	०	०	०
१३	कुटपिट अंगभंग	१	१	०	०	०	०	०	१	०	०	०
१४	अप्राकृतिक मैथुन	२	२	०	०	०	१	०	१	०	०	०
१५	बहु विवाह	१	०	१	०	०	०	०	०	०	०	१
जम्मा		२६९	२३०	३९	०	१	३१	३	९७	१५	१०२	२०

बाल सुधार गृह सानोठिमी, भक्तपुरमा कसूरजन्य कार्यको आरोप तथा अभियोग लागेका बालबालिका तथा किशोर किशोरीको संख्या आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ मा जम्मा २६९ जना रहेको देखिन्छ। कूल क्षमता ११० जना रहेकोमा सुधार प्रक्रियामा संलग्न बालबालिका र किशोर किशोरीको संख्या यस बाल सुधार गृहमा क्षमता भन्दा धेरै २६९ जना रहेकोमध्ये सबैभन्दा बढी अर्थात् १६३ जना जबरजस्ती करणीको कसूरजन्य कार्यमा सुधार अवधि भोगिरहेका छन्। यस बाल सुधार गृहमा जम्मा २६९ जना बालबालिका र किशोर किशोरी रहेकोमा गत आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ को संख्या २५० भन्दा यो वर्षको संख्या १९ जनाले बढेको देखिन्छ। जम्मा संख्या २६९ जनामा बालक तथा किशोर २३० जना र बालिका तथा किशोरीको संख्या ३९ रहेको देखिन्छ। अन्य बाल सुधार गृहमा बालिका तथा किशोरी सुधार प्रक्रियामा नरहेको सन्दर्भमा बाल सुधार गृह भक्तपुर नै बालिका तथा किशोरीको लागि अलग्गै कक्षको व्यवस्था रहेको सुधार गृह भएको कारण बालक र किशोर मात्र नभइ बालिका तथा किशोरी समेत यस बाल सुधार गृहमा सुधार प्रक्रियामा रहेका छन्।

उमेर समूह अनुसार वर्गीकरण गर्दा यस बाल सुधार गृहमा १४ वर्ष उमेर नपुगेका बालक सुधार प्रक्रियामा रहेका छैनन् भने १ जना १४ वर्ष उमेर नपुगेको बालिका चोरी मुद्दामा सुधार अवधि व्यतित गरेको देखिन्छ। १४ वर्ष वा सो भन्दा माथि र १६ वर्ष मुनिका बालक ३१ जना र बालिका ३ जना गरी ३४ जना बालबालिका यसै उमेर समूह अन्तर्गतका छन्। १६ वर्ष वा सो भन्दा माथि र १८ वर्ष उमेर नपुगेका बालबालिका मध्ये बालक ९७ जना र बालिका १५ जना गरी जम्मा ११२ जना १६ वर्ष माथि र १८ वर्ष उमेर नपुगेका बालबालिका सुधार प्रक्रियामा छन्। १८ वर्ष उमेर पुगेका किशोर किशोरीमध्ये किशोर १०२ जना र किशोरी २० जना गरी जम्मा १२२ जना किशोर किशोरी सुधार प्रक्रिया व्यतित गरिरहेको पाइन्छ। जम्मा २६९ बालबालिका र किशोर किशोरी यस बाल सुधार गृहमा रहेकोमा बालिका र किशोरीको संख्या ३९ रहेको देखिँदा कूल संख्याको १४.४९ प्रतिशत बालिका र किशोरी यस बाल सुधार गृहमा रहेका छन्। यसै गरी बालक र किशोर २३० जना रहेकोले यो संख्या बालबालिका र किशोर किशोरीको जम्मा संख्या २६९ को ८५.५० प्रतिशत हुन आउँछ। २३० जना बालक र किशोरमध्ये १६२ जना जबरजस्ती करणीको कसूरजन्य कार्यमा संलग्न रहेको देखिँदा यो संख्या जम्मा बालक र किशोरीको संख्याको ७०.४३ प्रतिशत हुन आउँछ जुन सबैभन्दा बढी संख्या हो।

३.१.८ बाल सुधार गृह पर्सा, वीरगंज

क्र. सं.	मुद्दाको किसिम	आरोपित बालक तथा किशोरको संख्या	१४ वर्ष मुनि	१४ वर्ष देखि १६ वर्ष मुनि	१६ वर्ष देखि १८ वर्ष मुनि	१८ वर्ष माथि
१	जबरजस्ती करणी	५१	७	९	१९	१६
२	बाल विवाह र जबरजस्ती करणी	१	०	०	०	१
३	जबरजस्ती करणी र डाँका	२	०	०	१	१
४	अपहरण, शरीर बन्धक तथा जबरजस्ती करणी	४	०	०	१	३
५	जबरजस्ती करणी गरी कर्तव्य ज्यान	५	०	०	०	५

परिच्छेद - तीन : बाल सुधार गृहमा रहेका बालबालिका र किशोर किशोरीको विवरण

क्र. सं.	मुद्दाको किसिम	आरोपित बालक तथा किशोरको संख्या	१४ वर्ष मुनि	१४ वर्ष देखि १६ वर्ष मुनि	१६ वर्ष देखि १८ वर्ष मुनि	१८ वर्ष माथि
६	अप्राकृतिक मैथुन	१	०	०	०	१
७	लागूऔषध	१५	०	०	१०	५
८	सवारी ज्यान	११	०	०	६	५
९	सवारी अंगभंग	२	०	०	२	०
१०	अपहरण तथा शरीर बन्धक	३	०	०	०	३
११	अपहरण तथा व्यक्ति बेपत्ता र ज्यान सम्बन्धी कसुर	१	०	०	०	१
१२	मानव बेचबिखन तथा ओसारपसार	१	०	०	०	१
१३	ज्यान सम्बन्धी कसुर	१६	०	०	८	८
१४	ज्यान मार्ने उद्योग	४	०	१	३	०
१५	अप्राकृतिक मैथुन र कर्तव्य ज्यान	१	०	०	०	१
१६	नकवजनी चोरी	४	०	०	१	३
१७	चोरी	६	०	०	५	१
१८	डाँका चोरी	७	०	०	६	१
१९	डाँका चोरी र ज्यान मार्ने उद्योग	१	०	०	०	१
२०	व्यक्ति बेपत्ता सम्बन्धी कसुर	१	०	०	१	०
२१	कुटपिट अंगभंग	१	०	०	१	०
जम्मा		१३८	७	१०	६४	५७

बाल सुधार गृह पर्सा, वीरगंजमा आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ मा कसूरजन्य कार्यको आरोप लागेका जम्मा १३८ जना बालबालिका र किशोर किशोरी सुधार प्रकृत्यामा रहेका छन्। यो संख्या गत आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ को भन्दा १२ ले बढी हो। १३८ जना बालक र किशोरमध्ये सबै भन्दा बढी अर्थात ५१ जना बालक तथा किशोर जबरजस्ती करणीको कसूरजन्य कार्यमा संलग्न रहेको देखिन्छ। यो संख्या यस बाल सुधार गृहमा रहेको बालक तथा किशोरको जम्मा संख्याको ३६.९५ प्रतिशत हुन आउँछ। १३८ जना बालक तथा किशोरहरु विभिन्न २१ वटा कसूरजन्य कार्यमा संलग्न रहेको तालिकाबाट स्पष्ट हुन्छ। जम्मा ५० जना राख्न सक्नेमा क्षमता भन्दा बढी १३८ जना बालक तथा किशोर यस बाल सुधार गृहमा रहेको देखिन्छ। सुधार प्रक्रिया व्यतित गर्नको लागि

यस बाल सुधार गृहमा बालिका तथा किशोरी राख्ने अलग कक्षको व्यवस्था नहुँदा बालक र किशोर मात्र रहेका छन्। उमेर समूह अनुसार वर्गीकरण गर्दा १४ वर्ष मुनिका बालक ७ जना जबरजस्ती करणी सम्बन्धी कसूरजन्य कार्यमा परेको देखिन्छ। १४ वर्ष वा सो भन्दा माथि र १६ वर्ष मुनिको उमेर समूहका १० जना बालकमध्ये ९ जना जबरजस्ती करणी सम्बन्धी कसूरमा सुधार प्रक्रिया व्यतित गरिरहेका छन् भने एक जना बालक ज्यान मार्ने उद्योगको आरोपित रहेका छन्। १६ वर्षदेखि माथि र १८ वर्ष नपुगेका बालकको संख्या ६४ जना रहेकोमध्ये १९ जना जबरजस्ती करणी र १० जना लागू औषध मुद्दामा संलग्न रहेको देखिन्छ। त्यसै गरी १८ वर्ष उमेर पूरा गरेका किशोरको संख्या यस बाल सुधार गृहमा ५७ जना रहेको छ। यो संख्या यस बाल सुधार गृहमा रहेका बालक र किशोरको जम्मा संख्या १३८ को ४१.३० प्रतिशत हुन आउँछ। यसरी कसूरजन्य कार्यको प्रकृति अनुसार सबैभन्दा बढी बालक र किशोर जबरजस्ती करणी कसूरमा संलग्न रहेको देखिन्छ।

३.१.९ बाल सुधार गृह मोरङ, विराटनगर

क्र. सं.	मुद्दाको किसिम	आरोपित बालक तथा किशोरको संख्या	१४ वर्ष मुनि	१४ वर्ष देखि १६ वर्ष मुनि	१६ देखि १८ वर्ष मुनि	१८ वर्ष माथि
१	कर्तव्य ज्यान	३३	०	२	११	२०
२	ज्यान मार्ने उद्योग	६	०	१	५	०
३	लागू औषध	२६	०	१	२४	१
४	जबरजस्ती करणी	११७	१	७	३९	७०
५	सामुहिक ज.क.	२१	०	१	९	११
६	जबरजस्ती करणी उद्योग	५	०	०	२	३
७	चोरी/ नकबजनी चोरी	११	०	०	१०	१
८	सवारी ज्यान	४	०	०	२	२
९	सवारी अंगभंग	१	०	०	१	०
१०	अप्राकृतिक मैथुन	७	०	०	१	६
११	हाडनातामा ज.क.	८	०	१	१	६
१२	कर्तव्य ज्यान र डाँका	६	०	०	६	०
१३	डाँका	१	०	०	१	०
१४	अपहरण शरीर बन्धक र ज. करणी	३	०	०	३	०
जम्मा		२४९	१	१३	११५	१२०

परिच्छेद - तीन : बाल सुधार गृहमा रहेका बालबालिका र किशोर किशोरीको विवरण

आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ मा बाल सुधार गृह मोरङ विराटनगरमा विभिन्न १४ वटा कसूरजन्य कार्यको आरोप लागेका बालक तथा किशोरको संख्या २४९ रहेको छ । यो संख्या गत आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ को संख्या २७१ भन्दा २२ ले कम हो । जम्मा २४९ जनामा १२० जना १८ वर्ष उमेर पुगेका किशोर रहेका छन् भने १२९ जना बालक छन् । जम्मा २४९ जनामा किशोरको संख्या १२० जना रहेकोले यस बाल सुधार गृहमा रहेका बालक र किशोरमा ४८.१९ प्रतिशत बालिग भइसकेका किशोरहरु रहेको देखिन्छ । ५० जनाको क्षमता रहेको यो सुधार गृहमा क्षमताभन्दा धेरै बढी संख्यामा बालक तथा किशोरहरु सुधार प्रक्रियामा रहेको अवस्था छ । उमेर समूह अनुसार वर्गीकरण गरी हेर्ने हो भने १४ वर्ष मुनिको १ जना बालक जबरजस्ती करणीको कसूरजन्य कार्यमा रहेको, १४ वर्ष वा सो भन्दा बढी र १६ वर्ष मुनिको उमेर समूहमा १३ जना बालक रहेको देखिन्छ भने १६ वर्ष वा सो भन्दा बढी र १८ वर्ष मुनिको उमेर समूहका बालक यस बालसुधार गृहमा बढी संख्यामा रहेका छन् । यो संख्यामध्ये ३९ जना बालक जबरजस्ती करणीको कसूरजन्य कार्यमा संलग्न रहेको देखिन्छ । माथि उल्लेख भए अनुसार १८ वर्ष उमेर पुगेका किशोर १२० जना बाल सुधार गृह मोरङ विराटनगरमा सुधार प्रक्रियामा रहेका छन् ।

३.२ बाल सुधार गृहमा रहेका बालबालिका र किशोर किशोरीको मुद्दागत विवरण

क्र. सं.	मुद्दाको किसिम	जम्मा	जम्मा		१४ वर्ष मुनि		१४ देखि १६ मुनि		१६ देखि १८ मुनि		१८ वर्ष माथि	
			बालक तथा किशोर	बालिका तथा किशोरी	बालक	बालिका	बालक	बालिका	बालक	बालिका	किशोर	किशोरी
१	करणी सम्बन्धी	८४३	८४२	१	९	०	८३	०	२९६	०	४५४	१
२	ज्यान सम्बन्धी	२३२	२१०	२२	०	०	१८	३	७२	६	१२०	१३
३	चोरी तथा डाँका सम्बन्धी	१२९	१२५	४	०	१	१८	०	७५	२	३२	१
४	लागूऔषध सम्बन्धी	१११	१०४	७	०	०	९	०	७३	५	२२	२
५	सवारी ज्यान सम्बन्धी	४१	४१	०	०	०	२	०	२८	०	११	०
६	अपहरण तथा मानव बेचबिखन सम्बन्धी	२१	१७	४	०	०	०	०	७	२	१०	२
७	बाल विवाह तथा बहु विवाह सम्बन्धी	३	२	१	०	०	०	०	०	०	२	१
८	आपराधिक उपद्रव र अभद्र व्यवहारसम्बन्धी	५	५	०	०	०	३	०	२	०	०	०

क्र. सं.	मुद्दाको किसिम	जम्मा	जम्मा		१४ वर्ष मुनि		१४ देखि १६ मुनि		१६ देखि १८ मुनि		१८ वर्ष माथि	
			बालक तथा किशोर	बालिका तथा किशोरी	बालक	बालिका	बालक	बालिका	बालक	बालिका	किशोर	किशोरी
९	विविध	२२	२२	०	०	०	१	०	९	०	१२	०
जम्मा		१४०७	१३६८	३९	९	१	१३४	३	५६२	१५	६६३	२०

आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ मा नेपालमा सञ्चालनमा रहेका नौवटा बालसुधार गृहमा सुदूरपश्चिम प्रदेशबाट क्रमशः गणना गर्दा डोटी, नौवस्ता बाँके, जयन्दु बाँके, भैरहवा रुपन्देही, सराङकोट कास्की, हेटौँडा मकवानपुर, सानोठिमी भक्तपुर, विरगंज पर्सा र विराटनगर मोरङ समेतमा विभिन्न नौ समूहको मुद्दामा जम्मा १४०७ जना बालबालिका र किशोर किशोरी कसूरजन्य कार्यको आरोपमा सुधार अवधि व्यतित गरिरहेको अवस्था छ । बालबालिका र किशोर किशोरीको उमेरगत र मुद्दागत विवरण अनुसार वर्गीकरण गर्दा विभिन्न नौ समूहका कसूरजन्य कार्यमा बालक तथा किशोर १३६८ जना र बालिका तथा किशोरी ३९ जना गरी जम्मा १४०७ जना सुधार प्रक्रियामा रहेको देखिन्छ । बालबालिका तथा किशोर किशोरीको कसूरजन्य कार्यमा संलग्नताका आधारमा वर्गीकरण गर्दा जबरजस्ती करणी मुद्दामा सबैभन्दा बढी बालक तथा किशोर किशोरीको संलग्नता रहेको छ । जम्मा ८४३ जना यौनजन्य कसूर जबरजस्ती करणी मुद्दामा संलग्न रहेकोमध्ये बालक तथा किशोर ८४२ जना र किशोरी १ जना छन् । ८४२ जनामध्ये बालक ३८८ जना र किशोर ४५४ जनाको संलग्नता देखिन्छ । दोस्रो समूह अन्तर्गत ज्यान सम्बन्धी कसूरमा २३२ जना बालबालिका र किशोर किशोरीको संलग्नता रहेको छ । यो संख्यामध्ये बालक तथा किशोर २१० जना र बालिका तथा किशोरी २२ जनाको संलग्नता देखिन्छ । तेस्रो ठूलो समूह अन्तर्गत चोरी तथा डाँका सम्बन्धी कसूरजन्य कार्यमा जम्मा १२९ जना बालबालिका तथा किशोर किशोरीको संलग्नता रहेको छ । यो संख्यामा बालक तथा किशोर १२५ जना र बालिका तथा किशोरी ४ जनाको संलग्नता देखिन्छ । चौथो समूह अन्तर्गत लागू औषध मुद्दामा जम्मा १११ बालबालिका संलग्न रहेकोमध्ये बालक तथा किशोर १०४ जना र बालिका तथा किशोरी ७ जना गरी १११ जनाको संलग्नता रहेको छ । पाँचौँ समूह अन्तर्गत सवारी ज्यान मुद्दामा ४१ जना बालक तथा किशोर संलग्न रहेकोमध्ये किशोरको संख्या ११ रहेको छ बाँकी सबै ३० जना बालक रहेका छन् । छैठौँ समूह अन्तर्गत अपहरण, शरीर बन्धक तथा मानव बेचबिखन र ओसारपसारमा संलग्न २१ जनामा किशोर १० जना, किशोरी २ जना गरी १२ जना किशोर किशोरी र बाँकी ९ जना बालक रहेको देखिन्छ । बाल विवाह तथा बहु विवाहसम्बन्धी कसूरजन्य कार्यमा संलग्न ३ जनामा २ जना किशोर र १ जना किशोरी संलग्न रहेको अवस्था छ । आपराधिक उपद्रव र अभद्र व्यवहार सम्बन्धी मुद्दामा ५ जना बालकको संलग्नता देखिएको छ । माथिको समूहमा नपरेको विविध शीर्षक अन्तर्गत २२ जना संलग्न देखिएको मध्ये १२ जना किशोर र बाँकी १० जना बालक छन् ।

विभिन्न नौ समूहमा वर्गीकरण गरिएको माथि वर्णित मुद्दागत विवरणलाई उमेरगत आधारमा हेर्दा १४ वर्ष मुनिका बालबालिका १० जनामध्ये १ जना बालिका र ९ जना बालक यो उमेर समूह अन्तर्गतका छन्। १४ वर्ष वा सो भन्दा माथि र १६ वर्ष मुनिको उमेर समूहमा १३४ जना बालक र ३ जना बालिका गरी जम्मा १३७ जनाको संलग्नता रहेको छ। त्यसै गरी १६ वर्ष वा सो भन्दा माथि र १८ वर्ष मुनिको उमेर समूहको जम्मा ५७७ जना मध्ये बालक ५६२ जना र बालिका १५ जनाको संलग्नता रहेको छ। १८ वर्ष माथिको उमेर समूहका किशोर ६६३ जना र किशोरी २० जना गरी जम्मा ६८३ जनाको संलग्नता रहेको देखिन्छ। यस प्रकार जम्मा नौ समूहका कसूरजन्य कार्यमा १४०७ जना बालबालिका र किशोर किशोरी नौवटा बाल सुधार गृहमा सुधार अवधि बिताइरहेको अवस्थामा छन्।

परिच्छेद - चार
बाल न्यायसँग सम्बन्धित महत्वपूर्ण न्यायिक सिद्धान्त

४.१ १४ वर्ष उमेर नपुगेका बालबालिकालाई न्यायोचित आधार र कारण नखुलाई पुर्पक्षको लागि बाल सुधार गृहमा राख्न नमिल्ने

बालबालिका सम्बन्धी ऐन, २०७५ को दफा २४ (१) मा कुनै पनि बालबालिकालाई मुद्दाको पुर्पक्षको सिलसिलामा थुनामा राखिने छैन र निजसँग धरौटी वा जमानत माग गरिने छैन भन्ने व्यवस्था रहेको र सोही दफाको उपदफा २ (क) मा बालबालिकाको जिउ ज्यान जोखिममा पर्ने, निजद्वारा कसैलाई हानि नोक्सानी पुऱ्याउने, त्यस्तो बालबालिका भागी जाने वा अन्य कुनै कारणले अन्यत्र राख्न उपयुक्त नहुने पर्याप्त आधार भएमा त्यस्तो बालबालिकालाई आधार, कारण खुलाई पुर्पक्षको लागि सुधार गृहमा राख्न सकिने व्यवस्था रहेको पाइन्छ। दफा २४ को उपदफा (२) को खण्ड (ख) मा रहेको व्यवस्था हेर्दा तीन वर्ष वा सोभन्दा बढी कैद सजाय गर्नुपर्ने कसूरजन्य कार्यको अभियोग लागेका बालबालिका तत्काल प्राप्त प्रमाणबाट कसूरदार देखिने भएमा वा कसूरदार हो भन्ने विश्वास गर्ने मनासिव आधार भएमा पुर्पक्षको लागि बालसुधार गृहमा राख्न सकिने भन्ने व्यवस्था रहेको देखिन्छ। त्यस्तो अवस्थाको बालकलाई आधार र कारण नखुलाई अर्थात् पुर्पक्षको लागि यस कारणले सुधार गृहमा राख्नु आवश्यक छ भन्ने नदेखाई र पुष्टि नगरी सुधार गृहमा पठाउन मिल्ने देखिँदैन। यसको अर्थ सबै अवस्थामा अभिभावकलाई जिम्मा लगाउने भन्ने पनि होइन।

१० वर्षदेखि १४ वर्षको उमेर समूहका बालबालिकालाई उक्त ऐनको दफा ३६ (२) ले अधिकतम ६ महिनासम्म कैद वा एक वर्षसम्म सुधार गृहमा राख्न सकिने भनेको अवस्थामा दफा २४ (२) (क) मा वर्णित न्यायोचित आधार र कारण नखुलाई त्यस्तो उमेर समूहका बालबालिकालाई जुनसुकै अवस्थामा पुर्पक्षको लागि सुधार गृहमा राख्न सकिन्छ भन्ने अर्थ गर्न मिल्ने देखिएन।

रिट निवेदक परिवर्तित नाम होलेरी (झ) लाई बालसुधार गृहमा राख्ने गरी भएको मिति २०७७।०८।०५ र मिति २०७८।०३।२८ को रोल्पा जिल्ला अदालतको आदेश बालबालिका सम्बन्धी ऐन, २०७५ को दफा २४ (२) (क) (ख) तथा दफा ३६ (२) समेतको विपरीत देखिँदा बालसुधार गृहमा राख्ने भनिएको हदसम्मको आदेश नमिली गैरकानूनी थुना मान्नुपर्ने देखिएबाट सर्वोच्च अदालत नियमावली, २०७४ को नियम ३७ को खण्ड (क) (ख) बमोजिमको बन्दीप्रत्यक्षीकरणको आदेश जारी हुने।

[परिवर्तित नाम ५३ होलेरी (झ) को हकमा अजय शंकर झा “रूपेश” विरुद्ध रोल्पा जिल्ला अदालत लिवाङ्ग, ने.का.प. २०७९, अंक ३, नि.नं. १०८३८, पृष्ठ ४७७]

४.२ बाल सुधार गृहमा राख्नु पर्ने अवधि बाँकी हुँदै १८ वर्ष उमेर पुगे पनि कारागारमा पठाउन नमिल्ने

परिवर्तित नाम कञ्चनपुर ७५ (१५) लगायतका ५ जना व्यक्तिहरूलाई बाल सुधार गृहमा रहनु पर्ने अवधि बाँकी छँदैको अवस्थामा निजहरूको उमेर अठार वर्ष पुगे पनि बाँकी अवधिसम्मका लागि बाल सुधार

गृहमा अन्य बालबालिकासँग अलग हुने गरी राख्नु पर्नेमा उक्त कानूनी व्यवस्था विपरीत बालसुधार गृहबाट स्थानान्तरण गर्दै कारागारमा राख्नु गैरकानूनी कार्य भएको हुँदा उक्त गैरकानूनी थुनाबाट मुक्त गर्ने गरी बन्दीप्रत्यक्षीकरणलागतको उपयुक्त आदेश जारी गरी पाउँ भन्ने निवेदन जिकिर र निवेदकलाई लागुऔषध खैरो हेरोइन मुद्दामा कञ्चनपुर जिल्ला अदालतको प.सं. ०७४/०७५, च. नं. २३२१ मिति २०७५।०९।३० गतेको पुर्जिका साथ पुर्पक्षका लागि बाल सुधार गृह डोटीमा राख्न ल्याएको र कारागार व्यवस्थापन विभागको च. नं. ८२४ मिति २०७७।०८।२९ को पत्रानुसार बाल सुधार गृह बाँकेबाट परिवर्तित नाम कन्चनपुर ७५ (१५) लाई यस कारागारमा राख्नुपर्ने भएकोले आदेशबमोजिम थुनामा राखिएको हो । गैरकानूनी थुनामा राखेको होइन, निवेदन खारेज गरीपाउँ भन्ने बेहोराको कारागार कार्यालय बाँकेको लिखित जवाफ रहेको देखिन्छ ।

बालबालिका सम्बन्धी ऐन, २०७५ को प्रस्तावनामा बालबालिकाको अधिकारको सम्मान, संरक्षण, प्रवर्द्धन, परिपूर्ति गरी बालबालिकाको सर्वोत्तम हित कायम गर्ने उद्देश्य रहेको देखिन्छ । सोही ऐनको दफा १६ (१) मा बालबालिकाको सर्वोत्तम हितलाई प्राथमिकता दिनुपर्ने कुरा उल्लेख छ ।

सोही ऐनको दफा ४३ को उपदफा (४) मा “बाल सुधार गृहमा रहेका बालबालिकाको सो सुधार गृहमा रहनु पर्ने अवधि बाँकी हुँदाको अवस्थामा निजको उमेर अठार वर्ष पुगेमा निजको बानी व्यहोरामा आएको सुधार, आर्जन गरिरहेको सीप तथा शिक्षाको निरन्तरतालागतलाई ध्यान राखी बाँकी अवधिसम्मका लागि बाल सुधार गृहमा अन्य बालबालिकासँग अलग हुने गरी राख्नु पर्नेछ” भन्ने कानूनी व्यवस्था रहेको देखिन्छ । बालसुधार गृहमा रहेका बालबालिकालाई उमेर पुगे पछि सुधारगृहका अन्य बालबालिकाबाट अलगसम्म गर्नु पर्ने तर अन्य उमेर पुगेका कैदी बन्दीलाई राखिने कारागारमा पठाउनु हुँदैन भन्ने बालबालिका सम्बन्धी ऐनले अंगिकार गरेको मान्यता हो भन्ने देखिन्छ ।

बालबालिका भविष्यका कर्णधार हुन् । राज्यले उनीहरूको हितलाई ध्यान दिई अभिभावकीय भूमिका निर्वाह गर्नुपर्ने हुन्छ । यसो गर्न सकेमा मात्र उनीहरूलाई अपराधिक दुनियामा प्रवेश गर्नबाट रोक्न सकिने हुन्छ । साथै बालसुधार गृहमा रहने बालबालिकाको उमेर समूहलाई हेर्दा सुधार गृहमा रहेका बालबालिकाहरूलाई १८ वर्ष उमेर पुरा गरेपछि पनि अन्य बालबालिकासँगै मिसाई सुधार गृहमा राख्दा अन्य बालबालिकामासमेत पर्न सक्ने जोखिमबारे पनि सरकारको ध्यान जानु आवश्यक देखिन्छ ।

कानूनको द्वन्द्वमा परेका बालबालिकालाई १८ वर्ष पुगेपछि पनि वयस्कहरूबाट अलग राखिनु पर्छ भन्ने नै बालबालिका सम्बन्धी मानव अधिकार कानूनको निर्देश रहेको देखिन्छ । मानवअधिकार कानूनको यो निर्देशनको अनदेखा गर्न मिल्ने हुँदैन । यी रिट निवेदकहरू कारागार व्यवस्थापन विभागको पत्रले नभई अदालतको फैसलाबाट सुधार गृहमा राखिएको अवस्था देखिन्छ । अदालतको फैसला उल्टी वा बदर नभएसम्म उनीहरूलाई गैरकानूनी थुनामा राखिएको मान्न मिल्ने हुँदैन । वस्तुतः बन्दीप्रत्यक्षीकरणको आदेश गैरकानूनी थुनामा जारी हुने हो । सो अवस्था प्रस्तुत विवादमा नदेखिदा बन्दीप्रत्यक्षीकरणको आदेश जारी गर्न मिल्ने देखिएन । तर त्यस्तो आदेश जारी नभएको अवस्थामा पनि निजहरूलाई कारागार शाखामा स्थानान्तरण गर्ने कारागार व्यवस्थापन विभागको निर्णय र पत्रहरू तथा सोअनुसार निवेदकहरूलाई कारागारमा पठाउने र बुझ्ने समस्त कार्यहरू कानून विरुद्ध देखिएको छ ।

माथि उल्लेखित आधार कारणहरूबाट कारागार व्यवस्थापन विभागको माथि उल्लेखित निर्णय र तत्पश्चात स्थानान्तरणको विषयमा भएका समस्त निर्णय र पत्रहरू उत्प्रेषणको आदेशले बदर गरिदिएको छ । निवेदकहरूलाई बाल सुधार गृह नेपालगञ्जमा नै फर्काई अन्य बालबालिकासँग मिसिन नपाउने गरी अलगै राख्ने प्रबन्ध मिलाउनु । सोको निम्ति जो जहाँबाट श्रोत साधनको व्यवस्था गर्नु पर्ने हो तुरुन्त गर्नु गराउनु भनी विपक्षीहरूको नाउँमा परमादेशको आदेशसमेत जारी हुने ।

[परिवर्तित नाम कञ्चनपुर ७५ (१५) समेतका जना ५ को हकमा अजय शंकर झा “रूपेश” विरुद्ध कारागार कार्यालय बाँके समेत, ने.का.प. २०७९, अंक ३, नि.नं. १०८३९, पृष्ठ ४८४]

४.३ कैद अन्तिम विकल्पको रूपमा त्यसमा पनि सीमित समयको लागि हुनु पर्ने

बाल न्यायको उद्देश्य बालबालिकाअनुकूल न्याय हो र त्यस्तो न्याय गर्दा बालबालिकाको सर्वोत्तम हित कसरी हुन्छ भन्ने कुरा हेरिनुपर्ने हुन्छ । राज्यले प्रत्येक बालबालिकाको सर्वोत्तम हितलाई सदैव ध्यान दिनुपर्ने; उनीहरूको विकासका खातिर सकेसम्मका उपायहरू अवलम्बन गरिनुपर्ने; आफू विरुद्धको कारबाहीमा सामेल हुन पाउने तथा सो कारबाहीका हरेक चरणमा प्रतिनिधित्व गर्न पाउने एवं आफ्नो अविभावकसँग रहन पाउने जस्ता बालबालिकाको अधिकारको सदैव ख्याल गरिनुपर्ने तथा साधारणतः बालबालिकालाई कैद वा थुनामा राख्ने पर्ने भएमा पनि अन्य विकल्पहरूको सम्भावना नभएमा मात्र अन्तिम उपायको रूपमा त्यसमा पनि सीमित समयको लागि मात्र कैद वा थुनामा राखिनुपर्ने ।

[परिवर्तित नाम ६६ (०७९ क) को हकमा र आफ्नो हकमा समेत परिवर्तित नाम ६६ (०७९ ख) विरुद्ध जिल्ला प्रहरी कार्यालय बर्दिया समेत, ने.का.प. २०८०, अंक ३, नि.नं. ११०५८, पृष्ठ ५५०]

४.४ जातक हत्या सम्बन्धी कसूरमा सजाय गर्दा न्यूनतम सजाय गरे पनि कानूनको उद्देश्य पूरा हुने

किशोर अवस्थामा हुने असुरक्षित यौन सम्बन्धजन्य कार्यबाट सिर्जित कसूरहरूमा बालबालिका वा किशोर किशोरीको अधिकारसमेतलाई मध्यनजर गर्नुपर्छ । असुरक्षित यौनजन्य कार्यबाट सिर्जित कसूरजन्य कार्यलाई उदार रूपमा नहेरी युवा अवस्थामा नै अधिक कैदमा राखिँदा त्यस्ता नाबालक वा किशोर किशोरीहरूको सामाजिक पुनर्स्थापनामा समस्या हुनसक्ने । किशोर अवस्थामा हुने असुरक्षित यौन सम्बन्धबाट सिर्जित गर्भधारणलाई अवैध, अनैतिक भन्नुभन्दा पनि असुरक्षित र असावधानीपूर्वक गरिएको यौन सम्बन्धको रूपमा हेरिनुपर्ने ।

भ्रूणको स्वतन्त्र अस्तित्व हुँदैन र त्यसको अस्तित्व भनेको आमाको गर्भभित्र मात्र हुन्छ । त्यसैले भ्रूणको कुनै स्वार्थ मान्ने नै हो भने पनि आमाकै विरुद्ध त्यस्तो स्वार्थ वहाल रहन्छ भन्न नमिल्ने भन्ने सिद्धान्त लक्ष्मीदेवी धित्त कै मुद्दामा स्थापित भैसकेको अवस्थामा कतिपय अवस्थाका कसूरहरूलाई गैर अपराधीकरण वा न्यून सजाय गर्नेसम्बन्धी; The March 8 Principles को पनि Principle 14 ले “No one may be held criminally liable on the basis of that their conduct is alleged to be harmful to their

own pregnancy” भन्ने व्यवस्थालाई गम्भीरतापूर्वक हेरी जातक हत्यालाई कसूरजन्य कार्यको रूपमा सजाय गर्दा भ्रूणको निरन्तरता अन्तर्गत नहेरी महिला स्वतन्त्रता, सामाजिक परिवेश र प्रजनन हकको सन्तुलनतासमेतलाई हेरी न्यूनतम सजाय गर्दा पनि कानूनको उद्देश्य पूरा हुने ।

[दुर्गा बहादुर वि. क. विरुद्ध प्रहरी प्रतिवेदन जाहेरीले नेपाल सरकार, ने.का.प. २०८०, अंक ४, नि.नं. ११०८२, पृष्ठ ७७२]

४.५ १४ वर्ष उमेर नपुगेको नाबालिगलाई एक वर्षसम्म बाल सुधार गृहमा नराखी छ महिना राख्नु पर्ने तथा गम्भीर र जघन्य कसूरको व्याख्या

बाल अधिकारसम्बन्धी महासन्धि, १९८९ को धारा ३७ (ख) मा थुना वा कैदमा पठाउने कार्य अन्तिम उपायको रूपमा र सकेसम्म कम अवधिको लागि गरिनुपर्ने । दश वर्षदेखि माथि चौध वर्ष नपुगेको नाबालिगलाई एक वर्षसम्म सुधार गृहमा राख्नु बालबालिकाको सर्वोत्तम हितको सिद्धान्तसमेत अनुकूल नहुने हुँदा बालबालिका सम्बन्धी ऐन, २०७५ को दफा ३६ (२) मा छ महिना कैदको व्यवस्था गरिएबाट त्यति नै अवधिसम्म सुधार गृहमा रही भुक्तान गर्नुपर्ने अवधि हो र यही नै उक्त व्यवस्थाको सान्दर्भिक अर्थ हो ।

दफा १६(१) मा उल्लेख भएको “कसूरको गम्भीरता र दोषको मात्रा” भन्ने शब्दावलीले कसूर कति गम्भीर हो, अर्थात् पीडितउपर के कस्तो क्षति पुग्न गएको छ, त्यस्तो क्षतिलाई समाजले कसरी हेरेको छ भन्ने आधारमा र त्यस्तो कसूरमा कानूनको द्वन्द्वमा परेको बालबालिका के कस्तो रूपमा संलग्न भएको छ, निजको दोषको मात्रा के कस्तो छ भन्ने आदि कुराहरूलाई व्यक्तिगत तहमा हेर्दै उसका सुधारका सम्भावना र पुनर्स्थापनाका आवश्यकताहरूलाई समेत दृष्टिगत गरी सजाय तोकिनुपर्ने ।

बालबालिकाले जघन्य, गम्भीर वा सामान्यमध्ये कुन कसूर गरेको छ भन्ने कुराको वर्गीकरण अमुक अदालतले तोकेको वास्तविक सजायको आधारमा गरिने नभई कसूरको प्रकृति र कसूरबापत कसूरदारलाई सोही कानूनमा तोकिएको हुन सक्ने कैदको दायरा (range) को आधारमा हुने ।

बालबालिका सम्बन्धी ऐन, २०७५ को दफा २४(२)(ख) मा तीन वर्षभन्दा बढी कैदको सजाय हुने अवस्थाको बालबालिका नभनी “तीन वर्ष वा सोभन्दा बढी कैद गर्नुपर्ने कसूरजन्य कार्यको अभियोग लागेका बालबालिका” भन्ने शब्दावली प्रयोग भएको छ । सो शब्दावलीले गम्भीर र जघन्य कसूरलाई सङ्केत गरेको हो, बालबालिकाको सहभागिता वा दोषको मात्रालाई सङ्केत गरेको होइन भन्ने नै बुझ्नुपर्ने ।

जघन्य र गम्भीर कसूरमा अदालत आफैँले सर्त तोकी बाबु आमा, परिवारको अन्य सदस्य वा संरक्षक र निजहरू नभए बालबालिकाको संरक्षण गर्ने संस्था वा व्यक्तिको जिम्मा लगाएको छ भने सम्बन्धित बालबालिकाले तोकिएका सर्तहरूको पालना गरेको छ वा छैन भनी अनुगमन गर्ने दायित्व पनि अदालतमा नै रहन्छ । त्यस्तोमा तोकिएका सर्तहरूको पालना भएको छैन भन्ने अभिलेखबाट नदेखिएमा पछि फैसला हुँदा त्यस्तो सर्त तोकी जिम्मामा रहेको अवधिको सम्बन्धित बालबालिकाले सुधार गृहमा बस्ने अवधिभित्र

गणना गरिनुपर्ने। उक्त कुरा बालअनुकूल न्याय, बालबालिकाको सर्वोत्तम हितको सिद्धान्त र पुनर्स्थापकीय न्यायका मान्यता अनुकूल हुने।

[परिवर्तित नाम ०४-५-ठ को हकमा रिदमा विष्ट विरुद्ध जिल्ला सरकारी वकील कार्यालय झापा समेत, ने.का.प. २०८०, अंक ४, नि.नं. ११०६४, पृष्ठ ६०१ वृहत पूर्ण इजलास]

४.६ पुर्पक्षका लागि सुधार गृहमा राख्दा आधार र कारण स्पष्ट खुलाउनु पर्ने

बाल न्यायको कार्यमा संलग्न सबैले उमेर नपुगेको विशेष वर्गको व्यक्तिसँग व्यवहार गर्दै छाँड्नु भन्ने सोची संवेदनशील भई न्याय सम्पादन गर्नुपर्ने। बालबालिकाको हकमा कैद वा सुधार गृहमा राख्ने कुरा अन्तिम विकल्प हो र सो पूर्व के गर्दा कानूनको द्वन्द्वमा परेको बालबालिकामा सुधार आउन सक्छ, भविष्यमा आपराधिक दुनियाँमा नपुगी राज्यको उपयोगी नागरिक (useful citizen) बन्न सक्छ भन्ने कुरालाई विशेष दृष्टि दिनुपर्ने।

कानूनले नै पुर्पक्षका अवस्थामा सुधार गृहमा राख्नेबारेमा विशेष आधार र कारण खुलाउनुपर्छ भनेको छ भने न्यायोचित आधार र कारण नखुलाई सुधार गृहमा राख्न नमिल्ने। बाल न्यायका सन्दर्भमा बाल इजलास गठन गर्न नसक्नु, बालसुधार गृह, सुधार गृह जस्तो हुनुपर्नेमा सो नहुनु, कसूरको परिभाषालाई परिवर्तन गर्नुपर्ने जस्ता विषयहरूमा सबै सरोकारवालाहरूले ध्यान दिनुपर्ने।

[परिवर्तित नाम ७१ लम्की ८० को हकमा नवलकिशोर साह विरुद्ध जिल्ला प्रहरी कार्यालय कैलाली समेत, ने.का.प. २०८०, अंक ६, नि.नं. ११११८, पृष्ठ ११७२]

४.७ हाडनाता भित्रको व्यक्ति भन्ने वस्तुनिष्ठ प्रमाण वादी पक्षले पुष्टि गर्नु पर्ने

प्रमाण ऐन, २०३१ को दफा २५ ले आफ्नो अभियोग दावी पुष्टि गर्ने भार वादी पक्षमा निहित गरिदिएको पाइन्छ। अभियुक्तउपरको प्रत्येक कसूर शंकाहित तवरले पुष्टि भएमा मात्र अभियुक्त सो कसूरमा कसूरदार ठहर हुने हो। अभियुक्तउपरको अनुमान र अपुष्ट कथनको आधारमा कसूर स्थापित हुन सक्दैन। शंका र अनुमान जतिसुकै प्रबल भए पनि यसलाई निर्णायक प्रमाणको रूपमा ग्रहण गर्न मिल्ने पनि हुँदैन। प्रस्तुत मुद्दामा प्रतिवादी र पीडितबिचमा रहेको नाता सम्बन्ध तथा पुस्तवारी खुल्ने वस्तुनिष्ठ प्रमाण वादी पक्षबाट पेस हुन सकेको देखिँदैन। प्रतिवादीउपरको अभियोग दावी सप्रमाण पुष्टि हुन नसकेको अवस्थामा पीडितले वा जाहेरवालाले भनेको, अभियोग पत्रमा पीडित र प्रतिवादी हाडनाता सम्बन्धको व्यक्ति रहेको भन्ने उल्लेख भएको जस्ता आधारमा मात्र कसूरदारलाई थप सजाय गर्न न्यायसम्मत हुँदैन। तसर्थ, प्रमाणबाट पीडित र प्रतिवादी हाडनाता सम्बन्धको व्यक्ति रहेको भनी प्रमाणित नभएको अवस्थामा उल्लिखित दफा २२० (२) (घ) बमोजिम प्रतिवादीलाई थप सजाय हुनुपर्ने भन्ने वादी नेपाल सरकारको पुनरावेदन जिकिर पुग्न सक्ने नदेखिँदा प्रस्तुत मुद्दामा प्रत्यर्थी झिकाइरहनुपर्ने देखिन नआउने।

परिवर्तित नाम सङ्केत नं. ५२ (१८८) र पीडित परिवर्तित नाम सङ्केत नं. ५२ (१८५) आफ्नो वंशका ७ पुस्तासम्मका हाडनाता सम्बन्ध भएको व्यक्ति रहेको भनी वस्तुनिष्ठ प्रमाणबाट वादी पक्षले पुष्टि गर्न सकेको नदेखिँदा, निज प्रतिवादीलाई मुलुकी अपराध संहिता, २०७४ को दफा २२० (२) (घ) बमोजिम थप १ वर्ष कैद र रु. १०,०००। - जरिवाना हुने एवं प्रतिवादीलाई ऐ. संहिताको दफा २२० (२) (घ) बमोजिम सजाय गरिपाउँ भन्ने हदसम्मको अभियोग दावी पुग्न नसक्ने र पीडित राहत कोषबाट पीडितले रु. ५०,०००। - क्षतिपूर्ति पाउने ठहर गरी उच्च अदालत तुलसीपुरबाट मिति २०७८।०९।०७ मा भएको फैसला मिलेकै देखिँदा सदर हुने ठहर्छ ।

**[परिवर्तित नाम ५२ (१८५) को जाहेरीले नेपाल सरकार विरुद्ध परिवर्तित नाम ५२ (१८८) मुद्दा:-
जवर्जस्ती करणी (०७८-CR-१२२४), ने.का.प. २०८०, अंक ८, नि.नं. १०२३६]**

४.८ असामान्य अवस्था सृजना भएकोमा १२० दिनभित्र मुद्दा किनारा गर्न बाध्यकारी नहुने

मुद्दा दायर भएको १२० दिनभित्र मुद्दा किनारा नभएको भनी ०७८-WH-०००८ मा निवेदिकालाई हालको अवस्थामा निजको थुनालाई न्यायोचित मान्न नसकिएको भनी संरक्षकको जिम्मा लगाउने गरी बन्दीप्रत्यक्षीकरणको आदेश जारी भएको देखिन्छ । कानूनले निर्देशित गरेको मिति भन्दा बढी अवधिदेखि बालसुधार गृहमा रहेको देखिँदा र बालबालिकाको सर्वोत्तम हित बाल न्यायको मार्गदर्शनसमेत रहेको स्थितिमा निज बन्दीलाई हालको स्थितिमा थुनामा राख्नुपर्ने मनासिब माफिकको कारण नदेखिएको भनी बन्दीप्रत्यक्षीकरणको आदेश जारी भएको देखिन्छ ।

०७९-WH-०१०४ मा निवेदकलाई लामो समयसम्म मुद्दा किनारा हुन नसकेको भए तापनि अभिभावकको जिम्मा लगाउने प्रक्रिया पूरा गर्नुपर्ने स्थिति देखिँदा बन्दीप्रत्यक्षीकरणको आदेश जारी हुनुपर्ने अवस्था विद्यमान देखिएन भनी अभिभावकको जिम्मा लगाई मुद्दाको पुर्पक्ष गर्न परमादेश एवम् निर्देशनात्मक आदेशसमेत जारी भएको देखिन्छ ।

०७८-WH-०२१४ मा निवेदक १२ वर्षको देखिएकोले निजलाई ३ महिना बाल सुधार गृहमा राख्न पठाउने गरी मोरङ जिल्ला अदालतको मिति २०७८।१२।२० च. नं. को कैदी पुर्जी, पत्राचारलगायतका सम्पूर्ण कार्य कानूनसङ्गत देखिन नआएकोले बदर गरी बन्दीप्रत्यक्षीकरणको आदेश जारी भएको देखिन्छ ।

असामान्य अवस्था वा काबु बाहिरको परिस्थितिका सम्बन्धमा ०७६-RE-०३९२ को प्रतिवेदन तथा ०७६-WO-०९४४ को परमादेशको निवेदनमा व्याख्या भएको सन्दर्भमा असामान्य अवस्था वा काबु बाहिरको परिस्थिति परेको मानी १२० दिनको समयसीमा नघाएर पनि मुद्दा किनारा गर्न सकिने देखियो । हाल बाल अदालत गठन भई नसकेको स्थितिमा बाल इजलासबाट नै बालबालिकाको मुद्दाको सुरु कारबाही र किनारा गर्नुपर्ने कुरामा असहमत हुनुपर्ने पनि देखिँदैन । बालबालिका सम्बन्धी ऐनको दफा २४ को उपदफा (१) मा रहेको व्यवस्थाले कानूनको विवादमा परेका बालबालिकालाई पुर्पक्षको सिलसिलामा अरु विकल्प भएसम्म थुनामा राख्ने तथा धरौटी वा जमानत माग गर्ने गरी थुनछेक आदेश गर्न मिल्ने देखिँदैन । उपदफा

(२) ले ३ वर्ष वा सोभन्दा बढी कैद सजाय गर्नुपर्ने कसूरजन्य कार्यको अभियोग लागेका बालबालिकालाई कसूरदार देखिने आधार भएमा बालसुधार गृहमा राख्ने गरी थुनछेक आदेश गर्न सकिने देखिन्छ । दफा २४ को उपदफा (२) को अवस्थामा बाहेक बालबालिकालाई चाहिएको बखत उपस्थित गराउने सर्तमा बाबु आमा, परिवारको अन्य सदस्य वा संरक्षक र निजहरू नभए बालबालिकाको हक हितको संरक्षण गर्ने संस्था वा व्यक्तिको जिम्मा लगाउने गरी आदेश गर्नुपर्ने देखिन्छ । यो कानूनी व्यवस्थाको अध्ययनबाट बालबालिकालाई बालसुधार गृहमा राखेर वा अभिभावक वा संरक्षकको जिम्मा लगाउने भन्ने विषयको निरूपण अपराध गर्दाको परिस्थिति र अवस्था, कसूरको प्रकृति, नाबालिगको उमेर, कसूरको गम्भीर्य, सामाजिक परिवेशसमेतलाई दृष्टिगत गरी सुनुवाइ गर्ने न्यायाधीशले नै प्रत्येक मुद्दालाई पृथक तवरले हेरी विवेकसम्मत आदेश गरिनुपर्ने देखियो ।

जघन्य र गम्भीर भनिएका कतिपय कसूर कतिपय अवस्थामा गम्भीर नहुन पनि सक्छन् । जबरजस्ती करणी कसूरलाई नै हेर्ने हो भने यही कसूर १४ वर्षमुनिका नाबालिगले गरेमा गम्भीर वा जघन्य नहुन सक्छ । तर यही कसूर १७ वर्षका बालबालिकाले गरेमा ३ वर्षभन्दा बढी सजाय हुने भई गम्भीर वा जघन्य कसूरमा पर्ने देखिन्छ । मुद्दामा दुवै पक्ष बालबालिका रहेकोमा पीडित र प्रतिवादी दुवैको अवस्थालाई समेत विचार गरी बालसुधार गृहमा राख्ने कि अभिभावकको जिम्मा लगाउने भनी आदेश गरिनुपर्छ । कानूनको विवादमा परेका बालबालिकालाई समाजमा राख्दा समाज र पीडितले असुरक्षा तथा अन्यायको महसुस गर्नसक्ने अवस्था रहेमा पीडितको अधिकारलाई समेत ध्यानमा राखी हेरिनुपर्छ ।

कानूनको विवादमा परेका बालबालिकालाई अभिभावकको जिम्मा लगाउनुपर्ने अवस्थामा पनि त्यस्ता बालबालिकालाई समाजबाट हुनसक्ने असुरक्षाको स्थिति र त्यस्ता बालबालिकाका कारण समाजले असुरक्षा महसुस गर्ने स्थिति देखिएमा बालसुधार गृहमा राख्नु उपयुक्त हुने देखिन्छ ।

बालबालिका सम्बन्धी ऐन, २०७५ को दफा २४ बमोजिम थुनछेक आदेश गर्दा पनि बालबालिकाउपरको मुद्दामा आरोपित कसूर र सो कसूरमा हुनसक्ने सजायसमेतलाई विचारगरी गम्भीर, जघन्य वा सामान्यमध्ये कुन कसूर गरेको देखिन्छ, तदनुरूप सम्बन्धित कानूनले तोकेको सजायको दायरा हेरी गम्भीर वा जघन्य कसूर गरेको देखिन आएमा दफा २४ को उपदफा (२) को (क) र (ख) को अवस्थाकोसमेत विश्लेषण गरी कैदको सजाय हुनसक्ने देखिई थुनामा राख्नुपर्ने अवस्था भए बालसुधार गृहमा पठाउने र त्यसबाहेक दफा २४ को उपदफा (३) बमोजिमको अवस्था देखिएमा अभिभावकको जिम्मा लगाउने गरी आदेश गर्नुपर्ने ।

असामान्य अवस्था सिर्जना भई ऐनको दफा ३७ बमोजिमको १२० दिनभित्र मुद्दा किनारा हुन नसकी सो अवधिपश्चात पनि निवेदक निरन्तर बालसुधार गृहमा रहेको देखिन्छ । माथि विवेचना भएअनुसार उक्त १२० दिनको समयसीमा सामान्य अवस्थाका लागि भएको र यी निवेदकउपर चलेको मुद्दामा अनिवार्यरूपमा अवलम्बन गर्नुपर्ने प्रक्रिया एवम् कार्यविधि पूरा गर्नुपर्ने कारणले असामान्य वा काबुबाहिरको विशेष परिस्थिति परी निर्धारित अवधिमा मुद्दा किनारा हुन नसकेको देखिएको हुँदा ऐनको दफा २७ ले तोकेको १२० दिनको अवधिपछि पनि निवेदकलाई निरन्तर बालसुधार गृहमा राखिएको थुनालाई गैरकानूनी भन्न मिल्ने नदेखिएको स्थितिमा निवेदकको मागबमोजिम बन्दीप्रत्यक्षीकरणको आदेश जारी हुनसक्ने अवस्था

देखिएन। प्रस्तुत रिट निवेदन खारेज हुने ठहर्छ।

बालबालिका सम्बन्धी ऐन, २०७५ को दफा ३७ ले तोकेको १२० दिनको अवधिमा मुद्दा किनारा गर्न नसकेकोले सो अवधिपछि पनि बालसुधार गृहमा राख्न नमिल्ने भनी यस अदालतमा परेका निवेदनहरूमा आदेश गर्दा न्यायिक दृष्टिकोणमा विविधता भएकाले एकरूपता कायम गर्न आवश्यक न्यायिक नीति कायम गर्न भनी प्रस्तुत निवेदन यस इजलाससमक्ष पेस भएको र माथि विवेचना भएअनुसार असामान्य अवस्था सिर्जना भएमा १२० दिनको अवधिभित्र मुद्दाको किनारा गर्न बाध्यकारी नहुने देखिएको स्थितिमा देशभरका बाल इजलासबाट हुने बाल न्याय निरूपणमा सहजता प्रदान गरी यस अदालतबाट हुने बाल न्यायसम्बन्धी आदेशमा रहने न्यायिक दृष्टिकोणमा सकेसम्म एकरूपता कायम गर्न शीघ्र तथा बालमैत्री एवम् प्रभावकारी बाल न्याय प्रणालीको सुनिश्चित गर्न निर्देशनात्मक आदेश जारी गर्नुपर्ने आवश्यकता देखियो।

१. बालबालिका सम्बन्धी मुद्दाको सन्दर्भमा गराउनुपर्ने प्रयोगशाला परीक्षण तत्कालै गरी गराई यथासमयमा परीक्षण प्रतिवेदन दिन उच्च प्राथमिकता दिनु भनी राष्ट्रिय विधि विज्ञान प्रयोगशालाका साथै प्रहरी विधि विज्ञान प्रयोगशालाका साथै प्रहरी प्रधान कार्यालयमार्फत केन्द्रीय प्रहरी विधि विज्ञान प्रयोगशालालाई समेत लेखी पठाउनु।
२. निरीक्षणसम्बन्धी निर्देशिका, २०७६ मा रहेको यस अदालतबाट हुने पुनरावेदन तहको अदालत तथा न्यायाधिकरणका साथै उच्च अदालतबाट हुने मातहत अदालतको निरीक्षण गर्दा आधार बनाउने बुँदाहरू चक लिष्ट मा (१२०) दिनभित्र बालबालिकाको मुद्दा फैसला गरे नगरेको र सो अवधिभित्र नभएकोमा सोको कारण उल्लेख गर्नुपर्ने गरी विवरण थप गर्ने र यस अदालतबाट हुने मातहत अदालतको निरीक्षणमा बाल न्यायसम्बन्धी विषयलाई जोड दिई निरीक्षण गरी आवश्यक निर्देशन दिने व्यवस्था यस अदालतले मिलाउने।
३. रिट निवेदक कानूनको विवादमा परेका नाबालक रही बालबालका सम्बन्धी ऐन, २०७५ बमोजिम बालबालिकाको सर्वोत्तम हित हुने गरी बालअनुकूल न्यायलाई सुनिश्चित गर्नुपर्ने देखिएको र निवेदकलाई बालसुधार गृहमा राख्ने गरी थुनछेक आदेश भएकोमा मुद्दा दायर भएको मिति ले १२० दिनको समयावधि नाघिसकेको भए पनि मुद्दा किनारा हुन नसकेको वस्तुनिष्ठ कारण र अवस्थासमेतका समग्र पक्षमा विचार गर्दा निज निवेदकउपर चलेको ०७८-८१-००५८ को ज्यानसम्बन्धी कसूर (कर्तव्य ज्यान) मुद्दामा निर्धारित समयमा फैसला हुन नसकेको कारण र आधारहरू खुलाई सम्बन्धित इजलासले आदेश गरी मिसिलसामेल गरी उक्त मुद्दा निरन्तर सुनुवाइ हुने व्यवस्था गरी यथाशीघ्र किनारा गरी बालअनुकूल न्यायको सुनिश्चितता गर्नु भनी प्रत्यर्थीमध्येको जिल्ला अदालत दोलखाका नाउँमा निर्देशनात्मक आदेश जारी गरिदिएको छ।
४. बालबालिका पक्षरहेको मुद्दामा असामान्य वा विशेष परिस्थिति सिर्जना भई १२० दिनभित्र बालबालिकाको मुद्दा किनारा वा फैसला गर्न नसकिने भएमा सम्बन्धित इजलासले सोको कारणसमेत खुलाई आदेश गरी सम्बन्धित मिसिलसामेल रहने व्यवस्था मिलाउने गर्नु भनी सबै जिल्ला अदालतहरूमासमेत लेखिपठाउनु।

५. बाल इजलासमा तोकिएका जिल्ला न्यायाधीशलाई सकेसम्म निर्वाचन काजमा नखटाउने र खटाउने पने भएमा बाल न्याय सम्पादनको कार्यमा निरन्तरता हुने गरी मात्र खटाउने व्यवस्था गर्नु भनी न्याय परिषदलाई समेत लेखी पठाउनु ।

[परिवर्तित नाम (कालिञ्चोक १२०) विरुद्ध जिल्ला सरकारी वकील कार्यालय दोलखा समेत, ने.का.प. २०८०, अंक ११, नि.नं. १११९१, पृष्ठ १९८७, ०७९-WF-०००५, बन्दीप्रत्यक्षीकरण, पूर्ण इजलास]

४.९ वरिष्ठतम न्यायाधीशको अनुपस्थितिमा त्यसपछिको वरीयतामा रहने जिल्ला न्यायाधीशले बालबालिका सम्बन्धी मुद्दा हेर्न मिल्ने

बाल न्यायको सुनिश्चितता गर्नका लागि जिल्ला अदालतको कुनै न्यायाधीशलाई तोकन सक्ने बाल न्याय सम्पादन (कार्यविधि) नियमावली, २०७६ को नियम ६ को अधिकार प्रयोग गरी सम्माननीय प्रधान न्यायाधीशज्यूबाट जिल्ला अदालतको वरिष्ठतम न्यायाधीशलाई बालबालिका सम्बन्धित मुद्दा हेर्न तोकिएको देखिन्छ । उक्त नियम ६ मा प्रधान न्यायाधीशले तोकिएको जिल्ला न्यायाधीशले बाल इजलासको न्यायाधीशको रूपमा काम गर्ने छ भन्ने व्यवस्था रहेको र सोही अधिकारको प्रयोग गरी पहिले वरिष्ठतम न्यायाधीशलाई मात्र सो मुद्दा हेर्न तोकिएकोमा पछि २०० भन्दा बढी मुद्दा संख्या भएको जिल्ला अदालतमा दोस्रो वरीयताको जिल्ला न्यायाधीशलाई समेत सो मुद्दा हेर्न तोकिएको देखियो । वरिष्ठतम न्यायाधीश भनेरै तोकिएपछि वरिष्ठतम भन्नाले कसलाई बुझ्ने भनी विवेचना गर्नुपर्ने देखियो ।

वरिष्ठतम न्यायाधीशको अनुपस्थितिमा दोस्रो वरीयताको न्यायाधीश वरिष्ठतम हुने हो वा होइन भन्ने महत्त्वपूर्ण सवाल अन्तरनिहित रहेको छ । सामान्यतया सम्बन्धित अड्डामा दरबन्दी रहेका सम्पूर्ण न्यायाधीशहरूमध्ये वरीयताक्रम सबैभन्दा माथि रहेका न्यायाधीश नै वरिष्ठतम न्यायाधीश हुन्छन् । निजको अनुपस्थितिमा निजपछिको दोस्रो वरीयताको न्यायाधीश वरिष्ठतम हुन्छन् । जिल्ला अदालतको वरिष्ठतम न्यायाधीशले सो अदालतको मुख्य व्यक्ति भई कामकाज गर्नुपर्ने र अदालत भनेको अविच्छिन्न उत्तराधिकारवाला (Perpetual Succession) निकाय भएकाले यसमा वरिष्ठतम न्यायाधीश विहीनताको अवस्थामा हुन नसक्ने हुँदा उपलब्धमध्ये सबैभन्दा माथिल्लो वरीयताक्रममा रहेका न्यायाधीश स्वतः वरिष्ठतम हुने प्रचलन कायम रहेको पाइन्छ । यसर्थ वरिष्ठतम जिल्ला न्यायाधीश को हुने भन्ने विषय निरपेक्ष नभई सापेक्षित अवधारणा हो । अविच्छिन्न उत्तराधिकारको अवधारणाअनुसार पहिले कायम भएको वरिष्ठतम न्यायाधीशको अनुपस्थितिमा उपस्थितमध्ये सापेक्षित हिसाबले माथिल्लो वरीयताक्रम रहेको न्यायाधीश स्वतः वरिष्ठतम न्यायाधीश कायम हुने देखिन्छ । तसर्थ, कैलाली जिल्ला अदालतका वरिष्ठतम न्यायाधीशको अनुपस्थितिमा दोस्रो वरीयताका जिल्ला न्यायाधीशज्यूले बालबालिका सम्बन्धित मुद्दा हेरेको कार्यलाई क्षेत्राधिकारको उल्लङ्घन भएको भनी मान्न मिल्ने ।

निवेदक परिवर्तित नाम ७१ धनगढी ३३ र परिवर्तित नाम ७१ धनगढी ३४, १४ वर्षभन्दा माथि १६ वर्षमुनिका नाबालक भएको र निजहरूउपरको कसूर प्रमाणित भएमा निजहरूलाई तीन वर्ष वा सोभन्दा

बढी सजाय हुने नदेखिएकोले उपर्युक्त कानूनी व्यवस्थाहरूको आधारमा निजहरूलाई मुद्दा पुर्पक्षको लागि बाल सुधार गृहमा राख्ने गरी कैलाली जिल्ला अदालतबाट मिति २०७८।०९।२० मा भएको आदेश मिलेको नदेखिँदा उत्प्रेषणको आदेशले बदर गरी निवेदन मागबमोजिम बन्दीप्रत्यक्षीकरणको आदेश जारी हुने । निज परिवर्तित नाम ७१ धनगढी ३३ र परिवर्तित नाम ७१ धनगढी ३४ लाई तारेखमा राखी मुद्दा पुर्पक्ष गर्ने प्रयोजनार्थ कैलाली जिल्ला अदालतमा निजलाई उपस्थित गराई तारेखमा अदालतमा उपस्थित गराउने गरी कानूनबमोजिम अभिभावकको जिम्मा लगाई बाल सुधार गृहबाट आजै छोडिदिनु भनी कैलाली जिल्ला अदालतलाई लेखी पठाउनु ।

[परिवर्तित नाम ७१ धनगढी ३३ समेत विरुद्ध जिल्ला प्रहरी कार्यालय, कैलाली समेत, मुद्दा: बन्दीप्रत्यक्षीकरण, ने.का.प. २०८०, अंक १०, नि.नं. १११८३, पृष्ठ १८८४]

४.१० नाबालिगलाई अभिभावकको जिम्मा लगाउँदा पीडितलाई पर्न जाने असर वा प्रभाव समेत विचार गर्नु पर्ने

बालबालिकाको हकमा जुनसुकै प्रकृतिका मुद्दामा मुद्दा किनारा गर्नुपर्ने अवधि समान एक सय बिस दिन तोकिएको तथा सामान्य, गम्भीर र जघन्य प्रकृतिको कसूरसँग सम्बन्धित मुद्दालाई नछुट्याई सामान्यदेखि जघन्य प्रकृतिको कसूरसँग सम्बन्धित सबै मुद्दामा विधायिकाले मुद्दा किनारा गर्नुपर्ने अवधि नै निश्चित गरिएको अवस्थामा अदालतले कानून निर्माताले सबै परिस्थितिलाई हृदयङ्गम गरी निर्धारण गरेको हो भनी मान्नुपर्ने ।

मुलुकी फौजदारी कार्यविधि संहिता, २०७४ को दफा ७७ (१) मा “सामान्यतया” शब्दको प्रयोग भएका कारण कानूनले निर्धारण गरेको समयसीमाभित्र मुद्दाको किनारा हुन नसकेको अवस्थामा सो समयावधिभित्र मुद्दा फैसला हुन नसक्नुको मनासिब कारण मिसिलबाट देखिनु अपरिहार्य हुने । वस्तुतः मिसिलबाट देखिएका ढिलाइका कारणहरूलाई सम्बोधन गर्ने र अनुचित विलम्ब भएको अवस्थामा सोको जवाफदेहिताको सुनिश्चितता गरिँदा मुद्दाको कारबाहीमा हुन जाने ढिलासुस्ती सम्बोधन भई बालबालिका सम्बन्धी ऐन, २०७५ को दफा ३७ को कार्यान्वयन प्रभावकारी हुनसक्ने ।

बाल सुधार गृहमा राख्ने आदेश भएको नाबालिगलाई अभिभावक वा संरक्षकको जिम्मा लगाउने आदेश गर्दा बाल इजलासले यसबाट पीडितलाई पर्नजाने असर वा प्रभावलाई समेत विचार गर्नुपर्ने । फौजदारी मुद्दाका पीडितहरूको चाहना अभियुक्तलाई थुनामा नै राखी कारबाही होस् र कठोरतम सजाय होस् भन्ने हुने भए तापनि अभियुक्तले कानूनले प्रदान गरेका सुविधा उपभोग गर्न पाउने र बालबालिकाको हकमा कानूनले प्रदान गरेका अन्य हक अधिकारसमेत सान्दर्भिक हुने भएकाले बाल इजलासले आदेश गर्दा यी दुवै दृष्टिकोणलाई सन्तुलित रूपले सम्बोधन गर्नुपर्ने ।

[परिवर्तित नाम नयाँ बस्ती “क” को हकमा कानून व्यवसायी अधिवक्ता पुष्पराज पौडेल विरुद्ध सिन्धुली जिल्ला अदालत समेत, मुद्दा: बन्दीप्रत्यक्षीकरण, ने.का.प. २०८१, अंक २, नि.नं. ११२४२, पृष्ठ २२१]

४.११ रोमियो जुलियट सम्बन्धी

११क. रोमियो जुलियट सम्बन्धी उमेर अवस्थामा थोरै सजाय गरे पनि कानूनको उद्देश्य पूरा हुने

बाल उमेरमा शारीरिक सम्बन्ध (Sexual intercourse) हुन सक्ने वा बालविवाह हुनसक्ने पक्षलाई दृष्टान्तगत रूपमा नै स्वीकार गरेको पाइन्छ । साथै अमेरिकालगायत कतिपय देशमा उमेर नपुगेका केटाकेटीबीच सहमतिमा भएको शारीरिक सम्बन्धलाई Romeo and Juliet Law को रूपमा ग्रहण गरी उमेर छुटको कानून (Close-in-age-exemption) समेतको व्यवस्था देखिन्छ ।

उमेर नपुग्दै दुवै बीच विहावरी भएको व्यहोरामा दुवैले नै स्वीकार गर्नुका साथै अदालतबाटसमेत दुवै बीच नाता सम्बन्ध कायम भएको अवस्था परिस्थितिलाई विचार गरी उमेर नपुग्दै भएको विवाहलाई हाम्रो कानूनले बालविवाहको संज्ञा दिई कानूनी व्यवस्थासमेत गरेको पाइन्छ ।

प्रतिवादी र परिवर्तित नाम त्रियुगा खोलासँग प्रेम सम्बन्ध भई उमेर नपुगेकी नावालिकासँग विवाह गरेको भन्ने देखिएको स्थितिमा कानूनतः जबरजस्ती करणी (Statutory Rape) समेत प्रस्तुत मुद्दामा परिचर्चा गर्न सान्दर्भिक हुन आउने देखिन्छ ।

आपराधिक कार्यको रोहबाट प्रस्तुत वारदात हेर्दा प्रतिवादी उपर अपहरण तथा शरीर बन्धक एवं जबरजस्ती करणीको अभियोग भए तापनि बालविवाह भई सामाजिक परिवेशमा पति पत्नीको रूपमा परिवार बनाई बसेको तथ्य स्थापित हुन आएको पाइन्छ । साथै अपराधिक दुराशय (Mens Rea)को सन्दर्भबाट हेर्दा जबरजस्ती करणी कृत्यामा अभियुक्तको उद्देश्य करणी गर्नमा सिमित रहन्छ भने बालविवाहका बखत हुन सक्ने करणी अपराधिक मनसाय नभई सामाजिक मान्यता, समाज विकासको आधारभूत पक्ष एवं शारीरिक आवश्यकता भएकोले विवाहित पति पत्तिको भावना साथ शारीरिक सम्पर्क रहेको हुन सक्ने अवस्था रहन्छ ।

यी दुवै कसूरका सम्बन्धमा रहे भएको आधारभूत फरकपनलाई नछुट्याउने हो भने बालविवाहसम्बन्धी कानूनमा भएको व्यवस्था नै अन्ततोगत्वा निस्कृय रहन जाने अवस्था बढ्छ । साथै प्रस्तुत दुई प्रकारका कसूरको सम्बद्ध तथ्यका आधारमा वर्गीकरण नगरी निरपेक्ष रूपमा व्याख्या गरिएमा रोमन कानूनको **culpa poena par esto** (The punishment prescribed for a crime should be proportional to the seriousness of the crime) भन्ने सर्वस्वीकार्य उक्ति निस्तेज हुन जान्छ । **Just Desert principle** अर्थात "The philosophy of a fair and appropriate punishment that is related to the severity of the crime was committed". प्रतिवादीले गरेको कार्यको प्रकृति (Nature), प्रचलित कानूनका साथै दण्ड सजायको तार्किक र न्यायपूर्ण व्याख्यासमेतको कोणबाट निज प्रतिवादीको कसूर बालविवाह अन्तर्गत पर्न जाने देखिन्छ ।

वादी नेपाल सरकारले अपहरण गरी शरीर बन्धक बनाई जबरजस्ती करणी गरेको तर्फ अभियोग माग दावी लिएकोमा सोतर्फ अभियोग दावी ठहर हुने अवस्था नदेखिएको तथा प्रतिवादी र पीडितबीच प्रेम सम्बन्धका कारणबाट आपसी सहमतिमा विवाह गर्ने सम्मको कार्य भएको देखिएकोले प्रस्तुत अभियोग दावी रहेको मुद्दालाई बालविवाहमा परिणत गरी उमेर पुगेको प्रतिवादीलाई सजाय नै प्रस्तुत मुद्दामा कानूनको समुचित व्याख्या हुने देखिन आयो ।

पुनरावेदक प्रतिवादीले पीडितलाई अपहरण तथा शरीर बन्धक बनाई जबरजस्ती करणी गर्ने सम्मको कसूर स्थापित भएको नदेखिएको र दुवैबीचको आपसी सहमतिमा विवाह गर्ने सम्मको कार्य गरेको देखिएको हुनाले उच्च अदालत विराटनगर, अस्थायी इजलास ओखलढुंगाको फैसला केही उल्टी भई सो अभियोग दावीबाट सफाई पाउने र पुनरावेदक प्रतिवादीले पीडित परिवर्तित नाम त्रियुगा खोला उपर बाल विवाहको कसूर गरेकोले साविक मुलुकी ऐन, विहावरीको महलको २ नं. को देहाय (३) बमोजिम ६ (छ) महिना कैद र रु. १०, ०००/- (दश हजार रुपैयाँ) जरिवाना हुने ठहर्छ ।

[सन्तोष कुमार यादव विरुद्ध परिवर्तित नाम संगीताको जाहेरीले नेपाल सरकार, मुद्दा:- अपहरण तथा शरीर बन्धक र जबरजस्ती करणी (०७५-CR-२६३८), संयुक्त इजलास, फैसला मिति:- २०७९।७।२८]

११५. रोमियो जुलियट उमेरका पीडित र प्रतिवादी बीच सहमतिमा विवाह भएकोमा जबरजस्ती करणीको अन्य अवस्थामा जस्तो कठोर सजाय गर्नु विवेकसम्मत नहुने

प्रतिवादी टिका भन्ने चेतन लावती उपर नाम परिवर्तित सेलिना सुब्बा (शेर्मा) लाई जबरजस्ती करणी गरेको भनी मुलुकी ऐन, जबरजस्ती करणीको महल ३ नं. को देहाय (३) बमोजिम सजाय गरी पीडितलाई ऐ. ऐन महलको १० नं. बमोजिम प्रतिवादीको अंशभागबाट उचित क्षतिपूर्तिसमेत दिलाई भराई पाउँ भन्ने अभियोग दावी रहेको प्रस्तुत मुद्दामा सुरु पाँचथर जिल्ला अदालतबाट अभियोग दावीबाट सफाई पाउने भन्दै १४ वर्ष उमेर नपुगेकी केटीसँग प्रतिवादीले विवाह गरेको देखिएकोले मुलुकी ऐन, विहावरीको २(३) नं. बमोजिम रु. १०, ०००/- (दश हजार) जरिवाना गर्ने गरी भएको फैसला उपर वादी नेपाल सरकार र प्रतिवादी चेतन लावतीका तर्फबाट पुनरावेदन अदालत इलाममा पुनरावेदन परेकोमा सुरु जिल्ला अदालतको फैसला उल्टी गरी प्रतिवादीले पीडितलाई जबरजस्ती करणी गरेकोले प्रतिवादी टिका भन्ने चेतन लावतीलाई मुलुकी ऐन, जबरजस्ती करणीको महलको ३ नं. को देहाय ३ बमोजिम ८ (आठ) वर्ष कैद सजाय हुने तथा पीडितलाई रु. ५०,०००/- (पचास हजार) रुपैयाँ क्षतिपूर्ति प्रतिवादीबाट भराई पाउने गरी मिति २०६८।०९।०५ मा तत्कालीन पुनरावेदन अदालत इलामबाट भएको फैसला उपर प्रतिवादी टिका भन्ने चेतन लावतीको यस अदालतसमक्ष पुनरावेदन परेको देखियो ।

पीडित र प्रतिवादीबीच मिति २०६६।१२।२२ मा सामाजिक परम्परा अनुसार विवाह भई पति पत्नी भएको भन्ने तथ्य मेचीनगर नगरपालिकाको कार्यालय, झापाबाट मिति २०६९।०५।१९ मा दर्ता नं. २३१ को विवाह दर्ताको प्रमाण-पत्र, पीडित नाम परिवर्तन सेलिना सुब्बा (शेर्मा) ले झापा जिल्ला अदालतमा लग्ने स्वास्नीको सम्बन्ध बिच्छेद गरिपाउँ भनी दिएको फिरादपत्र र पीडित तथा प्रतिवादीबीच लग्ने स्वास्नीको सम्बन्ध विच्छेद हुने गरी झापा जिल्ला अदालतबाट मिति २०६९।०५।२६ गते भएको मिलापत्रबाट समर्थित भएको पाइयो ।

कसै विरुद्ध केवल अभियोग लगाउनु मात्र पर्याप्त आधार हुन सक्दैन । अभियोजनकर्ताले केवल अभियोग लगाउने मात्र नभई आफूले लगाएको अभियोगलाई ठोस, वस्तुनिष्ठ आधार र प्रमाणले पुष्टि गर्न सक्नु पर्दछ । विवादास्पद प्रमाण वा संदिग्ध र शंकाको अवस्थामा कसूरदार कायम गरी सजाय गर्न नमिल्ने,

शंका जतिसुकै ठूलो भए पनि प्रमाणको रूप ग्रहण गर्न नमिल्ने (Even highest degree of suspicion cannot take place of evidence) भन्ने प्रमाणशास्त्रको सिद्धान्तसमेत रही आएको पाइन्छ । यस्तै प्रकारले कुनै कसूर स्थापित हुनको लागि प्रतिवादीको कार्य प्रत्यक्ष, सार्थक र निश्चयात्मक प्रमाणबाट शङ्कारहित तवरले पुष्टि भएको हुनुपर्दछ । प्रमाण ऐन, २०३१ को दफा २५ बमोजिम फौजदारी मुद्दामा अभियुक्त उपरको कसूर प्रमाणित गर्ने भार वादी पक्षमा रहने व्यवस्था छ । उक्त कानूनी व्यवस्थाअनुसार फौजदारी कसूर सम्बन्धमा अभियोजन पक्षले प्रतिवादीउपर लगाएको आरोपलाई शङ्कारहित तवरले पुष्टि गर्नुपर्दछ । अभियोजन पक्षले लगाएको आरोप पुष्टि गर्ने क्रममा शङ्काको कुनै गुञ्जाइस रहनु हुँदैन । पुनरावेदक प्रतिवादी र नाम परिवर्तित सेलिना सुब्बा (शेर्मा) बीचमा प्रेम सम्बन्ध रहेकोले आपसी सहमतिमा विवाहसमेत भएको तथ्य निजहरूको वयान व्यहोरा, निजहरूबीचको विवाह दर्ताको प्रमाणपत्र, झापा जिल्ला अदालतमा भएको सम्बन्ध विच्छेदको मिलापत्रसमेतबाट पुष्टि भएको देखिएको अवस्थामा प्रतिवादीले यी पीडितलाई ललाई फर्काई प्रेमजालमा पारी जबरजस्ती करणी गर्नेसम्मको कसूर गरेको भन्ने वादी नेपाल सरकारको अभियोग दावी ठोस र तथ्ययुक्त प्रमाणबाट खम्वीर हुन आएको नदेखिई निजहरूबीचमा कायम रहेको प्रेम सम्बन्धलाई वैवाहिक बन्धनमा परिणत गर्ने सहमति भई विवाह गरी पति पत्नीको सम्बन्ध कायम गरी बसी आएको देखियो ।

बालबालिका संलग्न करणीसम्बन्धी विवादहरूमा विभिन्न देशहरूले उनीहरूको सकारात्मक प्रतिरक्षा (Affirmative defense) का लागि अपवादात्मक छुट्टै कानूनी व्यवस्थाको विकास गरेको पाइन्छ । भारतमा बालबालिकाहरूमा हुने करणीसम्बन्धी कसूरमा बालबालिकाहरूको हितको संरक्षणका लागि Protection of Children from Sexual Offences Act, 2012 (POCSO Act) मार्फत छुट्टै कानूनी व्यवस्था गरेको पाइन्छ । बालबालिकामा हुने करणीसम्बन्धी विवादको सम्बन्धमा Madras High Court बाट Vijaylakshmi & Anr Vs. State Rep. (2021) को मुद्दामा POCSO Act ले बालबालिकाको संरक्षण सम्बन्धमा अदालतले विवेक प्रयोग गरी न्याय गर्न सक्ने भन्नेसमेतको व्याख्या भएको पाइन्छ । त्यसैगरी बालबालिका संलग्न करणीसम्बन्धी विवादमा अमेरिकाका विभिन्न state हरूमा Romeo and Juliet law को व्यवस्था गरी परिस्थितिवस करणीको विवादमा परेका बालबालिकाको संरक्षणका लागि छुट्टै कानूनी व्यवस्था गरेको पाइन्छ । उक्त व्यवस्थाअनुसार अमेरिकाको टेक्सास (Texas) राज्यले कानूनी रूपमा सहमतिमा भएको यौन सम्पर्क (करणी) गर्ने व्यक्तिहरू बीचको उमेर ३ वर्ष वा सोभन्दा कम उमेरका युवा युवतीबीच सहमतिमा करणी भएमा त्यस्ता व्यक्तिलाई Romeo and Juliet Law अनुसारको कानून आकर्षित हुने व्यवस्था रहेको पाइन्छ ।

यस्तो कानूनले बालबालिकाबीच हुने करणीलाई कानूनबमोजिम हुने जबरजस्ती करणी (Statutory rape) को वर्गभित्र राखी सजाय हुने व्यवस्थाको विकल्पको रूपमा सकारात्मक सुरक्षात्मक दृष्टिकोणबाट लिएको हुन्छ । यस्तो कानूनले बालबालिकाहरूले प्राकृतिक रूपमा शारीरिक विकासको कारणबाट उत्पन्न हुने परिस्थितिका कारण आपसी प्रेम सम्बन्धमा परी करणी भएको अवस्थामा निजहरूको यथार्थ अवस्थाको विश्लेषण गरेर तिनीहरूको समूचित संरक्षण गर्नु पर्ने उद्देश्य लिएको हुन्छ । यसले बालबालिकाहरूलाई भविष्यमा नकारात्मक असर नपरोस भनी उचित संरक्षणको लागि “Affirmative defense” लाई बढावा दिएको हुन्छ ।

प्रस्तुत मुद्दाको वारदात मिति २०६६।१२।२२ मा भएको हुँदा मुलुकी ऐन प्रचलित रहेको अवस्था देखियो । तत्कालीन मुलुकी ऐन, विहावरीको महलको २ नं. मा “विहावरी गर्दा महिला र पुरुषको उमेर संरक्षकको मज्जुरी भए अठार वर्ष र संरक्षकको मज्जुरी नभए बीस वर्ष नपुगी विहावरी गर्न गराउन हुँदैन । विवाह गरे गराएमा सो गर्ने गराउनेमध्ये उमेर पुगेका मुख्यलाई देहायबमोजिम हुन्छ” भन्ने व्यवस्था रहेको छ । उक्त कानूनी व्यवस्थाले विवाह गर्ने उमेरको हदसम्म खुलाई त्यस्तो हदभन्दा कम उमेरकाले विवाह गर्न नहुने भन्नेसम्मको व्यवस्था गरेको अवस्था छ । तर, उक्त कानूनी व्यवस्थाले त्यस किसिमको विवाह स्वतः बदर हुने (void) भनी खुलाएको देखिँदैन । ऐ.को देहाय-९ मा “लोग्नेमानिस वा स्वास्नीमानिसमध्ये कसैको उमेर अठार वर्ष नपुगी विवाह भएको रहेछ र सन्तान पनि जन्मेको रहेछन् भने अठार वर्ष उमेर नपुगी विवाह भएकोले अठार वर्ष पुगेपछि मज्जुरी नगरे त्यस्तो विवाह बदर गर्न पाउँछ” भन्ने व्यवस्था रहेको छ । उक्त व्यवस्थाबाटसमेत उमेर नपुगी भएको विवाह बदर हुने (Void) नभई बदर गर्न सकिने (Voidable) सम्मको कानूनी व्यवस्था रहेको पाइन्छ । तत्कालीन मुलुकी ऐन, विहावरीको महलमा उमेर नपुगी भएको विवाहलाई स्वतः बदर हुने प्रकृतिको विवाहको परिभाषाभित्र राखेको देखिँदैन । प्रस्तुत मुद्दामा प्रतिवादी र पीडितबीच परम्पराअनुसार विवाह गरी विवाह दर्तासमेत गरेको र निजहरूबीच सम्बन्ध बिच्छेद मुद्दा चली सम्बन्ध बिच्छेदसमेत भएको अवस्था देखिएको हुँदा वैवाहिक स्थिति स्थापित भएको अवस्थामा निजहरूबीच करणी लेनदेन भएको पाइयो । वैवाहिक अवस्थामा भएको यौन सम्पर्कलाई जबरजस्ती करणी महलको ३ नं. को देहाय-३ बमोजिम सजाय गर्नु कानूनसँगै हुने देखिएन ।

वैवाहिक जोडी बीचमा आपसी सहमतिमा हुन सक्ने करणी आपराधिक मनसाय नभई सामाजिक मूल्य मान्यता, समाज विकासको आधारभूत पक्ष एवम् शारीरिक आवश्यकता भएकोले विवाहित पति पत्नी बीचको आपसी सहमति र भावनाका साथ भएको शारीरिक सम्पर्कभन्दा अन्यथा रूपमा हेरी कसूर कायम गर्नु न्यायोचित हुँदैन । विवाह गरी सँगै बस्ने सहमति गर्नु र विवाह गरी केही समय पीडित र प्रतिवादी सँगैसाथै रहेको अवस्थामा भएको शारीरिक तथा यौनसम्बन्धलाई लिएर जबरजस्ती करणीजस्तो गम्भीर कसूरमा कठोर सजाय गर्नुसमेत विवेकसम्मत हुने देखिँदैन ।

पीडित र प्रतिवादीबीच सम्बन्ध बिच्छेद नहुँदासम्म निजहरू बीचको विवाह बदर नभई विवाहबाट पति पत्नी भएको भन्ने तथ्यहरू मिसिल संलग्न निजहरूबीचको विवाह दर्ताको प्रमाणपत्र, झापा जिल्ला अदालतमा पीडितले लोग्ने स्वास्नीको सम्बन्ध बिच्छेद गरी पाउँ भनी दायर गरेको फिरादपत्र र सोही मुद्दामा यी पुनरावेदक प्रतिवादी टिका भन्ने चेतन लावती र पीडित नाम परिवर्तन सेलिना सुब्बा (शेर्मा) बीचमा सम्बन्ध बिच्छेद हुने गरी झापा जिल्ला अदालतमा भएको मिलापत्रसमेतले पुष्टि गरेको देखिएकोले परम्पराअनुसार विवाह भएको तथ्य स्थापित भई विवाहित जोडी कायम भएकै अवस्थामा जबरजस्ती करणी गरेमा अन्य अवस्थामा भएको जबरजस्ती करणी गर्ने व्यक्तिलाई हुने सजाय सरह विवाहितहरू बीच भएको जबरजस्ती करणीलाई पनि सजाय गर्नु न्यायोचित हुँदैन । विवाहित जोडीहरूबीचमा करणी भएको तर त्यस्तो करणीमा महिलाको असहमति रहेको देखिएको अवस्थामा तत्काल प्रचलित मुलुकी ऐन, जबरजस्ती करणीको महलको १ नं.बमोजिमको कसूर कायम गरी ऐ. महलको ३ नं. को देहाय ६ बमोजिमको सजाय गर्दा नै न्यायोचित हुने देखिन्छ ।

पीडितले आफूलाई प्रतिवादीले जबरजस्ती करणी गरेको भनी बकपत्रसमेत गरेको देखिएको, पीडितसँग विवाहपश्चात् करणी गरेको भनी प्रतिवादीले मौकामा बयान गरेको र पीडितको शारीरिक परीक्षणबाट योनीको झिल्ली च्यालिएको भनी परीक्षण प्रतिवेदनमा उल्लेख भएबाट यी पुनरावेदक प्रतिवादीले पीडितलाई मञ्जुरी बेगर जबरजस्ती करणी गरी मुलुकी ऐन, जबरजस्ती करणीको १ नं. को कसूर गरेको देखिँदा सोही महलको ३ नं. को देहाय ६ बमोजिम सजाय गर्नुपर्ने।

सुरु पाँचथर जिल्ला अदालतबाट प्रतिवादीले सफाइ पाउने तथा मुलुकी ऐन, विहावरीको २ (३) नं. बमोजिम प्रतिवादीलाई रु. १०, ०००/- (दश हजार) जरिवाना गर्ने गरी मिति २०६७।१०।१३ मा भएको फैसला उल्टी गरी जबरजस्ती करणीको महलको ३ को देहाय ३ बमोजिम प्रतिवादीलाई ८ वर्ष (आठ) कैद सजाय र पीडितलाई क्षतिपूर्ति बापत रु. ५०, ०००/- (पचास हजार) प्रतिवादीबाट भराई पाउने ठहर गरी पुनरावेदन अदालत इलामबाट मिति २०६८/०९/०५ मा भएको फैसला मिलेको नदेखिँदा केही उल्टी भई पुनरावेदक प्रतिवादी टिका भन्ने चेतन लावतीलाई मुलुकी ऐन, जबरजस्ती करणीको महलको ३ नं. को देहाय ६ बमोजिम ३ (तीन) महिना कैद सजाय हुने र ऐ. को १० नं. बमोजिम प्रतिवादीबाट पीडितलाई रु. २५, ०००/- (पच्चीस हजार) भराइ दिने ठहर्छ।

वारदात हुँदाको अवस्थामा प्रतिवादीको उमेर १६ वर्ष २ (दुई) दिन भई १८ वर्षभन्दा कम उमेरको देखियो। केही नेपाल कानूनलाई संशोधन, एकीकरण, समायोजन र खारेज गर्ने ऐन, २०७४ को दफा ३९ को उपदफा (२) को देहाय (ख२) ले “मुलुकी अपराध संहिता तथा मुलुकी फौजदारी कार्यविधि संहिता प्रारम्भ हुनु अगावै १६ वर्ष उमेर पूरा भएको र १८ वर्ष उमेर पूरा नभएको व्यक्तिले गरेको कसूरका सम्बन्धमा मुद्दा दायर गर्दा वा फैसला गर्दा मुलुकी अपराध संहिता तथा मुलुकी फौजदारी कार्यविधि संहिताको व्यवस्थाबमोजिम हुनेछ...” भन्ने व्यवस्था रहेको देखिन्छ। ऐ. उपदफा (३) ले खारेज भएको कानून अन्तर्गत भए गरेको काम कारवाही मुलुकी अपराध संहिता, मुलुकी फौजदारी कार्यविधि संहिता वा फौजदारी कसूर (सजाय निर्धारण तथा कार्यान्वयन) ऐन, २०७४ बमोजिम भए गरेको मानिनेछ भन्ने व्यवस्था गरेको पाइन्छ। प्रस्तुत मुद्दामा यी प्रतिवादीको उमेर १८ वर्ष पूरा नभएको देखिएकोले निज नाबालक भएको देखिँदा निजको हकमा बालबालिका सम्बन्धी ऐन, २०७५ आकर्षित हुने नै देखियो। ऐ. ऐनको दफा ३६ को उपदफा (४) मा “सोह वर्ष वा सोभन्दा माथि र अठार वर्ष वा सोभन्दा कम उमेरको बालबालिकाले कुनै कसूरजन्य कार्य गरेको भए निजलाई कानूनबमोजिम उमेर पुगेको व्यक्तिलाई हुने सजायको दुई तिहाई सजाय हुनेछ” भन्ने व्यवस्था रहेको छ। त्यसैगरी मुलुकी अपराध संहिता, २०७४ को दफा ४५(४) को व्यवस्था हेर्दा “सोह वर्ष वा सोह वर्षभन्दा माथि र अठार वर्षभन्दा कम उमेरको व्यक्तिले कुनै कसूर गरेमा निजलाई उमेर पुगेको व्यक्तिलाई कानूनबमोजिम हुने सजायको दुई तिहाई सजाय हुनेछ” भन्ने कानूनी व्यवस्था रहेको देखिँदा यी प्रतिवादीलाई ठहरेको कैद तथा सजायमा दुई तिहाई मात्र सजाय गर्नुपर्ने हुँदा निजलाई ठहरेको ३ (तीन) महिना कैदको दुई तिहाईले हुने २ (दुई) महिना कैद सजाय हुने ठहर्छ।

(टिका भन्ने चेतन लावती विरुद्ध मननारायण शेर्माको जाहेरीले नेपाल सरकार, मुद्दा:- जबरजस्ती करणी (०७५-CR-१९१५), संयुक्त इजलास, फैसला मिति :-२०७८/०६/१४)